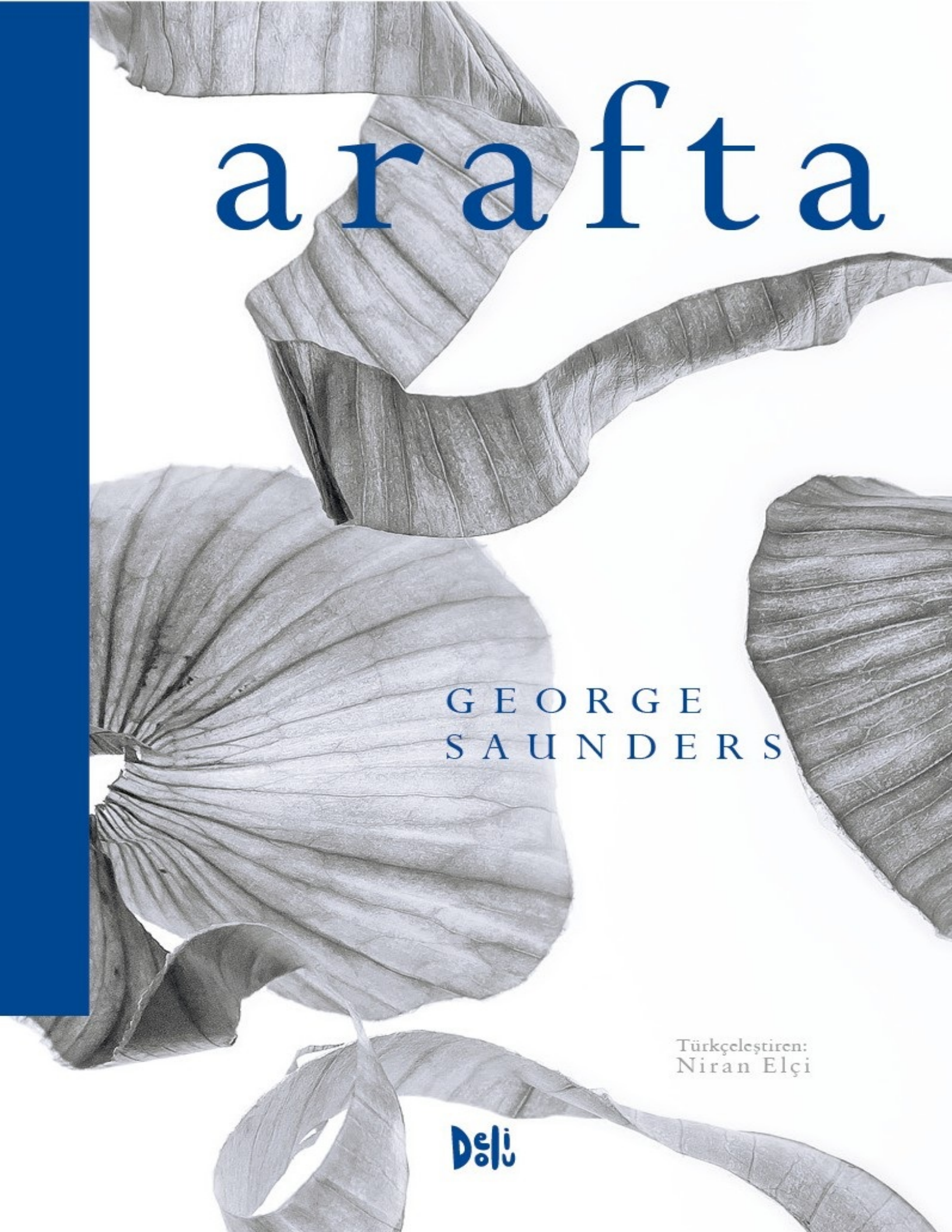
# arafta

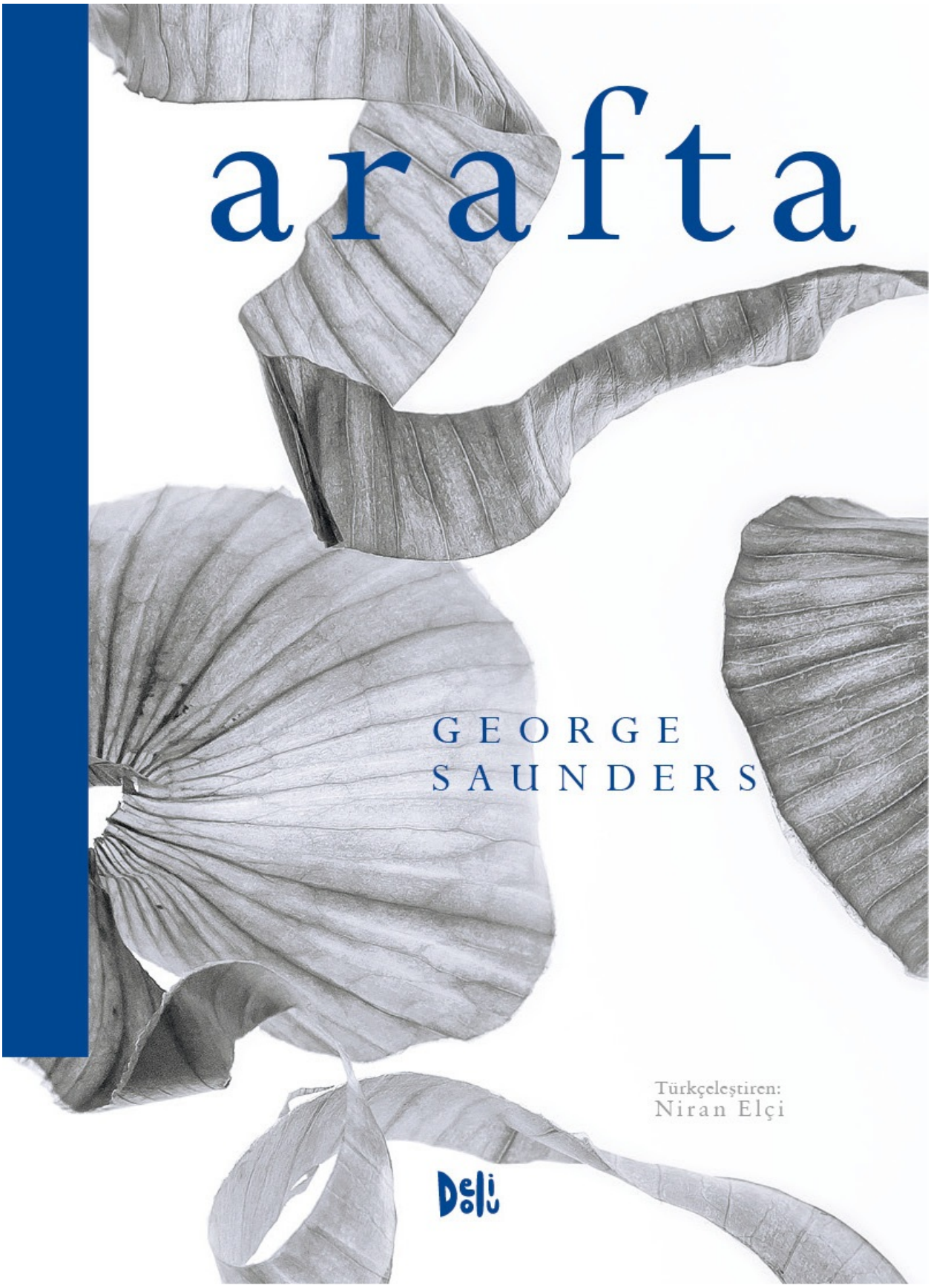


GEORGE
SAUNDERS

Türkçeleştiren:
Niran Elçi

Deli

# arafta



GEORGE SAUNDERS

Türkçeleştiren:
Niran Elçi

Deli

# arafta

GEORGE SAUNDERS

Türkçeleştiren: Niran Elçi

Deli

“Amerika, Mark Twain’den bu yana bu kadar başarılı bir hiciv üstadı yetiştirmedi.”
**Zadie Smith**

“Saunders, çok yönlü bir yazar; öyküleri ilk bakışta okuması kolay gibi görünür ama metnin derinliklerine indiğinizde kolay tüketilemediklerini ve gerçekten zorlayıcı olduklarını görürsünüz.”
**Joshua Ferris, *The New Yorker***

“George Saunders, yaşayan en büyük yazarlardan biri...”
**Dazed & Confused**

“Saunders, dilin tuhaflıklarıyla oyun oynuyor.”
***Esquire***

“George Saunders yaşayan en iyi kurgu yazarlarından biri.”
***TLS***

“Saunders eleştirmenlerden övgüler alıyor ve hakkıdır da.
Edebi dünyası tanıdık ama çarpık, eğlenceli
ama hüzünlü ve gerçekten tuhaf.”
***QX International***

“Saunders kendine has bir derinliği, kalbi ve
sevecenliği olan bir mizah dehası.”
**Jon Ronson**

“George Saunders’ın deli dünyasına hoş geldiniz;
tarzı, gerçeküstünü hicivle kusursuzca birleştiriyor.”
***List***

“Saunders’ın asıl gücü mizahi yaratıcılığında, sahte dünyaları
tasarlamakta kullandığı zekâsında ve dehasında.”
***Literary Review***

Caitlin ve Alena için

bir

# I.

Evlendiğimiz gün ben kırk altı yaşındaydım, o da on sekizindeydi. Ne düşündüğünüzü biliyorum: Hiç de ince sayılamayacak, kısmen kel, bir bacağı aksak ve dişleri tahtadan ihtiyar adam, evlilik imtiyazını kullanarak zavallı genç kızı rezil...

Ama yanılıyorsunuz.

Oysa tam da bunu yapmayı reddettim, anlayacaksınız.

Düğün gecemizde, yüzüm içip içip dans etmekten kızarmış şekilde merdiveni takır tukur tırmandım ve onu teyzelerinden birinin zoruyla incecik bir şeyler giymiş, o titredikçe kıpırdayan ipek yakasıyla, süslenmiş vaziyette beni bekliyor buldum... ama yapamadım.

Yumuşak bir ses tonuyla konuşarak içimi döktüm ona. Güzel bir kızdı. Ben yaşlı, çirkin, tükenmiş bir adamdım; bu evlilik tuhaftı, aşka değil menfaate dayalıydı. Onun babası fakir, annesi hastaydı. Bu yüzden buradaydı işte. Bütün bunları pekâlâ biliyordum. Ona dokunmak aklımın ucundan bile geçmezdi, ne kadar korktuğunu gördüğümde ona böyle dedim, kullandığım sözcük “tiksinti” idi.

“Tiksinti” hissetmediğine dair beni temin etti, ama güzel, pembe yüzünün ağzından çıkan yalanla çarpıldığını görebiliyordum.

Dost olmayı önerdim. Başkalarının yanında, her konuda gerçek bir karıkocaymışız gibi davranırdık. Evimde rahat ve mutlu hissetmeli, onu kendi yuvasına dönüştürmeye çalışmalıydı. Ondan daha fazlasını beklemeyecektim.

Bu şekilde yaşadık. Dost olduk. Yakın dostlar. Hepsi buydu. Ama bu haliyle bile çok değerliydi. Birlikte güldük, evimizle ilgili kararları birlikte aldık; hizmetkârlara karşı daha düşünceli olmama, onları önemsemez tavırda konuşmamı bırakmama yardımcı oldu. Estetikten anlıyordu ve odaları tahmin ettiğimden çok daha ucuza yeniden dekore etti. Ben içeri girdiğimde neşelendiğini görmek, evle ilgili bir şeyi konuşurken bana doğru eğildiğini

hissetmek, açıklayamayacağım şekilde hayatımı güzelleştirdi. Mutluydum, yeterince mutlu, ama şimdi kendimi sık sık dua ederken buluyordum, sade bir biçimde *O burada, hâlâ burada*, diyorum. Sanki çağlayarak akan bir ırmak yatak değiştirip evimden geçmişti ve şimdi evim taze suyun kokusuyla dolmuştu; artık cömert, doğal, nefes kesici bir şeyin çevremde dolaştığını hissediyordum.

Bir akşam yemekte, arkadaşlarımın yanında, kendiliğinden beni övdü, iyi bir adam olduğumu söyledi: düşünceli, zeki ve nazik.

Göz göze geldiğimizde içten olduğunu gördüm.

Ertesi gün çalışma masama bir not bıraktı. Utangaçlığı, bunu sözle veya hareketleriyle belli etmesine engel olsa da notta, ona gösterdiğim iyiliğin o çok arzu ettiğim etkiyi yarattığı yazıyordu: Mutluydu, *evimizde* gerçekten rahattı ve kendi sözleriyle şöyle diyordu: "Mutluluğumuzun sınırlarını, şimdiye dek yabancısı olduğum mahrem şekillerde genişletmek istiyorum." Bu konuda ona yol göstermemi istiyordu, "tıpkı yetişkinliğin pek çok diğer alanında" olduğu gibi.

Notu okudum, akşam yemeği için içeri gittim. Heyecanlıydı. Hiç umut vadetmeyen bir başlangıçtan sonra kendimiz için yaratmayı başardığımız bu ilişkiden duyduğumuz sevinçle hizmetkârların önünde içtenlikle bakıştık durduk.

O gece, onun yatağında, o zamana dek davrandığımdan farklı davranmamaya özen gösterdim: yumuşak, saygılı ve uyumlu. Çok az şey yaptık. Öpüşüp kucaklaştık ama bu ani hazzın büyüklüğünü hayal edin. Yükselen şehvet dalgasını ikimiz de hissediyorduk (evet, elbette), ama bu dalgayı o âna dek inşa ettiğimiz telaşsız, sağlam bir sevgi destekliyordu: güvenilir bir bağ; dayanıklı ve hakiki. Deneyimsiz bir adam değildim. Gençken çılgındım; (utanarak söylüyorum) Mermer Sokak'ta, Orkestra Bölmesi'nde, o berbat Kurt İni'nde yeterince zaman geçirmiştim; bir kere evlenmiştim, sağlıklı bir evlilikti ama şimdiki duygunun yoğunluğu benim için çok yeniydi.

Açıkça dile getirmesek de, ertesi gece bu "yeni kıta"yı keşfetmeye devam edeceğimizi biliyorduk. Sabahleyin evde kalmamı emreden içgüdüye karşı koyarak matbaaya gittim.

Ama heyhat! O gün *kiriş* günüydü.

Evet, evet, benimki de ne şans!

Tavandan bir kiriş düştü; tam *burada*, masamda otururken bana çarptı. Bu yüzden, ben iyileşene kadar planımızı ertelemek zorunda kaldık. Doktorumun tavsiyesi üzerine...

Hasta-kutusuna girdim... kutunun...

Tesirli.

*roger bevins iii*

Tesirli, evet. Teşekkür ederim, dostum. Tesirli olacağı düşünülüyordu.

*hans vollman*

Hiç önemli değil.

*roger bevins iii*

Orada, hasta-kutusunda, aptal gibi hissederek yattım. Kutuyu oturma odasına yerleştirmiştik; daha geçen gün (neşeyle, suçluluk duyarak, el ele) içinden geçip yatak odasına gittiğimiz oturma odasına. Sonra doktor döndü ve asistanları bana ait hasta-kutusunu onun hasta arabasına taşıdı. Anladım ki planımızı belirsiz bir tarihe kadar ertelememiz gerekecekti. Ne büyük hayal kırıklığı! Evliliğin tüm zevklerini ne zaman tadacaktım, onun çıplak vücudunu ne zaman görecektim, aç dudakları ve kızarmış yanaklarıyla ne zaman bana dönecekti, şehvetli bir jestle dağılan saçları ne zaman etrafımıza dökülecekti?

Eh, ben tamamen iyileşene kadar beklemek zorunda kalacakmışız gibi görünüyordu.

Gerçekten de can sıkıcı bir durum.

*hans vollman*

Ama her şeye tahammül edilebilir.

*roger bevins iii*

Kesinlikle.

Gerçi, o sırada bu şekilde düşünmediğimi itiraf etmeliyim. O sırada, orada, hasta-arabasının üzerinde, henüz bağlanmamışken, kısa süreliğine hasta-kutumdan çıkabildiğimi fark ettim, küçük toz fırtınaları yaratarak fırladım, hatta bir vazoya çarptım, verandadaki vazoya. Ama karım ve doktor ciddi ifadelerle yaram hakkında konuşuyorlardı ve beni fark etmediler. Buna dayanamadım. Küçük bir sinir krizi geçirdim, itiraf ediyorum. Köpeklerin arasından geçip her birini ayı görmüş gibi uyandırarak ciyak ciyak kaçışmalarına neden oldum. O günlerde bunu yapabiliyordum! Ne günlerdi! Artık buradaki genç ve sessiz dostumuzu akşam yemeğine ne kadar çıkarabiliyorsam köpeklerde de o kadar ayı görmüş etkisi uyandırabiliyorum!

(Gerçekten genç görünüyor, değil mi, Bay Bevins? Yüz hatlarındaki bir

şeyden mi kaynaklı, duruşundan mı?)

Her neyse, hasta-kutusuna geri döndüm ve alışık olduğumuz şekilde ağladım; sen bunu yaşadın mı, genç dostum? Bu, hastane koğuşuna yeni geldiğimizde ve ağlamaklı hissettiğimizde olan bir şeydir küçükbey; hafifçe geriliriz ve eklemlerimizde zehirli bir his oluşur, sonra içimizde küçük şeyler patlar. Arada birazcık da olsa kakamızı kaçırabiliriz. O gün arabada benim yaptığım da buydu: Hasta-kutusundayken öfkeden birazcık kakamı kaçırdım ve sonucu ne oldu dersin? Bu zamana kadar o kakayı yanımda sakladım ve aslını sorarsan –umarım bunu kabalık ya da iğrençlik olarak görmezsin küçükbey, umarım yeni başlayan dostluğumuza zarar vermez– o kaka şu anda hâlâ burada, hasta-kutusunda ama kurumuş bir halde tabii!

Tanrım, çocuk musun sen?

O bir çocuk, öyle değil mi?

*hans vollman*

Sen söyleyince fark ettim... Sanırım öyle.

İşte geliyor.

Şimdi neredeyse tamamen şekillenmiş.

*roger bevins iii*

Özür dilerim. Yüce Tanrım. Daha çocukken bir hasta-kutusuna kapatılmak ve bir yetişkinin kendi hasta-kutusundaki kurumuş kakasından bahsetmesini dinlemek zorunda kalmak, yeni bir dostluğa başlamak için pek de, eee... ideal, ah...

Bir çocuk. Yalnızca bir oğlan çocuğu. Eyvah eyvah.

Çok özür dilerim.

*hans vollman*

# II.

“Bilirsiniz,” dedi Bayan Lincoln bana, “Başkan’ın her kış bir dizi resmi ziyafet vermesi gerekiyor ve bu ziyafetler çok maliyetli. Üç büyük resepsiyon verirsem, resmi ziyafetleri programdan çıkarabiliriz. Bay Lincoln’ın da aynı şekilde düşünmesini sağlayabilirsem, fikri uygulamaya koyabilirim.”

“Haklısın bence,” dedi Başkan. “Gerekçelerin makul. Bence resepsiyonda karar kılmalıyız.”

Mesele kararlaştırıldı ve ilk resepsiyon için ayarlamalar yapıldı.

*“Sahne Arkasında: Otuz Senelik Kölelik ve Beyaz Saray’da Dört Sene”,*
*Elizabeth Keckley.*

Kölelik karşıtları Beyaz Saray’da eğlence düzenlenmesini eleştirdiler ve pek çok kişi daveti reddetti. Ben Wade’in üzüntüsünü sert sözlerle ifade ettiği söyleniyordu: “Başkan ve Bayan Lincoln, bir iç savaşın sürdüğünün farkındalar mı? Onlar değilse Bay ve Bayan Wade farkında ve bu nedenle ziyafet ve danslara katılmayı reddediyorlar.”

*“Washington’da Kalk Borusu, 1860-1865”, Margaret Leech.*

Çocuklar, Tad ile Willie, sürekli hediyeler alıyorlardı. Willie küçük midillisine o kadar sevindi ki ona her gün binmekte ısrar etti. Hava değişkendi, açık hava gezintilerinde feci soğuk aldı ve ateşi yükseldi.

*Keckley, a.g.e.*

Ayın beşi gecesi, annesi parti için giyinirken Willie ateşten yanıyordu. Güçlükle nefes alıyordu. Annesi ciğerlerinin tıkandığını anlayabiliyordu ve korku içindeydi.

*“Yirmi Gün”, Dorothy Meserve Kunhardt ve Philip B. Kunhardt Jr.*

# III.

[Lincolnların] partisi sertçe eleştirilmişti, fakat bütün önemli şahsiyetler gelmişti.

*Leech, a.g.e.*

Kalabalıktan hiçbir şey görünmüyordu. İnsan, çeşitli koku, kolonya, parfüm, yelpaze, peruk, şapka, buruşmuş yüz ve ani çığlıklarla açılmış ağızlar –neşeli ya da dehşet dolu, hangisi olduğunu çıkartmak güçtü– pazarında sersem sersem ilerleyebiliyordu ancak.

*"Bütün Bunları Gördüm: Korkunç Bir Zamana Dair Anılar", Margaret Garrett.*

Her birkaç adımda bir, başkanlık serasından gelmiş egzotik çiçeklerle dolu vazolar yerleştirilmişti.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

Diplomatlar harika bir grup oluşturuyordu: Lord Lyons, M. Mercier, M. Stoeckl, M. von Limburg, Senor Tassara, Kont Piper, Şövalye Bertinatti ve diğerleri.

*Leech, a.g.e.*

Doğu Odası'nı, deniz köpüğü yeşili halıların üzerinde parlayan katman katman avizeler aydınlatıyordu.

*"Yüceliğe Yükselmek", David von Drehle.*

Mavi Oda'da farklı diller çınlıyordu, Avrupalılar kusursuz Fransızcasıyla sohbet eden General McDowell'a büyük saygı gösteriyordu.

*Leech, a.g.e.*

Her ulus, ırk, rütbe, yaş, boy, kilo, ses tınısı, saç modeli, duruş ve parfüm temsil ediliyor gibiydi: sayısız aksanla seslenen, canlanmış bir gökkuşağı.

*Garrett, a.g.e.*

Hemen her eyaletten kabine üyeleri vardı: senatörler, temsilciler, seçkin vatandaşlar ve güzel kadınlar. Tümen komutanı ve düşük rütbeli birkaç subay da vardı. Fransız prensler gelmişti, General Blenker'ın ekibinde süvari subayı olarak hizmet veren Prusyalı asil Prens Felix Salm-Salm da...

*Leech, a.g.e.*

...atılgan Alman, Salum-Salum; Whitney biraderler (ikizdiler ve birinin yüzbaşı, diğerinin teğmen apoletleri takması dışında onları birbirlerinden ayırt etmek imkânsızdı); Büyükelçi Thorn-Tooley; Bay ve Bayan Fessenden; yazar E.D.E.N. Southworth; George Francis Train ve güzel karısı ("kızı yaşında ama boyunun iki katı kadar," diyordu o zamanlar yaygın olan bir espri).

*Garrett, a.g.e.*

Devasa çiçek aranjmanının içinde neredeyse gözden kaybolmuş bir grup yaşlı adam kafa kafaya vermiş, telaşlı telaşlı tartışıyordu. Bunlar Abernathy, Seville ve Kord'du ve bir sene içinde hepsi ölecekti. Son derece uzun boylu ve solgun görünümlü Casten kız kardeşler, konuşmalarını duyabilmek için, yakında dikilerek ışık arayan ak başaklar gibi onlara doğru eğilmişlerdi.

*"Birliğin Kalesi: Anılar ve İzlenimler",*
*Jo Brunt.*

Saat on birde Bayan Lincoln Doğu Odası'nda, Başkan'ın koluna girerek dansı başlattı.

*Leech, a.g.e.*

Biz öne çıkarken tanımadığım bir adam yeni bir dansın figürlerini gösterdi: "Şen Şakrak Jim." Sonra çevresini saranların teşvikiyle alkışlar eşliğinde bir kez daha gösterdi.

*Garrett, a.g.e.*

Hizmetkârlardan birinin, yemek odasının kapısını kilitlediği ve anahtarı da kaybettiği ortaya çıkınca kahkahalar yükseldi. "Ben saldıralım derim!" diye bağırdı biri. "İlerlememiz ancak kumandanların aptallığı yüzünden gecikebilir," dedi bir başkası, geçenlerde Kongre'de yapılan bir konuşmayı taklit ederek.

*Leech, a.g.e.*

Donuk, kolektif zekâsının ateşiyle, silahlı bir ulusu kim bilir ne tür bir savaş felaketine sürükleyen disiplinsiz bir insan topluluğu diye düşündüm: Eğitimsiz bir köpek yavrusunun namus ve basiretine sahip devasa, çırpınan bir organizma.

*Albert Sloane'un kişisel mektuplarından, Sloane ailesinin izniyle.*

Savaş başlayalı bir seneden az olmuştu. Ne olduğunu henüz bilmiyorduk.

*"Heyecan Verici Bir Gençlik: İç Savaşta Ergen Olmak", E. G. Frame*

Sonunda anahtar bulunup neşeli misafirler odaya doluştuğunda, ziyafet Bayan Lincoln'ı gururlandıracak kadar görkemliydi.

*Leech, a.g.e.*

Oda on iki metre uzunluğunda, dokuz metre genişliğindeydi ve renkler o kadar parlaktı ki henüz kimse girmemişken bile dolu görünüyordu.

*"Lincolnlar: Bir Evliliğin Portresi",*
*Daniel Mark Epstein*

Pahalı şaraplar ve sert içkiler su gibi akıyordu; Japon işi devasa çanak kırk litre şampanyalı pançla doluydu.

*Leech, a.g.e.*

Bayan Lincoln saygın ikram firması sahibi, New Yorklu C. Heerdt ile çalışmıştı. Maliyetin on bin doları aştığı söyleniyordu. Hiçbir ayrıntı atlanmamıştı. Avizeler çiçeklerle bezenmişti; servis masaları, dikdörtgen kesilmiş aynaların üzerine saçılmış gül yapraklarıyla süslenmişti.

*Brunt, a.g.e.*

Savaş zamanında bile açgözlü, aşırıya kaçan bir gösterişçilik.

*Sloane, a.g.e.*

Elsa'nın nutku tutulmuştu, elimi sıkıyordu. Eski insanlar da böyle eğlenmiş olmalı, diye hissediyordu insan. Ne cömertlik! Sevgili ev sahiplerimiz ne kadar da nazik!

*"Savaş Zamanında Başkentimiz",*
*Petersen Wickett.*

Yemek odasındaki uzun masanın üzerine devasa bir ayna yerleştirilmişti ve

aynanın üzerine büyük şekerlemeler yığılmıştı. Şekerlemelerden en kolay tanınanları Sumter Kalesi, savaş gemisi, özgürlük mabedi, Çin pagodası ve İsviçre kulübesiydi…

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

...bir tapınağın şekerden modelleri ve etrafında Özgürlük Tanrıçası, Çin pagodaları, bereket boynuzları, yıldızların ortasında pamuk şeker fışkırtan çeşmeler...

*“Bay Lincoln’ın Washington’ı”,*
*Stanley Kimmel.*

Gerçekçi arı modellerinin üşüştüğü kovanlar, kremalı pastayla doluydu. Pamuk şeker helvasından yapılmış bir miğfer, savaşın nazik hatırlatıcısıydı. Bayrağın renklerine bürünmüş melekler, yelkenlerini fora etmiş, kırk toplu Amerikan “Birliği” fırkateynini taşıyordu...

*Leech, a.g.e.*

Yan masada Pickens Kalesi yükseliyordu ve etrafına gemi toplarından daha yenilebilir şeyler yerleştirilmişti, lezzetli tavuk parçaları...

*Kimmel, a.g.e.*

Özgürlük Heykeli’nin şekerden, dökümlü elbisesi bir perde gibi Çin pagodasına iniyordu. Bu pagodanın önünde, pamuk şekerden bir havuzun içinde çikolatadan, minyatür balıklar yüzüyordu. Yanında, kekten yapılmış şehvetli melekler incecik iplerle asılmış arıları kovalıyordu.

*Wickett, a.g.e.*

Başta narin ve kusursuz olan bu şekerden kent gece ilerledikçe talan edildi, partiye katılanlar evde sevdikleriyle paylaşmak için koskoca mahalleleri avuçlayıp ceplerine koydu. İlerleyen saatlerde, kalabalığın salladığı cam masaların üzerindeki şekerden yapıların yıkıldığı görüldü.

*Garrett, a.g.e.*

Yumuşak sülün, şişman keklik, geyik bifteği ve Virginia jambonu yediler. Yabani ördek ve hindi tükettiler. Ziyafetten bir saat önce, bir kısmı ayıklanıp çiğ çiğ buza yatırılmış, bir kısmı galeta ununa bulanıp tereyağında pişirilmiş, bir kısmı da sütte haşlanmış binlerce istiridye yendi.

*Epstein, a.g.e.*

Bunlar ve başka lezzetli yiyecekler öyle boldu ki binden fazla misafirin toplu saldırısı bile hepsini tüketemedi.

*Kimmel, a.g.e.*

Ama zoraki gülümseyen ev sahibesi ve kocası için keyifli bir gece değildi. İkide bir merdiveni tırmanıp Willie'nin nasıl olduğuna bakıyorlardı ve Willie hiç iyi değildi.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

# IV.

Donanma Bandosu'nun zengin notaları hasta-odasına, uzak ruhların çılgın, hafif hıçkırıkları gibi yumuşak, usul usul mırıltılar olarak geliyordu.

*Keckley, a.g.e.*

Willie koyu mor duvar halıları ve altın püsküllerı ile bezenmiş "Galler Prensi" odasında yatıyordu.

*Epstein, a.g.e.*

Yakışıklı, yuvarlak yüzü ve yanakları, ateşten kızarmıştı. Bordo örtünün altındaki ayakları huzursuzlukla kıpırdanıyordu.

*"El Altındaki Tarih", Bayan Kate O'Brieg'ın anlatılarından, editör Renard Kent.*

Çocuğunu seven her ebeveyn kaderin, üzerine titredikleri canı kendileri gibi önemsemeyip bir kaprisle yok edebileceği hissini yaşamış herkes, Bay ve Bayan Lincoln'ın korkusunu ve endişesini hayal edebilir.

*"Edwine Willow'un İç Savaş Mektupları Seçkisi", editör Constance Mays.*

Yüreklerini kavrayan korkuyla, bir kez daha aşağı inerek o gecenin şarkıcıları olan Hutchison ailesinin seslendirdiği "Gemide Yangın" şarkısının korkutucu ölçüde gerçekçi versiyonunu dinlediler. Şarkıya denizde patlamış korkunç bir fırtına temsili, kapana kısılmış yolcuların dehşet dolu çığlıkları, bebeğini kar beyazı bağrına basan bir anne ve "bir izdiham, bir hengâme, 'Yangın! Yangın!' diye kükreyen sesler," eşlik ediyordu.

*Denizcilerin yanakları soldu manzara karşısında*
*ve gözleri ışıldadı, yangının parıltısıyla*

*kalın duman bulutları yükseldi, daha da yükseldi*
*Ah Tanrım, yanarak ölmek kadar korkunç bir şey var mı?*

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

Gürültü ve şamata öyle fazlaydı ki sesinizi duyurmak için bağırmanız gerekiyordu. Arabalar gelmeye devam ediyordu. Pencereler açıldı, serin gecenin havasından bir nefes almayı umanlar etraflarına doluştu. Odaya mutlu bir panik havası yayıldı. Başım dönmeye başladı ve bu konuda yalnız olmadığımı düşünüyordum. Orada burada koltuklara yığılmış kadınlar vardı. Sarhoş adamlar tabloları fazla dikkatli inceliyorlardı.

*Garrett, a.g.e.*

Çılgın çığlıklar çınlıyordu.

*Sloane, a.g.e.*

Turuncu pantolonlu bir adam, mavi ceketinin önünü açmış, sonunda hayallerindeki evi bulmuş muhteşem bir Ambrussi gibi servis masasının yanında dikilmiş, durduğu yerde kendine ziyafet çekiyordu.

*Wickett, a.g.e.*

Tarihe geçecek çiçek aranjmanları! O yüksek renk patlamaları, öylesine şatafatlı ki! Ama bundan kısa süre sonra loş şubat güneşinde kuruyup solmak üzere atılıp gittiler. Pahalı tabaklarda, bahar dallarıyla kaplı, dumanları tüten, lezzetli, sıcak hayvan gövdeleri, “et”. Artık atık oldukları aşikâr olan, kısa süreliğine zevk veren yemekler kademesine yükseldikten sonra kısmen leşe dönüşmüş hayvan butları; kim bilir nereye götürüldüler! Daha o akşam dikkatle hazırlanan, üzerine konan toz zerreleri kapı eşiklerinde titizlikle süpürülen, araba yolculuğu için etekleri kaldırılan bin elbise: Onlar şimdi nerede? Teki bile bir müzede sergileniyor mu? Tavan arasında birkaç tane var mıdır? Çoğu toz oldu. Tıpkı o geçici ihtişam ânında onları gururla taşıyan kadınlar gibi.

*“İç Savaş Dönemi Sosyal Hayatı: Eğlence, Kıyım, İmha” (yayımlanmamış taslak), Melvin Carter.*

# V.

Pek çok konuk özellikle o akşam parlayan güzelim ayı hatırlıyordu.

*“Bir Savaş ve Kayıp Mevsimi”, Ann Brighney.*

O akşamı anlatan pek çok kişi ayın parlaklığına dikkat çekti.

*“Zafere Giden Uzun Yol”,*
*Edward Holt.*

Bu anlatılardaki ortak nokta, sanki bir sahnenin üzerinde hoş bir biçimde asılı duran altın rengi aydı.

*“Beyaz Saray Suareleri: Bir Antoloji”, Bernadette Evon.*

O gece ay yoktu ve gökyüzü bulutlarla kaplıydı.

*Wickett, a.g.e.*

Çılgın sahnenin üzerinde, her türlü budalalığa alışmış, vurdumduymaz bir yargıç gibi, şişman yeşil bir hilal asılıydı.

*“Hayatım”, Dolores P. Peventrop.*

O gece dolunay sarı-kırmızıydı, adeta yeryüzündeki bir yangının ışığını yansıtıyordu.

*Sloane, a.g.e.*

Odada dolaşırken hangi pencereye yönelsem, içeri davet edilmek isteyen ihtiyar bir dilenci gibi bakan gümüş aya rastlıyordum.

*Carter, a.g.e.*

Yemek servis edildiğinde ay gökyüzünde yükselmiş mavi mavi parlıyordu, biraz küçülmüş olsa da hâlâ parlaktı.

*“Geçip Gitmiş Bir Zaman”*

*(yayımlanmamış anılar), I. B. Brigg III.*

Gece aysız ve karanlık devam etti, fırtına yaklaşıyordu.

*“O En Coşkulu Seneler”, Albert Trundle.*

Misafirler ayrılmaya başladığında sabah yıldızlarının üzerinde sarı bir dolunay asılıydı.

*“Washington Kuvvetleri”,*
*D. V. Featherly.*

Alçaktaki donuk gül pembe bulutlar ağır ve yağmur yüklüydü. Ay yoktu. Kocam ve ben durup başımızı kaldırdık, sonra da küçük Lincoln’ın hasta yattığı odaya baktık. Çocuğun sağlığı için içimden dua ettim. Arabayı bulup Tanrı’ya şükürler olsun, çocuklarımızın huzur içinde uyuduğu evimize gittik.

*“Bir Anne Hatırlıyor”, Abigail Service.*

# VI.

Son kalan misafirler şafağa kadar oyalandılar. Bodrum katta hizmetkârlar, ortalığı toparlayıp temizlemek için bütün gece çalıştılar, bir yandan da kalan şarabı içtiler. Sıcaklamış, yorulmuş ve sarhoş halde tartışmaya başladılar, sonra tartışma büyüyüp yumruklaşmaya dönüştü.

*Von Drehle, a.g.e.*

Defalarca fısıldandığını duydum: Ölüm'ün kendisi kapıdayken böyle bir eğlence düzenlemek yanlıştı; belki de sosyal hayat ne kadar mütevazı olursa o kadar münasip olurdu.

*"Barbara Smith-Hill'in Savaş Zamanı Mektupları Derlemesi", editör Thomas Schofield ve Edward Moran.*

Uzun süren gecenin ardından sabah oldu. Willie'nin durumu kötüleşmişti.

*Keckley, a.g.e.*

# VII.

Dün, saat üç civarında büyük bir alay geldi. Belki yirmi at arabası vardı ve duracakları bir yer yoktu. Evlerin çimenliklerinde durdular; mezarlığın önünde, çitin kenarında beklediler ve cenaze arabasından kim indi dersin? Resimlerinden tanıdığım Bay L.'nin ta kendisi ama omuzları çökmüştü, yüzü hüzünlüydü, o kasvetli yere girmeye gönülsüzmüş gibi neredeyse dürtülmesi gerekiyordu. Üzücü haberi henüz duymamıştım, bir anlığına şaşaladım ama kısa sürede durumu anlayıp çocuk ve ailesi için dua ettim. Hastalığı gazetelerde sık sık haber oluyordu, şimdi ise o mutsuz nihayetine ermişti. Arabalar gelmeye devam etti; öyle ki sokak, geçilemeyecek hale geldi.

Büyük kalabalık şapele girdi; açık penceremden, içeride olanları duyabiliyordum: müzik, vaaz, gözyaşları. Sonra kalabalık dağıldı ve arabalar uzaklaştı, çoğu çamura saplanmıştı, o yüzden kurtarılmaları gerekti. Sokak ve çimenlikler çamurla kaplandı.

Sonra bugün, yine ıslak ve soğuk bir havada, saat iki gibi küçük bir at arabası gelip mezarlık kapısında durdu. Arabadan başkan indi, bu sefer yanında üç beyefendi vardı: biri genç, ikisi YAŞLI. Onları kapıda Bay Weston ve genç asistanı karşıladı; hep birlikte şapele girdiler. Fazla zaman geçmeden asistana bir yardımcı katıldı, küçük tabutu bir el arabasına yüklediler. Hüzünlü grup, önde el arabası; Başkan ve yanındakiler arkada, şapelden uzaklaştılar. Mezarlığın kuzeybatı köşesine gidiyorlardı. Oradaki tepe diktir. Yağmur devam ediyordu; olay tuhaf bir ciddiyet, melankoli ve gülünç bir beceriksizlik karışımına dönüştü. Yardımcılar minik tabutu el arabasından düşürmemeye çalışıyorlardı. Bay L. dahil herkes, yağmurdan kayganlaşmış çimenlerin üzerinde kaymamak için küçük küçük adım atıyordu.

Her neyse, görünüşe göre Lincolnların zavallı oğlu, cenazenin hemen Illinois'ye nakledileceğini söyleyen gazete haberlerinin aksine oraya, yolun karşısına gömülmüştü. Yargıç Carroll'a ait bir aile mezarlığında ona bir yer

ayırmışlar, bu ne kadar acı olmalı, hayal et Andrew: insanın kıymetli oğlunu yaralı bir kuş gibi o soğuk taşa bırakması ve yoluna gitmesi.

Bu gece ortalık sessiz, dere bile her zamankinden daha usulca akıyor gibi, sevgili kardeşim. Biraz önce ay çıktı ve mezarlığın taşlarını aydınlattı. Bir anlığına mezarlık boy boy, çeşit çeşit melekle dolmuş gibi göründü: şişman melekler, köpek boyunda melekler, atlı melekler vesaire.

Ölülerin arkadaşlığına alıştım. Orada, toprağın altında, soğuk taştan evlerinde, her biri hoş bir yoldaş oluyor bana.

*“Savaş Zamanında Washington: Isabelle Perkins’in İç Savaş Mektupları”, derleme ve editörlük Nash Perkins, 25 Şubat 1862 tarihli mektup.*

# VIII.

Böylece, Başkan oğlunu ödünç bir mezarda bıraktı ve ülkesi için çalışmaya döndü.

*“Lincoln: Çocuklar İçin Bir Hikâye”, Maxwell Flagg.*

Bu mezarın bulunduğu yerden daha huzurlu, daha güzel bir konum olamaz; olağan mezarlık ziyaretçilerinin kesinlikle keşfedemeyeceği bir yerdeydi. Mezarlığın en uzak köşesindeki, soldaki anıt mezar, neredeyse dikey yükselen bir yamacın tepesindeydi ve arkasındaki yamaç, Rock Deresi’ne iniyordu. Hızla akan sulardan hoş bir çağıltı geliyordu, ağaçlar gökyüzüne yakın ve güçlü bir şekilde yükseliyordu.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

# IX.

İlk gençliğimde bana oldukça doğal, hatta harika gelen bir tercihim vardı, ama bu tercih başkalarına –babama, anneme, erkek kardeşlerime, arkadaşlarıma, öğretmenlerime, din adamlarına, büyükanne ve büyükbabama– hiç de doğal ve harika gelmiyordu, aksine onlar için sapıkça ve utanç vericiydi. Bu yüzden çok acı çektim: Tercihimi reddederek evlenmeli ve kendimi belli bir, nasıl desem, tatmin yoksunluğuna mı mahkûm etmeliydim? Oysa ben mutlu olmak istiyordum (bence herkes mutlu olmak ister), ve bu yüzden okulumdan biriyle masum –yani, *bayağı* masum– bir arkadaşlık kurdum. Ama kısa sürede bizim için umut olmadığını gördük. Bu yüzden (birkaç ayrıntıyı, bitişleri, yeni başlangıçları, içten kararları, o kararların orada, barakanın köşesinde ihlalini vesaire kısa geçmek gerekirse) bir akşam, duygulu bir konuşmadan birkaç gün sonra, Gilbert artık "doğru yaşamaya" karar verdiğini söyledi. Odamdan bir kasap bıçağı aldım; annemle babama, üzgün olduğumu özetleyen bir not yazdıktan ve Gilbert için *âşık oldum, bu yüzden mutlu gidiyorum* gibisinden birkaç satır karaladıktan sonra, porselen çanağın üzerinde bileklerimi vahşice kestim.

Akan kanın bolluğu ve çanağın beyazlığı üzerindeki çarpıcı kırmızılık karşısında midem bulandı, başım dönerek yere oturdum. Biraz utanç verici ama söyleyip kurtulayım: *Fikrimi değiştirmiştim*. Bütün bunların anlatılamaz ölçüde *güzel* olduğunu ancak o zaman (tabiri caizse tam kapıdan çıkarken) fark etmiştim. Her şeyin bizim zevkimiz için ne kadar titizlikle tasarlandığını, böyle harika bir armağandan, yani her gün duyusal zevklerle dolu bu engin cennette dolaşmama izin verilmesi armağanından vazgeçmek üzere olduğumu o an fark ettim. Dünya çeşit çeşit görkemli şeyle tıka basa dolu muazzam bir pazar yeriydi: ağustos güneşinin eğik ışınlarında dans eden böcek sürüleri; karla kaplı bir çayırda dizlerine dek gömülmüş, kafa kafaya duran üç siyah at; soğuk bir güz günü, turuncu turuncu parlayan bir pencereden rüzgâra binip gelen haşlama etin

kokusu...

*roger bevins iii*

Bayım. Dostum.

*hans vollman*

Yine... yine mi yaptım?

*roger bevins iii*

Evet.

Nefes al. Her şey yolunda.

Yeni dostumuzu korkutuyorsun sanırım.

*hans vollman*

Çok özür dilerim, küçükbey. Yalnızca, kendi tarzımda, sana hoş geldin diyordum.

*roger bevins iii*

"Akan kanın bolluğu mideni bulandırdı, başın dönerek yere oturdun ve fikrini değiştirdin."

*hans vollman*

Evet.

Şor şor akan kan ve beyaz çanaktaki çarpıcı kırmızılık karşısında midem bulandı, başım dönerek yere oturdum. O anda *fikrimi değiştirdim*.

Tek umudumun hizmetkârlardan biri tarafından bulunmak olduğunu bilerek sendeleye sendeleye merdivene gidip kendimi aşağı bıraktım. Oradan, mutfağa kadar sürünmeyi başardım...

Ve orada kaldım.

Keşfedilmeyi bekliyorum (başımı sobaya yaslamış, yerde yatıyorum, yakındaki sandalyeyi devirmişim, yanağımın altında bir dilim portakal kabuğu) beni canlandırsınlar da kalkıp çıkardığım korkunç pisliği temizleyeyim (annem *hiç* memnun olmayacak) yepyeni ve çok daha cesur bir adam olarak o güzelim dünyaya çıkıp *yaşamaya* başlayayım! Tercihimin peşinden mi gideceğim? Evet! Zevkle! Her şeyi kaybetmeye bu kadar yaklaşmışken, her tür korkudan, tereddütten, çekingenlikten kurtulmuşken, beni canlandırdıkları zaman içtenlikle yeryüzünü dolaşacağım, içeceğim, koklayacağım, deneyeceğim, kimi istersem onu seveceğim; dokunacağım, tadacağım, bu dünyanın güzelim şeyleri arasında kıpırtısız duracağım, mesela: ağacın gölgesinde uyurken, rüyasında tekmeler

atan köpek; küçücük bir esintiyle karaağaçtan masanın üzerine zerre zerre yığılan şekerden bir piramit; yuvarlak yeşil tepenin üzerinden gemi gibi süzülerek geçen bir bulut ve tepenin zirvesinde çamaşır ipine dizilmiş, rüzgârla dans eden gömlekler, aşağıdaki kasabanın üzerine serilen mor-mavi gün (dirilen baharın ilham perisi), ıslak çimenli, çiçek bezeli bahçeler çılgına dönmüş...

*roger bevins iii*

Dostum.

Bevins.

*hans vollman*

“Bevins”in bir sürü gözü vardı Hepsi oraya buraya kayıyor Bir sürü burnu Hepsi kokluyor Elleri (pek çok eli var ya da elleri o kadar hızlı ki çokmuş gibi görünüyor) oraya buraya sallanıyor, bir şeyleri tutuyor, büyük merakla yüzüne doğru

Birazcık ürkütücü

Hikâyesini anlatırken o kadar çok gözü, burnu ve eli olmuştu ki vücudu neredeyse gözden kaybolmuştu Asmadaki üzümler gibiydi gözleri Gözleri yoklayan eller Elleri koklayan burunlar

Her elin bileğinde yarıklar

*willie lincoln*

Yeni gelen kişi, hasta-evinin çatısında oturdu ve aşağıdaki Bay Bevins’e merakla baktı.

*hans vollman*

Bayım, arada bir sana şaşkınlıkla bakıp senin olağanüstü...

*roger bevins iii*

Hadi ama, hiç de bu şekilde konuşmaya...

*hans vollman*

Diğer adam (kirişin çarptığı) Çırılçıplak Organı şişmiş kocaman Gözlerimi alamıyordum

O hareket ettikçe sallanıyor

Vücudu haşlanmış mantı gibi Geniş yassı burnu koyunları andırıyor

Gerçekten de çırılçıplak

Kafasında feci bir göçük Nasıl ortalarda dolaşıp konuşabiliyor, yarası feci...

*willie lincoln*

Rahip Everly Thomas’ın da bize katıldığını fark ettik sonra.

*hans vollman*

Her zaman olduğu gibi, aksaya aksaya koşarak geldi, kaşlarını iyice kaldırmış, ikide bir dönüp endişeyle arkasına bakıyor, saçları dimdik olmuş, ağzı dehşetle kusursuz bir *O* biçiminde açılmış. Ama her zaman olduğu gibi son derece sakin ve sağduyulu konuştu.

*roger bevins iii*

Yeni biri mi? dedi rahip.

Sanırım Bay Carroll ile müşerref oluyoruz, dedi Bay Bevins.

Çocuk boş boş bakmakla yetindi.

*hans vollman*

Yeni gelen on-on bir yaşlarında bir oğlan çocuğuydu. Yakışıklı ufaklık, gözlerini kırpıştıra kırpıştıra, ihtiyatla çevresine bakınıyordu.

*rahip everly thomas*

Kıyıya vurmuş, kıpırtısız yatan ve ne kadar savunmasız olduğunun farkına varıp etrafına bakan tedirgin bir balığa benziyordu.

*hans vollman*

Bana yeğenlerimden birini hatırlattı: Bir seferinde ırmağı kaplayan buz tabakası kırılmış, çocuk suya düşmüş ve eve iliklerine dek donmuş halde gelmişti. Cezalandırılacağından korktuğu için içeri girmeye cesaret edememişti; onu sersemlemiş, suçluluk içinde, soğuk yüzünden neredeyse kendinden geçmiş olarak kapıya yaslanmış, oradan ne kadar sıcaklık geliyorsa onunla ısınmaya çalışırken bulmuştum.

*roger bevins iii*

Kuşkusuz belli bir çekim gücü hissediyorsun? dedi Bay Vollman. Bir dürtü? Gitmek için? Bir yerlere? Daha rahat bir yere?

Beklemem gerektiğini hissediyorum, dedi çocuk.

Konuşuyor! dedi Bay Bevins.

*rahip everly thomas*

Neyi beklemen? dedi Bay Koyun-Mantı.

Annemi, dedim. Babamı. Kısa süre sonra gelecekler. Beni almak için Bay

Koyun-Mantı başını hüzünle iki yana salladı Organı da sallandı Hüzünle

Gelebilirler, dedi çok-gözlü adam. Ama seni alacaklarından kuşkuluyum.

Sonra üçü birden güldü Çok-gözlü adamın bir sürü eliyle el çırpması eşliğinde Ve Bay Koyun-Mantı'nın şişmiş organının sallanmasına Rahip bile güldü Ama gülerken bile hâlâ korktuğu görülüyordu.

Her durumda, fazla kalmazlar, dedi Bay Koyun-Mantı.

Burada kaldıkları sürece başka yerde olmayı dilerler, dedi çok-gözlü adam.

Yalnızca öğle yemeğini düşünerek, dedi Rahip.

Yakında bahar gelecek Doğru düzgün oynamadığım Noel oyuncakları Kafası dönebilen camdan bir oyuncak askerim var Apoletlerini değiştirebiliyorsun Yakında çiçekler açar Lawrence bahçeden her birimize birer bardak tohum verecek

Beklemem gerekiyor dedim

*willie lincoln*

# X.

Bay Bevins’e baktım.

*hans vollman*

Bu küçük çocukların oyalanmaması gerekiyor.

*roger bevins iii*

Matthison, *Dokuz Yaşında mıydı?* Otuz dakikadan az bekledi. Sonra küçük bir osuruk sesiyle dağıldı. Dwyer, *6 yaş 5 ay?* Geldiğinde hasta-kutusunda değildi. Yolda çıkmış anlaşılan. *Bebek* Sullivan on iki-on üç dakika bekledi, yaygara yaparak emekleyen kızgın bir ışık topu gibiydi. Russo, *Altıncı Senesinde Gitti & Annesinin Gözünün Nuru?* Yalnızca dört dakika bekledi; her taşın ardına bakarak ve “Defterimi arıyorum,” diye diye.

*hans vollman*

Zavallı çocuk.

*rahip everly thomas*

Evans ikizleri, *15 Sene 8 Aylıkken Ayrıldılar Bu Hüzünlü Vadiden;* dokuz dakika beklediler, sonra aynı anda gittiler (sonsuza dek ikiz kaldılar). Percival Scout, *On Yedi Yaşında*; kırk dakika bekledi. Sally Burgess, *12 yaşında & Herkesin Sevgilisi;* on yedi dakika bekledi.

*hans vollman*

Belinda French, bir *Bebekti*. Onu hatırlıyor musunuz?

*roger bevins iii*

Bir somun ekmek büyüklüğünde, donuk beyaz bir ışık yayıp tiz bir sesle ciyaklayarak oracıkta yatmıştı.

*rahip everly thomas*

Tam elli yedi dakika boyunca.

*hans vollman*

Annesi göçtükten sonra Amanda French'i, *Güzel Fakat Talihsiz Bir Çocuğa Can Verirken Kaybettik.*

*roger bevins iii*

Hasta-kutusunda birlikte yatmışlardı.

*hans vollman*

Çok dokunaklı bir manzaraydı.

*rahip everly thomas*

Ama zamanla o da gitti.

*roger bevins iii*

Tüm küçüklerin gitmesi gerektiği gibi.

*rahip everly thomas*

Çoğunun doğal olarak gittiği gibi.

*roger bevins iii*

Ya da doğal olmadan.

*rahip everly thomas*

Bir saat kadar sonra oradan geçerken çocuğu hâlâ çatıda oturmuş, bir arabanın gelip onu götürmesini beklermiş gibi çevresine bakınırken bulduğumuzda ne kadar şaşırdığımızı hayal edin.

*hans vollman*

Bunu söylediğim için kusura bakmayın ama küçükler, burada beklerken nasıl da yoğun bir yabani soğan kokusu yayıyorlar! Şimdiden oldukça baskındı.

*roger bevins iii*

Bir şeyler yapmak gerekiyor.

*rahip everly thomas*

# XI.

Bizimle yürü evlat, dedi Bay Koyun-Mantı. Tanışmanı istediğimiz biri var.
Yürüyebiliyor musun? dedi çok-gözlü adam.
Yürüyebildiğimi gördüm
Yürüyebiliyor Süzülebiliyor Hatta süzüle-yürüyordum.
Birazcık süzüle-yürümek benim için pek âlâydı Altımızda bir şey nahoşça uzanıyordu, şu küçük evin içindeki kutuda
Nahoş bir biçimde
Size bir şey söyleyebilir miyim?
Yüzü solucan yüzüydü
Solucan diyorum! Bir oğlan çocuğu büyüklüğünde Benim kıyafetlerimde
Ne dehşet.

*willie lincoln*

Çocuk neredeyse elimi tutacaktı ama sonra, belki de çocuksu davrandığını düşünmemi istemediğinden vazgeçti.

*hans vollman*

Ve doğuya doğru yola koyulduk.

*roger bevins iii*

# XII.

Merhaba, kibar beyefendiler. Dilerseniz size bazı orman çiçeklerimizin ismini söyleyebilirim.

*bayan elizabeth crawford*

Bayan Crawford, her zamanki aşırı uysal pozunu takınarak –eğilip gülümseyerek, ezilip büzülerek, irkilmiş vaziyette– peşimizden geldi.

*roger bevins iii*

Yabani hüsnüyusuf var mesela, yabani pembe venüsçarığı, her çeşit yabani gül. Kelebek otu var, hanımeli var, bir de mavi süsen, sarı süsen ve şu anda adını hatırlayamadığım bir sürü başka tür.

*bayan elizabeth crawford*

Bütün bu zaman süresince, yamuk bankın yanında yaşayan Bay Longstreet tarafından taciz ediliyordu.

*roger bevins iii*

Kostümlerin önemli yanları hakkındaki incelikli anlayışıma dikkatinizi çekerim, beyler: kopçalar, bluzlar, yağmurlu havalarda giyilen etekler; sana söylüyorum, ahbap, soğan soymak gibi: bağcıkları çözersin, kopçaları açarsın, dil dökersin, ta ki, sonunda yavaş yavaş, dramanın merkezine ulaşana kadar, mücevhere ya da yeşil vadiye...

*sam “çapkın” longstreet*

Biz yolumuza devam ederken kadıncağızı elledi durdu, ama Bayan Crawford onun iğrenç ilgisinin hiç farkında değildi neyse ki.

*rahip everly thomas*

Tamamen şaşkın olan çocuk, bir o yana bir bu yana bakarak hemen peşimizden geliyordu.

*hans vollman*

Şimdi size eskiden sevgili kocamın söylediği bir şarkıdan bir kuple sunacağım, ya da tamamını, tabii dilerseniz. Adem ile Havva'nın düğün şarkısı derdi ona. Bu şarkıyı kız kardeşimin düğününde söylemişti. Şarkılar uydurup söylerdi ve...

Ah hayır, daha fazla yaklaşmam.

Size iyi günler, beyler.

*bayan elizabeth crawford*

Birkaç yüz metre genişliğinde ıssız bir yabanın kenarındaydık ve burası dehşet verici bir demir çitle son buluyordu.

*hans vollman*

Ötesine geçemediğimiz o tehlikeli sınır.

*roger bevins iii*

O şeyden nasıl da nefret ediyorduk.

*hans vollman*

Traynor adlı kız her zamanki gibi çitte kısılıp kalmış, onun bir parçası olarak yatıyordu, o anda korkunç karanlık bir fırın biçimine bürünmüştü.

*roger bevins iii*

Elimde olmadan onun buradaki ilk gününü hatırladım, yanardöner bir yaz elbisesiyle fırıl fırıl dönen genç bir kız biçimindeydi sürekli.

*rahip everly thomas*

Ona seslendim ve çocukla konuşmasını istedim. Bu mekânın tehlikeleri hakkında. Çocuklar için.

*hans vollman*

Kız sessiz kaldı. O an, içinde olduğu fırının kapağı açılıp kapandı ve bir an için o, içindeki korkunç turuncu sıcaklığı gördük.

*roger bevins iii*

Hızla, yıkılmış bir köprüye, bir akbabaya, büyük bir köpeğe, kakaolu kek

tıkınan korkunç bir kocakarıya, su baskınına uğramış mısır saplarına ve bizim hissedemediğimiz bir rüzgârın yırtıp açtığı bir şemsiyeye dönüştü.

*rahip everly thomas*

İçten yakarılarımız işe yaramadı. Kız konuşmadı.

*hans vollman*

Gitmek üzere döndük.

*roger bevins iii*

Çocuktaki bir şey ona dokundu. Şemsiye mısır oldu, mısır ise kocakarı; kocakarı kıza dönüştü.

*hans vollman*

Kız, çocuğa yaklaşmasını işaret etti.

*roger bevins iii*

Çocuk ihtiyatla yaklaşırken kız bizim işitemediğimiz kadar alçak bir sesle konuşmaya başladı.

*hans vollman*

# XIII.

Genç Bay Bristol beni arzuluyordu, genç Bay Fellowes ve Bay Delway de beni arzuluyordu, akşamları çimenlerde etrafıma otururlardı, gözlerinde en tutkulu, en nazik türden bir Arzu ateşi yanardı. Gece çökene kadar o hayran, haşin ve nazik göz halkasının ortasında, üzüm rengi elbisemle hasır sandalyede otururdum ve delikanlılardan biri uzanıp, Ah şu yıldızlar, derdi ve ben de, Ah evet, bu gece ne kadar da güzeller, derdim ve (itiraf ediyorum) o sırada onun yanına uzanmayı hayal ederdim ve benim uzanan delikanlıya baktığımı gören diğer delikanlılar da gelip yanıma uzanmayı hayal ederdi.

Bütün bunlar çok

Sonra annem beni, Annie'yi çağırmaya gönderirdi.

Çok erken ayrıldım. O partiden, o

Gecelerin parlak vaadi, o geceler ki, bir seçime yol açar ve seçim yapıldığında doğru seçim olur. Aşka dönüşür, Aşk bebek olur, tek istediğim bu

Tatlı bir Bebeği kucağıma almayı çok istiyordum.

Eskisi kadar güzel görünmediğimi biliyorum. İtiraf etmem gerekirse zamanla, eskiden bilmediğim bazı sözcükler öğrendim

Sk becr bk ırznageç tecavüz gttensk

Ve kafamın içinde, belli nahoş köşelerde bu tür şeylerin

Loş hoş bcrildiğim yerler ark skklardan

Onları svr oldum

Özlüyrm o yerleri. Ve çok öfkeli hissediyorm.

Ben hiçbir almadım. Şey.

Çok erken gittim

Yalnızca

On dördüme kadar.

On dört yaş

Lütfn yine gel bayım seninle tanışmak bir zevk

Ama çok yaşlı arkadaşların skyim (onları bir daha getirmyn) beni dkzleyip alay etmek için geliyrlar ve bana itiraf atmak için hayır söscük bu deyildi itilaf iftira. Tek yaptıkları bu. Öle değil mi? Benim yaptıım, eğer inançla devam edersem, eminim, geri getirecek bana o çok özlediğim

Çimen yeşili nazik bakışları.

*elise traynor*

# XIV.

Oradan ayrılırken çocuk sessizleşti.
Bana da böyle mi olacak? dedi.
Kesinlikle öyle, dedi Bay Vollman.
Şimdiden… şimdiden olmaya başladı, diye ekledi Rahip özenle.

*roger bevins iii*

Toprak patikanın inişe geçtiği yere ulaştık.

*rahip everly thomas*

Freeley'nin yakınına. Stevens'ın yakınına. Dört bebek Nesbitt'le boynunu bükmüş Meleğinin yakınına.

*roger bevins iii*

Masterton'ın yakınına. Ambusti'nin yakınına. Obeliskin, üç bankın ve yüksek bir kaide üzerindeki kibirli Merridale büstünün yakınına.

*hans vollman*

O zaman, dedi çocuk, sizin dediğiniz gibi yapmalıyım.
Aferin sana, dedi Bay Vollman.

*roger bevins iii*

# XV.

Beyaz taştan evinin kapısında oğlana sarıldık.

*hans vollman*

Olacaklar karşısında hissettiği endişeyle karışık utangaç bir gülümsemeyle baktı bize.

*rahip everly thomas*

Hadi, dedi Bay Bevins nazikçe. En iyisi bu.

*hans vollman*

Gir bakalım, dedi Bay Vollman. Burada sana uygun hiçbir şey yok.

*roger bevins iii*

Hoşça kalın o zaman, dedi çocuk.
Korkacak bir şey yok, dedi Bay Bevins. Son derece doğal.

*hans vollman*

Sonra oldu.

*roger bevins iii*

Olağanüstü bir olay.

*hans vollman*

Benzeri hiç görülmemiş, gerçekten de.

*rahip everly thomas.*

Çocuğun bakışları arkamıza kaydı.

*hans vollman*

Ötede bir şey görmüştü sanki.

*roger bevins iii*

Yüzü sevinçle aydınlandı.

*hans vollman*

Baba, dedi.

*rahip everly thomas*

# XVI.

Son derece uzun boylu ve üstü başı dağınık bir adam karanlıkta bize doğru geliyordu.

*hans vollman*

Bu hiç olağan değildi. Geç bir saatti, ön kapı kilitlenmiş olmalıydı.

*rahip everly thomas*

Oğlan daha o gün bırakılmıştı. Yani, adam büyük olasılıkla buraya daha...

*roger bevins iii*

Kısa süre önce gelmişti.

*hans vollman*

Daha o akşam.

*roger bevins iii*

Hiç olağan değil.

*rahip everly thomas*

Beyefendi kendinde değil gibiydi. Defalarca durdu, çevresine bakındı, geri dönüp yol değiştirdi.

*hans vollman*

Hafif hafif ağlıyordu.

*roger bevins iii*

Ağlamıyordu. Arkadaşım yanlış hatırlıyor. Nefes nefese kalmıştı. Ağlamıyordu.

*hans vollman*

Hafif hafif ağlıyordu, kaybolduğu için duyduğu kızgınlık, üzüntüsünü daha da artırıyordu.

*roger bevins iii*

Gergin gergin hareket ediyordu, sanki sırf eklemlerden oluşmuş gibi.

*rahip everly thomas*

Çocuk kapıdan fırladı ve sevinçle adama doğru koştu.

*roger bevins iii*

Adam onu kollarına almayınca, görünüşe göre buna alışıklardı, sevinci hayrete dönüştü.

*rahip everly thomas*

Oğlan adamın içinden geçti ve adam ağlayarak beyaz taş eve doğru yürümeye devam etti.

*roger bevins iii*

Ağlamıyordu. Tamamen kendine hâkimdi, büyük bir vakarla hareket ediyordu, kendinden emin...

*hans vollman*

Şimdi on beş metre uzaktaydı ve bize doğru geliyordu.

*roger bevins iii*

Rahip ona yol vermemizi önerdi.

*hans vollman*

Rahip, içinden birinin geçmesine izin vermenin son derece yakışıksız kaçtığına inanıyordu çünkü.

*roger bevins iii*

Adam beyaz taş eve geldi, anahtarla içeri girdi, çocuk da peşinden gitti.

*hans vollman*

Bay Bevins, Bay Vollman ve ben, çocuk için endişelenerek kapıya yaklaştık.

*rahip everly thomas*

Sonra adam bir şey yaptı, nasıl anlatacağımı hiç...

*hans vollman*

İriyarı bir adamdı. Görünüşe göre oldukça güçlü. O kadar güçlü ki, oğlanın...

*rahip everly thomas*

Hasta-kutusunu

*hans vollman*

Adam kutuyu duvardaki oyuğundan dışarı kaydırıp yere koydu.

*roger bevins iii*

Ve açtı.

*hans vollman*

Kutunun önünde diz çökerek bakışlarını...

*rahip everly thomas*

Bakışlarını hasta-kutusunda yatan çocuğa çevirdi.

*hans vollman*

Evet.

*rahip everly thomas*

İşte o noktada ağlamaya başladı.

*hans vollman*

Baştan beri ağlıyordu.

*roger bevins iii*

Tek bir yürek paralayıcı hıçkırık duyuldu.

*hans vollman*

Ya da inleme. Bence daha çok inleme gibiydi. Çocuğu tanımış gibi.

*rahip everly thomas*

Hatırlamış gibi.

*hans vollman*

Sanki neler kaybettiğini hatırlamış.

*rahip everly thomas*

Ve sevgiyle çocuğun yüzüne ve saçlarına dokundu.

*hans vollman*

Kuşkusuz daha önce de defalarca dokunduğu gibi, çocuk henüz...

*roger bevins iii*

Daha az hastayken.

*hans vollman*

Bir hatırlama iç geçirmesi. Tıpkı eskiden olduğu gibi, işte oğlum yine burada, dercesine. Onu yine buldum, eskiden bunca sevdiğim oğlumu buldum.

*rahip everly thomas*

Hâlâ onca sevdiği.

*hans vollman*

Evet.

*roger bevins iii*

Onu daha yeni kaybetmişti.

*rahip everly thomas*

# XVII.

Willie Lincoln eriyip gidiyordu.

*Epstein, a.g.e.*

Günler ağır ve bıkkın geçiyordu, Willie ise gittikçe zayıflıyor, bir gölgeye dönüşüyordu.

*Keckley, a.g.e.*

Lincoln'ın sekreteri William Stoddard, herkesin ağzındaki soruyu hatırlıyor: "Hiç mi umut yok? Hayır. Doktorlar öyle diyor."

*"Rakipler Ekibi: Abraham Lincoln'ın Siyasi Dehası", Doris Kearns Goodwin.*

Bu akşam, saat beş gibi ofisimdeki koltukta uyukluyordum ki onun girişiyle uyandım. "Nicolay," dedi, üzüntüden boğazı sıkışarak, "oğlum öldü, gerçekten öldü!" Sonra gözyaşlarına boğulup ofisine gitti.

*"Lincoln'la Beyaz Saray'da", John G. Nicolay, editör Michael Burglingame.*

Daha birkaç dakika önce ölmüştü. Beden, yatakta uzanıyordu ve örtü açılmıştı. Üzerinde açık mavi pijamaları vardı. Kollarını yanlara uzatmıştı. Yanakları hâlâ kırmızıydı. Üç yastık yere yığılmıştı. Küçük komodini, kabaca kenara itilmiş gibi yamulmuştu.

*"Tarihin Tanığı: Lincolnlı Beyaz Saray", editör Stone Hilyard, hizmetçi Sophie Lenox'un anlatısı.*

Yıkanmasına ve giydirilmesine yardım ettim. Onu yatağa yatırdığım sırada Bay Lincoln geldi. Kederden bu kadar çökmüş başka bir adam görmemiştim. Yatağa yaklaştı, çocuğun yüzündeki örtüyü çekti, uzun uzun, sevgiyle bakıp içtenlikle mırıldandı: "Benim zavallı oğlum, bu dünya için fazla iyiydi. Tanrı

onu yuvasına çağırdı. Cennette çok daha mutlu olacağını biliyorum, ama onu o kadar seviyorduk ki! Onu kaybetmek zor, çok zor!”

*Keckley, a.g.e.*

Babasının gözdesiydi. Birbirlerinin sırdaşıydılar, sık sık el ele görülürlerdi.

*Keckley, a.g.e., Nathaniel Parker Willis’in anlatısı.*

Hem cazip kişiliği hem de yetenekleri ve beğenileri açısından babasının kopyasıydı.

*“Lincoln’ın Oğulları”,*
*Ruth Painter Randall.*

Lincoln’ın en büyük umut bağladığı çocuğu oydu; dürüstçe ve açıkça konuşabildiği, sırlarını paylaşabildiği, tabiri caizse kendi aynası olan bir çocuk.

*“Hesaplaşma: Zor Zamanlarda İçeriden Anılar”, Tyron Philian.*

Will her açıdan hık demiş Bay Lincoln’ın burnundan düşmüştü, başını hafifçe sol omzuna eğişi bile ona benziyordu.

*Burlingame, a.g.e., Springfield’tan bir komşunun anlatısı.*

İnsan, çocuklara o kadar büyük sevgi, hayattaki bütün güzellikleri yaşayacaklarına dair o kadar büyük bir umut besliyor ve her birinin gösterdiği benzersiz özellikleri o kadar beğeniyor ki: cesaret gösterileri, kırılganlıkları, konuşma tarzları, yanlış telaffuzları vesaire. Saçlarının ve kafalarının kokusu, avucunuzdaki minik elleri… Ve sonra o çocuk gidiyor! Yok oluyor! Vaktiyle öylesine iyiliksever görünen dünyada, bu kadar zalim bir olayın gerçekleşmesi insanı yıldırım çarpmışa çeviriyor. Hiçlikten büyük bir sevgi doğmuştu; kaynağı yok olan o sevgi şimdi arayış içinde ve hasta, hayal edilebilecek en korkunç acıya dönüşüyor.

*“Kaybedilen Bir Çocuk Hakkında”,*
*Bayan Rose Milland.*

“Bu, hayatımın en zor sınavı,” diye itiraf etti hemşireye. Acı ve kederden beli bükülmüş bu adam isyanla feryat etti: “Neden? Neden böyle oldu?”

*“Abraham Lincoln: Çocuk ve Adam”, James Morgan.*

Sözleri, derin hıçkırıklarla kesiliyordu. Başını ellerine aldı, uzun bedeni kederle sarsılıyordu. Ben yatağın ayakucunda, gözyaşları içinde dikildim, huşu içinde, sessizce ve hayretle adama baktım. Üzüntüsü sinirlerini bozmuş, onu

zayıf, edilgen bir çocuğa dönüştürmüştü. Onun haşin doğasının bu kadar etkileneceğini hayal edemezdim. O kasvetli anları asla unutmayacağım; sevgisinin biricik odağını kaybettiği için ağlayan deha ve yücelik.

*Keckley, a.g.e.*

# XVIII.

Willie Lincoln tanıdığım en sevilesi çocuktu, parlak, duyarlı, iyi huylu ve nazik.

*“Tad Lincoln’ın Babası”,*
*Julia Taft Bayne.*

İnsanların, henüz çocukları olmadan önce, çocuklarının benzeyeceğini düşündükleri türden bir çocuktu.

*Randall, a.g.e.*

Kendine güveni –Fransızların deyişiyle *aplomb*– olağanüstüydü.

*Willis, a.g.e.*

Zihni canlı, meraklı ve vicdanlıydı; sevgi dolu ve hayırsever bir mizacı vardı, dürtüleri iyicil ve cömertti, sözleriyle tavırları nazik ve tatlıydı.

*“Willie Lincoln’ın Cenaze Hitabesi”,*
*Phineas D. Gurley, “Illinois State”*
*dergisinden.*

Kalabalıkta beni mutlaka bulur, elimi sıkar, hoş bir yorum yapardı; aile dışından biri için bunun, on yaşında bir çocukta en hafif tabiriyle, sevimli olduğunu söylemeliyim.

*Willis, a.g.e.*

Willie’nin gri ve çok bol bir takım elbisesi vardı; giyim tarzı, havalı annelerin, saçları kıvrılmış gözdelerininkinden çok farklıydı.

*“Bayan Lincoln Hakkındaki Gerçek”, Laura Searing (Howard Glyndon*
*mahlasıyla).*

Ben bir gün Beyaz Saray’ın önünden geçerken Willie bir oyun arkadaşıyla

kaldırımdaydı. Bay Seward, arabasında Prens Napoleon ve maiyetinden iki kişiyle birlikte içeri girdi. Beyefendi, oğlanla arasında var olduğu açık samimiyetin göstergesi olarak şapkasını çıkardı, Napoleon da aynısını yaptı ve genç Prens Başkan'ı resmiyetle selamladı. Willie, bu saygı gösterisi karşısında hiç şaşalamadan sırtını dikleştirdi, zerafet ve vakarla kepini çıkarıp küçük bir büyükelçi gibi yerlere kadar eğilerek resmi bir selam verdi.

*Willis, a.g.e.*

Yüzünde, onu özellikle ilginç kılan ve yabancıların onunla hoş bir küçük adam gibi konuşmasını sağlayan bir zekâ parıltısı ve duygu vardı.

*Searing, a.g.e.*

Bu yeteneklere sahip bir çocuğun on bir senede, onu en iyi tanıyan kişilere kendini ne kadar sevdireceğini görmek kolaydı.

*Gurley, a.g.e.*

Aydınlık bir çocuk, tatlı ve samimi, dünyanın cazibelerine sonuna dek açık.

*"Lincoln Çocuklarını Tanıyorlardı", Carol Dreiser, Simon Weber'in anlatısı.*

Küçük, tatlı, şeker gibi bir çocuk, yuvarlak ve soluk yüzlü, uzun kâkülleri genellikle gözlerine düşüyordu ve duygulandığında ya da utandığında gözlerini istemsizce kırpıştırıyordu.

*"Başkan'ın Küçük Adamları", Opal Stragner.*

Küçük bir adaletsizlikle bile karşılaşsa yüzü endişeyle kararıyordu, talihsiz kişide daha büyük adaletsizliklerin yansımasını görmüş gibi gözleri yaşlarla doluyordu. Bir seferinde bir oyun arkadaşı, taşla öldürdüğü bir kızılgerdan kuşunu iki çubuğun arasına kıstırarak getirmişti. Willie çocukla haşin bir şekilde konuştu, kuşu ondan kaptı, götürüp gömdü. Günün geri kalanı boyunca keyifsiz ve sessizdi.

*"Lincoln'ın Kayıp Meleği",*
*Simon Iverness.*

En öne çıkan özelliği korkusuz ve iyicil içtenliğiydi, her şeyin olabildiğince farklı olmasını kabulleniyordu, ama kendi vicdanlı erdemliliği asla değişmiyordu. Dünyanın kutsanmış nadir yerleri ya da çocukluktaki o tatlı bilmeceler gibi.

*Willis, a.g.e.*

Cenaze töreninden sonra Dr. Gurney insanlara gizlice, ölümünden kısa süre önce Willie'nin, çalışma masasındaki kumbarada bulunan altı doları alıp misyonerler cemiyetine vermesini istediğini anlattı.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

Yeni evindeki onca ihtişama rağmen bu küçük adam, yiğitçe ve harika bir biçimde *kendisiydi*, yalnızca kendisi. Kırlardan seraya nakledilmiş bir yabançiçeği gibi, ölene kadar kırlardaki alışkanlıklarını sürdürdü, bozulamaz ölçüde saf ve basit bir çocuktu.

*Willis, a.g.e.*

Aylar sonra, Bayan Lincoln için bazı eski giysileri elden geçirirken, bir ceketin cebinde tortop edilmiş minik bir eldiven buldum. Anılar aklıma üşüştü ve gözyaşlarına boğuldum. O küçük çocuğu ve tatlı hallerini hep hatırlayacağım.

*Hilyard, a.g.e., hizmetçi Sophie Lenox'un anlatısı.*

Kusursuz değildi; unutmayın, o küçük bir çocuktu. Çılgın, yaramaz ve sinirli olabiliyordu. Bir *oğlan çocuğuydu*. Fakat söylemek gerekirse *iyi* bir oğlan çocuğuydu.

*Hilyard, a.g.e., uşak D. Strumhort'un anlatısı.*

# XIX.

Başkan, Bayan Lincoln ve Robert, öğlen alt kata inip sevdikleri ve kaybettikleri çocuğu son bir kez ziyaret ettiler. Merhum çocukları ve kardeşinin son hüzünlü anlarına kimsenin tanık olmasını istemediler. Neredeyse yarım saat orada kaldılar. Onlar bununla meşgulken senelerdir bu şehirde görülen en şiddetli yağmur ve rüzgâr fırtınası çıktı; dışarıdaki korkunç fırtına içerideki keder fırtınasıyla bir gibiydi.

*"Genç Cumhuriyetin Tanığı: Bir Yankee'nin Günlüğü, 1828-1870",*
*Benjamin Brown French, editörler*
*D. B. Bole ve J. J. McDonough.*

Ailenin, merhum çocuğun yanında kaldığı yarım saat boyunca dışarıda şimşekler gökyüzünü hançerledi, top atışları kadar korkunç gök gürültüleri çanak çömleği sarstı ve kuzeybatıdan şiddetli rüzgârlar esti.

*Epstein, a.g.e.*

O akşam geniş odaların her birinden kederin sesi yükseliyordu. Hepsi Bayan Lincoln'ın kendinden geçmiş vaziyette yattığı odadan gelmiyordu; Başkan'ın yürekten gelen iniltileri de duyulabiliyordu.

*"Beyaz Saray'daki On Senem", Elliot Sternlet.*

Üzerinden yüz elli sene geçti, ama o korkunç sahneyi aktarmak hâlâ ailenin mahremiyetini ihlal etmek gibi geliyor. O şok ve feryatla birleşen inkâr, o vahşi ıstırabın feryatları.

*Epstein, a.g.e.*

Bay Lincoln kaybının geri dönüşsüzlüğünü ancak yatma saatinde, normalde çocuğun biraz sohbet etmek ve güreşmek için yanına geldiği zaman, gerçekten kavrayabilmiş gibiydi.

*“Hizmetle Geçen Bir Ömürden Anılar”, Stanley Hohner.*

Geceyarısı ona bir şey getirmemi isteyip istemediğini sormak için içeri girdim. Görüntüsü beni çok şaşırttı. Saçları darmadağındı, yüzü solmuştu, yeni ağladığı aşikârdı. Çalkantılı duygularına hayret ettim ve bir parça teselli bulmazsa neler olacağını merak ettim. Kısa süre önce Pensilvanya eyaletindeki bir demirhaneyi ziyaret etmiştim ve bana buharlı bir kazan subabı göstermişlerdi. Başkan’ın durumu bana, böyle bir alet gerektiğini düşündürdü.

*Hilyard, a.g.e., uşak D. Strumphort’un anlatısı.*

# XX.

Üstü başı dağınık beyefendi şimdi küçük bedenin üzerine titriyor, saçlarını okşuyor, oyuncak bebeklerinkini andıran soluk ellerini seviyor, düzeltiyordu.

*roger bevins iii*

Çocuk, babasının *kendisine* bakması ve *onu* sevip okşaması için yalvarıp yakarıyordu.

*rahip everly thomas*

Ama beyefendi onu hiç duymuyor gibiydi.

*roger bevins iii*

Zaten rahatsız edici ve yakışıksız olan bu sahne daha sonra yepyeni bir...

*hans vollman*

Rahip'in nefesini sertçe içine çektiğini duyduk, ki görünüşüne rağmen kolay kolay şaşıran bir adam değildir.

*roger bevins iii*

Çocuğu kucağına alacak, dedi Rahip.

*hans vollman*

Aldı da.

Adam uzanıp minik bedeni...

*roger bevins iii*

Hasta-kutusundan çıkardı.

*hans vollman*

Adam eğildi, minik bedeni kutudan çıkardı. Bu kadar orantısız bir bedene

sahip biri için şaşırtıcı bir zarafetle hemen yere oturup çocuğu bağrına bastı.

*roger bevins iii*

Başını çeneyle boynunun arasına gömerek ağladı, başta kesik kesik, sonra duygularına tamamen kapılarak boşanırcasına, hıçkıra hıçkıra ağladı.

*rahip everly thomas*

Bu arada çocuk, hüsranın acısıyla çevresinde koşuşturuyordu.

*hans vollman*

Adam yaklaşık on dakika boyunca...

*roger bevins iii*

Hasta-bedeni kucağında tuttu.

*hans vollman*

Hak ettiği ilginin *kendisine* gösterilmediği hissiyle hüsrana uğrayan çocuk yaklaştı ve babasına yaslandı, ama babası...

*rahip everly thomas*

Hasta-bedeni kucaklayıp hafif hafif sallamaya devam etti.

*hans vollman*

Duygulandım, bir noktada sahneye sırtımı döndüm ve yalnız olmadığımızı gördüm.

*roger bevins iii*

Dışarıda bir kalabalık toplanmıştı.

*rahip everly thomas*

Herkes sessizdi.

*roger bevins iii*

Adam çocuğunu hafif hafif sallamaya devam ederken.

*rahip everly thomas*

Ve çocuğu sessizce ona yaslanırken.

*hans vollman*

Sonra beyefendi konuşmaya başladı.

*roger bevins iii*

Çocuk, babasının... boynuna fısıldadığı sözleri daha iyi duyabilmek için eskiden sık sık yaptığı gibi bir kolunu samimi bir tavırla babasının boynuna doladı, daha da yaklaşıp başını onun başına dokundurdu.

*hans vollman*

Hissettiği hüsran dayanılmaz olunca çocuk...

*roger bevins iii*

Oğlan kendine girmeye başladı.

*hans vollman*

Tabiri caizse.

*roger bevins iii*

Çocuk kendi içine girmeye başladı; kısa süre sonra tamamen kendindeydi ve bunun üzerine, durumdaki değişikliğin farkına varmış gibi, adam yine hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

*rahip everly thomas*

Bütün bunlar çok fazlaydı, çok mahrem; oradan ayrıldım ve tek başıma yürüdüm.

*hans vollman*

Ben de.

*roger bevins iii*

Ben dua üstüne dua ederek, büyülenmiş gibi orada kaldım.

*rahip everly thomas*

# XXI.

Babam ağzını solucanın kulağına dayayarak dedi ki:

Birbirimizi çok sevdik Willieciğim; şimdi ise anlayamadığımız sebeplerden o bağ koptu. Ama bizim bağımız asla kopamaz. Ben yaşadığım sürece sen daima yanımda olacaksın, çocuğum.

Sonra hıçkırdı

Sevgili babam ağlıyor Bunu izlemek zordu Ve ne kadar okşarsam okşayayım, öpersem öpeyim, teselli etmeye çalışırsam çalışayım, hiçbir işe

Hayatımın sevinciydin, dedi. Lütfen bunu bil. Hayatımın sevinci olduğunu bil. Hepimizin. Her an, her daim çok iyi iş çıkardın. Tanıması gerçekten keyif veren bir kişi olma işini.

Bütün bunları bir solucana söylüyordu! Bana söylemesini ne kadar isterdim Gözlerini üzerimde hissetmeyi Bu yüzden kendi kendime dedim ki, tamam, kararlıyım, beni görmesini sağlayacağım Ve içine girdim Hiç zor olmadı O an doğru bir şey gibi geldi Bir şekilde içeriye aitmişim gibi

Ona sıkı sıkı sarılırken oradayken babamın da bir parçasıydım

Ve onun tam olarak nasıl

Hissettiğini duyumsayabiliyordum Uzun bacaklarının nasıl uzandığını Sakallı olmanın nasıl bir his olduğunu Ağzındaki kahvenin tadı ve tam olarak sözcüklerle düşünmese de aklından geçenler, *onu kollarıma almak iyi geldi. Kesinlikle. Bu yanlış mı? Günah mı? Hayır, hayır, o benim, o bizim, dolayısıyla o an bir tanrı olmalıyım; onun söz konusu olduğu yerde en iyisinin ne olduğuna ben karar verebilirim. Ve bunun bana iyi geldiğine inanıyorum. Onu hatırlıyorum. Yine. Kim olduğunu. Şimdiden birazcık unutmuştum. Ama işte: boyu posu, hâlâ o gibi kokan takım elbisesi, parmaklarımın arasındaki kâkülü, ağırlığı... Oturma odasında uyuyakalırdı ve ben onu kollarıma alıp yukarı...*

*Bana iyi geldi.*

*İyi geldiğine inanıyorum.*

*Bu bir sır. Gizli bir zayıflık, beni güçlendiren bir zayıflık; beni güçlendirerek başka meselelerde görevimi yapmamı daha kolay kılıyor; bu zayıflık döneminin sona ermesini hızlandırıyor; kimseye bir zararı yok; dolayısıyla yanlış değil ve buradan şu kararla döneceğim: Dilediğim kadar gelebilirim buraya, kimseye söylemem, bana ne kadar yardımı dokunabiliyorsa kabullenirim, ta ki artık yardımı dokunmaz hale gelene kadar.*

Sonra babam başını benimkine dokundurdu.

Sevgili oğlum, dedi, yine geleceğim. Söz veriyorum.

*willie lincoln*

# XXII.

Yaklaşık otuz dakika sonra üstü başı dağınık adam beyaz taş evden çıktı ve karanlıkta sendeleyerek uzaklaştı.

İçeri girdiğim zaman çocuğu bir köşede otururken buldum.

Babam, dedi.

Evet, dedim.

Yine geleceğini söyledi, dedi. Söz verdi.

Korkunç duygulandım.

Bir mucize, dedim.

*rahip everly thomas*

# XXIII.

Rapora göre bu gece saat bir civarında Başkan Lincoln ön bahçe kapısına gelerek içeri girmek için izin istedi; senin de bildiğin gibi Tom, protokol kurallarına göre kapı bir kez kilitlendi mi sabaha kadar açılması yasak olduğu halde, onun konumunu düşünerek ki kendisi Başkandır, kendisi için ve aslında kimse için önemsiz bir konum olduğu söylenemez, kapıyı açmamı emreden Başkan olduğundan kendimi ciddi bir ikilemde buldum Tom; saat geçti ve çocuklarım Philip Mary ve Jack Jr. ile parkta dün biraz eğlendiğim için epey yorgundum ve masanda biraz uyukladığımdan sersemlemiştim; içeri girmesine izin verdim. Başkan'a burada ne işi olduğunu falan sormadım ama göz göze geldiğimizde bana öyle içten ve acı dolu baktı ki sanki dostum, bunun çok tuhaf olduğunu biliyorum dercesine ama gözleri o kadar muhtaçtı ki ona hayır diyemedim çünkü oğlu daha bugün gömüldü ve biz de Tom, böyle hüzünlü bir durumda olsak sen de ben de benzer şekilde hissedip davranabilirdik, hayal edebilirsin; demek istediğim sen Mitchell'ı veya ben Philip Mary veya Jack Jr.'ı kaybetsek bu tür şeyleri düşünmeye gerek yok.

Yanında sürücü yoktu, küçük bir atın sırtında yalnız başına gelmişti, bu beni şaşırttı çünkü o koskoca bir Başkandı ve ayrıca bacakları oldukça uzundur, atı da epey kısaydı, öyle ki o zavallı, talihsiz beygirin sırtına insan boyunda bir böcek yapışmış gibi görünüyordu; yükünden kurtulduğu zaman kafasını eğip yorgun argın ve nefes nefese durakladı, sanki hâlâ uyanıklarsa diğer atlara anlatacak harika bir hikâyem var dermiş gibiydi ama o anda Başkan, Carroll anıt mezarının anahtarını talep etti, ben de verdim; onun bahçede uzaklaşmasını izlerken keşke bir fener ödünç vermeyi önerme nezaketini gösterseydim dedim çünkü feneri yoktu; kuş uçmaz kervan geçmez çöle giden hacı gibi kasvetli karanlığa daldı Tom, feci hüzünlüydü.

Asıl tuhaf olan da Tom, çok uzun süre geri dönmemesiydi. Bunu yazarken hâlâ dönmüş değil. Nerede o Tom? Yoksa kayıp mı oldu? Orada kayıp mı oldu,

düştü mü, bir yerini kırdı da bağıra çağıra orada mı yatıyor?

Demin dışarı çıktım ve dinledim ama bağırıp çağırma yok.

Bu saatte nerede olduğunu bilmiyorum Tom.

Belki orada ağaçların arasında bir yerde ziyaretinin ardından biraz dinleniyor ve yalnız başına ağlıyordur.

*Bekçi kayıt defteri, 1860-78, Oak Hill Mezarlığı, yazan Jack Manders, 25 Şubat 1862 gecesi, Bay Edward Sansibel'den izin alınarak alıntılandı.*

# XXIV.

Bu ziyaretin, cemiyetimizi ne kadar canlandırdığını anlatamam.

*hans vollman*

Senelerdir görmediğimiz kişiler yürüyerek ya da sürünerek çıktılar, kuşkuyla karışık sevinçle utangaç utangaç ellerini ovuşturarak dikildiler.

*rahip everly thomas*

Şimdiye dek *hiç* görmediğimiz kişiler endişeyle ilk defa çıktılar.

*roger bevins iii*

Edenston'ın, peruğu yamulmuş, yeşiller içinde, ufak tefek bir adam olduğunu kim tahmin edebilirdi? Cravwell'in, elinde kendi yazdığı çocukça akrostişlerin yer aldığı bir kitap tutan, gözlüklü, zürafa gibi bir kadın olduğunu kim bilebilirdi?

*hans vollman*

Her tarafta iltifatlar, gülümsemeler, çınlayan kahkahalar, sevgi dolu selaşmalar sürüyordu.

*roger bevins iii*

Erkekler tepedeki şubat ayının altında dolanıp birbirlerinin takım elbiselerine övgüler düzüyor, samimi jestler yapıyorlardı: toprağı tekmelemek, taş atmak, yumruk atarmış gibi yapmak vs. Kadınlar yüzlerini kaldırarak el ele tutuşuyor, birbirlerine, *tatlım, canım* diyorlar, ağaçların altında duraksayarak, senelerdir içlerinde sakladıkları garip sırları birbirlerine anlatıyorlardı.

*rahip everly thomas*

Herkes *mutluydu*, olan buydu işte; o ruh halini yeniden kazanmışlardı.

*hans vollman*

Fikir yüzündendi; o fikir, birinin...

*Roger bevins iii*

O diğer yerden...

*hans vollman*

O diğer yerden birinin tenezzül edip...

*roger bevins iii*

Sıradışı olan *dokunma* kısmıydı.

*rahip everly thomas*

O önceki yerden insanların *gelmesi* sıradışı değildi.

*hans vollman*

Ah, sık sık geliyorlar zaten.

*rahip everly thomas*

Puroları, çiçekleri, gözyaşları, fırfırları, ağır arabaları, kapıda ayaklarını yere vurarak bekleyen siyah atları.

*roger bevins iii*

Dedikoduları, huzursuzlukları, fısıldaşarak bizimle hiç ilgisi olmayan şeyler konuşmaları.

*rahip everly thomas*

Sıcak bedenleri, buharlı nefesleri, nemli gözleri, sıkan iç çamaşırları.

*roger bevins iii*

Dikkatsizce ağaçlarımıza yasladıkları korkunç kürekleri.

*rahip everly thomas*

Ama *dokunma* kısmı. Aman Tanrım!

*hans vollman*

Bazen bize dokunmadıklarından değil.

*roger bevins iii*

Ah, size dokunurlar, orası kesin. Sizi tutup hasta-kutusuna sokarlar.

*hans vollman*

Canları nasıl isterse öyle giydirirler. Gerekirse sizi dikerler, boyarlar.

*roger bevins iii*

Ama sizi istedikleri biçime soktuktan sonra bir daha asla dokunmazlar.

*hans vollman*

Yani, Ravenden hariç.

*rahip everly thomas*

Ravenden'a yine dokundular.

*roger bevins iii*

Ama o türden bir dokunma...

*hans vollman*

Kimse o türden dokunmayı istemez.

*rahip everly thomas*

Taş evinin çatısı akıyordu. Hasta-kutusu zarar görmüştü.

*roger bevins iii*

Onu gün ışığına taşıdılar ve kapağını açtılar.

*rahip everly thomas*

Mevsimlerden güzdü ve zavallının üzerine yapraklar düşüyordu. Gururlu biridir de. Bankacı. Bir malikânesi varmış diğer...

*hans vollman*

Onu kutudan çıkardılar ve –güm!– yeni bir kutunun içine koydular. Sonra, şakayla, acıdı mı diye sordular. Acıdıysa yetkili mercilere şikâyet etmek ister miymiş. Sonra uzun uzun sigara içtiler, zavallı Ravenden (yarısı içeride, yarısı dışarıda, kafası son derece rahatsız bir açıyla bükülmüş) zayıfça onlara sesleniyor ve bir iyilik yapıp onu daha az yakışıksız bir...

*rahip everly thomas*

O türden bir dokunma...

*roger bevins iii*

Bunu kimse istemez.

*hans vollman*

Ama bu... bu farklıydı.

*roger bevins iii*

Uzun uzun sarılması, doğrudan kulağına güzel sözler fısıldaması? Tanrım! Tanrım!

*rahip everly thomas*

Bu kadar büyük bir sevgi ve sevecenlikle dokunulmak, sanki hâlâ...

*hans vollman*

Sağlıklıymış gibi.

*roger bevins iii*

Sanki hâlâ sevgiye ve saygıya layıkmış gibi?
Sevinç vericiydi. Bizi umutlandırdı.

*rahip everly thomas*

Belki de zaman içinde ikna olduğumuz kadar sevilmez değildik.

*roger bevins iii*

# XXV.

Lütfen yanlış anlamayın. Hepimiz anne babaydık. Seneler boyunca kocaydık, önemli adamlar, o ilk gün buraya büyük yaslı kalabalıklar eşliğinde gelmişlerdi, hepsi cenaze nutkunu dinleyebilmek için öne çıkmaya çalışıyor, bu arada çitlere onarılmaz zararlar veriyorlardı. Genç kadınlardık, çocuk doğururken buraya gelmiş, güzel niteliklerimiz o koşulların çıplak acısı altında ezilip gitmiş, peşimizde bize âşık kocalar bırakmışız, o son anların dehşetinden (kendimizden acıyla koparılıp o korkunç siyah çukura girdiğimiz fikriyle) o kadar çekmişler ki bir daha hiç âşık olmamışlar. İriyarı adamlardık eskiden, ketum ve halinden memnun, ilk gençliğimizde ne kadar sıradan olduğumuzu kavramış ve neşeyle (ağır bir yükü şaşkın şaşkın kabullenir gibi) hayatımızın odağını değiştirmiştik; *yüce* olmayacağız, *faydalı* olacağız; zengin ve nazik, dolayısıyla iyilik yapacağız: Gülümseyerek, ellerimiz ceplerimizde, yürüyüp geçerken küçük şekillerde iyileştirdiğimiz dünyayı izleyeceğiz (bu fakir çeyizi zenginleştirerek, o eğitim fonunu gizlice destekleyerek). Cana yakın, neşeli hizmetkârlardık, efendilerimiz mühim işlerle günlerine başlarken onları neşelendirecek sözcükler bulmayı başardığımız için sevilen hizmetkârlardık. Büyükannelerdik, hoşgörülü ve açık sözlü, karanlık sırlara kulak veren ve yargılamadan dinleyip dile getirilmemiş bir af bahşeden, dolayısıyla da günü aydınlatan. Demek istediğim, *kayda değerdik*. *Sevilmiştik.* Yalnız değildik, yolumuzu kaybetmiş değildik, ucube değildik, her birimiz kendi tarzımızda bilgeydik. Gidişimiz acıya yol açtı. Bizi sevenler yataklarının üzerine çökerek başlarını ellerine aldılar; yüzlerini masaya dayadılar ve hayvani sesler çıkardılar. Sevilmiştik diyorum, seneler sonra bizi hatırladıklarında, kısa süreliğine de olsa mutlu olarak gülümsüyorlar hâlâ.

*rahip everly thomas*

Yine de.

*roger bevins iii*

Yine de kimse gelip bizi kucaklamıyor, bizi kucaklarken şefkatli sözler söylemiyor.

*hans vollman*

Asla.

*roger bevins iii*

# XXVI.

Kısa süre sonra beyaz taş evi bir deniz kuşatmıştı adeta.

*rahip everly thomas*

Öne akın ederek çocuğa ayrıntıları soruyorlardı: O şekilde kucaklanmak nasıl bir histi? Ziyaretçi gerçekten de yine gelmeye söz vermiş miydi? Çocuğun içinde bulunduğu koşulları değiştirme umudu vermiş miydi? Verdiyse o umut bize de ulaşabilir miydi?

*roger bevins iii*

Ne istiyorduk? Çocuğun bizi *görmesini* istiyorduk sanırım. Onun takdisini istiyorduk. Bu sevimli varlığın bizim burada kalma nedenlerimiz hakkında ne düşündüğünü bilmek istiyorduk.

*hans vollman*

Doğrusunu söylemek gerekirse, buradaki kalabalığın içinde, seçiminin akıllıca olup olmadığı konusunda kuşkusu olmayan tek bir kişi bile yoktu; en güçlümüz bile kuşkuluydu.

*roger bevins iii*

Beyefendinin sevgi dolu ilgisi, oğlana bakışımızı yüceltmişti, onunla en ufak bir özdeşleşme umudu için yarışıyorduk.

*rahip everly thomas*

Yeni prensimizle.

*roger bevins iii*

Kısa süre sonra çocukla konuşmak için bekleyenlerin sırası patikada ta Everfieldların toprak rengi kumtaşından evine kadar uzanmıştı.

*hans vollman*

# XXVII.

Kısa konuşacağım.

*jane ellis*

Hiç sanmam.

*bayan abigail blass*

Bayan Blass, lütfen. Herkesin sırası...

*rahip everly thomas*

“Bir seferinde Noel’de babam bizi harika bir köy festivaline götürmüştü.” Iyh.

*bayan abigail blass*

Lütfen öne yığılmayın. Sıranızda kalın. Herkesin sırası gelecek.

*hans vollman*

Dır dır dır dır, hep en önde olması lazım. Her konuda. Lütfen söyler misiniz bu nasıl...

*bayan abigail blass*

Ondan bir şeyler öğrenebilirsiniz, Bayan Blass. Haline tavrına bir bakın.

*hans vollman*

Ne kadar sakin kalabildiğine.

*rahip everly thomas*

Giysilerini ne kadar temiz tuttuğuna.

*roger bevins iii*

Beyler?

İzin verirseniz?

Bir seferinde Noel'de babam bizi harika bir köy festivaline götürmüştü. Kasabın kapısının üzerinde hayvan cesetlerinden muhteşem bir tente vardı: bağırsakları dışarı dökülüp muazzam parlak kırmızı çelenkler gibi bedenlerine dolanmış geyikler; baş aşağı asılmış, kendi tüyleriyle aynı renkte çuha kaplı tellerle kanatları açılmış sülünler ve ördekler (beceriyle yapılmıştı); kapının yanında ayakta duran iki domuz ve minik süvariler gibi sırtlarına bindirilmiş tavuklar. Hepsi yeşilliklerle bezenmiş, üstlerine mumlar oturtulmuştu. Ben beyazlar içindeydim. Beyazlar içinde güzel bir çocuktum, uzun örgüm arkamda sarkıyor ve dik başlılıkla şu şekilde sallıyordum. Eve dönmek istememiştim ve yaygarayı koparmıştım. Babam beni yatıştırmak için bir geyik almış, onu arabanın arkasına bağlamasına yardım etmeme izin vermişti. Hâlâ gözümün önüne gelir: İkindi sisinde kırlar arkamızda uzanıyor, geyiğin cesedinden damlayan kanlar ince bir yol oluşturmuş, yıldızlar kırpışıyor, biz taze kesilmiş keresteden köprüleri inleterek geçerken dereler altımızda çağıldıyor, eve doğru gidiyoruz, biz eve yaklaştıkça karanlık üzerimize...

*jane ellis*

Iyh.

*bayan abigail blass*

Kendimi yeni bir çocuk türü gibi hissediyordum. Oğlan değil (kesinlikle değil) ama (salt) bir kız da değil. Durmaksızın çay servisi yapmak için etrafında yarışırcasına fırıl fırıl dönen o eteklerin *benimle* bir ilgisi yoktu.

Anlarsınız, o kadar büyük umutlarım vardı ki.

Dünyanın sınırları engindi o zamanlar. Roma'ya gidecektim, Paris'e, Konstantinopolis'e. Hayalimde yeraltı kahvehaneleri canlandırıyordum, (yakışıklı ve cömert) arkadaşımla ıslak duvarların dibinde sıkışıp oturacak, pek çok şey tartışacaktık. Derin konular, yeni fikirler. Sokaklarda tuhaf, yeşil ışıklar parlayacak; deniz, yağlı ve yamuk iskele babalarını yalayacaktı; çalkantılı zamanlar yaklaşıyor olacaktı, bir devrim mesela, arkadaşım ve ben bu devrimin...

Genelde olduğu gibi umutlarım... boşa çıktı. Kocam yakışıklı değildi, cömert de değildi. Tam bir can sıkıntısıydı. Bana kaba davranmadı, ama şefkatli de değildi. Roma'ya, Paris'e ya da Konstantinopolis'e gitmedik, ama onun yaşlı annesini ziyaret etmek için sürekli Fairfax'a gidip geldik. Beni *görmüyormuş* gibiydi, bana sadece *sahip olmaya* çalışıyordu; beni ne zaman "aptallık ederken" görse (sık sık görürdü) hamamböceğine benzeyen küçük bıyıklarını bana doğru

oynatırdı. Bazen, gerçeği yansıttığını düşündüğüm dikkate değer bir şey söylerdim, örneğin mesleğinde ilerleyememesi hakkında (durmaksızın yakınırdı, her zaman kendini bir komplonun kurbanı olarak görürdü, ona bu şekilde saygısızlık edildiğini düşündüğünde önemsiz bir sebepten kavga çıkarıp işten atılırdı) ama o bıyığı oynatması ve "kadın işte!" demesi yeterliydi. Fikirlerim göz ardı edilirdi. Onun "esprili" bir yorumla küçük bir şahsiyet üzerinde bıraktığı izlenim hakkında övünmesini dinlemek ve orada olup o yorumu duymuş, söz konusu şahsiyetle karısının bu küçük çalımlı hiç kimsenin yüzüne gülmekten kendilerini zor aldıklarını fark etmiş olmak... zordu. Ben, yüreğinde Konstantinopolis, Paris ve Roma olan o güzel, beyazlı çocuktum, bilirsiniz, o sırada "düşük cinsten", "yalnızca" bir kadın olduğunu bilmeyen bir kız çocuğu. Ve sonra, bir akşam, bana o bakışı attı, anlamını çok iyi bildiğim bir bakış: "Hazır ol kadın, yakında kasıklarım ve dilimle tepene bineceğim; küçük bıyığım, her giriş noktanı kaplayabilmek için sanki kendini çoğaltacak, sonra yine tepene binip iltifat bekleyeceğim." Bu dayanabileceğimden fazlaydı.

Sonra çocuklar geldi.

Çocuklar, evet. Üç harika kız çocuğu.

Romamı, Parisimi, Konstantinopolisimi o kızlarda buldum.

Kocam onlara hiç ilgi göstermiyordu, onları yalnızca, başkalarının önünde kendini öne çıkarmak için kullanıyordu. Birini önemsiz bir hata yüzünden sertçe cezalandırıyor, ötekinin çekinerek dile getirdiği fikri göz ardı ediyordu; sanki daha demin kendisi keşfetmiş gibi, hepsine zaten herkesin bildiği bir konuda ders veriyordu: "Biliyorsunuz kızlar, ay orada yıldızların arasında asılıdır." Sonra erkekliğinin oradan gelip geçenler üzerindeki etkisini görmek için çevresine bakınıyordu.

*jane ellis*

Lütfen.

Biz de bekliyoruz.

*bayan abigail blass*

Onlara *o mu* bakacak?

Benim yokluğumda?

Cathryn yakında okula başlayacak. Doğru giysileri giydiğinden kim emin olacak? Maribeth'in ayağı sakat, bu yüzden mahcup bir çocuk ve sık sık eve gözleri yaşlı geliyor. O kime ağlayacak? Alice endişeli, çünkü bir şiir teslim etmişti. Çok iyi bir şiir değildi. Ona okuması için Shakespeare ve Dante vermeyi planlıyorum, böylece birlikte birkaç şiir üzerinde çalışabiliriz.

Şimdi bu mola sırasında benim için özellikle kıymetli oldular. Neyse ki yalnızca önemsiz bir ameliyat. Nadir bir fırsat gerçekten, bir insanın durup etraflıca...

*jane ellis*

Bayan Ellis azametli, asil bir kadındı. Etrafında süzülen üç jölemsi küreyle dolaşırdı hep ve her birinin içinde kızlarının suretleri vardı; zaman zaman bu küreler kocaman olur, onun üzerine çöker, o korkunç ağırlığın altında kıpırdarken kanını ve diğer sıvılarını ezip çıkarırdı, ama Bayan Ellis bağırmayı reddederdi; çünkü bağırması, durumdan memnun olmadığı anlamına gelirdi ve başka zamanlarda bu küreler ondan uzaklaşırdı, o ise büyük acı çekerdi, onları bulabilmek için oradan oraya koşardı, sonunda bulduğunda, hissettiği rahatlamayla ağlardı; bunun üzerine küreler yine onun üzerine çökmeye başlardı ama Bayan Ellis için en kötü işkence, kürelerden birinin, kadının önüne geçip kızının gerçek boyutlardaki halini göstermesiydi; küre tamamen saydamlaşırdı o zaman ve Bayan Ellis kızının giysilerini, yüzündeki ifadeyi, halini ve tavrını en ince ayrıntılarına dek görebilirdi, kızı içten bir tavırla son zamanlarda, özellikle Bayan Ellis'in ani yokluğunda yaşadığı güçlüğü açıklamaya başlardı; Bayan Ellis anlayışlı bir sesle son derece keskin bir muhakeme yeteneği ve bol bol sevgiyle, sıkıntılı çocuğunun bu durumla nasıl başa çıkabileceğini anlatırdı ama heyhat (işkence de buradaydı işte) çocuk onu hiç görmez, duymazdı; Bayan Ellis'in gözleri önünde daha da büyük çaresizlik feveranları geçirirdi, ta ki zavallı kadın oradan oraya koşuşturarak küreden kaçmaya başlayana kadar ve o zaman da küre ancak sadist bir zekâ denebilecek bir şekilde onu kovalar, her hamlesini tahmin ederek sürekli gözlerinin önüne geçerdi ve anlayabildiğim kadarıyla bu gibi zamanlarda Bayan Ellis gözlerini kapatamazdı.

*rahip everly thomas*

Diğer günler karşısına çıkan herkes, bacakları olan devasa bir bıyık suretinde görünürdü.

*hans vollman*

Evet, onun işi zor.

*roger bevins iii*

O kadar zor değil. O zengin bir kadın.
Sesinden anlayabiliyorsun.

*bayan abigail blass*

Küçükbey, senden bir... iyilik isteyebilir miyim?

*jane ellis*

Kendini beğenmiş.

*bayan abigail blass*

Eğer o önceki yere dönmene izin varsa, Cathryn'in giysilerini gözden geçirip, Maribeth'i teselli edip, Alice'e ilk denemede başarısız olmanın dünyanın sonu olmadığını söyleyebilir misin? Buraya geldiğimden beri onları düşündüğüme ve eve dönmeye çalıştığıma dair onları temin et, eter verilirken bile onları düşündüğümü söyle, yalnız ve yalnız...

*jane ellis*

Parayı al, dedim. Sakinim.

*bay maxwell boise*

Yine mi kenara itildim?
Ufak tefek olduğum için mi?

*bayan abigail blass*

Belki de çok pis olduğun içindir.

*roger bevins iii*

Ben yere yakın yaşıyorum, bayım. Sanırım siz...

*bayan abigail blass*

Terliklerin kirden kapkara kesilmiş.

*roger bevins iii*

Parayı al, dedim. Sakinim.

Lütfen bayım sakin ol, dedim. Bildiğim kadarıyla aramızda düşmanlık yok. Buna basit bir iş anlaşması olarak bakalım. Ben sana cüzdanımı veririm, aynen böyle ve sonra, izninle ben kendi yoluma...

Yo, yo, yo.

Yo yo yo.

Bu tamamen yanlış ve mantıksız...

Alçak yıldızlar, bulanık çatılar.

Ve deş ildim.

*bay maxwell boise*

Şimdi deneyin, Bayan Blass.

*roger bevins iii*

Cimriliği, pisliği ve kır saçlarıyla ünlü, ufacık tefecik (bir bebekten bile küçük) Bayan Blass, gecelerini ortalıkta koşuşturup kaya ve ağaç dallarını kemirerek, bu tür şeyleri toparlayıp hararetle savunarak, uzun saatlerini bu çer çöpten oluşan mal varlığını tekrar tekrar sayarak geçirirdi.

*rahip everly thomas*

Orada, sevinçli kalabalığın önünde, nihayet çocukla konuşma fırsatı yakalayınca bu minik kadın aniden sahne korkusuna kapıldı.

*hans vollman*

First Bank'ta bin üç yüz dolarınız var, sanırım?

*rahip everly thomas*

Evet.

Teşekür ederim, Rahip Efendi.

First Bank'ta bin üç yüz dolarım var. Yukarı kattaki odalardan birinde, hangisi olduğunu söylemem, altın olarak dört bin dolarım var. İki atım, on beş keçim, otuz bir tavuğum, on yedi elbisem var. Toplam üç bin sekiz yüz dolar da onlar eder. Ama ben dulum. Size bolluk gibi gelen şey aslında kıtlık. Boşa koysam dolmaz, doluya koysam almaz. Taşlar tepeden aşağı yuvarlanıyor ama asla yukarı tırmanmıyor. Bu yüzden israftan kaçınmamı anlayabilirsiniz. Muhtelif boy ve ebatlarda dört yüz dalım ve neredeyse altmış taşım var. İki ölü kuşun parçaları, sayamayacağım kadar çok toz zerrem var. Yatmadan önce ölü kuşların parçalarını, dallarımı, taşlarımı ve zerrelerimi sayıyor, gerçekliklerinden emin olmak için her birini dişliyorum. Uyandığım zaman sık sık birkaç eşyamın kaybolduğunu görüyorum. Bu da hırsızların olduğunu kanıtlıyor. Buradaki pek çok kişinin sertçe eleştirdiği (eleştirdiklerini biliyorum) eğilimlerimi haklı çıkarıyor. Ama onlar düşmanlarca kuşatılmış, kırılganlaşmış, serveti sürekli ama sürekli akan yaşlı bir kadın değiller...

*bayan abigail blass*

Daha bekleyen bir sürü kişi vardı Kurşuni ve siyah hareketli bir yığın Görülebildiği kadarıyla İnsanlar dışarıda ay ışığında itişip kakışıyor, ayak parmaklarının uçlarında yükseliyorlardı ki görebilsinler

Beni

Kapıdan kafalarını uzatıp hüzünlü hikâyelerini Onu ya da şunu Hiçbiri memnun değildi Hepsine haksızlık edilmişti İhmal edilmişlerdi Göz ardı edilmişlerdi Yanlış anlaşılmışlardı Pek çoğu eski moda çoraplar giyip peruk takmıştı

*willie lincoln*

Parlak Kırmızı Kadifeden ceketimle Gençliğimin Zirvesinde yanardöner Çalı Çitlerin önünden Çiçeklerle geçerken gerçekten de Yakışıklı görünüyordum. Gören herkes Beni beğeniyordu. Kasabanın Erkekleri ben yaklaştığımda kekelerdi, ben Geçerken KIRIKLARIM huşuyla kenara çekilirdi.

Delikanlıların bilmesini istediğim de buydu.

Pek çok geceyi şehvetim sayesinde başarılı bir şekilde pompalayarak geçirdim; mesela sevgili Karımı pompalardım, onun durumu yoksa KIRIKLARIMI; onlara KIRIK derdim çünkü gerçekten de, Gece kadar kara, sayısız KÖMÜR KIRIĞI gibiydiler ve gerçekten beni iyi ısıtıyorlardı. KIRIK-KIZLARDAN birini yakalamam yeterliydi, KIRIK-ADAMIN feryatlarını duymazdan gelerek...

*teğmen cecil stone*

Yüce Tanrım.

*hans vollman*

Bu gece formunda.

*roger bevins iii*

Unutma Teğmen! O yalnızca bir çocuk.

*hans vollman*

İyi bir şeydi de bu, Diğerlerinin Gözü önünde o KIRIK-ADAMI küçük düşürmek; çünkü bu Mesaj duyulduğunda Davranışları düzelirdi ve ertesi iş günü bu KIRIKLARIN en iriyarı olanı bile Boynunu bükerdi, çünkü KIRBAÇ bendeydi, TABANCA bendeydi ve KIRIKLAR, beni Kızdırdıkları takdirde o Gecenin onlara Pahalıya patlayacağını, suçlarının cezasının Büyük olacağını bilirlerdi, Kapısını tekmeleyip açar, KIZINI dışarıya sürükler, Odama götürürdüm, o geceki Eğlence Başlardı, KIRIKTAN KIVILCIMLAR çıkartırdım. Sonuç olarak Tarlalarım Sessizdi ve bir Emir verildiğinde onu yerine getirmek için bir Düzine El koşuştururdu, o sarı Ürkek gözler başını

kaldırıp bunu Fark Edip etmediğime bakardı, işte o zaman onları ve ailelerini Zevklerimden muaf tutardım.

Bu şekilde KIRIKLARIMI Müttefike çevirir, birbirlerine Düşman ederdim.

*teğmen cecil stone*

Bu özgüvenli-saldırgan anlatılar sırasında Teğmen Stone'un bedeni bu övüngen iddialarla yukarı doğru uzar, dikey bir süslü-bedene dönüşürdü. Bedeninin hacmi sabit kalırken bu boy artışı onu oldukça inceltirdi; kelimenin tam anlamıyla kurşunkalem kadar ince ve en yüksek çamlar kadar uzun.

Konuşmayı bitirdiğinde eski boyutlarına döner, yine orta boylu, güzel giyimli, dişleri berbat bir adam olurdu.

*rahip everly thomas*

Küçükbey, yaklaşabilir miyiz? Küçükhanım ve ben?

*eddie baron*

Ah, hayır. Hayır hayır. Korkarım mümkün değil, bu...

*rahip everly thomas*

S... git!

*betsy baron*

Herkesin sırası gelecek! Kendin dedin!

*eddie baron*

Alçaktık ve daha da alçaldık. Söylemek istediğimiz asıl…

*betsy baron*

Güzel b...larımızı nehir kıyısındaki o b... çukuruna getirmeye zahmet bile etmedik. İsveçli bizi G'den kovduktan sonra.

*eddie baron*

Nehir kıyısındaki b... çukurunun b...tan küçük kapısından o s...tiri ...tan şeyi, o güzelim kanepeyi geçiremezdik bile.

*betsy baron*

G'deki b...tan kapımızı düşündüğüm zaman nehir kıyısındaki o b... çukurunun b...tan küçük kapısını kapı bile saymıyorum. Ne kapıydı ama! Nehir kıyısındaki

o b... çukurunun kapısı G’deki b...tan muhteşem kapıyı görse bir daha kendine kapı demeye utanırdı.

Yine de, eğlendik mi, eğlendik.

*eddie baron*

Nehir kıyısında.

*betsy baron*

Herkes zil zurnaydı ve birbirlerini b...tan içkinin içine atıyorlardı. Yanık sigaralarla falan. Cziesniewski de “Potomac” adını telaffuz etmeye çalışıyordu.

*eddie baron*

Herkes çamaşırcı kadınlara taş atıyordu.

*betsy baron*

Hatırlıyor musun, Tentini bilmemkim neredeyse boğuluyordu. Sonra Albay B onu canlandırdığında Tentini’nin ilk sorduğu b...tan içki kupası olmuştu.

*eddie baron*

Bu kadarı yeterli sanırım, dedi Rahip soğuk bir sesle.

*roger bevins iii*

Hatırlıyor musun, bir seferinde de küçük Eddie’yi tören alanında unutmuştuk.

*betsy baron*

Polk ya da adıherneyseden sonra.

*eddie baron*

Birkaç tane yuvarlamıştık.

*betsy baron*

Ona bir zararı dokunmadı.

*eddie baron*

Faydası olmuş bile olabilir.

*betsy baron*

Onu daha dayanıklı biri yaptı.

*eddie baron*

Üzerine at basarsa ölmezsin.

*betsy baron*

Biraz aksayabilirsin ama.

*eddie baron*

Ondan sonra da atlardan korkarsın.

*betsy baron*

Köpeklerden de.

*eddie baron*

Ama beş saat boyunca bir kalabalığın içinde dolanmak... İşte bu seni öldürmez.

*betsy baron*

Bana sorarsan, sana faydası olur. Çünkü o zaman ağlayıp paniğe kapılmadan kalabalığın içinde beş saat boyunca nasıl dolanabileceğini öğrenmiş olursun.

*eddie baron*

O birazcık paniğe kapılıp ağladı. Eve döndükten sonra.

*betsy baron*

Ah, bizim sevgili o...ç...muz, küçük i...leri her şeyden koruyorsun ama sonra bir bakmışsın g...tlerini silmen için seni tuvalete çağırıyorlar.

Eddie Jr. ile Mary Mag'in bir iyi tarafı vardı. Kendi g...lerini siliyorlardı.

*eddie baron*

Tuvaletimiz de yoktu.

*betsy baron*

Nereyi bulursa oraya s...arlardı.

*eddie baron*

Neden bizi görmeye gelmiyorlar hiç? Benim bilmek istediğim bu. Kaç zamandır buradayız? Uzun, b...tan bir süre. Bir kez bile...

*betsy baron*

S...tir et onları! O b...tan nankör yılanlar bizim b...tan durumumuzda olmadan tek bir s...tirib...tan şey için suçlayamazlar bizi ki o s... kafalı b...lar bizim

yaşadıklarımızın en s…tirib...tan kırıntısını bile yaşamadılar.

*eddie baron*

Yeter, dedi Rahip.

*hans vollman*

Baronlar böyleydi işte.

*roger bevins iii*

Sarhoş olup kendilerinden geçmiş, yolda yatarken aynı arabanın altında kalıp ezilmişlerdi, yaralarının iyileşmesi için dehşet verici demir çitin hemen ötesinde, rezil isimsiz bir hasta-çukuruna bırakılmışlardı, oradaki yegâne beyazlar onlardı, kara ırktan pek çok kişiyle birlikte oraya atılmışlardı. Kara ya da beyaz, tekinin bile rahat rahat yatacakları bir hasta-kutusu yoktu.

*hans vollman*

Baronların çocukla konuşmaya cüret etmesi pek münasip değildi.

*rahip everly thomas*

Çitin bu yanında olmaları da.

*hans vollman*

Bunun servetle alakası yok.

*rahip everly thomas*

Ben zengin değildim.

*hans vollman*

Hal ve tavırlarla alakası var. “Ruhen zengin” olmakla, diyelim.

*rahip everly thomas*

Fakat Baronlar diledikleri gibi gelip gidiyorlardı. Çit onlar için bir engel oluşturmuyordu.

*hans vollman*

O önceki yerde olduğu gibi sınır tanımıyorlardı.

*rahip everly thomas*

Ha.

*roger bevins iii*

Ha ha.

*hans vollman*

Baronların hemen arkasından Bay Bunting geldi (“Kesinlikle utanacak bir şeyim yok”), sonra Bay Ellenby (“Ben kasabaya poturumun dikişine yedi dolar saklayarak geldiydim ve biri bana dolarlarımın nerede olduğunu söyliyene kadar hiçbiyere gitmeye niyetim yok”) ve Bayan Proper Fessbitt (“*Feci acılar* içinde kıvranmayacağım *son bir saat* istirham ediyorum ki sevdiklerimle daha *gamsız* bir ruh hali içinde vedalaşabileyim”) ki o önceki yerde yatalak geçirdiği son sene boyunca hiç bozmadığı o aynı iki büklüm duruşla kıyın kıyın yaklaşmıştı kapıya.

*roger bevins iii*

Düzinelercesi daha, yeni bir umutla canlanmış, çocukla konuşmak için heyecanla bekliyordu.

*hans vollman*

Ama heyhat, konuşamayacaklardı.

*rahip everly thomas*

# XXVIII.

Bazı işaretlere bakarak sorun çıkacağını anladık.

*roger bevins iii*

Her zamanki gibi oldu.

*rahip everly thomas*

Mekâna bir suskunluk çöktü.

*roger bevins iii*

Birbirine sürtünen kış dallarının hışırtısı duyulabiliyordu.

*hans vollman*

İnsana teselli veren her çeşit şeyin kokusunu taşıyan ılık bir esinti yükseldi. Çimen, güneş, bira, ekmek, yorgan, krema. Bu liste her birimiz için farklıydı, her birimiz farklı şeylerde teselli buluyorduk.

*roger bevins iii*

Olağanüstü renk, boy, şekil ve kokularda, çiçekler tamamen açmış bir biçimde topraktan fışkırdı.

*rahip everly thomas*

Gri şubat ağaçları çiçeklendi.

*hans vollman*

Sonra meyve verdi.

*rahip everly thomas*

Nasıl bir meyve diliyorsanız o: Düşünceleriniz belli bir renge (diyelim ki gümüş) ve şekle (yıldız) dönüşüyordu; o an gümüş renginde ve yıldız şeklinde

bir sürü meyve, bir an önce yapraksız, ölü duran bir ağacın dallarında beliriyordu.

*roger bevins iii*

Tümseklerimizin arasındaki patikalar, ağaçların arasındaki boşluklar, banklar, ağaçların dalları ve oyukları (kısacası her santim) bir anda çeşit çeşit yemekle dolup taştı: tencerelerde ve güzel tabaklarda, dalların arasına gerilmiş şişlerde, altın yalaklarda, elmas kâselerde, minik zümrüt çanaklarda.

*rahip everly thomas*

Kuzeyden bir su duvarı yaklaştı, sonra askeri bir titizlikle derelere bölündü, öyle ki her taş evin, her hasta-tümseğinin kendi özel deresi oldu; bu derelerdeki su sonra şaşaalı bir biçimde kahveye, şaraba, viskiye ve sonra yine suya dönüştü.

*hans vollman*

Bütün bu şeylerin (meyvelenmiş ağaçlar, tatlı esinti, sonsuz yiyecekler, sihirli dereler), daha sonra gelecek olanların tabiri caizse ileri kuvvetleri olduğunu biliyorduk.

*rahip everly thomas*

Daha sonra gelecek kişilerin.

*hans vollman*

Bizi yumuşatması için onların gönderdiği şeyler.

*rahip everly thomas*

Bu yüzden kendimizi hazırladık.

*hans vollman*

Tortop olup kulaklarınızı örtmek, gözlerinizi yumup yüzünüzü toprağa gömmek ve hatta burnunuzu tıkamak en iyisidir.

*roger bevins iii*

Güçlü olun hepiniz! diye bağırdı Bay Vollman.

*rahip everly thomas*

Ve tepemize çöktüler.

*hans vollman*

# XXIX.

Uzun bir alay halinde geldiler.

*hans vollman*

Her birimiz onları farklı kılıkta görüyorduk.

*rahip everly thomas*

Yazlık elbiselerle gelen genç kızlar, kimi kahverengi tenli, kimi neşeli, kimi saçlarını salmış vaziyette, uzun otlardan bilezikler örerek, kıkırdayarak geçiyorlar. Şen şakrak, sevinçli köylü kızları.

Benim gibi.

Eskiden benim olduğum gibi.

*bayan abigail blass*

İpek yakası uçuşan, incecik şeyler giymiş bir sürü genç güzel gelin geçti.

*hans vollman*

Melekler tuhaf bir şekilde cismani kanatlarına özen gösteriyorlar, her kadına bir büyük kanat, katlandığı zaman sıkıca sarılmış, belkemiklerinden aşağı uzanan soluk bir bayrağa dönüşüyor.

*rahip everly thomas*

İlk (ve tek!) aşkım Gilbert'ın tıpatıp aynısından yüzlerce kopya. Barakada geçirdiğimiz o unutulmaz akşam, at desenli gri havlusunu dikkatsizce beline sarmışken.

*roger bevins iii*

Kızlarım. Cathryn, Maribeth, Alice. Her birinden bir sürü kopya, el ele tutuşmuş, saçlarını Trenton usulü örmüş, her biri en son Paskalya'da giydiği

elbiseyle ve ellerinde birer çiçek var.

*jane ellis*

KIRIK-kızlardan bir karşılama grubu (o tür kızların tercih ettikleri cinsten, bilinçli bir Orospulukla Omuzlarından düşen kaba elbiseler giymişler) yaklaştılar ve yalvarıp yakarmaya başladılar; ama Daha Önce de bu cinsi defalarca görmüş ve Alt Etmiştim, şimdi de onlara armağan olarak cömert bir Kahverengi Bok bıraktım, Evime Çekildim ve Gitmelerini bekledim.

*teğmen cecil stone*

Gelinler avcı gibi sinsilikle hareket ediyor, herhangi bir zayıflık işareti arıyorlardı.

*hans vollman*

Benim sevgili Rahibim nerede? diye seslendi en öndeki melek, Paskalya Pazarında hep çaldığımız kırılgan cam çanlar kadar yankılı bir sesle.

*rahip everly thomas*

Gilbertlardan biri gelip yanımda diz çöktü ve kulaklarımı açıp *ona* bakmamı rica etti.

Sesindeki bir şey itaatsizlik etmeyi imkânsız kılıyordu.

Ölçüleyemecek denli güzeldi.

Bizimle gel, diye fısıldadı. Burası tamamen vahşet ve yanılsama. Sen daha iyilerine layıksın. Bizimle gelirsen her şey affolur.

Ne yaptığını biliyoruz, dedi ikinci Gilbert. Sorun değil.

Ben yapmadım, dedim. Tamamlanmadı.

Tamamlandı, dedi ilk Gilbert.

Ama tersine çevirebilirim, dedim.

Sevgili dostum, dedi ikincisi.

Gevşe, gevşe, dedi üçüncüsü.

Sen kıyıya vurmuş bir dalgasın, dedi dördüncüsü.

Lütfen uğraşmayın, dedim. Bütün bunları daha önce de...

Sana bir şey söyleyeyim, dedi ikinci Gilbert sertçe. Herhangi bir mutfakta, herhangi bir zeminde yatmıyorsun. Yatıyor musun? Çevrene bak, aptal. Kendini kandırıyorsun. Bitti. Sen bitirdin.

Biz bunları, göçüşünü hızlandırmak için söylüyoruz, dedi ilki.

*roger bevins iii*

Köylü kızlardan biri Miranda Debb idi! Toprak kadar gerçek, tıpkı eskisi gibi yanımda oturuyordu; bacaklarını, en sevdiği soluk sarı eteğinin altında çaprazlamıştı. Ama şimdi bana göre çok iri görünüyordu, tam bir dev!

Zor durumdasın, tatlı Abigail, değil mi? dedi. Uyandığın zaman sık sık pek çok eşyanın yok olduğunu görüyorsun, değil mi? Hadi, bizimle gel, biz seni özgürleştirmek için buradayız. Kollarımıza, bacaklarımıza, gülümseyişlerimize bak. Yalan mı söylüyoruz? Bu kadar sağlıklı görünen bizler? Seni bunca zamandır tanıyanlar? Bir yaz günü saman yığınında saklandığını hatırlıyor musun? Annen seni çağırmıştı? Saklandığın için sevinçle samanların içine dalmıştın, hani?

İşte seni götüreceğimiz yer, orası çarpı bir milyon, dedi bir başkası ve onun sevgili nedimem Cynthia Hoynton olduğunu fark ettim!

*bayan abigail blass*

Eddie, b...tan Kraliçe değil mi şu? dedi benim Betsy.

Gerçekten de oydu! Kraliçe Perdy'nin yerindeki kaltaklardan biri. Şahane eğilme numarası yapar önünde.

Belki de pes etme zamanı ahbap, dedi Kraliçe.

Domuzun g...ü, dedim.

Eddie, dedi Betsy.

S...tir git, dedim. Ne yaptığımı biliyorum.

*Ne* yapıyorsun? dedi Kraliçe.

Cehennemin dibine kadar yolun var, dedim.

Karın farklı düşünüyor olabilir bence, dedi.

Düşünmüyor, dedim. S...tir git. Biz birlikte yolculuk ediyoruz.

Acaba, dedi.

Betsy başını eğmişti.

Aferin sana, dedim. Kaldırma sakın. O zaman sana tek bir s...tirib...tan şey bile yapamaz.

Biz kimseyle uğraşmak için gelmedik, dedi Kraliçe.

Eğil, dedim.

Bizi ne zaman istersen, dedi Betsy'ye, seslen.

Yaylan, dedim. A...

*eddie baron*

Bir an, melekler parıltılarıyla beni etkilemek için ayışığının içine daldılar, başımı kaldırdım ve beyaz taş evin etrafına yayılmış olağanüstü acı bir tablo gördüm: Bizden düzinelercesi, üzüntü içinde donakalmıştı. Her biri yaşadığı

kendine özel saldırının eziyeti karşısında sinmiş, sürünüyor, irkiliyordu.

*rahip everly thomas*

Abbie, tatlım, dedi Miranda Debb, sana bir şey göstermeme izin ver.

Ellerini yanaklarıma koydu.

Ve gördüm! Beni götürmek istedikleri yeri, yani boşa koyduğunda dolmayan, doluya koyduğunda almayan o yeri. Bir tepede yaşayacaktım ve taşları *yukarı* doğru yuvarlanacaktı. Bana ulaştıklarında yarılıp açılacaklardı. Her birinin içinde bir hap vardı. Hapı aldığımda, ah, şükürler olsun! Tek ihtiyacım olan buydu.

Bir sefer.

Hayatımda bir sefer.

Miranda ellerini indirdi ve yine *buradaydım*.

Hoşuna gitti mi? dedi Miranda.

Hem de çok, dedim.

O zaman bizimle gel, dedi arkadaşı. Bizim iyi kalpli Susanna Briggs (!) olduğunu fark ettim, saçlarını bir bez parçasıyla toplamıştı, ağzında uzunca, ottan bir çubuk vardı.

Diğer ikisi bir dere yatağında kovalamaca oynuyordu. Adela ve Eva McBain miydi onlar? Evet! Birkaç inek sevgiyle kovalamacayı izliyordu. İneklerin sevebildiğini fark etmek komikti ama bu, o tatlı kızlarla tam da o türden bir dünyaydı!

Yaşlı bir dul olduğuna inanamıyorum, dedi Miranda Debb.

Ayrıca küçücük kalmışsın, dedi Susanna Briggs.

Ayrıca ne kadar güzel bir kızdın, dedi Miranda Debb.

Zor bir hayatın olmuş, dedi Cynthia Hoynton.

Boşa koymuşsun dolmamış, doluya koymuşsun almamış, dedi Susanna Briggs.

Taşlar tepeden aşağı yuvarlanmış, asla geri tırmanmamış, dedi Cynthia Hoynton.

Hayatın boyunca kimse sana yeterince vermemiş, dedi Miranda Debb.

Gözlerim doldu.

Çok doğru, dedim.

Sen kıyıya vurmuş bir dalgasın, dedi Miranda.

Biz bu şeyleri, öteye göçüşünü hızlandırmak için söylüyoruz, dedi Susanna.

Onu bilmem dedim, ama o haplardan bir tane daha almayı pek isterdim doğrusu.

O zaman bizimle gel, dedi Miranda.

Dere yatağındaki McBainler durup dinledi. İnekler de öyle. Bir şekilde, ahır da öyle.

O kadar yorgundum ki, çok uzun zamandır yorgun hissediyordum.

Sanırım sizinle geleceğim, dedim.

*bayan abigail blass*

Sol taraftan bir haykırış duyuldu, sanki bir dehşet feryadı ya da zafer narası, emin değilim. Ardından madde-ışıkçiçeklenme olgusunun tanıdık ama her zaman ki tüyler ürpertici ateşsesi duyuldu.

Kim gitmişti?

Seçemiyordum.

Aldırış edemeyecek kadar kuşatma altındaydım.

*hans vollman*

İşkencecilerimiz bu zaferden cesaret almış gibi çabalarını iki katına çıkardılar.

*rahip everly thomas*

Gül yaprakları yağdı, neşe verici bir kışkırtma: kırmızı, pembe, sarı, beyaz, mor. Sonra saydam yapraklar, çizgili yapraklar, benekli yapraklar, yerden alıp yakından baktığınızda, kırık çiçek saplarına ve düşmüş oyuncaklara kadar üzerine çocukluğun bahçesinden ayrıntılı imgeler kazınmış yapraklar. Sonunda altın yapraklar yağmaya başladı (gerçek altın!) ve tınlayarak ağaçlara veya mezar taşlarına çarptı.

*roger bevins iii*

Sonra şarkılar. Harika şarkılar, özlem, vaat, güvence, sabır, derin bir yoldaşlık hissiyle dolu şarkılar.

*hans vollman*

İnsanı derinden etkiliyordu.

*rahip everly thomas*

İnsan b...tan danslar etmek istiyordu.

*betsy baron*

Ama aynı zamanda b...tan b...tan ağlamak istiyordu.

*eddie baron*

Dans ederken.

*betsy baron*

Annem geldi Annemden on tane Ama hiçbiri annem gibi kokmuyordu. Hey, bu numara da ne Yalnızlık çeken birine on sahte anne yollamak

Bizimle gel Willie, dedi annelerimden biri

Ama sonra Aniden Sahih kokmaya başladılar Çok sahih Ve sahih kokarak beni kollarına aldılar

Anne Tanrım Benim güzel

Sen kıyıya vuran bir dalgasın, dedi ikinci Annem

Sevgili Willie, dedi üçüncüsü

Sevgililerin sevgilisi Willie, dedi dördüncüsü

Bütün bu anneler beni öylesine seviyordu ki onlarla gitmemi istiyorlardı ve ben hazır olur olmaz beni eve götüreceklerini söylüyorlardı.

*willie lincoln*

Zifaf yatağının zevklerini ne zaman bileceksin; Anna'nın çıplak bedenini ne zaman izleyeceksin; o özel ruh haliyle, aç ağzı ve kızarmış yanaklarıyla ne zaman sana dönecek; şehvetli bir jestle saldığı saçları sonunda ne zaman etrafına dökülecek? (Karımın kuzeni Elsbeth Grove –daha doğrusu Elsbeth'e tıpatıp benzeyen bir yaratık– ipek yakası uçuşan incecik bir elbise giymiş, bu şekilde konuşuyordu.)

Ben sana ne zaman olacağını söyleyeyim, dedi ikinci gelin; onun sevgili büyükannem olduğunu fark ettim (o da huzursuz bir biçimde, yakası uçuşan incecik bir şey giymişti). Asla. O iş bitti artık. Kendini kandırıyorsun, Tatlım.

Son ziyaretlerinden bu yana bir şekilde lakabımı öğrenmişlerdi.

Burada kalman Anna'yı üzüyor, dedi Elsbeth. Sana bu mesajı iletmemi istedi.

Her an zayıflıyordum ve savunmamı güçlendirmem gerektiğini biliyordum.

O şimdi orada mı? dedim. Beni mi bekliyor? Güzel sözlerle beni gitmeye ikna etmeye çalıştığınız yerde mi?

Onları yakalamıştım, çünkü iç rahatlığıyla beni kandırmaya çalışsalar da yalan söylememeyi tercih ediyorlardı.

Elsbeth kızararak endişeyle Büyükanneme baktı.

Bu soruyu yanıtlamak çok zor, dedi Elsbeth.

Siz iblissiniz, dedim. Beni cezbedip oraya göndermek için böyle biçimlere bürünüyorsunuz.

Vay, ne kadar dobrasın, Tatlım! dedi Büyükannem.

Kendi durumun hakkında da bu kadar dobra mısın? dedi Elsbeth.

Sen “hasta” mısın, Tatlım? dedi Büyükannem. Doktorlar hasta insanları “hasta-kutusuna” mı koyar?

Bizim zamanımızda bunu yaptıklarını hiç hatırlamıyorum, dedi Elsbeth.

Bundan ne çıkarıyoruz, Tatlım? dedi Büyükannem. Sen nesin? Neredesin? İtiraf et tatlım, inan, yüksek sesle söyle, bundan faydalan, bize katıl.

Bunları sana, öteye göçünü hızlandırmak için söylüyoruz, dedi Elsbeth.

Ve nihai çareyi uygulamam gerektiğini gördüm.

Kiminle konuşuyorsunuz? dedim. Sizi işiten kim? Kimi dinliyorsunuz? Gökyüzüne doğru kalkarken gözlerinizle takip ettiğiniz el kimin? Şu anda yüzlerinizde beliren endişe ifadelerine sebep olan sesin kaynağı ne? Ben buradayım. Burada. Değil miyim?

Bu her zamanki etkiyi yarattı.

Kafası karışan, omuzları çöken gelinler birbirlerine sokulup fısıldaşarak yeni bir saldırı planı yaptılar.

Neyse ki o anda, sahtekâr fısıldaşmaları, biri güneyden, diğeri kuzeybatıdan gelen iki belirgin ateşsesi/maddeışıkçiçeklenme ile bozuldu.

*hans vollman*

Eddie sesleri duyunca koşarak uzaklaştı.

Bazen her b...tan ses ödünü b...una karıştırıyor.

Kaltaklardan biri yanıma geldi. Sonra kaltak olmadığını gördüm. Kendi kızımızdı, Mary Mag! B... var gibi giyinip kuşanmış! Sonunda ziyarete gelmiş! Buralara hiç uğramadığı onca b...tan seneden sonra!

Anne, dedi. Bu kadar ihmalkâr olduğumuz için özür dileriz. Everett ve ben.

Everett kim? dedim.

Oğlun, dedi. Kardeşim.

Edward mı demek istiyorsun? dedim. Eddie? Eddie Jr?

Edward evet, doğru, pardon, dedi. Her neyse. Uzun zaman önce gelmeliydik. Ama ben çok meşguldüm. Başarılı olmakla. Ve sevilmekle. Ve olağanüstü güzel çocuklar yaptım. Ve olağanüstü zekiler. Everett de öyle.

Edward, dedim.

Edward, evet, dedi. O kadar yorgunum ki! Bunca... bunca başarımdan dolayı!

Hiç sorun değil, dedim. Şimdi buradasın, evlat.

Bir de, anne… dedi. Lütfen bil ki her şey yolunda. Sen elinden geleni yaptın. Hiçbir şey için seni suçlamıyoruz. Zaman zaman anaç duygularında bazı noksanlıklar hissettiğini biliyoruz, ama biz...

Bayağı b...tan bir anneydim, değil mi? dedim.

Bu tür hatalardan sorumlu olduğunu düşünüyorsan, artık onları geride bırak, dedi. Her şey yoluna girdi. Bizimle gel.

Ama nereye geleyim? dedim. Ben...

Sen kıyıya vurmuş bir dalgasın, dedi.

İşte, bunu anlamıyorum, dedim.

Tam o sırada Eddie koşarak döndü.

Kahramanım!

Ha.

S...tirin gidin buradan, dedi.

Ama bu Mary Mag, dedim.

Hayır değil, dedi. İzle.

Bir taş alıp fırlattı. Doğrudan Mary Mag'e! Taş içinden geçerken o artık Mary Mag değildi, ama kim olduğunu bilmiyordum. Ya da ne b... olduğunu. Kahrolası bir elbise biçiminde bir imge veya güneş ışını!

Sen bayım, aptalın tekisin, dedi ışık-imge.

Sonra bana döndü.

Sen bayan, dedi. Daha az aptalsın.

*betsy baron*

Öndeki melek, yüzümü ellerinin arasına alırken kanadı ileri geri sallanıyor ve bana, yem yiyen bir atın salladığı kuyruğu hatırlatıyordu.

Orada rahatın yerinde mi Rahip? dedi, kanadını tembel tembel yukarı gererken. Yaşarken hizmet ettiğin O burada mı?

Ben… ben burada olduğuna inanıyorum, dedim.

Elbette, O her yerdedir, dedi. Ama burada oyalanmandan hoşlanmıyor. Bu kadar düşük kişilerin arasında.

Olağanüstü güzeldi ve her geçen an daha da güzelleşiyordu. Onunla konuşmayı bırakmam gerektiğini anladım, yoksa sonum felaket olacaktı.

Lütfen git, dedim. Ben… Benim bugün sana ihtiyacım yok.

Ama yakında olur bence, dedi.

Güzelliği anlatılamaz bir hale geldi.

Gözyaşlarına boğuldum.

*rahip everly thomas*

Hücum, başladığı gibi aniden bitti.

*hans vollman*

Ortak bir sinyal gelmiş gibi, bize işkence edenler gitti, şarkıları ciddileşip

ağıta dönüştü.

*rahip everly thomas*

Geride bıraktıkları ağaçlar grileşti, yiyecekler yok oldu, dereler kurudu, esinti kesildi, şarkılar durdu.

*roger bevins iii*

Ve yalnız kaldık.

*hans vollman*

Her şey yine kasvete büründü.

*rahip everly thomas*

# XXX.

Bay Vollman, Rahip Thomas ve ben hemen kimlerin pes ettiğini görmek için çıktık.

*roger bevins iii*

İlki, eli sıkı Bayan Blass idi.

*rahip everly thomas*

Üzerine titrediği ölü kuş parçaları, dallar, zerreler vesaire evin etrafına saçılmıştı, artık onlarla ilgilenen, onları değerli bulan kimse kalmamıştı.

*hans vollman*

İkinci kişi A. G. Coombs gibiydi.

*rahip everly thomas*

Zavallı adam. Onu hiçbirimiz çok iyi tanımıyorduk. Senelerdir buradaydı. Ama hasta-kutusundan nadiren çıkardı.

*hans vollman*

Çıktığı zaman da hep bağırırdı, “Benim kim olduğumu biliyor musun, bayım? Binlay’de her zaman masam vardır! Kartal Arması taşıyorum ben!” Oranın neresi olduğunu söylediğimde geçirdiği şoku hâlâ hatırlayabiliyorum. “Binlay, şehrin en iyi mekânıdır!” diye bağırdı. “Hangi şehir?” diye sordum. Washington dedi ve mekânın yerini tarif etti. O kavşağı biliyordum, kesinlikle ahırların bulunduğu bir yerdi. Ona bunu söyledim. “Sana acıyorum!” dedi. Ama onu sarsmıştım. Bir süre tümseğinin üzerinde oturarak düşünceli düşünceli sakalını sıvazladı. “Ama saygıdeğer Bay Humphries’i tanırsın kuşkusuz?” diye gürledi.

Sonra gitti.

Güle güle Bay Coombs, gittiğin yerde Binlay’i biliyorlardır umarım.

*roger bevins iii*

Tümseklerinin üzerine veya taş evlerinin basamaklarına kasvetle oturmuş, gösterdikleri direnişin yorgunluğuyla ağlayan pek çok kişinin önünden geçtik. Diğerleri sessizce oturuyor, tanık oldukları baştan çıkarıcı görüntüleri ve dürtüleri kavramaya çalışıyorlardı.

*rahip everly thomas*

Kalan herkese karşı yenilenmiş bir sevgi hissettim.

*roger bevins iii*

Sap samandan ayrılmıştı.

*rahip everly thomas*

Bizim yolumuz herkese göre değil. Pek çok kişi… küçümsemek istemem ama gereken kararlılıktan yoksun.

*hans vollman*

Onlar için hiçbir şey *yeterince* önemli değil, mesele bu.

*roger bevins iii*

Üçüncü kurbanın kim olduğundan emin değildim, sonra aniden çocuğu hatırladım.

*hans vollman*

Bu kadar genç birinin öyle acımasız bir saldırıdan kurtulması mümkün gelmiyordu.

*rahip everly thomas*

Arzulanan sonuç bu olduğundan...

*roger bevins iii*

Gençliği düşünülürse...

*hans vollman*

Alternatifi ebedi kölelikken...

*roger bevins iii*

Üzülerek ama aynı zamanda rahatlamış bir ruh haliyle, gittiğinden emin olmak için bakınmaya başladık.

*rahip everly thomas*

# XXXI.

Onu beyaz taş evinin çatısında bağdaş kurup oturmuş bulduğumuzda ne kadar şaşırdığımızı hayal edin.

*hans vollman*

Hâlâ burada, dedi Bay Vollman hayretle.
Evet, diye yanıt verdi çocuk duygusuzca.

*roger bevins iii*

Görünüşü ürkütücüydü.

*rahip everly thomas*

Direniş çabası pahalıya patlamıştı.

*hans vollman*

Küçük çocuklar oyalanmamalı.

*rahip everly thomas*

Nefes nefeseydi, elleri titriyordu; tahminimce beden ağırlığının yaklaşık olarak yarısını kaybetmişti. Avurtları çökmüştü; aniden çöpe dönmüş boynunun etrafında gömleğinin yakası kocaman kalmıştı. Gözlerinin altında kömür kadar kara halkalar belirmişti; bütün bunlar birleşince ona tuhaf, hayaletsi bir görünüm veriyordu.

*roger bevins iii*

Halbuki önceden tombul bir oğlandı.

*hans vollman*

Artık tombul değildi.

*roger bevins iii*

Aman Tanrım, diye fısıldadı Bay Bevins

*hans vollman*

Traynor adlı kızın bu hale gelmesi neredeyse bir ay almıştı.

*roger bevins iii*

Hâlâ burada olman etkileyici, dedi Rahip, çocuğa.

Hatta kahramanca, diye ekledi.

Ama akıllıca değil.

*hans vollman*

Sorun değil, dedi Bay Vollman nazikçe. Gerçekten. Biz buradayız. Huzur içinde göçebilirsin: Bize bol bol umut verdin, bu bize senelerce yeter, çok da faydası dokunur. Teşekkür ediyoruz ve seni en iyi dileklerimizle uğurluyoruz.

*rahip everly thomas*

Evet, ama ben gitmiyorum, dedi çocuk.

*roger bevins iii*

Bunun üzerine Rahip'in yüzüne her zamankinden de büyük bir şaşkınlık ifadesi oturdu.

*hans vollman*

Babam söz verdi, dedi çocuk. Gelip benim gitmiş olduğumu görürse ne olacak?

Baban geri gelmeyecek, dedi Bay Vollman.

En azından yakında gelmez, dedim.

Ve geldiği zaman, sen onu karşılayacak durumda olmayacaksın, dedi Bay Vollman.

Baban gelirse, dedi Rahip, ona gitmek zorunda kaldığını söyleriz. En iyisinin bu olduğunu açıklarız.

Yalan söylüyorsunuz, dedi çocuk.

Çocuğun bozulmaya başlaması huyunu da etkilemiş gibiydi.

Pardon? dedi Rahip.

Siz üçünüz baştan beri bana yalan söylüyorsunuz, dedi çocuk. Gitmem gerektiğini söylediniz. Ya gitseydim. Babamı kaçırırdım o zaman. Şimdi de ona mesaj ileteceğinizi söylüyorsunuz, öyle mi?

İleteceğiz, dedi Rahip. Biz kesinlikle...

Peki *nasıl* ileteceksiniz? dedi çocuk. Bir yönteminiz var mı? İletişim için. Benim yoktu. Orada, onun yanındayken yoktu.

*roger bevins iii*

Bizim var, dedi Bay Vollman. Bir yöntemimiz var.

*rahip everly thomas*

(Müphem.
Tam olarak oturmuş değil.)

*roger bevins iii*

(Tarihsel olarak bu mesele etrafında bazı karışıklıklar yaşandı.)

*hans vollman*

Tam o sırada, mekânın karşısından Bay Delaney'ye seslenen Bayan Delaney'nin sesi geldi.

*rahip everly thomas*

Kocası ondan seneler önce buraya gelmişti. Ama artık burada değildi. Yani, hasta-bedeni tam olarak Bayan Delaney'nin bıraktığı yerdeydi, ama Bay Delaney'nin kendisi...

*roger bevins iii*

Başka yerdeydi.

*rahip everly thomas*

Göçmüştü.

*hans vollman*

Ama zavallı Bayan Delaney onun peşinden gidip gitmemeye karar veremiyordu bir türlü.

*roger bevins iii*

Tuhaf bir mesele yüzünden. Bir başka Bay Delaney ile ilgili bir mesele.

*rahip everly thomas*

Kocasının kardeşi.

*hans vollman*

O yaşarken "tuhaf" gelmemişti; acil, kaçınılmaz, hatta harika gelmişti.

*roger bevins iii*

Ama şimdi kararsızdı: önceki yerde senelerce evlilik kapanına kısılmış, mutsuzluk içinde, bu diğer Delaney'yi özledikten sonra...

*rahip everly thomas*

Kocasının gelişinden bir ay geçmeden o diğer Delaney' yle ilişki yaşamaya başlamıştı, ama diğer Delaney kısa sürede gözünden düşmüştü, çünkü diğer Delaney, Bayan Delaney'nin kocasının (adamın ağabeyinin) anısına kayıtsız bir saygısızlık gösteriyordu ve bu da Bayan Delaney'ye onun ahlaki açıdan yoz ve tamahkâr bir karakteri olduğunu göstermişti (kocasının aksine artık onun her açıdan ne kadar saygın biri olduğunu görebiliyordu).

*hans vollman*

Diğer kardeş (ahlaki açıdan şüpheli) kadar etkileyici, hatta sıkıcı, oldukça düz ve çekingen biri olsa da.

*roger bevins iii*

Bu yüzden kısılı kalmıştı.

*hans vollman*

Fiziksel olarak *o* Delaney'yi (o hâlâ *oradaydı*, önceki yerde) özlüyordu.

*rahip everly thomas*

Ama aynı zamanda, *göçüp* kocasını yine görmek ve ondan özür dilemek istiyordu.

*roger bevins iii*

Birlikte geçirdikleri seneleri bir başka adamı özleyerek boşa harcadığı için.

*hans vollman*

Kısacası, geliyor muydu, yoksa gidiyor muydu, bilmiyordu.

*rahip everly thomas*

Göçüyor mu, bekliyor mu?

*roger bevins iii*

Bu yüzden, "Bay Delaney!" diye bağırarak dolaşıp duruyordu.

*rahip everly thomas*

Sürekli.

*hans vollman*

Hangi Delaney’ye seslendiğini asla bilemiyorduk.

*roger bevins iii*

Kendisi de bilmiyordu.

*rahip everly thomas*

Sonra bizim oğlanın inleyişi duyuldu, sesinde korkudan kaynaklı, fark edilmemesi imkânsız bir titreme vardı.

*hans vollman*

Ona bakınca içim burkuldu.

Çevresindeki çatı sıvılaşmıştı; oğlan gri-beyaz bir birikintinin içinde oturuyormuş gibi görünüyordu.

*roger bevins iii*

Birikintiden, sarmaşığa benzeyen bir uzantı çıktı.

*rahip everly thomas*

Yaklaştıkça kalınlaşarak, çocuğun çapraz yaptığı bacaklarının birleştiği yerin üzerinden kobra gibi aktı.

*roger bevins iii*

Elimle süpürmek için uzandığımda onun sert olduğunu gördüm, yılandan ziyade taş gibi.

*rahip everly thomas*

Tüyler ürpertici bir gelişme.

*roger bevins iii*

Sonun başlangıcı.

*hans vollman*

# XXXII.

Genç Bayan Traynor’ın durumu düşünülürse, bu kolun ardından diğerleri gelecekti, ta ki oğlan (Gulliver gibi) çatıya sıkıca bağlanana kadar.

*roger bevins iii*

Bir kez bağlandıktan sonra, hızla *plasenta* örtüsü olarak tanımlanabilecek bir şeyle kaplanacaktı.

*rahip everly thomas*

Sonra bu örtü katılaşarak sert bir kabuk oluşturacaktı ve bu kabuk bir dizi başka şekilden geçecekti (yıkılmış bir köprü, akbaba, köpek, korkunç bir kocakarı vesaire), her biri bir öncekinden daha ayrıntılı ve iğrenç olacaktı, süreç onun düşüşünü hızlandıracaktı: Kabuk ne kadar sapkınlaşmışsa, “ışık” (mutluluk, dürüstlük, olumlu hedefler) içeriye o kadar az girebilecekti.

*roger bevins iii*

Bu da onu ışıktan daha da uzaklaştıracaktı.

*hans vollman*

Bayan Traynor’ı hatırlamak moralimizi bozuyordu.

*rahip everly thomas*

Bize hep, uzun zaman önceki o gecenin utancını düşündürüyordu.

*roger bevins iii*

Ona sırtımızı döndüğümüz gece.

*hans vollman*

Başımızı eğip sendeleyerek uzaklaştığımız gece.

*roger bevins iii*

Onun sonunu sessizce kabullendiğimiz gece.

*rahip everly thomas*

O düşerken.

*hans vollman*

İlk kabuklaşma esnasında, olanları inkâr edercesine, neşeyle şarkı söylemesini hatırlıyorduk.

*roger bevins iii*

“Ağır Dal Sarkmış.”

*hans vollman*

Zavallı çocuk.

*rahip everly thomas*

Harika bir sesi vardı.

*hans vollman*

İlk kabuk oluşur, kendisi ise kız büyüklüğünde bir karga biçimine bürünürken sesi gittikçe çirkinleşti.

*roger bevins iii*

Sarı karga aynı ezginin, kâbuslardan fırlamış halini gakladı.

*hans vollman*

Ne zaman fazla yaklaşsak bir insan kolunu ve o kocaman siyah kanadını bize doğru sallıyordu.

*rahip everly thomas*

Yeterince çabalamadık.

*hans vollman*

O zamanlar daha yeni gelmiştik.

*roger bevins iii*

Ve burada kalmanın güçlükleriyle fazla meşguldük.

*hans vollman*

Büyük güçlükler.

*roger bevins iii*

Aradan geçen zaman içinde hiç azalmayan güçlükler.

*rahip everly thomas*

O olay yüzünden kendime duyduğum saygıyı bir parça kaybettim.

*hans vollman*

Evet.

*roger bevins iii*

Az önce şapel çanı üç kere çaldı.

*hans vollman*

Her zamanki garip, ahenksiz yankılarıyla bizi şu âna döndürdü.

*rahip everly thomas*

*Bencil, bencil, bencil.*

*roger bevins iii*

Bay Bevins'in başlıca iki gözü, *Beyler, gitme zamanı* dercesine irileşti.

*rahip everly thomas*

Bizse oyalandık.
Beliren uzantıları süpürdük.

*roger bevins iii*

Çocuk susmuştu.

*hans vollman*

İçe dönmüştü.

*rahip everly thomas*

Bilinci gidip geliyordu.

*hans vollman*

Çılgın bir düşte kaybolmuş gibi çırpınarak mırıldanıyordu.

*roger bevins iii*

Anne, diye fısıldadı.

*rahip everly thomas*

# XXXIII.

Annem şekerden şehri tadabileceğimi söylüyor Yataktan kalkabildiğimde Bana çikolatadan bir balık ve ballı arı saklamış Bir gün birliğe kumanda edeceğimi söylüyor Kocaman eski bir evde yaşayacağımı Güzel, sevimli bir kızla evleneceğimi Çocuklarım da Ha ha Bu hoşuma gitti Hepimiz benim kocaman eski evimde bir araya geleceğiz ve güzel bir Ben şen şakrak bir yaşlı hanım olacağım, diyor annem Çocuklarım bana kekler pastalar getirecek Günün yirmi dört saati Ben yalnızca oturacağım Ne kadar şişmanlayacağım kim bilir Siz çocuklar bir el arabası satın alıp sırayla beni gezdirmelisiniz ha ha

Annemin çok hoş bir gülüşü var

Üçüncü merdiven basamağındayız Merdiven basamağı No 3 Üzerinde üç beyaz gül var Merdiven basamağı No 1'den Merdiven basamağı No 5'e beyaz güllerin sayısıyla şu şekilde gidiyor: 2, 3, 5, 2, 6

Annem yaklaşıyor Burnunu benimkine dokunduruyor Buna "nii nii" deniyor Bence bebek işi Yine de zaman zaman

Babam geliyor ve bu kucaklaşmaya ben de katılabilir miyim diyor

Katılabilir

Babam dizlerini Merdiven basamağı No 2'ye dayayıp uzanırsa parmaklarıyla Merdiven basamağı No 12'ye dokunabiliyor O kadar uzundur Yaptı da Defalarca

Artık kucaklaşma yok En azından ben güçlenene kadar

Bu yüzden ne yapmam Kalmalıyım Kolay değil Ama nasıl selam Süngü takacağımı Nasıl cesur olacağımı Kolay değil Albay Ellis'i hatırla Asiler öldürdü Asi bayrağını yiğitçe yırttığı Kalmalıyım Eğer Eve gitmek istiyorsam Ne Zaman

Zayıf haldeyken değil

Güçlenirsem belki

*willie lincoln*

# XXXIV.

Çocuğun gözleri iri iri açıldı.

*roger bevins iii*

Burası tuhaf, dedi.
Tuhaf değil, dedi Bay Bevins. Aslında değil.
İnsan alışıyor, dedi Rahip.
Buraya aitse, dedi Bay Bevins.
Sen değilsin, dedi Rahip.

*hans vollman*

Tam o anda üç jölemsi küre, birini arıyormuş gibi, süzülerek geçti.

*rahip everly thomas*

Ve teslim olan üçüncü kişinin Bayan Ellis olduğunu anladık.

*roger bevins iii*

Küreler şimdi boştu, yani içlerinde Bayan Ellis'in kızları yoktu.

*hans vollman*

Ekşi ekşi yanımızdan geçerken bize öfkeyle baktılar sanki ve dereye inen dik yamaçtan aşağı süzüldüler, giderek soldular ve sonunda tamamen gözden kayboldular.

*rahip everly thomas*

Bu hiç tuhaf değildi, dedi Bay Bevins, hafifçe kızarak.

*hans vollman*

# XXXV.

Sonra şapka yağmuru başladı.

*rahip everly thomas*

Her türden şapka.

*roger bevins iii*

Şapkalar, kahkahalar, kaba jestler, ağızdan çıkarılan osuruk sesleri çok yükseklerden geliyordu; bunlar Üç Bekârın yaklaştığının habercisiydi.

*rahip everly thomas*

Aramızda bir tek onlar uçabilse de onlara imrenmiyorduk.

*hans vollman*

O önceki yerde hiç sevmediklerinden ve sevilmediklerinden burada gençliklerindeki gibi sürekli bir duygusal boşluk halinde donmuşlardı; yalnızca özgürlük, hovardalık, cümbüş ve her çeşit sınıra veya bağlılığa isyan etmekle ilgileniyorlardı.

*rahip everly thomas*

Sırf eğlence ve şamata vardı onlar için, ciddi olan hiçbir şeye güvenmiyorlardı; yalnızca eğlenmek için yaşıyorlardı.

*roger bevins iii*

Gür bağırışları sık sık mekânımızda çınlardı.

*rahip everly thomas*

Bazı günler yalnızca düzenli bir şapka yağmuru olurdu.

*roger bevins iii*

Her türden şapka.

*hans vollman*

Şapka stokları bitip tükenmiyor gibiydi.

*roger bevins iii*

Melon şapka, kalkık kenarlı simli şapka ve dört güzel tüyü olan İskoç kepleri peş peşe yağdı; arkalarından Bekârların kendisi geldi, gösterişli bir biçimde beyaz taş evin çatısına kondular ve kendi şapkalarına yahut da keplerine dokunarak selam verdiler.

İzninizle, dedi Bay Lippert. Dinlenmek istiyoruz.

Uçmak bizi yoruyor, dedi Bay Kane.

Uçmaya bayılsak da, dedi Bay Fuller.

Aman Tanrım, dedi Bay Kane, çocuğu görünce.

Pek de zinde görünmüyor, dedi Bay Fuller.

Biraz hastaydım, dedi çocuk doğrularak.

Öyle gibi, dedi Bay Kane.

Buralar biraz havasız kalmış, dedi Bay Fuller, burnunu tutarak.

Babam buradaydı ve yine gelmeye söz verdi, dedi çocuk. Dayanmaya çalışıyorum.

İyi şanslar, dedi Bay Lippert, tek kaşını kaldırarak.

Bacağına dikkat et evlat, dedi Bay Kane.

Konuklarımıza dalıp gözden kaçırmıştık: Oğlanın sol bacağı şimdi pek çok sağlam yeni uzantıyla çatıya bağlanmıştı ve her uzantı bilek kalınlığındaydı.

Eyvah, dedi çocuk kızararak.

Onu kurtarmak için çok çaba harcamamız gerekmedi, böğürtlen köklerini sökmek için ne kadar gerekirse o kadar. Bu işlemin verdiği rahatsızlığa, bu kadar genç biri için olağanüstü bir kararlılıkla, bir asker gibi dayandı ve her çekişte yalnızca metin bir homurtu çıkardı, sonra da bitkinlikle önceki dalgın uyuşukluğa gömüldü.

Çocuğun babası, dedi Bay Fuller alçak sesle. Uzun bacaklı bir adam mı?

Efkârlı bir yüzü var, hani? dedi Bay Lippert.

Uzun boylu, biraz da perişan görünümlü? dedi Bay Kane.

Evet, dedim.

Biraz önce yanından geçtik, dedi Bay Fuller.

Pardon? dedim.

Biraz önce yanından geçtik, dedi Bay Kane.

Burada mı? dedi Bay Vollman inanmaz bir tavırla. Hâlâ burada mı?

Bellingwether’ın yakınında, hani *Koca, Baba, Tersaneci* olan dedi Bay Lippert.

Sessiz sessiz oturuyor, dedi Bay Fuller.

Biraz önce yanından geçtik, dedi Bay Kane.

*rahip everly thomas*

Hadi bay bay, dedi Bay Fuller

Bize İzin verirseniz, dedi Bay Lippert. Gecenin bu saatinde tüm Mekânın Çevresini dolaşmalı, Dehşet çitinden yalnızca birkaç santim beride süzülmeli, Yaklaşmanın mide bulandırıcı Etkilerine karşı hangimizin En Çok Yaklaşabileceğine bakmalıyız.

*hans vollman*

Ve ağızlarıyla kusursuz bir üçlü osuruk korosu çıkararak uzaklaştılar, veda olarak kutlama şapkaları yolladılar: tepesi geniş silindir şapkalar, Türk işi takkeler; rengârenk kepler… Çiçeklerle süslenmiş bir hasır şapka diğerlerinden daha yavaş düştü, harika bir şey, insana yazı hatırlatıyordu.

*roger bevins iii*

Bu bilgi bizi şaşırtmıştı.

*hans vollman*

Beyefendinin buraya gelmesi tuhaftı; hâlâ burada oyalanması daha da tuhaftı.

*rahip everly thomas*

Bekârlar çok da güvenilir değillerdi.

*hans vollman*

Can sıkıntısından ödleri patladığından eşek şakaları yaparlardı.

*roger bevins iii*

Bir seferinde Bayan Tessenbaum’u iç çamaşırı kılığına girdiğine ikna etmişlerdi.

*hans vollman*

Ardından Bayan Tessenbaum seneler boyunca bir ağacın arkasına saklanmış ve ortaya çıkmamıştı.

*roger bevins iii*

Zaman zaman minik Bayan Blass’ın ölü kuş parçalarını, dallarını, taşlarını ve zerrelerini saklıyorlardı.

*rahip everly thomas*

Bunun üzerine Bayan Blass çılgınca mekânı arıyor, onlar da yukarıda süzülerek sahte önerilerle onu düşmüş dalların ve dar derelerin üzerinden atlamaya kışkırtıyorlardı, ki dereler ona dar değil, geniş ve hızlı akan nehirler gibi görünüyordu, zavallıcık...

*roger bevins iii*

Bu yüzden Bekârların her iddiasına kuşkuyla yaklaşmak gerekliydi.

*hans vollman*

Yine de, merak uyandırıcıydı.

*roger bevins iii*

Daha fazla araştırmayı hak ediyordu.

*hans vollman*

Sanmam, dedi Rahip sertçe, niyetimizi sezmiş gibi.
Sonra, anlamlı bir bakışla, bizimle yalnız konuşmak istediğini anlattı.

*roger bevins iii*

# XXXVI.

Üçümüz çatıdan geçip beyaz taş evin içine girdik.

*hans vollman*

Burası çok daha serindi, eski yaprak ve küf kokuyordu.

*roger bevins iii*

Biraz da beyefendi gibi kokuyordu.

*hans vollman*

Burada olmamız bir lütuf, dedi Rahip. Kalacağımız kesin değil. Bu yüzden gücümüzü korumalıyız, yalnızca asıl hedefimize doğrudan hizmet eden eylemlerde bulunmalıyız. Hâlâ burada olmamız gibi gizemli bir lütuf için gereksiz eylemlerle, minnettar değilmişiz izlenimi vermek istemeyiz. Çünkü buradayız, ama ne süreyle, hangi özel muameleyle, bunu...

*roger bevins iii*

Bay Bevins'in, gözlerinden pek çoğunu devirdiğini fark ettim.

*hans vollman*

Bay Vollman, Rahip'in burnunun havadan inmesini beklerken muazzam organına küçük bir taş koyup aşağı yuvarlanışını izleyerek oyalanıyordu.

*roger bevins iii*

Kendimizi korumalıyız, dedi Rahip. Bu şekilde çocuğu da koruyabiliriz. Bu söylentiyi asla duymamalı; duyması onu ancak umutlandırır. Bildiğimiz gibi, onu yapması gereken şeyi yapmaya sevk edecek tek şey mutlak ümitsizlik. Bu yüzden, tek kelime etmeyin. Anlaştık mı?

Anlaştığımızı mırıldandık.

*hans vollman*

(Çok yıpranmış) bacakları gereken esneklikten yoksun olan Rahip (buraya geldiğinde zaten çok yaşlıydı) duvarlardan birine tırmanmaya başladı ve kısa süre sonra (*o kadar da* kısa değil) tavandan geçip gözden kayboldu.

*roger bevins iii*

Bay Bevins'le beni aşağıda yalnız bıraktı.

*hans vollman*

Aslında sıkılmıştık, çok sıkılmıştık, hep sıkılıyorduk.

*roger bevins iii*

Her gece yıkıcı bir aynılıkla geçiyordu.

*hans vollman*

Her ağacın dalına oturmuştuk. Her yazıtı tekrar tekrar okumuştuk. Her yolda, patikada, ot bürümüş her izde yürümüş (koşmuş, emeklemiş, uzanmış), her dereden geçmiştik; burada bulunan dört toprak çeşidinin dokusunu ve tadını ayrıntılarıyla biliyorduk; yoldaşlarımızın kullandığı her saç modelinin, kostümün, saç tokasının, cep saatinin, çorap jartiyerinin, kemerinin eksiksiz envanterini çıkarmıştık; ben Bay Vollman'ın hikâyesini binlerce kez dinlemiştim ve korkarım kendiminkini en az binlerce kez anlatmıştım.

*roger bevins iii*

Kısacası, burası sıkıcıydı, en küçük değişikliğe bile can atıyorduk.

*hans vollman*

Yeni olan her şey bir hazineydi; herhangi bir macera yaşamayı, en ufak eğlenceyi özlüyorduk.

*roger bevins iii*

Kısa bir gezintiye çıkmanın zararı dokunmaz, diye düşündük.

*hans vollman*

Beyefendinin oturduğu yere.

*roger bevins iii*

Gideceğimizi Rahip'e söylememiz bile gerekmezdi.
Yalnızca... giderdik.

*hans vollman*

Yaşlı başbelasından biraz uzaklaşmak her zaman rahatlatıcıydı.

*roger bevins iii*

# XXXVII.

Bay Bevins ve ben, ön duvardan geçerek yola koyulduk.

*hans vollman*

Çatıdaki Rahip'in lanet itirazlarını duymazdan gelerek.

*roger bevins iii*

Kestirme olsun diye, Palmer ailesinin selde hastalanmış yedi üyesinin işgal edip yerleştiği, yoncalarla dolu küçük vadiden geçerek kısa sürede Coates ile Wemberg'in arasından uzanan ince gri-arduvaz patikaya ulaştık.

*hans vollman*

Federly'nin oradan, *Kutsanmıştır Işık'ta Ölenler'*den dolandık.

*roger bevins iii*

Tepesinde bir vazo olan ve meme ucu gibi bir şeyle biten, satranç taşına benzeyen bir anıt.

*hans vollman*

M.Boyden/G.Boyden/Gray/Hebbard grubunun içinden geçtik.

*roger bevins iii*

Baharda yüksükotları ve koni çiçekleriyle kaplanan o hafif çukurun içine girdik.

*hans vollman*

Ama şimdi devasa, ölü, gri bir arapsaçıydı.

*roger bevins iii*

İki uyuşuk kış kuşu biz geçerken dik dik bize baktı.

*hans vollman*

Kuşlar bizim türümüze karşı güvensizdir.

*roger bevins iii*

North Tepesi'nin uzak tarafından koşar adım inerken mekânın sakinlerine selam vere vere geçtik: Merkel (boğa çiftesi yemiş ama hâlâ dansa gitmeye can atıyor); Posterbell (yakışıklılığını kaybetmiş bir züppe; saçlarının eski haline gelmesini, diş etlerinin artık çekilmemesini, kol kaslarının gevşek kayışlara benzememesini, takım elbisesinin, parfümünün ve bir buket çiçeğin getirilmesini istiyor ki bir kez daha kadınlarla cilveleşmeye gidebilsin); Bay ve Bayan West (şömineyi her zaman dikkatli yaktıkları halde nedeni bilinmeyen bir yangın yüzünden ölmüşler); ve Bay Dill (torununun üniversitede aldığı mükemmel notlar hakkında mutlu mutlu mırıldanıyor ve hevesle baharda mezun olmasını bekliyor).

*hans vollman*

Ve eski avcı Trevor Williams'ın yanından geçtik, zamanında öldürdüğü bütün hayvanlardan oluşan bir yığının önünde oturuyordu: yüzlerce geyik, otuz iki siyah ayı, üç ayı yavrusu, sayısız rakun, vaşaklar, tilkiler, minkler, yer sincapları, yabani hindiler, ağaçkakanlar, pumalar, düzinelerce fare ve sıçan, koskoca bir yılan yumağı, yüzlerce inek ve buzağı, bir midilli (arabayla çarpmış), yirmi bin kadar böcek, her birini sevgi dolu bir ilgiyle kucaklıyordu ve kucaklama süresi, hissettiği sevgi dolu ilginin niteliğine ve ölürken hayvanın ne kadar korktuğuna bağlı olarak birkaç saat ile birkaç ay arasında değişiyordu. Bu şekilde kucakladığı hayvan (süreyi ve sevgi dolu ilgiyi yeterli bulursa) kalkıyor ve koşarak, uçarak, sürünerek uzaklaşıyordu. Böylece Bay Williams'ın yığınından bir hayvan eksilmiş oluyordu.

*roger bevins iii*

Olağanüstü bir yığındı, neredeyse şapelin kulesi kadar yüksek.

*hans vollman*

Bay Williams fevkalade bir avcıydı ve daha seneler boyunca çalışması gerekecekti.

*roger bevins iii*

Kucağında bir buzağıyla bize seslendi ve ona eşlik etmemizi istedi, iyi bir iş yaptığını fakat yerinden kalkıp gezinmesine izin verilmediğinden yalnızlık

çektiğini söyledi.

*hans vollman*

Acil işimiz olduğunu ve oyalanamayacağımızı açıkladım ona.

*roger bevins iii*

Bay Williams (iyi bir adam, her daim mutlu; düzgün birine dönüştüğünden beri hep neşelidir) buzağının bir toynağını sallayarak anladığını belirtti.

*hans vollman*

# XXXVIII.

Kısa süre sonra Collierlerin devasa hasta-evine yaklaştık, iç içe üç gül bahçesinin ortasında yükselen, İtalyan mermerinden yapılmış bir yapıydı ve her iki yanda süslü birer çeşme (kış olduğundan şu anda susuz) vardı.

*roger bevins iii*

İnsanın dört evi ve yedi bahçesiyle sekiz yapay deresini kusursuzlaştırmakla görevli tam zamanlı on beş bahçıvanı varsa zorunlu olarak tüm zamanını evden eve, bahçeden bahçeye koşuşturarak geçirir ve bir akşam, en gözde hayır derneğinin yönetim kurulu için aşçısının hazırladığı yemeği kontrol etmeye koşarken azıcık dinlemek zorunda kalması belki de o kadar şaşırtıcı değildir ve bu amaçla önce bir dizinin, ardından iki dizinin üzerine çöker, sonra yüzüstü düşer ve kalkamaz, *burada* daha uzun bir dinlenmeye çekilir, fakat bir türlü huzur bulamaz, çünkü sözde dinlenirken, sürekli arabaları, bahçeleri, mobilyaları, evleri vesaire hakkında endişelenir durur; çünkü onların bir başkasının (pervasız, dikkatsiz, onları hak etmeyen birinin) ellerine düşmediğini (Tanrı esirgesin) ve onun dönüşünü beklediğini ummaktadır.

*percival “çevik” collier*

Bay Collier (düştüğünde gömleği toprakla kirlenmiş, burnu ezilip dümdüz olmuş) devamlı yatay olarak havada süzülüyordu, tıpkı insandan bir pusula iğnesi gibi ve kafasının tepesi, o anda mallarından hangisi için en çok endişeleniyorsa o tarafa dönüyordu.

Şu anda kafasının tepesi batıya dönüktü. Gelişimiz endişelerini dindirdi, istemsizce zevkle inledi, sonra dikey duruma gelip bize döndü.

*hans vollman*

Bay Collier, dedi Bay Vollman

Bay Vollman, dedi Bay Collier

*roger bevins iii*

Sonra yine malları hakkında endişelendi, şiddetle karın üstü devrildi ve dehşetli bir homurtuyla kuzeye döndü.

*hans vollman*

# XXXIX.

Şimdi de en alttakilerin oturduğu o küçük bataklık alandan geçmemiz gerekiyordu.

*hans vollman*

Onlar, buradaki rutubetli ve ay ışığı olmayan, karanlık hissi ararlardı.

*roger bevins iii*

Bay Randall ile Bay Twood sürekli burada dikilip sohbet ederdi.

*hans vollman*

Kim bilir hangi talihsizlik sonucu, ikisi de ifade yeteneğinden yoksundu.

*roger bevins iii*

Yüzleri, okunamaz puslu karaltılara dönüşmüştü.

*hans vollman*

Gövdeleri gri ve şekilsizdi, kolları ve bacakları füze şeklinde minik çıkıntılardan ibaretti.

*roger bevins iii*

Onları birbirlerinden ayırt etmek güçtü, yalnızca, Bay Twood'un hareketleri biraz daha canlıydı. Arada bir, sanki birini ikna etmek ya da raftaki bir şeye Bay Randall'ın dikkatini çekmek istermiş gibi, kola benzeyen uzantılarından birini havaya kaldırıyordu.

*hans vollman*

Bay Twood'un perakende sektöründen olduğunu sanıyorduk.

*roger bevins iii*

Büyük tabelaları çıkarın Çabuk yerine kaldırın Yine çıkarın Elinizden düşürmeyin Özellikle kadınlardaki büyük indirimi.

*bay benjamin twood*

Karşılık olarak, eskiden Bay Randall olan gri yüzsüz takoz bazen küçük bir dans gösterisi sunuyordu.

*roger bevins iii*

Sandalyeden kalk Aferin sana çok iyi Işıldakları aç Piyanodaki adam sunacak kendini Sonra sıra bende.

*jasper randall*

Bazen, gündoğumuna yakın, tüm diğer bataklık sakinleri yıldırım düşünce kararmış meşenin yakınında yorgun argın, üst üste yığılıp susmuşken, Bay Randall'ın hayali bir seyircinin karşısındaymış gibi tekrar tekrar eğildiği görülebiliyordu.

*roger bevins iii*

Bu da bize onun eskiden gösteri işinde olduğunu düşündürmüştü.

*hans vollman*

Teşekkür ederim teşekkür ederim teşekkür ederim!

*jasper randall*

İÇERİDE OLAĞANÜSTÜ İNDİRİMLER:

Zayıf ve yorgun annenizi otomatik ütü, döner kollu rende, buzluk ve otomatik tuzlukla zahmetten kurtarabilirsiniz; o eski güzel duruşu ve cana yakın gülümsemesi canlanır, tıpkı kısa paçalı pantolonlarla ve etrafı pasta kokusu sarmışken dallara kılıç salladığınız zamanlardaki hali gibi.

*bay benjamin twood*

Bam! Arpej, içkisigara molası İyi bir tane patlattığımda önümde duran içkide küçük dalgalar belirirdi.

*jasper randall*

Bir zamanlar dayanıklılıkları için hissetmiş olabileceğimiz hayranlık uzun süre önce tiksintiye dönüşmüştü.

*roger bevins iii*

Bizim sonumuz da bu mu olacaktı?

*hans vollman*

Olmayacağını düşünüyorduk.

*roger bevins iii*

(Sık sık birbirimizin yüzüne bakıp bir bulanıklık emaresi arıyorduk.)

*hans vollman*

(En ufak diksiyon bozukluğuna karşı sürekli kendi kendimize dikkat ediyorduk.)

*roger bevins iii*

Üstelik en kötüsü onlar değildi.

*hans vollman*

Bir de Bay Papers var.

*roger bevins iii*

Aslında, yerde büzülmüş gri yatay bir çizgiydi.

*hans vollman*

Ancak ayağınız ona takılırsa farkına varıyordunuz.

*roger bevins iii*

Biri bara yardım edebilir? Bağa. Yaradan. Et mi? Badana yardım? Edebilir mi? Yardım. Biri baa yarım? Griba? Yardm?
Lüfen yarm ed.

*l. b. papers*

Bay Papers'ın önceden ne olduğuna dair en ufak fikrimiz yoktu.

*roger bevins iii*

Ondan geriye çok az şey kalmıştı.

*hans vollman*

Hadi yaylan Yoksa gününü görürsün Gelip çadırının altından havalandırma deliği açarım.

*flanders quinn*

Flanders Quinn.

*hans vollman*

Eski soyguncu.

*roger bevins iii*

Bevins, senin o iğrenç ikiz bilekkesiğine zehir işerim O yamuk aletinden yakalayıp yalarım; Vollman, senin de karasıratına çakarım bittane.

*flanders quinn*

Ben ondan korkuyordum.

*roger bevins iii*

Ben ondan korkmuyordum.
Tam olarak değil.
Ama acil bir işimiz vardı. Oyalanamazdık.

*hans vollman*

Quinn bize küfrede küfrede bataklığın kenarında süzüle-koşuyor, sonra fikir değiştirip geri dönmemiz için yalvarıyordu çünkü orada kalmaktan korkuyordu, ama oradan ayrılmaktan (ve göçmekten) daha fazla korkuyordu, çünkü tekeri kırılmış bir Fredericksburg at arabasının yanında bir tüccarın ve kızının gırtlaklarını kesen bir günahkârın başına ne gelirdi (kızın boynundaki incileri çekip almış, ipek şalıyla kanlarını silmişti)?

*roger bevins iii*

Daha yüksek bir yere geldiğimizde hızlandık, alet edevatın olduğu barakanın içinden geçtik, çakıllı yolu aştık ve burun deliklerime göre hâlâ hafif gizemli bir gazete kokusu taşıyan eski araba yolunda hızla ilerledik.

*hans vollman*

# XL.

Hemen ileride, hafifçe sola yatmış Cafferty obeliskinin ötesinde, yeni doldurulmuş bir hasta-çukurunun etrafında bir kalabalık toplanmıştı.

*hans vollman*

Bay Vollman gruba yaklaştı.

Yeni gelen hâlâ... bizimle mi? diye sordu incelikle.

Bizimle. Bir beyefendi evet, diye yanıt verdi Tobin “Porsuk” Muller, her zamanki gibi zahmetle ve neredeyse iki büklüm.

Çenenizi kapayın ki onu işitebileyim, diye bağırdı Bayan Sparks dört ayak üzerinde, kulağını yere dayayarak.

*roger bevins iii*

# XLI.

Gönlümün eşi laura laura

O kadar bitkinim ki böylesine Günahkâr bir katliam ve korku gününün ardından ancak hepinize duyduğum sevgi beni kalemi elime almaya sevkedebiliyor. Açıkça söylemek zorundayım: Tom Gilman korkunç savaştan sağ kurtulamadı. Bir koruluğun içine konuşlanmıştık. Yağmur gibi silah sesleri esnasında bir feryat duydum. Tom kurşun yemiş ve düşmüştü. Yiğit ve Asil dostumuz yerde yüzüstü yatıyordu. Adamlarıma, Cehennem kapılarından geçmemiz gerekse bile onun intikamını alacağımızı söyledim.

Zihnim öyle allak bullak ki o niyetle, o yöne doğru yola çıktığımızı bilsem de sonradan olanları hatırlayamıyorum. Tek hatırlayabildiğim, her şeyin yolunda olduğu ve şimdi sadık kalemimi kucaklayarak sağ ve salim olduğumu bildiriyorum sana ve bu satırlarla Sevgili küçük ailemin de aynı Nimetin keyfini çıkaracağını umuyorum.

Buraya uzun bir yolculukla geldim. Yol boyunca yalıtılmış olarak. Sanırım zaten yazmıştım, korkunç bir savaştı. Tom Gilman öldü, yazdığım gibi sanırım. Ama yok edip esirgemeye Kadir olan, sana bu satırları yazmak üzere beni korumayı tercih etti. Buradan ayrılamasam da Talihimin kıymetini biliyorum. O kadar yorgunum ki nerede olduğumu, buraya nasıl geldiğimi söyleyemem sana.

Hemşireyi bekliyorum.

Ağaçlar sarkıyor. Yel esiyor. Kederliyim ve korkuyorum.

Ah sevgilim, içime doğuyor. Oyalanmamam gerektiğini hissediyorum bu hüzünlü yerde. Beni esirgeyen ve bizi seven Varlık sanki burada değil. Ve her zaman O'nunla yürümeye çabalamamız gerektiğinden, oyalanmamam gerektiğini hissediyorum. Ama hem bedenen hem de zihnen kısıtlanmış durumdayım; sanki prangaya vurulmuş gibi, henüz gidemiyorum, Karıcığım.

Aramalıyım, aramalıyım: Beni bu meşum, hüzünlü yerde tutan ne?

*yüzbaşı william prince*

Tümsekten, sanki kafesten kaçmış vahşi bir hayvan gibi biri fırladı; endişeyle Bay Muller, Bayan Sparks ve diğerlerinin yüzlerine bakarak ileri geri yürüdü.

*roger bevins iii*

Bir asker.

Üniformalı.

*hans vollman*

Korkma, dedi kalabalıktan biri. O eski yerdeydin ve şimdi bu yeni yerdesin.

*roger bevins iii*

Asker saydamlaşarak neredeyse görünmez oldu, derin derin düşünürken hepimize olur bazen, sonra kafaüstü hasta-çukuruna daldı yine.

Bir süre sonra yine ortaya çıktı. Yüzünde kasvetli bir şaşkınlık ifadesi vardı.

*hans vollman*

Gönlümün eşi Sevgili Lauracığım,

Hücremin içinde cismim duruyor. Şimdi baktım. Yanağımdaki ben ve saçım gibi. Huzursuz edici. (Yanık) yüzde kederli bir ifade var. Ve gövdedeki büyük yaraya bakmak çok zor

Buradayım, burada kısılı kaldım ve özgür olmak için ne yapmam gerektiğini şu an anlıyorum.

GERÇEĞİ söylersem her şey

Ah söyleyemem söyleyeyim mi herkese söyleyebilir miyim?

Söylemem gerektiğini hissediyorum yoksa

Sonsuza dek burada

Bu korkunç ve kasvetli yerde kalırım

Laura ufaklıkları uzağa gönder ki şimdi olacakları duyamasınlar.

Küçük olanıyla ilişkiye girdim. Yaptım bunu. O ilkel köyde. Küçük olanıyla ilişkiye girdim ve bana verdiğin Madalyonu sordu, üzerimde otururken İyi bir eş midir? diye sordu ve kalçalarıyla hafifçe ittirdi; senin Şerefini lekelemek için gözlerimin içine baktı ama seni temin ederim (gözlerimin içine bakarak iki kere daha ittirirken) ona bu tatmini yaşatmadım, Senin adını veya hatıranı kirletmedim, GERÇEĞİ söylemek (ve böylece buradan kurtulmak) için açıkça ifade etmem gerek, o iyice eğilip kadınsı CAZİBELERİNİN önce birini, sonra ötekini ağzıma vererek karımın bunu yapıp yapmadığını, karımın bu kadar çılgın olup olmadığını sorduğunda, öyle bir şekilde nefes verdim ki HAYIR anlamına

geldiğini ikimiz de anladık; hayır, karım bunu yapmıyor; hayır, karım bu kadar Serbest değil. Ve daha sonra orada, kadının üç bebeği o ilkel beşiklerinde uyur ve iki solgun kız kardeşiyle annesi bahçede kıkırdarken o pis barakada ilişkiye girdiğimizde, madalyonu bir eliyle kavradı ve iş bittiği zaman onu alıp alamayacağını sordu. Ama iğrenç şehvetim artık tükendiğinden sertçe hayır dedim. Sonra ormana gidip ağladım. Gerçek bir sevecenlikle seni düşünüp yalan söylemenin daha hayırlı olacağına karar verdim.

Sana yalan söylemenin.

*yüzbaşı william prince*

Şimdi başını ellerine almış, geniş bir halka üzerinde sendeleyerek yürüyordu.

*roger bevins iii*

Ay yükselmişti ve kendi kendime dedim ki bazen bir erkeğin huzuru koruması ve sevdiklerini esirgemesi gerekir. Ben de öyle yaptım. Şimdiye dek. Bunu sana bir mektupla değil, şahsen söylemeyi planlamıştım. Belki, anlatmanın sıcaklığı darbeyi yumuşatır diye. Ama durumum son derece ümitsiz görünüyor, asla eve dönemeyebilirim, bu yüzden sana her şeyi anlatıyorum, sana en dürüst sesimle haykırıyorum (küçük olanı becerdim, yaptım bunu, yaptım) senin ve her şeyi işitip affeden O'nun beni duyacağınızı, her şeyi affedeceğinizi ve bu sefil yeri terk etmeme...

*yüzbaşı william prince*

Sonra obeliskin yakınından kör edici bir ışık çakması geldi ve maddeışıkçiçeklenme olgusunun tanıdık ama her zaman tüyler ürpertici ateşsesi yükseldi.

*roger bevins iii*

Ve adam gitti.

*hans vollman*

Üniformasının hırpani pantolonu yere yığıldı; gömleği, çizmeleri ve ucuz demir alyansı da.

*roger bevins iii*

Toplanan kalabalığın alt kesimden üyeleri çılgına döndü, askerle alay edip, hasta-tümseğinin üzerinde muhtelif sapkın ve saygısız duruşlar takındılar. Kötü kalplilikten değil çünkü kötü kalpli değiller, daha çok duygularının aşırılığından.

Konu bu olunca mezbahaya salınmış vahşi köpekler gibi olabiliyorlar;

dökülmüş kanların üzerinde koşuşturan, tatminin yakın olduğu güvencesiyle çılgına dönmüş köpekler.

*hans vollman*

Aman Tanrım, diye düşündüm, zavallı adam! Buraya bir şans tanımadın, pervasızca kaçtın, bu dünyanın güzelliklerini sonsuza dek geride bıraktın.

Hem de ne için?

Bilmiyorsun.

Son derece aptalca bir risk.

Şu tür şeylerden bayım, sonsuza dek vazgeçmek: yeni biçilmiş çimenlerin üzerinde meleyen iki yeni kırkılmış kuzu; jaluziden yansıyan dört paralel çizginin, günortasında uyuyan bir tekirin böğründe ağır ağır kayması; beyazlatılmış arduvaz çatıdan aşağı solgun fundalığa düşüp seken, rüzgârın-gevşettiği dokuz meşe palamudu; tıraş olan bir adamın yanından süzülen sıcak mangalın kokusu (ve sabah erkenden duyulan tencere tangırtıları ile hizmetçi kızın gevezelikleri); yakın bir limanda malikâne büyüklüğünde uskunaların iskele tarafına yatması, onları yatıran ve bayrak-dalgalandıran rüzgâr, rüzgârın çınlattığı çanlar, iskele tarafındaki okul bahçesinden de duyulan çocuksu bağırışlar ve çılgınca havlamaların yükseldiği bir düzine...

*roger bevins iii*

Dostum.

Hiç zamanı değil.

*hans vollman*

Özür dilerim.

Ama (bildiğini sandığım gibi) bu tamamen benim kontrolümde değil.

*roger bevins iii*

Sapkınlıklarını bir kenara bırakmış olan kalabalık durmuş, alık alık Bay Bevins'e bakıyordu, çünkü konuşurken fazladan gözler, kulaklar, burunlar, eller vesaire edinmişti, öyle ki şimdi, kocaman ve etten yapılmış bir bukete benziyordu.

Bevins her zamanki çaresini uyguladı (Gözlerini kapattı, elleriyle olabildiğince sayıda burnunu sımsıkı tuttu, kulaklarını tıkadı ve bu şekilde duyusal girdileri azaltıp zihnini sakinleştirdi), fazlalık gözler, kulaklar, burunlar ve eller büzüldü veya silindi (hangisi olduğunu asla bilemiyorum).

Kalabalık, askerin hasta-tümseğine hakaret etmek için geri döndü; "Porsuk"

Muller, üzerine işermiş gibi yaptı, Bayan Sparks üzerine çömeldi ve yüzünü çirkin bir ifadeyle buruşturdu.

Bakın bakın, diye homurdandı, korkak herife bir armağan bırakıyorum.

*hans vollman*

## XLII.

Böylece yola devam ettik.

*roger bevins iii*

Artık aramızda olmayan bir sürü ahmağın eski evlerinin arasından (kaçınılmaz olduğunda da üstlerinden) süzüle-yürüyerek geçtik.

*hans vollman*

Goodson, Raynald, Slocum, Mackey, VanDycke, Piescer, Sliter, Peck, Safko, Swift, Rosebloom.

*roger bevins iii*

Örneğin.

*hans vollman*

Simkins, Warner, Persons, Lanier, Dunbar, Schuman, Hollingshead, Nelson, Black, VanDuesen.

*roger bevins iii*

Bunların çoğunlukta olduğunu itiraf etmek gerekir, bizim gibilerden katbekat fazlalar.

*hans vollman*

Topenbdale, Haggerdown, Messerschmidt, Brown.

*roger bevins iii*

Bu da, biz geride kalanların, olağanüstü niteliklerinin altını çiziyor.

*hans vollman*

Coe, Mumford, Risely, Rowe.

Onların yerleri öylesine sessizdi ve alacakaranlıkta biz kendi evlerimizden döne döne çıkarken, onların yerlerinden hiçbir şey çıkmıyordu ve...

*roger bevins iii*

Hasta-kutusunda yatanlar...

*hans vollman*

Kıpırtısız orada yatıyordu, terk edilmiş, unutulmuş.

*roger bevins iii*

Esef verici.

*hans vollman*

Sevgili binicilerinin dönmesini bekleyen terk edilmiş atlar gibi.

*roger bevins iii*

Edgmont, Tody, Blasingame, Free.

*hans vollman*

Haberknott, Bewler, Darby, Kerr.

*roger bevins iii*

Bunlar genellikle şen şakrak, sıradan, arzusuz tiplerdi ve kısacık bir an oyalanıyorlardı, o da oyalanırlarsa; o önceki yerde geçirdikleri zamanı belli ki gayet tatmin edici bulmuşlardı.

*hans vollman*

Güleç, minnettar, çevrelerine merakla bakan, bize son bir kez sevgi dolu baktıktan sonra...

*roger bevins iii*

Pes eden.

*hans vollman*

Yenilen.

*roger bevins iii*

Teslim olan.

*hans vollman*

# XLIII.

Beyefendiyi bize tarif edildiği şekilde (*Koca, Baba, Tersaneci*), Bellingwether'ın yakınında bulduk.

*hans vollman*

Yenik düşmüş bir halde, yüksek otların arasında bağdaş kurup oturmuştu.

*roger bevins iii*

Biz yaklaşırken başını ellerinden kaldırdı ve derin derin iç geçirdi. O anda, Kayıp temasını betimleyen bir heykel de olabilirdi.

*hans vollman*

Yapalım mı? dedi Bay Vollman.
Duraksadım.
Rahip onaylamazdı, dedim.
Rahip burada değil, dedi.

*roger bevins iii*

# XLIV.

Beyefendinin hacminin olabildiğince büyük bir kısmını kaplayabilmek için kucağına doğru alçaldım ve tıpkı onun gibi bağdaş kurup oturdum.

*hans vollman*

Şimdi ikisi tek bir oturan adam olmuştu; Bay Vollman daha hacimli olduğundan beyefendiden taşıyordu ve devasa organı beyefendinin tamamen dışında kalmış, aya işaret ediyordu.

*roger bevins iii*

Görülecek manzaraydı.

Orada olağanüstü bir şeyler oluyordu.

Bevins, içeri gir! diye seslendim. Bunu kaçırmaman lazım.

*hans vollman*

İçeri girdim ve aynı şekilde bağdaş kurdum.

*roger bevins iii*

Üçümüz bir olmuştuk.

*hans vollman*

Tabiri caizse.

*roger bevins iii*

## XLV.

Adamda kasabalı havası vardı.

*hans vollman*

Evet.

*roger bevins iii*

Gecenin ilerleyen saatlerinde bir yaz ahırına girmek gibi.

*hans vollman*

Ya da parlak bir mumla aydınlanan küflü bir kır ofisi.

*roger bevins iii*

Engin. Rüzgârlı. Yeni. Hüzünlü.

*hans vollman*

Geniş. Merak uyandırıcı. Kötücül fikirli. Hırslı.

*roger bevins iii*

Beli hafifçe bükülmüş.

*hans vollman*

Sağ botu vuruyor.

*roger bevins iii*

(Genç) Bay Bevins'in girişi, beyefendinin düşüncelerinin kendi (vahşi) gençliğinden bir manzaraya dönmesine neden oldu hafifçe: Yumuşak dilli fakat eski dönem (kirli yanaklar, iyicil gözler) bir kız, utangaç utangaç onu çamurlu bir patikadan geçiriyor, savrulan yeşil eteğine ısırganlar yapışıyor ve delikanlının zihninde o anda bir utanç yükseliyor; bu kızın adil bir av olmadığından, okuma

yazma bile bilmediğinden ve bir hanımdan çok vahşi bir kız olmasından kaynaklanan bir utanç.

*hans vollman*

Hatırladığı anının farkına varan adamın yüzü, bu trajik durumun tam ortasında bu kadar pis bir olayı hatırladığı için kızardı (kızardığını hissedebiliyorduk).

*roger bevins iii*

Ve bu uygunsuz düşünceyi geride bırakmak istermiş gibi telaşla zihnini (zihnimizi) başka bir şeye yöneltti.

*hans vollman*

## XLVI.

Çocuğun yüzünü “görmeye” çalıştı.

*roger bevins iii*

Göremedi.

*hans vollman*

Çocuğun kahkahasını “işitmeye” çalıştı.

*roger bevins iii*

İşitemedi.

*hans vollman*

Çocukla ilgili belli bir olayı hatırlamaya çalıştı, böyle bir anının...

*roger bevins iii*

*Ona ilk defa takım elbise giydirdiğimiz zaman.*

Diye düşündü beyefendi.

(Bu, işe yaradı.)

*Ona ilk defa takım elbise giydirdiğimiz zaman önce pantolonuna, sonra hayretle bana baktı. Sanki, Baba, yetişkin pantolonu giyiyorum, dermiş gibi.*

*Gömleksiz, yalınayak, beyaz yuvarlak karnı yaşlı bir adamınki gibiydi. Sonra küçük, manşetli gömleğini giydirdim ve düğmelerini ilikledim.*

*Güle güle, küçük göbek, şimdi seni gömlekliyoruz.*

*Gömleklemek? Böyle bir sözcük olduğunu sanmıyorum, baba.*

*Küçük kravatını bağladım. Kendi etrafında döndürüp baktım.*

*Bir vahşiyi giydirmişiz gibi görünüyor, dedim.*

*Hırlarcasına yüzünü buruşturdu. Saçları dikilmişti, yanakları kızarmıştı. (Biraz önce, dükkânda koşuştururken bir çorap rafını devirmişti.) Suç ortağım*

*terzi büyük bir şatafatla küçük ceketi çıkardı.*

*Ben ceketi giydirirken utangaç, çocuksu bir gülümseme belirdi yüzünde.*

*Baksana, dedi, iyi görünüyorum, değil mi, baba?*

Sonra bir süre hiçbir şey düşünmedi ve çevremize bakınmakla yetindik: siyah-lacivert gökyüzüne karşı siyah çıplak ağaçlar.

*Küçük ceket küçük ceket küçük ceket.*

Bu sözler kafamızda yankılanıyordu.

Bir yıldız titreşerek söndü, sonra yine yandı.

Şu anda, orada giydiği ceket.

*Hah.*

*Aynı küçük ceket. Ama onu giyen...*

*(Bunun doğru olmamasını o kadar istiyorum ki.)*

*Kırık.*

*Solgun kırık şey.*

*Neden çalışmıyor. Hangi sihirli sözcük çalışmasını sağlıyor. O sözcüğün koruyucusu kim. Bu solgun kırık şeyi kapatmak O'nun ne işine yaradı. Bu nasıl bir düzenek. Daha en baştan nasıl çalıştı. Hangi kıvılcım çalıştırdı. Muazzam küçük makine. Tam gerektiği gibi kurulmuş. Kıvılcımı aldı ve canlandı.*

*O kıvılcımı ne söndürdü? Ne büyük günah. Kim cüret edebilir. Böylesine bir harikayı mahvetmeye. Bu yüzden cinayet lanetlidir. Tanrı esirgesin, ben böylesine korkunç...*

*hans vollman*

Sonra bir şey bizi huzursuz etti...

*roger bevins iii*

Yükselmeye başlamış bir düşünceyi bastırmak istercesine bir elimizle yüzümüzü yokladık.

*hans vollman*

Çaba işe yaramadı...

*roger bevins iii*

Fikir bizi boğdu.

*hans vollman*

# XLVII.

Küçük Willie Lincoln'ın defnedildiği gün, Fort Donelson'da Birlik'in zaferiyle sona eren çatışmada verilen kayıplar ilan edildi. O dönemde halk arasında böylesine büyük bir şaşkınlığa sebep olan bir olaydı; zira savaş süresince bu kadar kayıp daha önce hiç görülmemişti.

*"Tarihte Doğru Bilinen Yanlışlar: Anılar, Hatalar ve Kaçınışlar," Jason Tumm, "Amerika Tarihi Dergisi".*

Küçük Willie mumyalanmış yatarken kayıplara dair ayrıntılar Başkan'a bildirildi.

*Iverness, a.g.e*

Her iki taraftan binden fazla asker ölmüştü ve bundan üç kat fazla yaralı vardı. "Son derece kanlı bir savaştı," diye anlattı bir Birlik askeri, babasına. Bu, birliği için o kadar yıkıcıydı ki zafere rağmen "üzüntülü, yalnız ve moralsiz" hissediyordu. Seksen beş kişiden yalnızca yedi kişi hayatta kalmıştı.

*Goodwin, a.g.e.*

Donelson'daki kayıplar, Yüce İsa! Saman gibi üst üste yığılmışlar, üç cesedin üzerine iki, onun üzerine bir. İçimde kötü bir hisle aralarında yürüdüm. Tanrım, bunu yapan benim, diye düşündüm.

*"Bu Savaş Anıları", Üsteğmen Daniel Brower*

Bin ölü. Bu yeni bir şeydi. Artık gerçek bir savaş gibi geliyordu.

*"Savaşçıların Dilinden Büyük Savaş", Marshall Turnbull*

Ölüler, düştükleri gibi, akla gelebilecek her pozisyonda yatıyorlardı, bazıları ateş etmekteymiş gibi silahlarına sarılmıştı; diğerleri, buz gibi ellerinde bir fişek, silahlarını doldururken öldürülmüştü. Bazılarının yüzlerinde huzurlu, memnun bir gülümseme vardı, diğerlerinde ise şeytani bir nefret. Her yüz ifadesi, ölümün

habercisi onları yakaladığında akıllarından geçen düşünceleri yansıtır gibiydi. Belki güleç yüzünü kaldırmış, parlak bukleleri kendi kanıyla keçeleşmiş bu asil görünüşlü genç, canı uçup giderken annesinin dualarını hissetmişti. Onun yakınında genç bir koca, dudaklarında karısı ve bebeği için bir duayla gitmişti. Gençlik ve yaşlılık, erdem ve şer yansıyordu o ürkünç simalara. Önümüzde, diri diri yakılanların kömürleşmiş, kararmış kalıntıları yatıyordu. Hareket edemeyecek kadar kötü yaralanmışlardı, korkunç biçimde kavrulmuşlardı.

*"İç Savaş Seneleri: Bir Ulusun Hayatının Günbegün Tarihçesi", editör Robert E. Denney, anlatan Onbaşı Lucius W. Baber, Bölük D, 15. Illinois Gönüllü Piyadeleri, Fort Donelson gazisi.*

Daha önce hiç ölü insan görmemiştim. Şimdi gerektiğinden de fazlasını gördüm. Zavallı bir delikanlı dehşetle ve iri iri açılmış gözlerle yarasına bakarken donakalmıştı. İç organlarının bir kısmı dışarı dökülmüştü ve ince buz tabakasının altında mor ve kırmızı bir bulanıklık gibi görünüyordu. Evde, tuvalet masamda, İsa'nın Kutsal Yüreği temalı bir kartım var ve bu adam ona benziyordu. Yalnız onun kırmızı-mor yarası daha aşağıda ve daha büyüktü, tek bir tarafındaydı ve kendisi dehşetle ona bakıyordu.

*"O Korkunç Zafer: İç Savaş Askerlerinin Mektupları", derleyen ve düzelten*
*Brian Bell ve Libby Trust.*

Büyük bir yangın, donmuş ölüleri süpürüp geçmiş, onları yattıkları yerde kavurmuştu. Aralarında hâlâ çırpınan birini bulduk ve canlı olarak geri getirmeyi başardık; hangi taraftan olduğunu bile bilmiyorduk, o kadar yanmıştı ki bir pantolon paçası dışında çırılçıplak kalmıştı. Başına ne geldiğini hiç bilmiyorum. Ama zavallı şeytanın durumu hiç umut verici değildi.

*"Illinoisli Bir Askerin Mektupları", editör Sam Westfall, anlatan Er Edward Gates, Bölük F, 15. Illionis Gönüllü Piyadeleri.*

İki-üç kişi, bir adamı tutup öylece sürükleyip götürüyorduk, çünkü hava soğuktu ve cesetler tamamen donmuştu. O gün insanın her şeye alışabileceğini öğrendim. Kısa süre sonra bize her şey normal gelmeye başlamıştı, hatta cesetler hakkında şakalar yapıyor, görünüşlerine bakarak isimler uyduruyorduk. Bu İki Büklüm idi, şu Şok Olmuş, o Yarım Oğlan.

*Brower, a.g.e.*

On dört-on beşinden büyük göstermeyen iki genç delikanlı bulduk, o karanlık kapıdan birlikte geçmeye karar vermiş gibi el ele tutuşmuşlardı.

*Gates, a.g.e.*

İşiniz bitmeden önce daha kaç kişiyi öldürmeniz gerekiyor? Küçük Nate'imiz sanki daha az önce, oltasıyla köprüdeydi, o çocuk şimdi nerede? Onu oraya çağıran kim peki, Orbys'te İlanda gördüğü isim bayım, sizin isminizdi: "Abraham Lincoln."

*"Başkan Lincoln'a Köylü Mektupları", derleyen ve düzelten Josephine Banner ve Evelyn Dressman, mektubu yazan Robert Hansworthy, Boonsboro, Maryland.*

# XLVIII.

*Tek bir kişi.*

*Ve ağırlığı beni öldürmek üzere.*

*Bu ıstırabı dışa yansıttım. Üç bin defa. Şimdiye dek. Bu tarihe dek. Bir dağ. Çocuk dağı. Birilerinin oğulları. Devam etmem lazım. Devam etmeyi içim kaldırmayabilir. Sonuçlardan bihaberken kolu indirmek bir şey. Ama emirlerimle başardığımın kıymetli bir örneği burada yatıyor...*

*İçim kaldırmayabilir.*

*Ne yapmalı? Durdurmalı mı? O üç bin kişiyi kayıp hanesine mi yazmalı? Barış mı istemeli? Fikir değiştiren büyük aptal olmak için mi? Kararsızlığın kralı, gelecek yüzyılların alay konusu, atıp tutan hödük ya da sıska Bay Fırdöndü olmak için mi?*

*Kontrolden çıktı. Kim yapıyor bunu? Sebebi kim? Kim başlattı?*

*Ben ne yapıyorum?*

*Burada ne işim var?*

*Artık her şey saçma. Cenaze törenindekiler. Ellerini uzatarak geldiler. Oğulları sağlam. Yüzlerinde zorlama bir üzüntü ve mutluluklarını saklayan maskeler. Ne kadar mutlu olduklarını saklayamıyorlardı, yaşayan oğullarının potansiyelleriyle mutluydular. Yakın zamana dek ben de onlardan biriydim. Mezbahada ıslık çalarak geziniyor, katliamdan gözlerimi kaçırıyordum; gülebiliyor, düşleyebiliyor, umut besleyebiliyordum çünkü henüz benim başıma gelmemişti.*

*Bizim başımıza.*

*Tuzak. Korkunç bir tuzak. İnsanın doğumunda kuruluyor. Son, bir gün gelmeli. Bu bedeni terk etmen gereken gün. Bu yeterince kötü. Bir de buraya bebek getiriyoruz. Tuzağın koşulları zorlaşıyor. O bebek de bir gün gitmek zorunda. Bütün zevkler bu bilgiyle lekelenmeli. Ama zavallı umutlu bizler, unutuyoruz.*

*Tanrım, bu ne? Bütün bu yürümeler, çabalamalar, gülümsemeler, eğilmeler, şakalaşmalar? Masaya oturmalar, gömlek ütülemeler, kravat bağlamalar, ayakkabı boyamalar, yolculuk planlamalar, banyoda şarkı söylemeler?*

*Buraya bırakıldığı zaman?*

*Yine başını sallayacak, dans edecek, fikir yürütecek, yürüyecek, tartışacak mı?*

*Eskisi gibi?*

*Bir geçit alayı geliyor. Kalkıp onlara katılamaz. Peşinden mi koşmalıyım, yerimi almalı, dizlerimi kaldırmalı, bayrak sallamalı ve boru mu çalmalıyım?*

*O, kıymetli miydi, değil miydi?*

*O zaman bir daha mutlu olmayayım.*

*hans vollman*

# XLIX.

Çok soğuktu. (Beyefendinin içinde olduğumuz için ilk defa...

*hans vollman*

Uzun zamandır ilk defa.

*roger bevins iii*

Epey üşümüştük.)

*hans vollman*

Dalgın dalgın, titreyerek oturuyor, etrafına bakınarak teselli arıyordu.

*Çoktan mutlu bir yere ya da hiçliğe gitmiş olmalı.*

Diye düşündü beyefendi.

*Ne olursa olsun, artık acı çekmiyor.*

*En son çok acı çekti.*

*(Sarsıcı öksürükler titremeler kusmalar titrek eliyle ağzını silmek için zavallı çabaları panik dolu gözlerinin birden canlanarak gerçekten de yapabileceğin hiçbir şey yok mu baba dercesine benim gözlerime sabitlenmesi.)*

Beyefendi kendi zihninde, ıssız bir odada (biz de onunla dikiliyorduk), ciğerlerimizi patlatırcasına haykırıyordu.

Sonra sessizleşti, üzerine bir bitkinlik çöktü.

*Artık her şey bitti. Ya mutlu ya bir hiçliğin içinde.*

*(O zaman neden yas tutayım?*

*Onun için en kötüsü sona erdi.)*

*Çünkü onu çok seviyordum, onu sevmeye alışığım ve o sevgi, üzerine titremek, endişelenmek, bir şeyler yapmak biçiminde tezahür etmeli.*

*Yalnız, yapacak hiçbir şey kalmadı.*

*Kendimi elimden geldiğince bu karanlıktan kurtarmalıyım, faydalı olmalıyım, çıldırmamalıyım.*

*Onu hatırladığımda parlak bir yerde olduğunu düşünmeliyim, acılarından sıyrılmış, yeni bir varlık biçiminde ve görkemli.*

Beyefendi böyle düşündü.

Düşünceli düşünceli, eliyle çimenleri okşayarak.

*roger bevins iii*

## L.

Hüzünlü.

*roger bevins iii*

Çok hüzünlü.

*hans vollman*

Özellikle de bildiklerimiz göz önüne alınırsa.

*roger bevins iii*

Oğlu “muhteşem bir yerde, acılarından sıyrılmış” değildi.

*hans vollman*

Hayır.

*roger bevins iii*

“Yeni bir varlık biçiminde, görkemli” de değildi.

*hans vollman*

*Aksine*.

*roger bevins iii*

Tepemizde bir rüzgâr, fırtınanın kırdığı dalları gevşetti.

*hans vollman*

Muhtelif mesafelerde yere düştüler.

*roger bevins iii*

Ağaçlık yeni uyanmış yaratıklarla dolu gibiydi.

*hans vollman*

Acaba, dedi Bay Vollman.
Ve ne diyeceğini anladım.

*roger bevins iii*

# LI.

Oğlanın gitmesini ve böylece kendini kurtarmasını istiyorduk. Babası, onun “parlak bir yerde, acılarından sıyrılmış, yeni bir varlık biçiminde görkemli” olmasını istiyordu.

Dileklerimiz talihli bir biçimde çakışıyordu.

Beyefendiyi bizimle birlikte beyaz taş eve gelmeye ikna etmemiz gerekiyor gibiydi. Oraya vardığımızda, delikanlıyı beyefendinin içine girmeye cesaretlendirmeliydik. Oradayken babasının dileklerini duyabilirdi ve...

*hans vollman*

Güzel bir fikir. Ama bunu başarmak için bir yöntemimiz yok.

*roger bevins iii*

(Tarihsel olarak karışık bir meseledir.)

*hans vollman*

Hiç karışık değil, dostum.

Değil bir şey yapmaya *ikna* etmek, o türden olanlarla iletişim kurmamız bile imkânsız.

Ve bence bunu sen de biliyorsun.

*roger bevins iii*

# LII.

Aynı fikirde değilim.
Bir seferinde bir düğüne vesile olmuştuk, hatırlarsan.

*hans vollman*

Bu son derece tartışmalı bir mesele.

*roger bevins iii*

Bir çift, nişan atmak üzereyken burada gezinmeye gelmişti ve bizim etkimizle nişanı atmaktan vazgeçmişlerdi.

*hans vollman*

Büyük ihtimalle tesadüftü.

*roger bevins iii*

Pek çoğumuz –Hightower, üçümüz ve– adı neydi? Kellesi uçurulmuş adam?

*hans vollman*

Ellers.

*roger bevins iii*

Ellers, elbette!
Canımız sıkıldığından o çiftin üstüne üşüşmüş, içlerine girmiştik ve dileklerimizin gücünü birleştirerek...

*hans vollman*

Bu kadarı doğru:
Aniden tutkuya kapılmışlardı ve taş evlerden birinin arkasına çekilmişlerdi.

*roger bevins iii*

Söz konusu tutku üzerine eyleme geçmek için.

*hans vollman*

Biz izlerken.

*roger bevins iii*

O konuda benim kuşkularım var. İzlemek konusunda.

*hans vollman*

O gün kuşkun yoktu, sevgili dostum. Organın şişip hayret verici bir boyuta gelmişti. Üstelik normal bir günde bile şişkin...

*roger bevins iii*

Senin izlediğini de hatırlıyor gibiyim. En ufak bir tiksinti emaresi görmemiştim, üstelik senin sayısız...

*hans vollman*

Gerçekten de böyle bir tutkuya tanık olmak canlandırıcıydı.
Kucaklaşmalarındaki hararet olağanüstüydü.

*roger bevins iii*

Evet.
Dehşetengiz zevk inlemeleriyle ağaçlardaki kuşları kaçırttılar.

*hans vollman*

Ardından bağlılıklarını yenilediler ve barışıp el ele gittiler.

*roger bevins iii*

Ve bunu biz başardık.

*hans vollman*

Hadi ama. Gençtiler, şehvetliydiler, güzel bir bahar gecesinde, ıssız bir yerde yalnızdılar. Bizim yardımımıza ihtiyaçları...

*roger bevins iii*

Dostum:
Buradayız.
Zaten burada.
İçerideyiz.
Tren ölümcül bir hızla bir duvara yaklaşıyor. Elinde bir düğme var ama ne işe

yaradığını bilmiyorsun. Basar mısın? Aksi halde felaket kesin.

Sana hiçbir zararı da yok.

Neden denemeyesin?

*hans vollman*

## LIII.

Orada, beyefendinin içinde, Bay Bevins elime uzandı.

*hans vollman*

Ve başladık.

*roger bevins iii*

Beyefendiyi ikna etmeye.

*hans vollman*

Onu ikna etmek için uğraşmaya.

*roger bevins iii*

İkimiz birlikte beyaz taş evi düşünmeye başladık.

*hans vollman*

Çocuğu.

*roger bevins iii*

Yüzünü, saçlarını, sesini.

*hans vollman*

Gri takım elbisesini.

*roger bevins iii*

İçe basan ayaklarını.

*hans vollman*

Aşınmış ayakkabılarını.

*roger bevins iii*

*Ayağa kalk, geri dön,* diye düşündük hep birlikte. *Oğlunun, öğüdüne ihtiyacı var.*

*hans vollman*

*O büyük bir tehlike içinde.*

*roger bevins iii*

*Çocukların burada oyalanması günah.*

*hans vollman*

*Dik başlı bir çocuk. Bu, önceki yerde bir erdem, fakat burada onu tehlikeye düşürüyor, burada doğanın haşin ve gelişigüzel kanunu isyan kabul etmez, ona titizlikle itaat edilmesi gerek.*

*roger bevins iii*

*Bu yüzden, kalkmanı talep ediyoruz.*

*hans vollman*

*Ve bizimle gelip oğlunu kurtarmanı.*

*roger bevins iii*

İşe yaramıyor gibiydi.

*hans vollman*

Beyefendi öylesine oturup eliyle dalgın dalgın çimenleri okşadı.

*roger bevins iii*

Daha dolaysız davranmamız gerekiyor gibiydi.

*hans vollman*

Ortak kararla zihinlerimizi Bayan Traynor'la ilgili belli bir anıya çevirdik.

*roger bevins iii*

Geçen Noel, tatil ziyareti sırasında, o kutsal tatilin tuhaf etkisi altında, yıkılmış köprünün ötesine geçtiğini öğrenmiştik, akbaba, büyük köpek, kakaolu kek tıkınan korkunç cadı, selin harap ettiği mısır demeti, bizim hissetmediğimiz bir rüzgârın yırttığı şemsiye...

*hans vollman*

Ve eski bir manastır biçimine bürünmüştü, içinde on beş kızgın rahibe kavga ediyordu ve mekânı yakmaya hazırlanıyorlardı.

*roger bevins iii*

Agreda tarzında, kız boyutunda bir manastır ve içinde minik rahibeler sabah duasına başlıyor.

*hans vollman*

Aniden, mekân (kız) alevler içinde kaldı: Bir kişi kurtarılabilse çığlıklar, feryatlar, homurtular, yeminler dinerdi.

*roger bevins iii*

Ama kimse kurtulmadı, herkes öldü.

*hans vollman*

Kendimizi onu yine görmeye, kokusunu almaya, sesini işitmeye zorladık: buhur, duvarı kaplayan güzel kokulu adaçayı çalıları, tepeden süzülen gül kokulu esinti, tiz rahibe çığlıkları, sert kırmızı kilden kasaba yolunu döven minik rahibe ayakları...

*roger bevins iii*

Hiçbir şey olmadı.

*hans vollman*

Beyefendi öylece oturmaya devam etti.

*roger bevins iii*

Sonra hep birlikte bir şeyin farkında vardık.

*hans vollman*

Pantolonunun sol cebinde.

*roger bevins iii*

Bir asma kilit.

*hans vollman*

*O* kilit. Beyaz taş evin kilidi.

*roger bevins iii*

Ağır ve soğuk.

Anahtarı hâlâ üzerinde.

*hans vollman*

Onu kapıya asmayı unutmuştu.

*roger bevins iii*

Çabamızı basitleştirmek için bir fırsat.

*hans vollman*

Dikkatimizi kilide odakladık.

*roger bevins iii*

*Kilitsiz bir kapının* tehlikelerine.

*hans vollman*

Fred Downs'ı düşündüm, sarhoş Anatomi öğrencilerinin onun hasta-bedenini arabaya fırlatmasını, kokuyu alan atların korkuyla şahlanmasını.

*roger bevins iii*

Bayan Scoville'in kurtlar tarafından parçalanmış gövdesini gözlerimin önüne getirdim, kapı çerçevesine yaslanmış, bir kolu koparılmış, küçük peçesi beyaz saçlarından geriye kalanların arasında uçuşuyor.

Kurtların şu anda ormanda toplandığını, rüzgârı kokladığını hayal ettim...

Beyaz taş eve yöneldiklerini.

Hırlayarak, salyalar akıtarak.

İçeri daldıklarını.

Vesaire.

*hans vollman*

Beyefendi elini cebine götürdü.

*roger bevins iii*

Asma kilidi kavradı.

*hans vollman*

Başını mutsuzlukla iki yana salladı.

*Bu kadar basit bir işi nasıl...*

*roger bevins iii*

Ayağa kalktı.

*hans vollman*

Uzaklaştı ve yürüdü.

*roger bevins iii*

Beyaz taş eve doğru.

*hans vollman*

Bay Vollman’la beni geride, yerde bıraktı.

*roger bevins iii*

# LIV.

Biz… biz başarmış mıydık?

*hans vollman*

Başarmış olabiliriz gibi görünüyordu.

*roger bevins iii*

# LV.

Biz hâlâ birbirimize karışmış olduğumuzdan Bay Vollman’a dair izler zihnimde belirdi ve doğal olarak benden izler de onun zihninde belirdi.

*roger bevins iii*

Daha önce kendimizi bu durumda bulmadığımızdan...

*hans vollman*

Etkisi şaşırtıcıydı.

*roger bevins iii*

İlk defa bu dünyadaki varlıkların büyük güzelliğini gördüm: Etrafımızdaki ağaçlıkta su damlaları yapraklardan yere damlıyordu; yıldızlar alçak, mavi-beyaz ve çekingendi; rüzgâr kokusu, ateş, kuruot ve nehir çamuru izleri taşıyordu; fışırtılı kuruçalıların sesi, esinti yükseldikçe kabarıyordu; uzakta dereyi geçen kızak beygiri boynundaki çanları sallıyordu.

*hans vollman*

Anna’nın yüzünü gördüm ve onu geride bırakmaya neden bu kadar gönülsüz olduğunu anladım.

*roger bevins iii*

Erkek kokusunu ve bir erkeğin güçlü kucaklamasını arzuladım.

*hans vollman*

Matbaayı öğrendim ve onu işletmeye bayıldım. (*Baskı levhası, silindir kancası, kavrama çubuğu, baskı yatağı*.) Orta kiriş çöktüğü zaman olanlara inanamadığımı hatırladım. O panik dolu nihai ânın solmasını! Çenemle çalışma masamı kırmamı, birinin (Bay Pitts) antreden gelen çığlıklarını, çevremde

paramparça yatan Washington büstümü.

*roger bevins iii*

Sobanın çıtırtılarını. Panikle çırpınırken devirdiğim sandalyeyi. Döşemelerin arasından akan, yan odadaki kilimin kenarında biriken kanımı. Canlandırabilirlerdi beni. Kim hata yapmamıştır ki? Dünya iyicildir, affeder, ikinci şanslarla doludur. Vazosunu kırdığımda, annem meyve kilerini süpürerek ondan özür dilememe izin vermişti. Hizmetçimiz Sophia'ya kabalık ettiğimde ona bir mektup yazmıştım ve her şey yoluna girmişti.

*hans vollman*

İyileşirsem hemen yarın, o benim olacak. Dükkânı satacağım. Seyahate çıkacağız. Pek çok yeni şehirde, onu rengârenk elbiselerle göreceğim. O elbiseler pek çok odanın zeminine düşecek. Zaten arkadaşız ve çok daha fazlası olacağız: Her gün (onun bir seferinde çok hoş bir biçimde ifade ettiği gibi) "mutluluğumuzun sınırlarını genişletmek için" çalışacağız. Üstelik çocuklarımız bile olabilir: O kadar da yaşlı değilim, yalnızca kırk altı yaşındayım, o ise hayatının bahar...

*roger bevins iii*

Bunu neden daha önce yapmadık?

*hans vollman*

Bu adamı bunca senedir tanıyorum, ama onu gerçekten hiç tanımamışım.

*roger bevins iii*

Son derece keyifliydi.

*hans vollman*

Ama bir işe yaramıyordu.

*roger bevins iii*

Beyefendi gitmişti.
Beyaz taş eve dönmüştü.

*hans vollman*

Bizim dürtmemizle!

*roger bevins iii*

Ey harika gece!

*hans vollman*

Bay Vollman’ın içinden çıktım.

*roger bevins iii*

Bay Bevins çıktığı zaman hemen onu ve yaşadıklarını özlemeye başladım; Baltimore’da çırak olarak çalışmak için evden ilk ayrıldığımda ebeveynlerim için hissettiğim özlemle yarışabilecek, gerçekten büyük bir özlemle.

Aynı bedende olmak çok yoğun bir deneyimdi.

Bundan sonra onu daima tüm varlığıyla görecektim: sevgili Bay Bevins!

*hans vollman*

Sevgili Bay Vollman!

Ona baktım, o bana baktı.

*roger bevins iii*

Bundan sonra sonsuza dek birbirimizden izler taşıyacaktık.

*hans vollman*

Ama hepsi bu değildi.

*roger bevins iii*

Artık beyefendiyi de iyi biliyorduk.

*hans vollman*

Vollman ve beyefendiden ayrıldıktan sonra içimde yepyeni bilgiler kabardığını hissettim. Beyefendi, *Bay Lincoln* idi ve Bay Lincoln *Başkandı*. Bu nasıl olabilirdi? Nasıl olamazdı? Ama ben Bay Tyler’ın başkan olduğunu tüm yüreğimle biliyordum.

*roger bevins iii*

O saygın makamı Bay Polk’un işgal ettiğini.

*hans vollman*

Ama şimdi tüm yüreğimle Bay Lincoln’ın Başkan olduğunu da biliyordum. Savaştaydık ama savaş yoktu. Keşmekeş içindeydik ama her şey sakindi. Uzaklarla iletişim için bir alet icat edilmişti ama öyle bir alet yoktu. Olamazdı. Fikir çılgıncaydı. Ama onu görmüştüm, kullanmıştım; zihnimde, çalışırken

çıkardığı sesi duyabiliyordum.

Adı *telgraf* idi.

Tanrım!

*roger bevins iii*

Kirişin düştüğü gün Polk başkandı. Ama şimdi (göz kamaştırıcı bir berraklıkla) Polk'un ardından *Taylor*, Taylor'ın ardından *Fillmore*'un geldiğini ve Fillmore'un ardından *Pierce*...

*hans vollman*

*Pierce*'ın ardından *Buchanan*, *Buchanan*'ın ardından...

*roger bevins iii*

Lincoln!

*hans vollman*

Başkan Lincoln!

*roger bevins iii*

Şimdi demiryolu Buffalo'nun ötesine uzanıyordu...

*hans vollman*

Çok daha uzaklara!

*roger bevins iii*

York Dükü başlığı artık takılmıyordu. "Kabarık kollar" modaydı.

*hans vollman*

Tiyatrolar gaz lambalarıyla aydınlatılıyordu. Bu iş için *çubuk lamba* ve *sahne spotları* denen şeyler kullanılıyordu.

*roger bevins iii*

Bunun sonucunda gerçekleşen manzara olağanüstüydü.

*hans vollman*

Tiyatroya devrim getirmişti.

*roger bevins iii*

Aktörlerin yüzlerindeki ifadeler açıkça görülebiliyordu.

*hans vollman*

Bu da gösteriye yepyeni bir gerçekçilik kazandırmıştı.

*roger bevins iii*

Bu bilgilerin bizde yarattığı şaşkınlığı ifade etmek zor.

*hans vollman*

Döndük ve kendi aramızda heyecanlı heyecanlı konuşarak beyaz taş eve doğru süzüle-yürüdük.

*roger bevins iii*

O kadar hızlıydık ki Bay Bevins'in saçları ve sayısız gözleri, elleri, burunları peşimizden akıyordu.

*hans vollman*

Bay Vollman takılıp düşmemek için muazzam organını ellerinde taşıyordu.

*roger bevins iii*

Kısa süre sonra Bay Lincoln'ın hemen arkasındaydık, ona o kadar yakındık ki kokusunu alabiliyorduk.

*hans vollman*

Sabun, pomat, domuz eti, kahve, sigara.

*roger bevins iii*

Süt, esans, deri.

*hans vollman*

iki

# LVI.

25 Şubat 1862 gecesi hava soğuk ama berraktı. Başkentteki korkunç havadan sonra hoş bir değişiklik olmuştu. Willie Lincoln yeni gömülmüştü ve bütün törenler yapılmıştı. Ulus nefesini tutmuş, ona en çok ihtiyaç duyulan bu zamanda Başkan'ın bir kez daha ustalıkla geminin dümenine geçeceğini umuyordu.

*"Ruhani Lincoln: Zorunlu Bir Yolculuk", C. R. DePage*

# LVII.

Saat sabahın ikisi olmuştu, ama Başkan henüz Beyaz Saray'a dönmemişti. Bayan Lincoln'ı uyandırmayı düşündüm. Ama Başkan'ın, geceleri tek başına at gezintilerine çıkmasında sıradışı bir taraf yoktu. Yanına eşlikçi istemezdi. Bu gece, pek sevdiği atı Küçük Jack'le çıkmıştı. Soğuk ve yağmurlu bir geceydi. Paltosunu almamıştı, çengelinde asılı duruyordu. Döndüğünde buz kesmiş olacaktı, adım gibi emindim. Ama sağlam yapılı biriydi. Kapının yanında yerimi aldım; arada bir çıkıp Küçük Jack'in nal seslerine kulak kabartıyordum. Yarım saat daha geçti, Bay Lincoln hâlâ yoktu. Onun yerinde olsam, diye düşündüm, atımı sürer giderdim ve bir daha geri dönmezdim, Batı'ya kadar gider, daha sıradan, dertsiz bir hayat yaşardım. Saat üçü geçtiğinde onun tam da bunu yaptığını düşünmeye başladım.

Bayan Lincoln'ı uyandırmayı düşündüm. Ama acıma duygusu beni engelledi. Çok bitap düşmüştü. Bay Lincoln'ın onu böyle bir zamanda yalnız bırakmasını tuhaf buldum. Ama Bayan Lincoln ağır sakinleştiriciler almıştı ve onun gittiğinin farkında olduğunu sanmıyordum.

*Hilyard, a.g.e., Beyaz Saray nöbetçisi Paul Riles'ın anlatısı*

# LVIII.

Mary Lincoln’ın zihinsel sağlığı hiçbir zaman çok iyi olmamıştı ve küçük Willie’yi kaybetmesi aktif bir eş ve anne olarak hayatını bitirdi.

*“Bir Annenin İmtihanı: Mary Lincoln ve İç Savaş”, Jayne Coster.*

Öğleden sonra iki civarında, evde, hasta çocuğun yattığı tarafta korkunç bir şamata yükseldi. O an gelmiş gibiydi. Bayan Lincoln başını eğerek hızla yanımdan geçti. Daha önce bir insanın gırtlağından çıktığını duymadığım bir ses çıkarıyordu.

*Hilyard, a.g.e., hizmetçi Sophie Lenox’un anlatısı.*

Başkanın yaşadığı acı patlamasını tasvir etmek mümkün, ama karısınınkini imkânsız.

*Epstein, a.g.e.*

Ölü çocuğunun solgun suratını görünce ıspazmozlar geçirdi.

*Keckley, a.g.e.*

Mary Lincoln yatağına yığıldı.

*Von Drehle, a.g.e.*

Artık değişmiş bir kadındı.

*Keckley, a.g.e.*

Ona afyon ruhu verdiler, bu güçlü ilaç bile ıstırap çığlıklarını bastıramadı, inkâr dolu öfkesini dindiremedi.

*Coster, a.g.e.*

Bayan Lincoln cenaze törenine katılamayacak kadar hastaydı.

*Leech, a.g.e.*

Cenazeyi takip eden on gün boyunca Mary Lincoln yataktan kalkamadı.

*“Kendini Yeniden Yaratmış Bir Güzel: Mary Lincoln’ın Yolculuğu”, Kevin Swarney.*

Bayan Lincoln trajediden sonra haftalar boyunca yatağından kalkıp odasından çıkamadı.

*Sloane, a.g.e.*

Bir ayın sonunda çıktığında, tutuk tutuk hareket ediyor, bize yabancıymışız gibi bakıyordu.

*Hilyard, a.g.e., uşak D. Strumphort’un anlatısı.*

Bazı darbeler kırılgan insanlara fazla ağır gelir.

*Coster, a.g.e.*

Orada yatıyor, yaşadıklarının doğru olmamasını diliyordu; olanlara inanamıyor, sonra gerçekleştiğine yine ikna oluyordu. Her zaman aynı duvarlar, yatak örtüleri, bardaklar, tavanlar ve pencereler. Kalkıp gidemiyordu, dışarıdaki dünya çok korkunçtu artık. Tek huzur umudu olarak ilaçlı içkisini yudumluyordu.

*Swarney, a.g.e.*

Oğlum nerede? diye sorup duruyordu. Nerede o? Biri hemen onu bulup bana getiremez mi? *Bir yerlerde* olması lazım değil mi?

*Hilyard, a.g.e., hizmetçi Sophie Lenox’un anlatısı.*

# LIX.

Her şey hâlâ sessiz, sevgili kardeşim – Yalnızca çıtırdayan ateş ve senin eski odanda horlayan sevgili Grace, onu oraya yerleştirdim ki bu zorlu gecelerde benimle daha kolay ilgilenebilsin – Ay ışığı, yolun karşısındaki bahçelerde dünkü büyük fırtınanın saçtığı döküntüleri aydınlatıyor – Mezarlara ve lahitlere kocaman dallar düşmüş – Romalı kıyafetleri içinde, bir ayağını bir yılanın boynuna dayamış, kel adamın heykelini hatırlıyor olabilirsin (ona "Morty" derdik); haylaz bir genç "Morty"; kılıcının ucuyla yakalasın diye, kazağını defalarca yukarı fırlatmıştı hani – Eh "Morty" artık yok – Ya da en azından eski "Morty" değil – Düşen bir dal o; yiğit Romalının koluna çarptı ve kol, kılıcıyla birlikte koptu, düşerken yılanın kafasını da kopardı – Şimdi kol, kılıç ve yılan kafası bir yığın halinde yatıyor. – Morty'nin kendisi ise ölümlülüğünün kanıtı karşısında sarsılmış gibi kaidesinde biraz çarpık duruyor.

Az önce biraz uyuklamış olmalıyım – Evet saat neredeyse dört olmuş – Orada, karşıda, mezarlık çitine bağlanmış bir at var. Sakin ve bitkin bir hayvan, sanki kafasını sallayarak, "Gecenin karanlığında kendimi Ölülerin bahçesinde bulsam da, ben bir Atım ve itaat etmeliyim," diyor.

Yani şimdi beni oyalayacak bir gizemim var – Bu kadar geç bir saatte buraya kim gelmiş olabilir? – Kaybettiği gerçek aşkına saygılarını sunmaya gelmiş genç bir delikanlıdır umarım.

Manders'ın küçük bekçi kulübesinde ışık yanıyor ve kendisi, âdeti olduğu üzere, pencerenin önünde ileri geri yürüyor. Önceden bahsettiğim kazağı Morty'nin kılıcından kurtarmak için merdiven getirip tırmanan oydu, hatırlarsan – Artık daha yaşlı ve yaşını gösteriyor, sanırım pek çok aile sorunu yüzünden yıprandı – Ve şimdi nöbetçi kulübesinden çıkıyor – Feneri uzaklaşıyor – Sanırım "geceyarısı ziyaretçimizi" arıyor – Bütün bunlar çok merak uyandırıcı – Benimki gibi bir sakatlığın heyecanlı bir hayata izin vermediğini düşünen varsa, bu gece bu pencerenin önünde yanıma otursaydı keşke – Sanırım uyanık kalıp Manders

adamı getirirken ziyaretçimizin yüzünü görmeye çalışacağım.
*Perkins, a.g.e.*

# LX.

Beyaz taş evin çatısında yalnız bırakılınca, oğlanla konuşup aklını başına getirmek için son bir çaba göstermeye karar verdim. Oğlan şimdi, sersemleyip düşmüş bir Paşa-prens gibi ayaklarımın dibinde neredeyse baygın yatıyordu.

Bay Bevins ile Bay Vollman'ın çocuksu, aldatıcı eylemleri, duygularımı incitmişti, ufak bir eğlence peşinde koşma hevesiyle beni gerçekten kötü bir durumda bırakmışlardı. Kaba bir bahçıvan gibi iki büklüm çalışıyor, uzantıları her iki elimle yakalıyordum. Sürekli, çoktan yapışmış olanları mı kavramalı, yoksa yeni doğan kardeşlerine mi saldırmalı, karar vermek zorundaydım. Doğrusu benim ne yaptığım önemsizdi, çocuğun fazla zamanı kalmamıştı.

Kısa süre sonra, onunla açık açık konuşmak için bir fırsat doğdu.

Düşüncesiz Bevins ile Vollman'ın yolunu gözlerken onlar yerine Crutcher biraderlerin ağaçların arasından çıktığını gördüm, her zamanki gibi Bay ve Bayan Reedy de yanlarındaydı; dördü bayrak direğinin yakınında oturan kaçık sefahat düşkünü kalabalığın nüvesini oluşturuyordu.

İzlemeye geldik, dedi Matt Crutcher.

Düşüşü, dedi Richard Crutcher.

İlgimizi çekiyor, dedi Bayan Reedy.

Son seferinde de izledik, dedi Matt Crutcher. O kızınkini.

Pek heyecan verici bulmuştuk, dedi Bay Reedy.

Bizi gerçekten canlandırdı, dedi Bayan Reedy.

Bu pislik çukurunda, dedi Matt Crutcher.

Bizi yargılama, dedi Bayan Reedy.

Daha haylaz hissetmemize neden oluyor, dedi Matt Crutcher.

Herkesin zevki farklıdır, dedi Richard Crutcher, Bayan Reedy'ye yaklaşarak.

Belki, dedi Bayan Reedy, elini onun pantolonunun cebine sokarak.

Grup şimdi açgözlülükle çökmüş, izliyordu: Oğlanın talihsizliğinin cazibesine gelmiş iğrenç akbabalar. Kısa süre sonra ellerini tuhaf bir şekilde çapraz yaparak

dehşet verici tek bir yaratık gibi görünmeye başladılar, kalkıp inen kolları ve ritmik inlemeleri mekanik bir izlenim veriyordu.

Ne dersin? dedim çocuğa. Burası iyi bir yer mi? Sağlıklı bir yer mi? Bu insanlar sana aklı başındaymış gibi geliyor mu, yani öykünmeye değer mi?

Ama sen de buradasın, dedi çocuk.

Ben farklıyım, dedim.

Benden mi? dedi.

Herkesten, dedim.

Nasıl farklı? dedi.

Anlatmakla anlatmamak arasında kararsız kaldım.

*rahip everly thomas*

# LXI.

Çünkü ben *gerçekten* farklıyım, evet.

*Bunların* aksine (Bevins, Vollman ve aralarında yaşadığım düzinelerce başka naif) ne olduğumu çok iyi biliyorum.

“Mutfak zemininde yatan” bir “hasta” değilim, “hasta-kutusu aracılığıyla iyileşmiyorum”, “canlandırılmayı beklemiyorum.”

Hayır.

Orada, en sonda, misafir odamızda, komşu Rednelllerin evlerinin tuğlalarına ve o tuğlalara sarılmış çiçekli sarmaşıklara (haziran başlarıydı) bakarken, görevim aracılığıyla hayatım boyunca yaymaya çalıştığım istikrarlı ve minnettar ruh hali sayesinde olanları kabullenmiş, boyun eğmiştim ve ne olduğumu çok iyi biliyordum.

Ölüydüm.

Göçme dürtüsü hissediyordum.

Göçtüm.

Evet: Maddeışıkçiçeklenme olgusunun (tarif etmeye teşebbüs bile etmeyeceğim bir deneyim) hem sebebi hem de (huşu dolu) gözlemcisi olarak (içten) göçtüm.

Ve kendimi yüksek bir dağ patikasında yürürken buldum; ve önümde benden birkaç saniye önce göçtüğünü anladığım iki adam duruyordu. Birinin üzerinde çok ucuz cinsten bir cenaze elbisesi vardı, turist gibi etrafına bakınıp duruyordu ve tuhaf bir biçimde, boş bir mutluluk, inatçı bir cehalet duygusu yayarak şarkılar mırıldanıyordu. Ölmüştü ama tavırları şöyle der gibiydi: Ha ha, bütün bunlar da ne? Diğerinin üzerindeyse sarı bir mayo vardı, sakalları alev kızılıydı ve gitmeyi hiç istemediği bir yere gidercesine hızla ve öfkeyle yürüyordu.

İlki Pensilvanyalıydı, ikincisi Maineli (Bangor veya çevresinde bir yerden); çiftliklerde çok zaman geçirmişti ve sık sık kıyıya gidip saatlerce kayaların üzerinde oturmuştu.

Üzerinde mayo vardı çünkü yüzerken boğulmuştu.

Bir şekilde bunu biliyordum.

O patikada ilerlerken ara ara aynı zamanda *buradaydım*. Mezarımda, tabutumda yatan şeyi (o titiz görünümlü, kuru yüzlü antika) görünce ürküp mezarımdan sıçradım; bir an sonra mezarımın üzerindeydim, endişeyle etrafında süzüle-yürüyordum.

Karım ve cemaat veda ediyordu, ağlamaları içime küçük yeşil hançerler saplıyordu, gerçek hançerler. Her hıçkırıkla bir hançer, yaslı kişiden kopup acı verici bir biçimde bana saplanıyordu.

Sonra *oradaydım*, iki arkadaşımla o patikada. Aşağıda uzak bir vadi uzanıyordu, bir şekilde hedefimizin orası olduğunu biliyordum. Taş basamaklar belirdi. Yoldaşlarım durup arkalarına döndüler. Benim bir din adamı olduğumu fark edince (cübbemle gömülmüştüm), Devam edelim mi? diye sorarcasına baktılar.

Devam etmemiz gerektiğini işaret ettim.

Aşağıdaki vadiden sesler geliyordu: bir şarkının ezgisi, heyecanlı sesler ve çan sesi. Bu sesler beni memnun etti; yolculuk etmiştik ve varmıştık, artık kutlamalar başlayabilirdi. Hayatımın böylesine muhteşem bir sona layık bulunması beni mutlu etmişti.

Sonra, can sıkıcı bir şekilde, yine *buradaydım*; karım ve cemaat at arabalarıyla ayrılıyor, zaman zaman yeşil hançerler yollamaya devam ediyordu, ne kadar uzaklaşırlarsa uzaklaşsınlar bu hançerlerin etkisi azalmıyordu. Kısa süre sonra hepsi Potomac'ı aşmış, Prevey'nin evinde cenaze yemeği yiyordu. Mezarımın önünde ileri geri yürürken biliyordum bunu. *Burada* kısılıp kalma düşüncesi beni paniğe sevk etti, *oradaki*, o merdivendeki arkadaşlarıma katılmak istiyordum. *Burası* şimdi tamamen çirkinleşmişti: bir kemik tarlası, bir kabristan, bir çöplük; benim henüz uyandığım cesaret kırıcı ve feci maddeci bir kâbusun hüzünlü kalıntısı.

O anda (bu düşünce üzerine) yine *oradaydım*, arkadaşlarımın yanında, o merdivenlerden, güneşin aydınlattığı bir çimenliğe adım atıyordum, çimenlikte hiç görmediğim türden büyük bir yapı yükseliyordu: En saf elmasların, kerestelerin ve takozların birbirine geçmesiyle oluşmuştu; güneş ışığındaki en ufak değişiklikle etrafa yanardöner renkler saçıyordu.

Kol kola binaya yaklaştık. Çevremizde bir kalabalık toplandı ve bizi ilerlemeye cesaretlendirdi. Kapının yanında bekleyen merasim kıtası gülümseyerek yaklaşmamızı izliyordu.

Kapı açıldı.

İçeride, geniş elmas zemin, elmas bir masaya gidiyordu ve bu masada prens olduğunu bildiğim bir adam oturuyordu. İsa değil ama İsa'nın doğrudan elçisi. Oda bana Hartley'nin nalbur dükkânını hatırlattı, çocukluğumdan bildiğim bir yer. Devasa bir açık mekân, yüksek tavanlı ve ürkütücü, bir ışık ve ısı kaynağının (o zaman şömine; şimdi saf altından bir kaide üzerinde duran, içinde bir ateş yanan, diken diken bir topaz) yanında oturan otoriter bir figürün varlığıyla (o günlerde Hartley'nin kendisi, şimdi İsa'nın elçisi) daha da ürkütücü olmuş.

Önceki sıramızla ilerlememiz gerektiğini biliyorduk.

İlk giden, mayosuyla komik görünen kızıl sakallı arkadaşımız oldu.

İki yanında iki varlık belirdi ve o, masaya yaklaşırken uygun adım yürüdüler. Görünüşleri güzeldi: Uzun boylu, ince, parlak, güneş-sarısı ışıktan ayaklar üzerinde ilerliyor.

Nasıl yaşadın? diye sordu biri.

Dürüstçe söyle, dedi diğeri ve iki varlık iki yandan nazikçe başlarını onun başına dokundurdu.

İçeride buldukları üzerine ikisi de zevkle gülümsedi.

Onaylayabilir miyiz? dedi sağdaki.

Elbette, dedi kızıl sakallı arkadaşımız. Umarım onaylarsınız.

Sağdaki sarı ayaklı varlık tek bir coşkulu nota şakıdı ve kendinin daha küçük versiyonları belirerek, dans ede ede (hareketlerinin mutlak zarafetini anlatabilmek için bu terimi kullanıyorum) kenarları kıymetli mücevherlerle bezenmiş büyük bir ayna getirdiler.

Soldaki sarı ayaklı varlık *kendi* coşkulu notasını şakıdı ve kendinin küçük versiyonları dışarı dökülüp hayal edilebilecek en girift jimnastik hareketleriyle yuvarlanarak bir terazi getirdiler.

Çabucak kontrol edelim, dedi İsa'nın elçisi, elmas masadaki sandalyesinden.

Sağdaki varlık aynayı kızıl sakallı adamın önüne tuttu. Soldaki varlık kızıl sakallı adamın göğsüne uzandı ve ustalıklı bir hareketle özür dilercesine, adamın kalbini çıkarıp teraziye koydu.

Sağdaki varlık aynaya baktı. Soldaki varlık teraziye baktı.

Çok güzel, dedi İsa'nın elçisi.

Senin için çok mutlu olduk, dedi sağdaki varlık. Bunun üzerine, şimdi sarayın etrafında, her yönde uzanan engin bir krallık olduğunu anladığım diyarın her yerinden öyle bir sevinç şamatası yükseldi ki anlatamam.

Salonun uzak ucundaki çift kanatlı muazzam elmas kapı açıldı ve bundan daha da engin bir salon ortaya çıktı.

Orada en saf beyaz ipekten bir çadır gördüm (ama onu bu şekilde tarif etmek hakaret olurdu, bu dünyevi ipek değildi, daha yüce, daha kusursuz bir ipekti, bizim ipeğimiz onun gülünç bir taklidiydi), bu çadırın içinde büyük bir ziyafet başlamak üzereydi ve ev sahibimiz yükseltilmiş bir sahnede oturuyordu, muhteşem bir kral ve kralın yanında boş bir koltuk vardı (şatafatlı bir koltuk, altın döşemeli, sanki o altın ışıktan dokunmuş ve o ışığın her zerresi sevincin kendisini ve sesini yayıyormuş gibi), ve o koltuğun, kızıl sakallı arkadaşımız için olduğunu anladım.

Oradaki kral İsa'ydı; şimdi görüyordum ki masadaki prens/elçi de kılık değiştirmiş İsa'ydı ya da ikinci cisimleşmesiydi.

Açıklayamam.

Kızıl sakallı adam kendine has yuvarlanırcasına adımlarıyla kapıdan geçti ve kapı kanatları arkasından kapandı.

Dünya üzerinde geçirdiğim seksen senelik hayatım boyunca *mutluluk* (öylesine uzakta olmasına rağmen o yüce çadırı gördüğümde hissettiğim mutluluk) ile *hüzün* (ben o çadırın içinde değildim ve dışarıda geçirdiğim birkaç saniye bile dehşet verici bir sonsuzluk gibi geliyordu) arasında bundan daha büyük, bundan daha acı bir zıtlık hissetmedim.

Ağlamaya başladım, cenaze elbiseli Pensilvanyalı arkadaşım da öyle.

Ama onun ağlaması en azından beklenti duygusuyla hafifliyordu çünkü sıra ondaydı, o yerin dışında geçireceği süre benimkinden çok daha kısa olacaktı.

Öne adım attı.

Nasıl yaşadın? diye sordu sağındaki varlık.

Dürüstçe söyle, dedi diğeri ve ikisi iki yandan başlarını hafifçe onunkine dokundurdular.

Aniden geri sıçradılar, sonra o görkemli salonun iki yanına yerleştirilmiş iki gri taş çömleğin yanına çekildiler ve çömleklerin içine parlak renkli sıvılar kustular.

Kendilerinin küçük kopyaları koşarak havlu getirdi ve iki varlık, ağızlarını bu havlulara sildi.

Onaylayabilir miyiz? dedi sağdaki.

Bir dakika, ne gördünüz, dedi adam. Bir sorun mu...

Ama çok geçti.

Sağdaki varlık tek bir uğursuz nota şakıdı ve o an küçük kopyaları ortaya çıktı ama topaldılar ve yüzlerini buruşturuyorlardı, bir de dışkı kaplı bir ayna taşıyorlardı. Soldaki varlık kendi (kasvetli, sarsıcı) notasını şakıdı ve küçük kopyaları dışarı döküldü, bir şekilde *suçlayıcı* hareketlerle bir dizi tutuk

jimnastik figürü yaparak bir terazi getirdiler.

Çabucak kontrol edelim, dedi İsa-prens sertçe.

Talimatları tam olarak anladığımdan emin değilim, dedi adam. Eğer bana izin verirseniz...

Sağdaki varlık aynayı cenaze elbiseli adamın önüne tuttu ve soldaki varlık tek bir becerikli ve *saldırgan* hareketle cenaze elbiseli adamın göğsüne uzanarak kalbini çıkardı ve teraziye yerleştirdi.

Eyvah eyvah, dedi İsa-elçi.

Tüm krallıkta korkunç bir aşağılama ve yas sesi yankılandı.

Elmas kapının kanatları aniden açıldı.

İçerideki dönüşüm karşısında inanamayarak gözlerimi kırpıştırdım. Çadır artık ipekten değil ettendi (bozulmuş kanla benek benek ve pembe); ziyafet ziyafet değildi, tersine, içerideki uzun masalarda, kamçılanmanın değişik aşamalarında, sayısız insan bedeni yatıyordu; ev sahibi artık kral değildi, İsa değil, elleri kanlı, uzun dişli, insan organlarından parçalarla lekelenmiş sülfür rengi bir cübbe giymiş bir canavardı. Orada üç kadın ve beli bükülmüş yaşlı bir adam görebiliyordum, kendi bağırsaklarından (korkunç!) uzun halatlar taşıyorlardı, ama en dehşet verici olan, benim cenaze elbiseli arkadaşım o tarafa sürüklenirken sevinçle ciyaklamalarıydı ve zavallı arkadaşımın, kendini gardiyanlarına sevdirmeye çalışırmış gibi gülümsemesi, Pensilvanya'da yaptığı onca hayır işini sayması, özellikle de Wilkes-Barre'ın yakınlarında, onları da çağırabilirlerse... tamamen *ateşten* oluşmuş görünen pek çok eşlikçi varlık onu zorla kamçılama masasına yatırırken dil dökmeye devam etti, öyle ki onu yakaladıklarında (dokunuşları cenaze elbisesini ânında kavurup yok etmişti) acısı o kadar büyüktü ki artık çabalayamaz, hatta hiç hareket edemez oldu, yalnızca başını bana çevirdi ve dehşet dolu bakışları benimkilerle buluştu.

Elmastan kapı kanatları gümleyerek kapandı.

Benim sıram gelmişti.

Nasıl yaşadın? diye sordu sağdaki varlık.

Bu kadar yakından bakınca eski okulumdaki Bay Prindle gibi görünüyordu, Bay Prindle bizi titizlikle kamçılarken dudaklarını sadist bir ifadeyle büzerdi.

Dürüstçe söyle, diye uyardı diğeri, korkunç Gene Amcamın sesiyle (bana çok kötü davranırdı, bir seferinde sarhoş olup beni ambarın merdiveninden aşağı fırlatmıştı) ve başlarını iki yandan benimkine çarptılar.

Onları içeri tamamen kabul etmeye çalıştım, hiçbir şey saklamamak, hiçbir şeyi engellememek için; hayatımı becerebildiğimce doğru bir biçimde aktarabilmek için.

Öncekinden de şiddetli geri sıçradılar ve küçük kopyaları daha da büyük gri taş çömleklerle öne koştu, sarı ayaklı yargıçlarım ıspazmozlar geçirip bu çömleklerin içine kustu.

İsa-elçiye baktım.

Başını eğmişti.

Onaylayabilir miyiz? dedi soldaki. Sağdan dışkılı ayna geldi. Soldan da terazi.

Çabucak kontrol edelim, dedi İsa-elçi.

Dönüp kaçtım.

Kimse beni kovalamadı. Neden, bilmem. Beni kolaylıkla yakalayabilirlerdi. Elbette yakalayabilirlerdi! Koşarken ateşten kırbaçlar kulaklarımın dibinde şakladı ve kırbaçlar bu şekilde ilettikleri fısıltılarla bana şöyle diyordu:

*Bundan kimseye bahsetme.*

*Yoksa döndüğünde daha kötü olur.*

(*Döndüğümde*? diye düşündüm ve kalbime bir dehşet hissi saplandı ve o dehşet hissi hâlâ oradadır.)

Günlerce, haftalarca, aylarca o patikada geri koştum, ta ki bir gece, dinlenmek için durduğumda uyuyup burada uyanana kadar.

Yine burada.

Ve minnet dolu, öylesine minnet dolu.

O zamandan bu yana buradayım ve emredildiği gibi, bunlardan kimseye bahsetmedim.

Bahsetmenin ne anlamı olurdu ki? *Buradaki* bizler yol değiştirmek için çok geç kaldık. Her şey bitti. Gölgelerden ibaretiz, maddeden sıyrılmış ve hakkımızda verilen yargı o önceki (maddesel) âlemde yaptıklarımızla (veya yapmadıklarımızla) ilgili olduğundan, telafi etmek elimizde değil. Oradaki işimiz bitti; yalnızca bedeli ödemeyi bekliyoruz.

O korkunç cezayı nasıl hak ettiğimi uzun uzun, dikkatle düşündüm.

Bilmiyorum.

İnsan öldürmedim, hırsızlık yapmadım, aldatmadım, zina yapmadım, her zaman hayırsever ve adil olmaya çalıştım, Tanrı’ya inandım ve her zaman, elimden geldiğince, onun buyruklarına göre yaşamaya çalıştım.

Ama lanetlendim.

Arada bir yaşadığım kuşkulardan dolayı mıydı? Bazen şehvete kapıldığım için mi? Şehvete direndiğimde hissettiğim gurur muydu? Şehvetimin peşinden gitmeyerek gösterdiğim çekingenliğim mi? Biçimsel kurallara uyarak israf ettiğim hayatım mı? Aile işlerinde şimdi hatırlamadığım bir kusur mu işledim, bir ihmal ya da bir başarısızlık? *Orada* (zihnimle ve bedenimle sınırlanmış)

yaşarken *burada* olacakları hayal edebildiğime inanmak gibi (mutlak bir) kibir günahı mı işlemiştim? Belki de kavrayışımın o kadar ötesinde bir günahtı ki, şimdi bile ne olduğunu bilmiyordum ve yine işleyebilirdim.

Bilmiyorum.

Gerçeği Bay Bevins ile Bay Vollman'a anlatmayı defalarca istedim: *Sizi korkunç bir yargı bekliyor*, demek geçiyordu içimden. *Burada kalarak yalnızca geciktiriyorsunuz. Siz öldünüz ve bir daha asla o önceki yere dönemeyeceksiniz. Gündoğumunda, bedenlerinize dönmeniz gerektiğinde, o bedenlerin ne kadar iğrenç durumda olduğunu hiç mi fark etmediniz? O tiksinti verici enkazın sizi herhangi bir yere taşıyabileceğine inanıyor musunuz gerçekten? Dahası* (derdim izin olsa): *Burada sonsuza dek beklemenize izin verilmeyecek. Hiçbirimiz sonsuza dek burada kalmayacağız. Tanrı'nın buyruklarına isyan ettik ve zamanla o isyanın bozguna uğratılması gerekecek ve biz göçeceğiz.*

Ama emredildiği gibi sessiz kaldım.

Belki de çektiğim işkencelerin en kötüsü bu: Gerçeği söyleyememek. Konuşabilirim ama asla asıl önemli konuda değil. Bevins ile Vollman beni kibirli, buyurgan bir bilgiç olarak tanıyor, dırdırcı bir ihtiyar; öğüt verdiğimde gözlerini deviriyorlar ama hiç bilmiyorlar: Öğütlerim acı, kusursuz bir deneyimin sonucu.

Böylece, büzülüp oyalanıyorum, burada saklanıyorum, hangi günahı işlediğimi bilmesem de, defterimin tıpkı o korkunç gündeki haliyle beni beklediğini biliyorum (en kötüsü de bu). O zamandan bu yana daha iyi biri olmak için hiçbir şey yapmadım. Çünkü hiçbir eylemin bir önemi olmadığı bu mekânda *yapabileceğim* hiçbir şey yok.

Korkunç.

Çok korkunç.

Bir başkasının deneyimi benimkinden farklı olabilir mi? O aynı yere gitse? Tamamen farklı bir yöne dönse? Yani, gördüklerimin yalnızca hayal gücümün, inançlarımın, umutlarımın, gizli korkularımın bir ürünü olması mümkün mü?

Hayır.

Gerçekti.

Şu anda tepemde sallanan ağaçlar kadar gerçek; aşağıdaki beyaz çakıl patika kadar gerçek; ayaklarımın dibindeki, tutsak vahşi Kızılderililer gibi göğsünden sıkıca bağlanmış, hafif hafif nefes alan, solup giden oğlan çocuğu kadar gerçek, benim ihmalkârlığımın kurbanı (yukarıda saydığım düşüncelere dalmışken onun için çaba göstermeyi uzun zaman önce bırakmıştım); hiç görmediğim kadar mutlu ifadelerle (daha da mutlu) patikada süzüle-koşarak gelen Bay Vollman ve

Bay Bevins kadar gerçek.

Başardık! dedi Vollman. Gerçekten başardık!

Biz yaptık! dedi Bevins.

İçine girdik ve adamı ikna ettik! dedi Vollman.

Ortak bir mutlulukla sıçrayarak birlikte çatıya kondular.

Gerçekten de haklıydılar: Mucizeler mucizesi, beyefendiyi geri getirmişlerdi. Elinde bir asma kilitle aşağıdaki açıklığa geldi: Beyaz taş evin kapısının kilidini, (üzüntüden iki büklüm olsa da) bir elma gibi elinde havaya atıp tutuyordu.

Ayın parlak ışınlarında yüzünü ilk defa açıkça görebildim.

Ne yüzdü ama.

*rahip everly thomas*

# LXII.

Burnu kalın ve biraz Romalıları andırıyor, yanaklar sıska ve kırışmış, teni bronz, dudakları dolgun, ağzı geniş.

*“Abraham Lincoln ve İç Savaş’a Dair Kişisel Anılar”, James R. Gilmore.*

Gözleri koyu gri, berrak, ifade dolu ve her ruh haliyle değişiyor.

*“Abraham Lincoln’ın Hayatı”,*
*Isaac N. Arnold.*

Gözleri ışıltılı, keskin ve parlak gri.

*“Lincoln’ın Fotoğrafları: Eksiksiz Bir Albüm”, Lloyd Ostendorf, Martin P. S. Rindlaub’un anlatısı.*

Gri-kahverengi gözleri kalın kaşların altında gömülmüş, derin, kara kırışıklarla çevrilmiş gibi.

*“Bay Lincoln’a Dair Kişisel Anılar”, Marquis de Chambrun.*

Gözleri mavimsi kahverengiydi.

*“Herndon’ın Muhbirleri”, editör Douglas L. Wilson ve Rodney O. Davis, Robert Wilson’ın anlatısı.*

Gözlerinin rengi mavimsi griydi ama olağanüstü kalın göz kapaklarının üstü her zaman derin gölgeler içindeydi.

*“Beyaz Saray’da Altı Ay: Bir Resmin Hikâyesi”, F. B. Carpenter.*

Nazik mavi gözler ve yarı kapalı göz kapakları.

*“1865’te Lincoln’la Washington’dan Richmond’a”, John S. Barnes.*

Başkan Lincoln’ın gözlerinin mavimsi gri veya daha doğrusu grimsi mavi olduğunu söyleyebilirim çünkü *emin* olamasam da, mavi ışık her zaman görülebiliyordu.

*Ruth Painter Randall’ın yazılarından, Edward Dalton Marchant’ın anlatısı.*

Gördüğüm en hüzünlü insan gözleri.

*“Lincoln’ın Melankolisi: Depresyon Bir Başkanı Nasıl Zorladı ve Yüceltti”, Joshua Wolf Shenk, John Widmer’ın anlatısı.*

Resimlerinin hiçbiri hakkını vermiyor.

*Utica “Herald” gazetesi.*

Gördüğümüz resimler onu yalnızca biraz temsil edebiliyor.

*Shenk, a.g.e, Orlando B. Ficklin’in anlatısı.*

Konuşmazken, gördüğüm en hüzünlü yüzdü. O yüze ağlamadan bakamadığım günler olurdu.

*Carpenter, a.g.e.*

Ama gülümsediğinde veya kahkaha attığında...

*Ostendorf, a.g.e., James Miner’ın anlatısı.*

Canlandığında, yakılmış bir fener gibi aydınlanırdı.

*“İnsan Lincoln”, Donn Piatt, bir gazetecinin anlatısı.*

Donuk Lincoln ile canlı Lincoln’ın yüz ifadeleri arasında, bir başka insanda hiç görmediğim kadar büyük farklar vardı.

*Wilson ve Davis, a.g.e., Horace White’ın anlatısı.*

Saçları koyu kahverengiydi ve dökülmeye yüz tutmuştu.

*“Lincoln’ın Karısı Mary’nin Gerçek Hikâyesi”, Katherine Helm, Senatör James Harlan’ın anlatısı.*

Saçları siyahtı, henüz kır düşmemişti.

*“Daha Çok Savaş Meseleleri Hakkında”, Nathaniel Hawthorne.*

Saçlarına epey kır düşmüştü, fakat kahverengi hâlâ baskındı; sakalı daha fazla

ağarmıştı.

*“Wisconsinli bir Kadının Başkan Lincoln Portresi”, Cordelia A. P. Harvey,*
*Wisconsin Tarih Dergisi’nden.*

Gülümsemesi harikaydı.

*“İç Savaş Anıları: Altmışlarda Liderler Washington’da ve Savaş Meydanındayken”, Charles A. Dana.*

Kulakları büyük ve biçimsizdi.

*“Abraham Lincoln: Tıbbi Bir Değerlendirme”, Abraham M. Gordon.*

Keyfi yerindeyken iyi huylu bir fil gibi onları sallamasını beklerdim.

*“Hayatımın On Yılı”, Prens Felix Salm-Salm.*

Burnu göreceli olarak büyük değildi, ama avurtları çökmüş yüzünde büyük görünürdü.

*“Abraham Lincoln’ın Sağduyulu Felsefesi”, Edward J. Kempf.*

Burnu oldukça uzun, ama kendisi de oldukça uzun, bu yüzden oranları korumak şart.

*“Mary Lincoln: Bir Evliliğin Biyografisi”, Ruth Painter Randall, bir askerin anlatısı.*

Gülüşü de gerçekten komikti ve bu tür beceriksiz şakaları başka kimse düşünemezdi Herkesin dikkatini çekerdi Ağırbaşlı ihtiyardan okullu çocuğa dönüşür bundan birkaç dakika sonra kürsüsündeki yargıç kadar sakin ve düşünceli olurdu.

*Wilson ve Davis, a.g.e, Abner Ellis’in anlatısı*

Onun, gördüğüm en çirkin adam olduğunu düşünüyordum.

*“Abraham Lincoln’ın Gündelik Hayatı: Büyük Amerikan Başkanının Tamamen Farklı Bir Bakış Açısından Biyografisi ve Paha Biçilmez Yeni Bilgiler”, Francis F. Browne, Rahip George C. Noyes’un anlatısı.*

Bay Lincoln’ı ilk gördüğümde karşılaştığım en gösterişsiz adam olduğunu düşündüm.

*“Benim Zamanım, Benim Neslim”,*

*Clark R. Carr.*

Gördüğüm en çirkin adam.

*“Abraham Lincoln’ın Fotoğrafları”,*
*Frederick Hill Meserve ve Carl Sandburg, albay Theodore Lyman’ın anlatısı.*

Gördüğüm en gösterişsiz adam.

*Piatt, a.g.e.*

Yalnızca gördüğüm en çirkin adam değil, aynı zamanda hali, tavırları ve görünüşüyle de en kaba saba ve en hantal adam.

*“Lincoln”, David Herbert Donald,*
*bir askerin anlatısı.*

Gerçekten de hiçbir zaman yakışıklı olmadı, ama aylar geçtikçe bir cesede daha fazla benzedi, daha da hantal oldu.

*“Lincoln’ın Washington’ı: Herkesi Tanıyan Bir Gazetecinin Anıları”,*
*W. A. Croffut.*

Onunla beş dakika geçirdikten sonra onu çirkin veya sakar biri olarak görmüyordunuz.

*Utica “Herald” gazetesi.*

Doğa’nın bu kadar benzersiz bir biçimde düzenlediği bir yüze, hal ve tavırlarına bakarken, Gözlemcinin fikri kendi eğilimine göre şekilleniyor gibiydi.

*“Sam Hume’un Mektupları”, editör Crystal Barnes.*

Bana hiç çirkin gelmedi, çünkü sınırsız bir iyilik ve hayırseverlikle gülümseyen yüzünde entelektüel güzelliğin damgası vardı.

*Salm-Salm, a.g.e.*

İyi huyluluğu, cömertliği ve çevresine yaydığı zekâ ona uzun uzun bakmak istemenize neden oluyordu, ta ki onu neredeyse yakışıklı bulmaya başlayana kadar.

*“Yol Kenarından Görüntüler, Kuzey ve Güney”, Lillian Foster.*

Komşular bana Bay Lincoln’ı çok çirkin bulacağımı söyledi, oysa hayatım boyunca gördüğüm en yakışıklı adam.

*“Zamanının Seçkin Adamlarından*
*Abraham Lincoln Hakkında Anılar”, Allen Thorndike.*

Onunkinden daha düşünceli, daha vakur bir yüz görmedim.

*Rice, a.g.e., David Locke’un anlatısı.*

Ah, o yüzdeki dokunaklılık! Perişan, anlatılamaz bir hüznün sabit kırışıklarıyla kaplı; adeta hiçbir insan duygudaşlığının uzanamayacağı kadar derin bir hüzün ve acılıkla dolu bir ruhu yansıtan bir yalnızlık ifadesi. Amerika Birleşik Devletleri’nin Başkanını değil, dünyanın en hüzünlü adamını gördüğüm izlenimiyle ayrıldım oradan.

*Browne, a.g.e.*

# LXIII.

Her hareketi büyük çaba gerektirirmiş gibi, Bay Lincoln zinciri eline aldı ve kilidi onun üzerine astı.

*roger bevins iii*

Ama kapı aralık ve çocuğun hasta-bedeni içeride olduğundan, son bir kez içeri girme dürtüsüne direnemedi sanki.

*rahip everly thomas*

Çatıdan inerek onun peşinden içeri girdik.

*hans vollman*

Hasta-bedenin yakınlığı Bay Lincoln'ı sarsıp önceki kararından döndürmüş gibiydi, kutuyu duvardaki oyuğundan dışarı çekti ve yere indirdi.

*rahip everly thomas*

Bundan daha ileri gitmeyecekmiş gibi görünüyordu.

*roger bevins iii*

(Bu kadar ileri bile gitmeyi düşünmemişti.)

*rahip everly thomas*

Ama sonra diz çöktü.

*hans vollman*

Orada diz çökmüş otururken kutuyu son bir kez açma dürtüsüne direnemedi.

*rahip everly thomas*

Açtı, içine baktı, göğüs geçirdi.

*roger bevins iii*

İçeri uzandı, sevecenlikle bir tutam kâkülü düzeltti.

*hans vollman*

Göğüste çaprazlanmış duran soluk elleri hafifçe düzeltti.

*roger bevins iii*

Çocuk çatıdan haykırdı.

*hans vollman*

Onu tamamen unutmuştuk.

*roger bevins iii*

Dışarı çıktım, çatıya sıçradım ve onu kurtarmaya çalıştım. Kötü durumdaydı: sersemlemiş, nutku tutulmuş ve sıkıca bağlanmış.

Sonra aklıma geldi: Onu *yukarı* çekemiyorsam, belki *aşağı* itebilirdim.

Haklı çıktım: Onu arkadan tutan bir şey yoktu.

Ellerimi, henüz tam olarak oluşmamış yumuşak kabuğa batırdım, göğsünü bulup sertçe ittirdim; bir acı feryadıyla çatının *içinden* geçerek beyaz taş evin içine düştü.

*hans vollman*

Çocuk tavandan düşüp babasının yanına indi.

Bay Vollman da peşinden geldi.

*roger bevins iii*

Diz çöktüğü yerden çocuğu teşvik etti.

İçine gir, iyi dinle, dedi. Faydalı bir şey öğrenebilirsin.

Babanın belli bir dileği dile getirdiğini duyduk, dedi Bay Bevins.

Senin nerede olduğun konusunda, dedi Bay Vollman.

*Parlak bir yerde* olduğunu umuyor, dedi Bay Bevins.

*Acılarından sıyrılmış*, dedi Bay Vollman.

*Yeni ve muhteşem bir varlık biçiminde*, dedi Bay Bevins.

İçine gir, dedi Bay Vollman.

Sana rehberlik etsin, dedi Bay Bevins. Babanın ne yapmanı tercih ettiğini öğren.

*rahip everly thomas*

Çocuk zar zor ayağa kalktı.

*hans vollman*

Çektiği acılar onu takatten düşürmüştü.

*roger bevins iii*

Yaşlı insan adımlarıyla, aksayarak babasına gitti.

*rahip everly thomas*

Daha önce bilinçli olarak değil, istemsizce içine girmişti.

*hans vollman*

Fakat şimdi içine girmeye gönülsüz görünüyordu.

*roger bevins iii*

# LXIV.

Bu sırada büyük taş evin çevresinde bir kalabalık toplanıyordu yine.

*roger bevins iii*

Bu ikinci ziyaretin haberi hızla yayılmıştı.

*rahip everly thomas*

Her an daha fazla kişi geliyordu.

*hans vollman*

Bu olağanüstü olayda hazır bulunma hevesleri o kadar büyüktü.

*roger bevins iii*

Hepsi, yaklaşıyor olması gereken dönüştürücü âna, en ufak şekilde de olsa dâhil olma şansını arzuluyordu.

*hans vollman*

Teker teker konuşmayı bırakmışlardı, pek çoğu durdukları yerden haykırıyordu, diğerleri cüretle açık kapıya koşup hikâyelerini içeri doğru bağırıyordu.

*roger bevins iii*

Sonuç bir kakofoniydi.

*rahip everly thomas*

## LXV.

Yangını başlatan bendim.

*andy thorne*

Her fırsatta çalıyorum.

*janice p. dwightson*

O kadına elmaslar ve inciler verdim, karımın ve çocuklarımın kalbini kırdım, oturduğumuz evi satıp elmaslar ve inciler aldım ama o, koca sararmış at dişi kahkahalı ve dev gibi şiş göbekli bay hollyfen uğruna beni terk etti.

*robert g. twistings*

İyi ürün veren iki yüz kırk dönüm tarla, bir ağıl dolusu domuz, otuz baş sığır, altı güzel at, kışın beşik kadar rahat olan taş bir ev, bana hayranlıkla bakan iyi bir eş, her kelimemi dikkatle dinleyen üç iyi oğlan çocuğu, armutlar, elmalar, erikler, şeftaliler veren güzel bir meyve bahçesi, ama Babam yine de beni sevmiyor, öyle mi?

*lance durning*

Ahmak olmaktan nefret ediyorum! Hayatım boyunca herkes bana ahmakmışım gibi davrandı. Öyleyim de! Ahmak. Benim için dikiş dikmek bile zor. Beni büyüten teyzem oturup saatlerce bana dikiş dikmeyi öğretirdi. Şu şekilde yap tatlım, derdi. Yapardım. Bir kez. Bir daha aynısını yapmam gerektiğinde iğnemi kaldırıp öylece otururdum. Teyzem, Tanrım! Çocuk, dokuz milyonuncu kez gösteriyorum, derdi. Gösterdiği hangi iş olursa olsun. Bak, şimdi de hatırlamıyorum ne iş olduğunu! Teyzemin bana gösterdiği şeyin ne olduğunu. Bana kur yapmak için gelmiş genç bir adam hükümet hakkında bir şey söylerdi ve ben de ah, evet, hükümet... teyzem bana dikiş dikmeyi öğretiyor, derdim. Delikanlının yüzü donardı. Bu kadar ahmak birini kim sevmek,

kucaklamak ister. Güzel değilse. Ben değilim. Sıradan biriyim. Kısa süre sonra genç adamların gelip gelip sıkılması için fazla yaşlı olacağım ve her şey bitecek. Sonra dişlerim sararıp dökülecek. Yalnız ve yaşlı bir hanımken bile ahmak olmak kolay değil. Bir partiye katıldığınızda, kimsenin sizinle konuşmak istemediğini bilerek, hep ateşin yanına oturup mutluymuş gibi gülümsemek zorunda kalıyorsunuz.

*bayan tamara doolittle*

Otuz beş kiloluk boruları Swatt Hill'den yukarı taşıdım – Eve ellerim paralanmış, kanar halde geldim – Hiç durmadan on dokuz saat çakıl serdim – Bak ödülüm ne oldu – Edna ve kızlar lekeli elbiseleriyle bana hizmet ederek girip çıkıyorlar – Hep sıkı çalıştım, hep neşeli çalıştım – İyileştiğimde yine çalışmaya devam edeceğim – Yalnız, sol botumun tabanının değişmesi lazım – ve Dougherty'nin bana olan borcunu tahsil etmem lazım – Edna'nın o borçtan haberi yok – Korkarım ödenmeden kalacak – Şu anda çok ihtiyacımız var – Çalışamadığımdan – Bir iyilik edip Edna'ya haber verebilirseniz – Ki borcu tahsil etsin – Şu anda çok ihtiyacı var – Ben hâlâ hastayım, yatalağım ve onlara bir faydam dokunmuyor.

*tobin "porsuk" muller*

Bay Johns Melburn beni malikânenin uzak bir köşesine götürüp kötü niyeli bir şekilde bana dokunurdu. Ben yalnızca bir oğlan çocuğuydum. O ise önemli bir şahsiyetti. Tek kelime itiraz etmedim (edemedim). Asla. Kimseye. Şimdi konuşmak istiyorum. Konuşmak ve anlatmak...

*vesper johannes*

Bay DeCroix ve Profesör Bloomer paldır küldür geldiler, Bay Johannes'i kaba bir şekilde omuzlayıp kenara ittiler, sarsıla sarsıla kapıya yaklaştılar. Karşılıklı iltifatlarla geçen senelerin ardından birbirlerine kalçadan yapışmışlardı.

*rahip everly thomas*

Zamanında, bilim mabetlerinde bilinmeyen pek çok yeni keşif yaptım, fakat bunlar için hak ettiğim değeri görmedim. Akranlarımın ne kadar aptal olduğundan bahsetmiş miydim? Benim araştırmalarımın yanında onlarınki beş para etmezdi. Ama onlar, kendi araştırmalarının yanında benimkilerin beş para etmez olduğuna inanıyorlardı. Beni önemsiz biri olarak görüyorlardı. Halbuki ben çok önemli olduğumu biliyordum. On sekiz ayrı muhteşem kitap yazdım ve her biri yeni alanlarda çığır açtı, örneğin...

Çok özür dilerim.

Şu anda tam olarak hangi alanda çalıştığımı hatırlayamıyorum.

Fakat o son alçaklığı hatırlıyorum, gidişimden sonra, buraya itilmeden önce (tedirginlikle o akçaağaçta oyalanırken) evim boşaltıldı, belgelerim boş bir arsaya atıldı ve...

*profesör edmund bloomer*

Sinirlenmeyin, bayım.

Bu şekilde çırpındığınız zaman birleşme noktamız acıyor.

*lawrence t. decroix*

Ve yakıldı!

Yayımlanmamış muhteşem kitaplarım yakıldı.

*profesör edmund bloomer*

Geçti geçti. Benim turşu fabrikama ne olduğunu biliyor musunuz? Konuyu değiştirmeye çalışmıyorum ama... Hâlâ duruyor. En azından bununla gurur duyabilirim. Ama artık orada turşu yapmıyorlar. Şimdi bir tür gemi inşa kuruluşu oldu. Ve DeCroix Turşuları adı yalnızca...

*lawrence t. decroix*

Bu haksızlık! Eserlerim, çığır açan çalışmalarım, hepsi bir duman bulutu içinde...

*profesör edmund bloomer*

Ben de fabrikam hakkında bu şekilde hissediyorum, bilirsiniz. Zamanında yaşamsal öneme sahip bir yerdi. Sabah düdüğü çalardı ve çevredeki evlerden yedi yüz sadık işçim...

*lawrence t. decroix*

Haksızlık olduğu konusunda hemfikir olduğunuz için teşekkür ederim. Herkes bu kadar zevk sahibi değil, bu kadar sezgili ve duygudaş değil! Yani eserlerim hakkında. Ne kadar büyük bir adam olduğumu siz anlardınız, sanıyorum. Keşke tanışsaydık! Keşke benim zamanımın en önde gelen bilim dergilerinden birinin editörü olsaydınız! Eserlerimi siz yayımlayabilirdiniz. Hakkımı vermelerini sağlayabilirdiniz. Ne olursa olsun, zamanımın en önde gelen düşünürü olduğumu kabul ettiğiniz için size içtenlikle teşekkür ederim. Sonunda neslimin en büyük zihni olduğumun anlaşılması biraz içimi rahatlattı.

*profesör edmund bloomer*

Baksanıza, hiç turşularımdan tattınız mı? Yüzyıl başında Washington bölgesinde turşu yemişseniz, o büyük olasılıkla “DeCroix Acımasız” idi.

*lawrence t. decroix*

Hatırladığım kadarıyla kavanozların etiketi sarı-kırmızıydı. Ve üstlerinde yelekli porsuk resmi vardı.

*profesör edmund bloomer*

Evet! Onlar benim turşularımdı! Peki beğendiniz mi?

*lawrence t. decroix*

Hem de çok.

*profesör edmund bloomer*

Turşularımın mükemmel olduğunu söylediğiniz için çok teşekkür ederim. O dönemde ülkede yapılan turşular içinde açık ara en iyi olanların benim turşularım olduğunu söylediğiniz için teşekkürler.

*lawrence t. decroix*

Tıpkı benim eserlerim gibi: Kendi zamanında dünyanın en iyisi. Siz de öyle demez miydiniz? Bu noktada hemfikir olabilir miyiz?

*profesör edmund bloomer*

Olabiliriz bence.
Olduk bence.
Daha önce de pek çok kez olduğumuz gibi.

*lawrence t. decroix*

Umarım yakında eserlerimi ne kadar beğendiğinizi yine hatırlatırsınız. Bana bu kadar hayran olmanız beni duygulandırıyor. Belki ben de yakında sizin turşularınızın ne kadar güzel olduğunu söylerim, eğer sizi de memnun ederse. Bunu yapmak bana mutluluk verir. Siz buna layıksınız. Bana böylesine sadık olan ve böylesine büyük bir hayranlık duyan biri olarak.

*profesör edmund bloomer*

Tuhaf, değil mi? İnsanın hayatını belli bir girişime adaması, bu girişim uğruna hayatının diğer taraflarını ihmal etmesi, ama sonunda o girişimin hiçlikle sonuçlanması ve insanın tüm emeklerinin ve ürünlerinin unutulması?

*lawrence t. decroix*

Neyse ki bunun bizimle bir ilgisi yok.

Kendimize (bir kez daha) hatırlattığımız gibi: Büyük başarılarımız hâlâ yaşıyor!

*profesör edmund bloomer*

Baronlar kapıya doğru atıldı, iki adamın arasından geçerek birbirlerine yapıştıkları yeri kısa bir süreliğine kopardılar.

*hans vollman*

Of!

*profesör edmund bloomer*

Hey, bu canımızı acıttı!

*lawrence t. decroix*

Hem ayrıldığımızda hem yeniden yapıştığımızda!

*profesör edmund bloomer*

Bayım.

Rahip.

*eddie baron*

Henüz bitirmemiştik.

*betsy baron*

Bizi kovaladınız.

Daha önce.

*eddie baron*

Bu yüzden.

*betsy baron*

Daha önce de söylediğim gibi:

S...tirsinler gitsinler! Bizim b...tan yerimizde olmadan o b...tan nankör yılanların tek bir b...tan şey için bizi suçlamaya hakkı yok ve o küçük b...kafaların ikisi de tek bir saniye bile bizim b... gibi yaşamlarımızı yaşamadı.

*eddie baron*

Belki çok fazla parti verdik. Belki bu yüzden gelip bizi hiç ziyaret etmediler.

*betsy baron*

O çocuklar büzülmüş yaşlı bir kadın ve büzülmüş yaşlı bir adam olarak doğdu ve bu k...ıkırık hayatın tadını çıkarmak hakkında hiçbir b... bilmiyorlardı! “Parti” için başka hangi sözcük kullanılır, biliyor musunuz? Kutlama. “Kutlama” için başka hangi sözcük kullanılır biliyor musunuz? B...tan eğlence. B... gibi eğlenmek lazım. Bu yüzden biz de bir parça b...tan bira içtik! Sonra biraz b...tan şarap içtik.

*eddie baron*

Arada bir azıcık afyon...

*betsy baron*

O b...tan maddeyi sırf gücendirmemek için... kimi gücendirmemek içindi? Afyonu getiren? Tüm bu şeyi başlatan?..

*eddie baron*

Benjamin.

*betsy baron*

Ah, Benjamin, Benjy! O s...tirib...tan bıyığı hatırlıyor musun? Bir seferinde McMurray’nin yerinde onu yakalayıp kafasını tıraş etmemiş miydik?

*eddie baron*

Ben bir seferinde Benjy’yle işi pişirmiştim.

*betsy baron*

Ah, kim pişirmedi ki? Ha ha! Hayır: Ben şahsen b...tan Benjy’yle hatırlayabildiğim kadarıyla hiç işi pişirmedim ama yine de, zaman zaman, b...tan eğlenceler sırasında, kimin kiminle işi pişirdiği b... gibi karışık olabiliyordu.

*eddie baron*

Sonra, kalabalığın içinden muazzam bir bağırış geldi...

*rahip everly thomas*

Mutsuz bir mırıltı yükseldi...

*roger bevins iii*

Pek çok kişi bağırmaya, hayır hayır, bu doğru değil demeye, “karakafaların”...

*rahip everly thomas*

“Kara hayvanların”...

*hans vollman*

“Kahrolası vahşilerin”...

*roger bevins iii*

Geldikleri hemen yere geri dönmesini talep etmeye başladılar.

*rahip everly thomas*

Bu çok önemli bir andı ve onlar bu ânı mahvetmemeliydi.

*hans vollman*

Bırak onlar da şanslarını denesin, diye bağırdı kalabalıktan biri. Burada hepimiz aynıyız.

Kendi adına konuş, diye bağırdı bir başkası.

Ve yumruklaşmalar duyduk.

*rahip everly thomas*

Ama cüretle Baronların peşine takılıp çitin diğer yanındaki toplu mezardan bu tarafa gelmiş olan samur rengi pek çok erkek ve kadın...

*roger bevins iii*

Vazgeçmedi.

*hans vollman*

Ve söyleyeceklerini söylemeye kararlı görünüyorlardı.

*rahip everly thomas*

# LXVI.

Öteden beri her açıdan yükselmek için çaba gösterdim, bu şekilde kendi içimde daha ulvi erdemler edinmek için, ki o erdemlerin yokluklarında insan çökebilir ve orada kendi talihsizliği ne imkân sağlarsa onun içinde yaşar.

*elson farwell*

Ne saçmalıyor bu b... herif?

*eddie baron*

Daha basitçe söyle, Elson. Ki b...tan laflarını anlayabilsinler.

*betsy baron*

Biçare, talihsiz bir kadere doğduğumdan, eğer hüzünlü kaderin yükü kalkmazsa yalnızca boyun eğmenin ne cazibesi var, oysa bunun yerine, her zaman her tür ağır yükü memnuniyetle üstlendim, kendimi geliştirmek için karşıma çıkan o hummalı fırsatları asla israf etmedim, örneğin kitaplar (dakikalar çaldım onlardan, Bay East'in atıklarından derlediğim sayfalara alçakça bol bol notlar çıkardım) mesela. En iyisini ve ruhumu en çok ışıtanı bulup keşfetmek için: temiz örtüler; zarif hareketler (dans edercesine); sohbet ortasında şen şakrak kahkaha kişnemeleri çıkarırken kalkmış parlak çatallar.

*elson farwell*

Çok şeker adam, ama b... gibi anlaşılmaz konuşuyor.

*eddie baron*

Kalçası, bizim çukurumuzda? Tam benim kalçama dayanmış.

*betsy baron*

K...ı tam burada, omzuma yaslanmış.

*eddie baron*

Ama aldırış etmiyoruz. O bizim arkadaşımız.

*betsy baron*

O onlardan biri ama yine de arkadaşımız.

*eddie baron*

Her zaman nazik.

*betsy baron*

Haddini biliyor.

*eddie baron*

Kendimi daha yüksek enlemlere çıkarmanın daha parlak taraflarımı vurgulayacağını düşünüyordum ve gerçekten de (diye umut ediyordum) East ailesi, her daim ışıltılı bir odada benim geleceğimi içtenlikle tartışırken, nihayetinde, beni eve *terfi* ettirecekti ve çektiğim acılara, oyan, buran, kıran paylamalara, benim âli duyarlılıklarıma merhem olarak *dönüşecek* ve mutlu nidalar arasında özlediğim hayata kavuşacaktım, daha sevecen (yani daha az dayak, daha nazikçe gülümsemeler), ve, eee...

*elson farwell*

Dindirecek.

*eddie baron*

Tam orada, “dindirmek” sözcüğünü hep unutuyor.

*betsy baron*

Dindirecek, evet.
Dindirecekti önceki mutsuzluğumu.

*elson farwell*

Şimdi izle.

*betsy baron*

Kızdıkça daha iyi konuşuyor.

*eddie baron*

Ama heyhat.
Durum öyle olmadı.

Önceki mutsuzluğum dinmedi.

Tam tersine.

Bir gün Washington’dan alınıp havai fişekler için kırsala götürüldük. Hastalandım ve yolda düştüm, kalkamadım. Güneş yakıyordu, nasıl da kıvrandım...

Ah.

*elson farwell*

Nasıl da “kıvrandın yolda ama kimse gelmedi.”

*betsy baron*

Nasıl da kıvrandım yolda, ama kimse gelmedi. Ta ki sonunda, Eastlerin en küçük çocuğu Reginald oradan geçene kadar. Ve bana sordu, Elson, hasta mısın? Hastayım dedim, hem de çok hastayım. Ve hemen bana birini yollayacağını söyledi.

Ama kimse gelmedi. Bay East gelmedi, Bayan East gelmedi, Eastlerin çocuklarından kimse gelmedi, zalim alaycı denetçimiz Bay Chasterly bile gelmedi.

Reginald’ın, havai fişeklerin heyecanı içinde, unuttuğunu sanıyorum.

Beni unuttu.

Kendisini, onu doğduğu günden beri tanıyan beni.

Ve orada yatarken... eee...

Kahretsin.

*elson farwell*

Orada yatarken “bir vahyin kuvvetiyle” anladın.

*eddie baron*

Orada yatarken bir vahyin kuvvetiyle anladım ki ben (Elson Farwell, en iyi çocuk, annesinin en sevgili oğlu) feci aldatılmıştım ve (şimdi göklerde rengârenk roketler patlıyor, bayrak gibi şekillere bürünüyordu, gezinen bir tavuğa, yeşil-altın bir Kuyrukluyıldıza, sanki bana yapılan Şakayı kutlarmış gibi, her yeni patlamayla o şişman şımarık Doğulu çocuklardan sevinç çığlıkları yükseliyordu) her uzlaşma ânından pişman oldum, her gülümsemeden, her muhabbetli hizmetten ve tüm yüreğimle (o benek benek ağaç-aygölgesinde, ki son dakikalarımda tümdengölge oldu) sağlığıma kavuşmayı diledim, bir saatliğine de olsa, ki muazzam hatamı düzelteyim ve onca ezilip büzülmeden, yalan konuşmalardan, titiz diksiyondan sıyrılıp kalkayım ve o her daim mutlu

Doğuluların yanına yürüyüp onları sopa ve bıçakla paralayayım, yok edeyim, o çadırı yırtayım, o evi yakayım ve böylece kendim için...

Ah.

*elson farwell*

“Bir nebze insanlık kazanayım, çünkü ancak bir hayvan...”

*betsy baron*

Bir nebze insanlık kazanayım, evet, çünkü ancak bir hayvan benim çektiklerimi hiç itiraz etmeden çekerdi ve bir hayvan bile efendisinin tavırlarını takınmaya çalışmazdı, bu şekilde ödüllendirilmeyi ummazdı.

Ama çok geçti.

Çok geç.

Artık hep çok geç olacak.

Ertesi gün yokluğum fark edildiğinde Bay Chasterly’yi gönderdiler, beni bulduğunda eve götürmeyi gerekli görmedi, bir Almanla anlaştı ve bu Alman pek çok başka kişiyle birlikte beni bir at arabasına atıp...

*elson farwell*

O b...tan turşukafa karımdan yarım somun ekmek çaldı.

*eddie baron*

Güzel de bir ekmekti.

*betsy baron*

Elson’la ilk orada karşılaştık.

*eddie baron*

O arabanın arkasında.

*betsy baron*

Ve o günden beri arkadaşız.

*eddie baron*

İntikamımı alana kadar ayrılmayacağım buradan.

*elson farwell*

B...tan intikamını falan alamayacaksın, dostum.

*eddie baron*

Başına gelenlerden alınacak bir ders var, Elson.

*betsy baron*

Beyaz değilsen beyaz olmaya çalışma.

*eddie baron*

O önceki yere dönebilsem, şimdi bile alırdım intikamımı.

Yatak odasındaki rafları küçük Reginald'ın şişko kafasına indiririm; Hanımefendinin merdivenden düşüp boynunu kırmasına neden olurum; felçli çocuğunun yatağının kenarında otururken Beyefendinin giysilerini yakarım; o eve hastalık musallat eder, tüm çocuklarını öldürürüm, bebeği bile, ki önceden çok...

*elson farwell*

Sözünü kestiğim için kusura bakma, söylemem lazım, Elson: Ben senin tarif ettiğin türden korkunç deneyimler yaşamadım.

Bay Conner, iyi kalpli karısı, çocukları ve torunları *ailem* gibiydi. Karımdan ve çocuklarımdan hiç ayrılmadım. İyi yedik, asla dövülmedik. Bize küçük fakat sevimli bir kulübe vermişlerdi. Hepsi birlikte düşünüldüğünde mutlu bir yaşamdı. Tüm insanlar, özgürlükleri bir açıdan kısıtlanmış olarak yaşar; kimse tamamen özgür değildir. Ben hep, *sıradan bir hayatın* abartılı bir versiyonunu yaşadım (genellikle böyle hissettim). Karıma ve çocuklarıma hayrandım ve her çalışan adamın yapacağını yaptım: Onlar için en iyisi neyse onu yapmaya çalıştım ve hepimizin mutluluk içinde birlikte yaşamasını sağladım; ne şanslıydık ki, iyi ve şerefli insanlar için iyi ve şerefli bir hizmetkâr olmaya çalıştım.

Ama tabii her zaman için kritik bir an vardı. Emir verildiğinde, küçük ve dirençli bir ses aklımın bir köşesinde yükselirdi. O zaman yapmam gereken, o sesi *duymazdan gelmekti*. Özellikle asi ya da öfkeli bir ses değildi, yalnızca küçük, insanın içinden gelen bir ses, bilirsin, *Ne istersem onu yapmak istiyorum, söylediğin şeyi değil*, diyen bir ses.

O sesin asla tamamen susmadığını söylemek zorundayım.

Ama seneler içinde epey *suskunlaştı*.

Bu konuda fazla şikâyet etmemeliyim. Pek çok özgür ve mutlu an yaşadım. Çarşamba akşamları kendime ayıracak iki saat verildiğinde olduğu gibi. İşler çok yoğun değilse, üç haftada bir pazar günleri, bütün gün. İtiraf etmem gerekir, bu molalardaki keyfim sıradandı, neredeyse çocukça: *Gidip Red'le konuşacağım. Göle gidip biraz oturacağım. Şu patikada, bu patikada yürüyeceğim.* Ve bu

zamanlarda kimse, “Thomas, buraya gel,” diye bağırmazdı, “Thomas, lütfen, şu tepsi” veya “Thomas, şu sebze tarhı ilgi istiyor, Charles’la Violet’ı getir de işe koş, olmaz mı, evladım?”

Böyle bir müdahalenin gerekli olduğu zamanlar dışında, elbette. Gerekliyse, doğal olarak, boş zamanıma müdahale ederlerdi. Çarşamba akşamlarında bile. Ya da pazar günleri. Ya da herhangi bir gecenin geç saatleri. Karımla mahrem bir an paylaşırken. Çok ihtiyaç duyduğum bir zaman uykuya dalmışken. Dua ederken. Ya da tuvaletteyken.

Ama yine de: O anları yaşadım. O özgür ve kesintisiz keyif anlarını.

Tuhaftır: Beni en çok rahatsız eden *o anların* anısı.

Özellikle de, başka insanların yaşamlarının tamamının bu tür anlardan oluştuğu düşüncesi.

*thomas haden*

Siz nasıl oldunuz da bizim çukurumuza geldiniz, bayım?

*elson farwell*

Kasabadaydım. Bir iş peşindeydim. Göğsümde bir sancı hissettim ve...

*thomas haden*

Sizi aramadılar mı?

*elson farwell*

Hem de nasıl aradılar.

Hâlâ da arıyorlardır, eminim.

Karım başı çekiyordur, Bay ve Bayan Connor her tür desteği veriyordur.

Yalnız beni henüz bulamadılar.

*thomas haden*

Beyaz elbise giymiş, mavi kenarlı dantel bonesi deli gibi titreyen genç bir melez kadın bu adamı sertçe kenara itti. Genç kadın öyle şaşırtıcı bir güzelliğe sahipti ki kalabalıktaki beyazlar arasında pesten bir mırıltı yükseldi.

*roger bevins iii*

Hadi, Litzie. Ya şimdi ya da hiçbir b...tan zaman.

*betsy baron*

*******

*litzie wright*

Sessiz.

*eddie baron*

Her zamanki gibi.

*betsy baron*

Ona ne b...lar yaptılar kim bilir? Ağzını bu kadar sıkı kapatacak kim bilir neler.

*eddie baron*

Sağlam yapılı, yaşlı bir zenci kadın melezin yanına geldi. İriyarı bir kadındı, o önceki yerde şen şakrak görünen biri, ama şimdi hiç şen şakrak değildi, kızgındı ve kaşlarını çatmıştı; aşınıp güdük kalmış ayakları geride iki kanlı iz bırakıyordu. (Yine çalışmaktan güdük kalmış) ellerini destek vermek istercesine melezin beline koydu ve beyaz elbisede iki kanlı iz bıraktı. Melez titreyip sarsılmaya devam ediyordu.

*rahip everly thomas*

**********

*litzie wright*

Ona yapılan şeyi ona pek çok kişi, pek çok kez yapmıştı. Ona yapılan şeye direnilemezdi, direnilmedi de, bazen direnildi ve bu bazen, onun çok daha kötü bir yere gönderilmesiyle sonuçlandı, başka zamanlarda direnç, zor kullanılarak alt edildi (yumrukla, dizle, tahtayla vurularak vesaire). Ona yapılan şey yapıldı, yine yapıldı. Ya da bir kez yapıldı. Ona yapılan şey onu hiç etkilemedi, aslında çok fazla etkiledi, onu sinirli titremelere sevk etti, nefret dolu konuşmalara itti, onu Cedar Creek Köprüsü'nden atlamaya yöneltti, onu bu inatçı sessizliğe sevk etti. Ona yapılan şey iriyarı adamlar tarafından yapıldı, ufak tefek adamlar, sahipler, çalıştığı tarlanın yanından tesadüfen geçenler, sahibin ergen oğulları veya çalıştığı tarlanın yanında tesadüfen geçenlerin ergen oğulları, evden dışarı dökülen üç sarhoş adam, oradan ayrılmadan hemen önce, onu orada odun keserken gören adam. Ona yapılan şeyi ona düzenli olarak yaptılar, tıpkı bir çeşit kötü niyetli kilise ziyareti gibi; gelişigüzel zamanlarda yaptılar; hiç yapmadılar, bir kez bile, ama sürekli yapmakla tehdit ettiler: Yapılmaya mahkûm edilmiş, yapılma zamanı yaklaşıyor; ona yapılan şeyi basit misyoner pozisyonunda yaptılar; anal yaptılar (zavallıcık öyle bir şeyi daha duymamışken); ona

yaptıkları şeyler küçük hastalıklı şeylerdi (kendi ırklarından bir kadına bu tür şeyler yapmayı hayal bile edemeyecek güdük köylülerin sert sözleri eşliğinde), orada başka kimse yokmuş gibi yaptılar, yalnızca yapan adam varmış gibi, genç kadın (ılık, sessiz) bir mumyadan ibaretmiş gibi; ona yapılan şey şuydu: Kim ne isterse yapabilirdi, biri ona bir şey yapmayı azıcık istese bile yapabilirdi, yapılabilirdi, yaptı, yapıldı, yapıldı, yine yapıldı ve...

*bayan francis hodge*

Teğmen Stone (“Hey, KIRIKLAR, geri dönün!” diye bağırarak) koşa koşa gelip, bir grup iriyarı beyaz adamın başına geçti (Petit, Daly ve Burns de aralarında), siyahları kabaca yakalayıp beyaz taş evden uzaklaştırdılar, göğüs yüksekliğinde yatay tuttukları düşmüş dallarla ittirdiler onları.

*roger bevins iii*

Siyahi kalabalığın içinden öfkeli bağırışlar yükseldi.

*hans vollman*

Ah, dedi Bay Haden. Burası da mı orası gibi?

*bayan francis hodge*

O kadar b... gibi kaba davranmayın!

*eddie baron*

Biz onları tanıyoruz. Onlar iyi insanlar!

*betsy baron*

Petit, Burns ve Daly, geniş kırmızı yüzleri öfkeyle çarpılarak, tehditkârca Baronlara yaklaştı ve ikilinin, uysal uysal kalabalığın içine çekilmesine neden oldu.

*hans vollman*

Teğmen Stone’un işareti üzerine devriye öne çıktı ve siyahi kalabalığı dehşet verici demir çite yaslayıp durdurdu.

*rahip everly thomas*

(Onlar için özellikle dehşet verici bir çit değildi.
Çünkü zehirli etkisini, yalnızca onun içinde yaşayan bizlere gösteriyordu.)

*hans vollman*

Böylelikle bir beraberlik durumu oluştu: Teğmen Stone ve devriyeler, mide bulantısı yüzünden, siyahi kalabalığı çitin ötesine atabilecek kadar yaklaşamıyordu ve siyah bireyler, bu tür aşağılamalara boyun eğme gönüllülüğünün sınırına geldiklerinden, *bu* taraftaki pozisyonlarından vazgeçmiyordu.

*rahip everly thomas*

Bu arada, düzinelerce (beyaz) dilekçeci fırsattan istifade, beyaz taş evin önünde bu şekilde açılan boşluğa atılıp hikâyelerini kapıdan içeri bağırmaya başladı, öyle ki çaresiz bağırışlar içinde bireysel sesleri seçebilmek tamamen imkânsız hale geldi.

*hans vollman*

# LXVII.

Bay Lincoln bunların hiçbirini duymuyordu, elbette.
Ona göre, gecenin bir yarısında sessiz bir mezardı, yalnızca.

*rahip everly thomas*

Sonra kritik an geldi.

*roger bevins iii*

Çocuk ve babası iletişim kurmalıydı.

*hans vollman*

Bu iletişim, çocuğu aydınlatmalıydı; göçmesine izin vermeli, onu teşvik etmeliydi.

*roger bevins iii*

Yoksa her şey kaybedilecekti.

*rahip everly thomas*

Neden bekliyorsun? dedi Bay Vollman çocuğa.

*roger bevins iii*

Çocuk derin bir nefes aldı ve sonunda babasının içine girmeye ve ders almaya hazırlandı.

*hans vollman*

# LXVIII.

Ama tam o anda: kör talih.

*roger bevins iii*

Karanlıkta bir fener ışığı belirdi.

*hans vollman*

Bay Manders.
Gece bekçisi.

*roger bevins iii*

Aramızdayken hep göründüğü gibi yaklaştı: Ürkek, kendi ürkekliğine şaşmış, bekçi kulübesine geri dönmeye can atar halde.

*rahip everly thomas*

Manders'ı severdik, devriye gezerken bize nazikçe seslenerek cesaretini pekiştirirdi, "oradaki" şeylerin öteden beri olduğu gibi kaldığına dair temin ederdi bizi; yani yemekler, sevmekler, dövüşler, doğumlar, içki âlemleri, hınçlar, hâlâ aynı hızla devam ediyordu. Bazı geceler çocuklarından bahsederdi...

*roger bevins iii*

Philip, Mary, Jack.

*hans vollman*

Ve bize onların nasıl olduğunu anlatırdı.

*roger bevins iii*

Anlattıklarından beklenmedik ölçüde hoşlanırdık, özellikle de ne kadar patavatsız bir ruh haliyle anlatıldıkları düşünülürse.

*hans vollman*

Bu gece geldiğinde, “Bay Lincoln,” diye seslendi, arada bir hitabını “Bay Başkan” olarak değiştiriyordu.

*rahip everly thomas*

Manders’ı severdik ama...

*hans vollman*

Zamanlaması berbattı.

*rahip everly thomas*

Korkunç.

*roger bevins iii*

Bundan daha kötü olamaz.

*hans vollman*

Babama sesleniyor, dedi çocuk, hâlâ zayıfça kapı tarafındaki duvara yaslanarak.

Baban Başkan mı? diye sordu Rahip alaycı.

Evet, dedi çocuk.

Neyin başkanı? diye sordu Rahip.

Amerika Birleşik Devletleri’nin, dedi çocuk.

Bu doğru, dedim Rahip’e. O Başkan. Çok zaman geçti. *Minnesota* denen bir eyalet var.

Savaştayız, dedi Bay Vollman. Kendimizle savaşıyoruz. Toplar çok gelişti.

Askerler Başkentte kamp kurdu, dedim.

Hepsini gördük, dedi Bay Vollman.

Orada, onun içindeyken, dedim.

*roger bevins iii*

Bay Manders kapıdan içeri girdi ve fener o küçük mekânı aydınlattı.

*hans vollman*

Önceden karanlık olan, şimdi iyice aydınlatılmıştı; taş duvarlardaki girinti çıkıntıları ve Bay Lincoln’ın ceketindeki kırışıkları seçebiliyorduk.

*roger bevins iii*

Çocuğun hasta-bedeninin soluk çökmüş hatlarını da.

*hans vollman*

Orada...

*rahip everly thomas*

Hasta-kutusunda yatarken.

*hans vollman*

Ah, dedi Manders. İşte buradasınız. Efendim.

Evet, dedi Bay Lincoln.

Rahatsız ettiğim için çok özür dilerim, dedi Manders. Düşündüm ki… düşündüm ki ışık lazım olabilir. Geri yürürken.

Bay Lincoln ağır ağır ayağa kalktı ve Manders'ın elini sıktı.

*roger bevins iii*

Huzursuz görünüyordu.

*hans vollman*

Belki biri onu burada bulduğu için utanmıştı.

*rahip everly thomas*

Oğlunun hasta-kutusunun önünde diz çökerken bulunduğu için.

*hans vollman*

Kapağı açık bir hasta-kutusunun.

*rahip everly thomas*

Bay Manders'ın gözleri istemsizce Bay Lincoln'ın arkasına, kutunun içindekilere kaydı.

*hans vollman*

Bay Lincoln, feneri olmadan Bay Manders'ın nasıl geri döneceğini sordu. Bay Manders, biraz hassas olduğu için fenerle yürümeyi tercih etse de, bu mekânı avucunun içi gibi bildiğini söyledi. Bay Lincoln, Bay Manders birkaç dakika daha bekleyebilirse birlikte dönebileceklerini söyledi. Bay Manders kabul etti ve dışarı çıktı.

*roger bevins iii*

Felaket!

*rahip everly thomas*

Hiç iletişim kurmamışlardı.

*hans vollman*

Henüz çocuğa faydası olacak hiçbir şey olmamıştı.

*roger bevins iii*

Çocuk yine de yaklaşmıyordu.

*hans vollman*

Korkudan donakalmış, duvara yaslanmaya devam ediyordu.

*rahip everly thomas*

Ama sonra korkudan olmadığını gördük.

Arkasındaki duvar erimişti, uzantılar çıkmış, dört beş tanesi beline dolanmıştı: onu sıkıca tutan iğrenç, kıvranan bir kemer.

*roger bevins iii*

Onu oradan kurtarmak için zamana ihtiyacımız vardı.

*hans vollman*

Bir şekilde beyefendinin gidişini geciktirmemiz gerekiyordu.

*rahip everly thomas*

Bay Bevins'e baktım.

O da bana baktı.

*hans vollman*

Ne yapılması gerektiğini anladık.

*roger bevins iii*

Güç bizdeydi. İkna etme gücü.

*hans vollman*

Aynısını daha bir saat önce yapmıştık.

*roger bevins iii*

Bay Bevins daha gençti, pek çok (kuvvetli) kolu vardı; buna karşın, çıplak ve sürekli muazzam sakatlıklarla engellenmiş olan ben, çocuğu kurtarmak için gereken çabaya pek uygun değildim.

Bu yüzden tek başıma, Bay Lincoln’ın içine girdim.

*hans vollman*

# LXIX.

Tanrım, adamın morali gerçekten bozuktu.

Olumlu ruh haliyle veda etmenin bir yolunu arıyordu, bir şekilde çocuk hissederse diye (kendi kendine, çocuğun artık hiçbir şey hissetmeyecek durumda olduğunu söylemesine rağmen) o son ayrılığın kasvetli olmamasını istiyordu; ama içinde yalnızca hüzün, vicdan azabı ve pişmanlık vardı, bundan daha fazlasını bulamıyordu. Bu yüzden bir umutla bekliyordu; aklına teselli edici bir fikir gelmesi ve bu fikre dayanarak veda etmenin bir yolunu bulabilmesi umuduyla.

Ama aklına bir şey gelmiyordu.

Morali bozuk, öncekinden de çok üşümüş ve daha hüzünlüydü; zihnini dışarı yöneltti ve *orada*, *dışarıdaki* hayatının tesellisini aradı, gelecekte onu bekleyenlerden cesaret bulmaya çalıştı, ona duyulan büyük saygıdan; ama orada da teselli yoktu, tersine, onun hakkında çok iyi şeyler düşünmüyor gibiydiler, hiçbir şeyde başarılı olamıyordu.

*hans vollman*

# LXX.

Hayal edilemez ölçüde ölü kalabalıkları toplanıp, üzüntüye üzüntü eklenirken, fedakârlık nedir bilmeyen bir ulus, Lincoln'ı savaş çabasını eline yüzüne bulaştırmakla suçladı.

*"Sevilmeyen Bay Lincoln: Amerika'nın En Eleştirilen Başkanının Hikâyesi", Larry Tagg.*

Başkan aptalın teki.

*"George B. McClellan'ın Yazıları",*
*editör Stephen Sears.*

Kibirli, zayıf, çocuksu, ikiyüzlü, görgüsüz, sosyal zarafetten yoksun ve sizinle konuşurken yumruklarını kaburganızın altına indiriyor.

*"Savaş Seneleri", Carl Sandburg,*
*Sherrard Clemens'in anlatısı.*

Açık ki çok bayağı bir karakteri var, yaşanan krizle başa çıkma yetisinden tamamen yoksun.

*"Lincoln'ın Yükselişi: İş Savaşa*
*Giderken, 1859-1861", Allan Nevins, Edward Everett'in anlatısı.*

Söylevleri burada ilgisizlikle karşılandı. Her tür yücelik fikrini kaçırtan söylevlerdi.

*Tagg, a.g.e., Kongre Üyesi Charles*
*Francis Adams'ın anlatısı.*

Her açıdan, seçilmiş en zayıf adam.

*Clemens, a.g.e.*

Tarihe, zamanın işaretlerini okuyamayan, koşulları ve ülkesinin çıkarlarını anlayamayan bir adam olarak geçecek... Siyasi yetenekten yoksun, herhangi bir

planı olmadan ülkesini savaşa sokmuş, bahanesi olmadığı halde başarısız olmuş, tek bir arkadaşı olmadan düşmüş.

*Tagg, a.g.e., Londra "Morning Post" gazetesinden.*

İnsanlar on dokuz ay boyunca sizin çağrınız üzerine dışarı döküldü, oğullar, erkek kardeşler, kocalar ve para. Sonuç ne oldu peki? Bu ülkeyi boğan yeisin, hüznün, ıstırabın sizin yüzünüzden olduğunun farkında mısınız? Yaralanan, sakatlanan, öldürülen, yaşam boyu engelli kalacak genç adamların bu duruma düşmelerinin sizin zayıflığınız, kararsızlığınız, ahlaki cesaret yoksunluğunuz yüzünden olduğunu biliyor musunuz?

*Tagg, a.g.e., S. W. Oakey'nin mektubu.*

Para su gibi akıyor, on binlerce adam bekliyor, amaçsızca yeniden düzenleniyorlar, mevcut durum için inşa edilmiş pahalı köprülerden anlamsızca geçiyorlar, aynı köprülerden geri dönüyorlar ve bu köprüler yıkılıyor. Hiçbir şey başarılmış olmuyor.

*"Bir Birlik Askerinden Mektuplar",*
*Tobian Clearly.*

İstifa etmezsen seni zehirlicez hayatını mahvedicez seni tanrının daha dorusu kudretli tanrının lanetlediği orospu çocuğu kıçımı öp aletimi yala taşaklarımı ye seni kahrolası aptal allahın cezası Abe Lincoln allah belanı versin bu kadar sert sözler kullandığım için affet ama sana böylesi lazım sen kahrolası siyah bir zenciden başka bir şey deyilsin.

*"Sevgili Bay Lincoln",*
*editör Harold Holzer*

Karım beni terk etmek istiyorsa onu silah zoruyla "birliğimizin" içinde kalmaya zorlayabilir miyim? Özellikle de benden daha haşin bir savaşçıysa, daha iyi organize olmuşsa ve benden kurtulmaya kararlıysa?

*"Bölünmüş Bir Ülkeden Sesler", editörler Baines ve Edgar, P. Mallon'ın anlatısı.*

Cesetleri dizin; bir uçtan diğerine yürüyün; her babaya, kocaya, kardeşe ve oğula bakın; bu işin maliyetini bu şekilde toplayın ve (gizlice sorulduğunda askerlerimizin hep yaptığı gibi) bu feci mahvolmuş gelecekler sırasının, yakında bizi boğacak genç ölümler dalgasının yalnızca başlangıcı olduğunu düşünün.

*Allentown "Field-Gazzette"*
*gazetesinden.*

Barış, bayım, barış yapın: En azından Kurtarıcımızın zamanından beri insanın feryadı bu oldu. Neden şimdi duymazdan gelelim? Barış getirenler kutsanmıştır, İncil öyle der ve tersinin de doğru olduğunu düşünmeliyiz: Savaş tellalları, ülkülerinin ne kadar adil olduğuna inanırlarsa inansınlar, savaş lanetlidir.

*Cleveland "Truth-Sentinel" gazetesinden.*

Zenciler için savaşmayı kabul etmedik, savaşmayız da, onlar bizim umurumuzda bile değil.

*"İç Savaşın Unutulmuş Sesleri", editör J. B. Strait, New Yorklu bir piyadeden Lincoln'a mektup.*

Dizginleri kavradın, kendini diktatör yaptın, bireyin tüm haklarına hâkim olması gereken yeni bir yekpare hükümet biçimi yarattın. Senin hükmün, tüm özgürlüklerin yekpare düzenin hakları uğruna kaybedileceği korkunç bir zamanın işareti. Ülkemizin kurucuları dehşet içinde izliyor.

*"Hain Lincoln", R. B. Arnolds, Darrel Cumberland'ın anlatısı.*

Önümüzde bir ikilem var: Onun gücü daha iki sene sürecekken ve yerine sağduyulu bir adam gelmeden ülkemizin varlığı tehlikeden kurtulamayacakken ne yapmalı? Ülkeyi kurtarmak istiyorsak beceriksiz bir adamı ne kadar başımızda tutmalı?

*"Lincoln Yeniden Değerlendirilirken",*
*David Herbert Donald, George Bancroft'un Francis Lieber'a yazdığı mektuptan.*

Abe Lincoln böylesine berbat bir yönetimle dört sene daha seçilirse, halkın iyiliği için tiranın yüreğine hançer saplayacak cesur bir el bulunur umarız.

*"La Crosse Democrat" gazetesinden.*

İhtiyar Abe Lincoln

Tanrı senin kahrolası cehennem ateşinde yanasıca lanetli ruhunu kahretsin cehennemin dibine git kahrol lanetli ailen de kahrolsun cehennem ateşinde yanasınız lanetli ruhun da cehenneme gitsin kahrol hepiniz kahrolun arkadaşların da kahrolsun onların kahrolası ruhu da cehenneme gitsin hepiniz kahrolun lanet olsun hepinize kahrolun.

*Holzer, a.g.e.*

# LXXI.

*Eee, ne olmuş?*

*Yapmaya değer bir şey yapıp eleştirilmeyen olmuş mu? Eldeki işe gelince (oğluma gelince), en azından ben...*

Bay Lincoln böyle düşünüyordu.

Ama sonra gözlerini (gözlerimizi) kapatarak anıların üzüntüsüyle ağır ağır irkildi.

*hans vollman*

# LXXII.

O dehşet dolu günlerde fısıltılar dolaşıyor, çocuğun hayatını kurtarmak için bir ebeveynin engelleyici etkisinin yeterli olacağı söyleniyordu.

*“Kır İşkencesi: Lincoln’ın Psikolojisi”, James Spicer.*

Willie küçük midilliye o kadar sevinmişti ki her gün binmekte ısrar ediyordu. Hava değişkendi ve Willie’nin üşütmesine neden oldu, ateşi iyice yükseldi.

*Keckley, a.g.e.*

Çocuk neden sağanak yağmur altında, üstelik de ceketsiz, midilliye biniyordu? diye sordu bazıları.

*Spicer, a.g.e.*

Lincoln’ın çocuklarını şahsen tanıyan ve iki çılgın vahşi gibi Beyaz Saray’da koşuşturmalarını izleyen bizler, bu ailede disiplinsizliğin ebeveyn sevgisi ile karıştırıldığını söyleyebilirdik.

*“Kazara Yehova: İrade, Odaklanma ve Büyük Başarı”, Kristen Toles,*
*B. Milbank’in anlatısı.*

[Lincoln] ailesini hiçbir şekilde idare etmiyordu. Çocukları dilediklerini yapıyordu. Yaramazlıklarının çoğunu onaylıyor, onları asla kısıtlamıyordu. Onları hiç paylamıyor, babacan bir tavırla kaşlarını çatmıyordu.

*“Lincoln’ın Hayatı”, William H.*
*Herndon ve Jesse W. Weik.*

Her zaman şöyle derdi: “Çocuklarımın özgür olması [benim için] bir keyif. Onlar mutlu ve ebeveyn diktasından azatlar. Bir çocuğu ebeveynlerine bağlayan zincir sevgidir.”

*“Herdon’ın Muhbirleri”,*

*editörler Douglas L. Wilson ve Rodney O. Davis, Mary Lincoln'ın anlatısı.*

Bu çocuklar kitapları indirirdi – Kül kovalarını boşaltırdı – kömür küllerini – hokkaları – kâğıtları – altın kalemleri – mektupları vesaire vesaire yığıp üzerinde dans ederlerdi. Lincoln hiçbir şey söylemezdi, o kadar dalgındı, çocuklarının hatalarına karşı o kadar kördü. Şapkasına s…salar ve botlarına sürseler, Lincoln güler, bunun akıllıca olduğunu söylerdi.

*"Herndon Lincoln'ı Anlatıyor", editörler Douglas L. Wilson ve Rodney O. Davis, Jesse K. Weik'e mektup.*

Kovboyculuk oynayarak yanından geçebilirlerdi, o ise işinden başını kaldırmazdı. Çünkü (daha sonra azizleştirilmesi bir kenara) Lincoln hırslı bir adamdı, neredeyse çılgınlık ölçüsünde hırslı.

*"Onu Tanıyorlardı", editör Leonora Morehouse, Theodore Blasgen'in anlatısı.*

Lincoln'ın sakin sakin cübbesini toparlayıp insanların kendisini çağırmasını bekleyen bir adam olduğunu düşünen varsa, onu hiç tanımıyor demektir. Lincoln her zaman hesapçıydı, her zaman ileriye dönük planlar yapardı. Hırsı, durmak dinlenmek bilmeyen küçük bir motordu.

*"Abraham Lincoln'ın İç Dünyası", Michael Burlingame, William H. Herndon'ın anlatısı.*

Benim gibi dünyevi hırsları bir kenara bırakıp aile ve yuvanın nazik zevklerini tercih etmiş ve seçiminin sonucu olarak daha az görkemli bir kamu hayatını kabullenmiş biri, tüm dikkatini aile meselelerine verdiği takdirde, *neler* yaşanabileceği düşünceleriyle insanın başına nasıl kara bulutlar çökebileceğini ancak hayal edebilir.

*"Bir Büyükbabadan Bilgece Sözler ve Derlenmiş Mektuplar" (yayımlanmamış taslak, editör Simone Grand, izinle kullanılmıştır), Norman G. Grand.*

Çocuğunu kaybeden bir ebeveynin kendini paralamasının sonu yoktur. Birini sevmişsek ve sevgimizin hedefi küçük, zayıf ve kırılgan bir varlıksa, koruma için yalnız ve yalnız bize güvenmişse ve koruma, herhangi bir sebepten başarısız olmuşsa, nasıl bir teselli (nasıl bir mazeret, hangi bahane) mümkün olabilir ki?

Olamaz.

Yaşadığımız sürece kuşkular içimizi kemirir.

Ve bir kuşku yatıştırıldığı zaman bir diğeri, sonra bir diğeri onun yerini alır.

*Milland, a.g.e.*

# LXXIII.

Willie Lincoln gibi çocukların ölüme yenik düştüğü evlerde Suçlama ve Vicdan Azabı kol gezer ve böyle bir durumda herkese yetecek kadar suç vardır.

*Epstein, a.g.e.*

Eleştirenler Lincoln'ı kalpsizlikle, Willie hastayken bir parti planlamakla suçladılar.

*Brighney, a.g.e.*

Şimdi düşününce, o muzaffer gecenin anısı ıstırapla lekelenmiş olmalı.

*Leech, a.g.e.*

Willie'nin durumunun kötüleşmeye devam ettiğini görünce Bayan Lincoln davetiyeleri geri çekmeye, resepsiyonu ertelemeye karar verdi. Bay Lincoln davetiyeleri geri çekmemenin iyi olacağını düşündü.

*Keckley, a.g.e.*

Ayın beşi gecesinde, annesi parti için giyinirken Willie ateşler içinde yanıyordu. Her nefesini güçlükle alabiliyordu. Annesi onun ciğerlerinin dolduğunu görebiliyordu ve korkuyordu.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

En azından [Lincoln] herhangi bir adım atılmadan önce doktora danışılmasını önerdi. Böylece Doktor Sloan çağrıldı. Doktor Sloan, Willie'nin daha iyi olduğunu ve hızla iyileşmemesi için hiçbir sebep bulunmadığını söyledi.

*Keckley, a.g.e.*

Doktor Lincoln'ı, Willie'nin iyileşeceğine dair temin etti.

*"Başkan'ın Hipokratları", Dr. Deborah Chase, Joshua Freewell'in anlatısı.*

Ev, Donanma Bandosu'nun çaldığı muzaffer müzikle doldu. Çocuğun hummalı zihnine, sağlıklı bir oyun, arkadaşının sataşmaları gibi geliyordu.

*Sloane, a.g.e.*

Parti çocuğun sonunu hızlandırmasa da, acısını kesinlikle keskinleştirmiştir.

*Mays, a.g.e.*

"Gab&Joust" adlı bir Washington paçavrasında, Bay ve Bayan Lincoln şampanya içerken (gözleri yerine minik X'ler çizilmiş) bir oğlan çocuğunun, "Baba, ben gitmeden önce bir kadeh?" diyerek açık bir mezara girdiğini betimleyen bir karikatür yayımlandı.

*"Dümensiz Gemi: Başkanlar Bocaladığında", Maureen H. Hedges.*

Gürültü, eğlenceler, manyak sarhoş kahkahalar gecenin ilerleyen saatlerine dek sürerken küçük çocuk yüksek ateşle, yapayalnız hissederek orada yatıyor, kapıdaki kara başlıklı şekli kendinden uzak tutmaya çalışıyordu!

*Spicer, a.g.e.*

"Baba, ben gitmeden önce bir kadeh?"
"Baba, ben gitmeden önce bir kadeh?"
"Baba, ben gitmeden önce bir kadeh?"

*Hedges, a.g.e.*

Doktor, Willie'nin iyileşeceğine dair Lincoln'ı temin etti.

*Chase, a.g.e., Joshua Freewell'in anlatısı.*

Lincoln doktorun tavsiyesine uydu.

*Stragner, a.g.e.*

Lincoln doktorun kararını reddedemedi.

*Spicer, a.g.e.*

Başkan ihtiyatı elden bırakarak partinin verilmesini tavsiye etti.

*Hedges, a.g.e.*

Küçük çocuk yukarı katta feci şekilde acı çekerken Başkan'ın izniyle parti verildi.

*Chase, a.g.e., Joshua Freewell'in anlatısı.*

# LXXIV.

Dışarıda bir baykuş öttü.

Takım elbisemizden yükselen kokunun farkına vardım: keten, ter, arpa.

*Buraya bir daha gelmemeye karar vermiştim.*

Diye düşündü Bay Lincoln.

*Ama buradayım.*

*Son bir kez görmek için.*

Ve hasta-kutusunun önünde çömeldi.

*Onun küçük yüzü. Küçük elleri. İşte buradalar. Sonsuza dek. Tam da böyle. Gülümseme yok. Bir daha asla. Ağzı gergin bir çizgi. Uyuyormuş gibi görünmüyor (hayır). Ağzı açık uyurdu ve rüya görürken yüzünden pek* çok *ifade geçerdi; bazen birkaç komik sözcük mırıldanırdı.*

*Eğer Lazarus gerçekten yaşadıysa, o zamanlar geçerli olan koşulların şimdi, burada geçerli olmasını engelleyen bir kural yok.*

Sonra oldukça etkileyici bir şey oldu: Bay Lincoln hasta-bedeni kalkmaya ikna ediyordu. Zihnini sakinleştirdi ve sonra hasta-bedenin kalkmasına izin verecek (onu kaldıracak) bilmediği her ne varsa ona zihnini açtı.

Aptal gibi hissederek, böyle bir şeyin mümkün olduğuna bile...

*Yine de, bu engin bir dünya ve her şey olabilir.*

Hasta-bedene baktı, bir parmağını onun eline koyarak en ufak...

*Lütfen lütfen lütfen.*

Ama hayır.

*Batıl inanç bu.*

*İşe yaramaz.*

*(Aklını başına topla, bayım.)*

*Onu sabit ve süreğen görerek, sonsuza dek yanımda olacağını düşünerek hata yaptım. O sabit değildi, süreğen değildi, zaman geçiyordu, geçici bir enerji patlaması. Bunu bilmem gerekirdi. Doğumunda böyle görünmemiş miydi, dört*

*yaşındayken şöyle, yedi yaşındayken başka şekilde, dokuz yaşında bambaşka görünmüyor muydu? O, bir saniye bile, asla aynı kalmadı.*

*Hiçlikten geldi, biçim aldı, sevildi, hiçliğe dönmeye yazgılıydı.*

*Yalnız, bu kadar erken olacağını düşünmemiştim.*

*Ya da bizden önce gideceğini.*

*İki geçici varlık birbirlerine karşı duygular geliştirdi.*

*İki duman bulutu birbirlerini karşılıklı olarak sevdi.*

*Onu daimi sandım ve şimdi bedelini ödemeliyim.*

*Ben daimi değilim, Mary daimi değil, binalar ve anıtlar bile daimi değil, şehir daimi değil, koca dünya daimi değil. Her şey değişir, her an değişiyor.*

*(Teselli oldun mu?)*

*Hayır.*

*(Zamanı geldi.*

*Gitme zamanı.)*

Bay Lincoln'ın düşüncelerinin yoğunluğuna o kadar dalmıştım ki amacımı tamamen unutmuştum.

Ama sonra hatırladım.

Kal, diye düşündüm. Kalman şart. Bırak Manders yalnız dönsün. Yere otur ve rahatla. Biz çocuğu senin içine çağıracağız. Her iki tarafın da içtenlikle istediği bu bütünleşmeden kim bilir ne tür bir olumlu sonuç doğar.

Sonra *kalması*yla ilgili becerebildiğim en ayrıntılı zihinsel imgeleri ona verdim: oturmak, oturmaktan memnun olmak, rahat rahat oturmak, kalarak huzur bulmak, vesaire, vesaire.

*Gitme zamanı*.

Diye düşündü Bay Lincoln.

Çömeldiği yerden gidiyormuş gibi doğrulacak oldu.

*Tay tay yürürken düştüğünde onu kollarıma alır, gözyaşlarını öperdim. Prester'ın arsasında kimse onunla oynamazken ben bir elmayla oraya gider, elmayı kesip herkese paylaştırırdım.*

*Bu işe yarardı.*

*O ve doğal mizacı.*

*Kısa sürede çocukların başını çekmeye, buyruklar yağdırmaya başladı.*

*Ve şimdi onu bu korkunç yerde yardımsız bırakacağım, öyle mi?*

*(Acılarında boğuluyorsun. Artık ona yardım edemezsin. Sangamon'daki ihtiyar Bay Grasse, aralıksız kırk gün karısının mezarına gitti. Başta hayranlık verici bir davranış gibi geliyordu, ama fazla zaman geçmeden onun hakkında şakalar yapıyorduk ve dükkânı iflas etti.)*

*Dolayısıyla karar verildi:*

*Karar verildi: Gitmeliyiz, şimdi gitmeliyiz...*

*(Ne kadar zor olursa olsun bu tür düşünceleri besleyerek doğru olduğunu bildiğin şeyleri yapabilirsin. Bak.*

*Aşağı bak.*

*Ona bak.*

*Şeye.*

*Nedir o? Bu soruyu dürüstçe düşün.*

*Bir çocuk mu?)*

*Değil.*

*(Nedir o?)*

*Eskiden onu taşıyan şey. Özü (taşınan tarafı, bizim sevdiğimiz tarafı) gitti. Ama bu da sevdiğimiz şeyin bir parçasıydı (onun, kıvılcım ile o kıvılcımı taşıyanın birleşiminin görünüşünü seviyorduk, yürümesini, sekmesini, gülmesini, soytarılık yapmasını), bu, buradaki, o sevdiğimiz şeyin düşük tarafı. O kıvılcım yok, bu, burada yatan, yalnızca...*

*(Düşün. Hadi. O sözcüğün gelmesine izin ver.)*

*Vermemeyi tercih ederim.*

*(Doğru ama. Yardımı dokunacak.)*

*Söylememe gerek yok, hissetmeme, ona göre davranmama gerek yok.*

*(Şeyi putlaştırmak doğru değil.)*

*Gideceğim, gidiyorum, daha fazla ikna edilmeye ihtiyacım yok.*

*(Söyle, hakikat aşkına söyle. İçinde yükselen sözcüğü söyle.)*

*Ah benim küçük oğlum.*

*(O kıvılcım yok, burada yatan yalnızca...*

*Söyle.)*

*Et.*

Talihsiz bir...

Çok talihsiz bir sonuç.

Tüm gücümle yine denedim:

Kal, diye yalvardım. Hâlâ yardım edebilirsin ona. Kesinlikle yardım edebilirsin. Ona çok faydan dokunur hâlâ. O önceki yerde olduğundan çok daha büyük faydan dokunur.

Çünkü onun ebedi hayatı söz konusu, bayım. Burada kalırsa, onu kaplayacak olan ıstırap hayal bile edemeyeceğin kadar büyük.

Bu yüzden: Dur, bekle, kaçıp gitme, azıcık otur, rahat et, oyalan, yerleş, memnun ol.

Yalvarırım.

*Bunun faydası olacağını düşünmüştüm. Olmuyor. Ona bir daha bakmama gerek yok. Willie'ye bakmak istediğimde, yüreğimde bakacağım. Doğru olan da bu. Orada hâlâ sapasağlam. Onunla konuşabilsem, kararımı onaylayacağını biliyorum; gitmemin doğru olduğunu, bir daha gelmememi söylerdi. Öylesine asil bir ruhu vardı. Kalbi en çok iyiliği severdi.*

*Benim sevgili küçük oğlum. Yapılacak doğru şeyi her zaman bilirdi. Ve yapmam için teşvik ederdi beni. Şimdi yapacağım. Zor olsa da. Tüm armağanlar geçicidir. Bundan gönülsüz olarak vazgeçiyorum. Ve bu armağan için sana teşekkür ediyorum. Tanrım. Ya da dünya. Onu bana veren her ne ise, alçakgönüllülükle teşekkür ediyorum, ona hakkıyla davrandığımı umuyorum; buradan giderek, hakkıyla davranmaya devam edeceğimi de.*

*Sevgi, sevgi, senin ne olduğunu biliyorum.*

*hans vollman*

## LXXV.

Tırnaklarımızla ve yakında bulduğumuz keskin taşlarla kemerine dolanan uzantıyı kesip çıkarmak üzereydik.

*rahip everly thomas*

Oldu sayılır! diye seslendi Bay Vollman.

*roger bevins iii*

Ama çok geçti.

*rahip everly thomas*

Bay Lincoln hasta-kutusunu kapattı. (İçim burkuldu.)

*roger bevins iii*

Kutuyu kaldırdı, duvardaki oyuğa taşıdı ve yerleştirdi.
(Her şey bitmişti.)

*rahip everly thomas*

Ve kapıdan çıktı.

*roger bevins iii*

# LXXVI.

Artık suskunlaşmış kalabalığın içine doğru.

*rahip everly thomas*

Kalabalık uysallıkla açılarak ona yol verdi.

*roger bevins iii*

Gitti mi? diye bağırdı çocuk.

Onu kurtarmayı başarmıştık. Duvardan ayrıldı ve birkaç adım sendeledikten sonra yere oturdu.

*rahip everly thomas*

Ama uzantılar, ânında yine ona sarılmaya başladı.

*roger bevins iii*

# LXXVII.

Gel, dedim Bay Bevins'e. Ben tek başıma yeterli olamadım. Bence birlikte denemeliyiz. Onu durdurmak için.

*hans vollman*

Rahip, dedi Bay Bevins bana. Bize katılır mısın? Fazladan bir zihin bile fark yaratabilir.

Özellikle de seninki kadar güçlü bir zihin, dedi Bay Vollman.

Seneler önce, arkadaşlarımla birlikte, geç saatlerde gizlice buraya giren kavgalı bir çifti *işgal* etmiştik. O iki gencin zina etmesini sağlamıştık. Sonra yeniden nişanlanmışlardı. Barışmalarından yaklaşık bir sene sonra genç koca buraya dönüp o randevu yerini yine aradı. Meraklanıp yine bedenini işgal ettik ve başta nişan atmalarına neden olan şeylerin, evliliğin bereketli ikliminde büyüyüp işlediğini, sonunda genç karısının kendini zehirlemesine neden olduğunu öğrendik.

O olaydaki müdahalemizin ellerimizde kan lekeleri bıraktığını söyleyebiliriz.

Orada ve o anda, bir daha benzer bir uygulamaya asla katılmamaya yemin ettim.

Ama çocuğa duyduğum sevgi ve önceki ilgisizliğim yüzünden bu hale geldiği inancı, o yeminden dönmeme ve beni arkadaşlarıma katılmaya sevk etti.

*rahip everly thomas*

Beyaz taş evden dışarı fırlayarak becerebildiğimizce hızlı süzüle-yürüdük ve üçümüz çabucak Bay Lincoln'a yaklaştık.

*roger bevins iii*

Sonra sıçradık.

*hans vollman*

Başkan’ın içine.

*roger bevins iii*

Kalabalık çevremizi sardı.

*hans vollman*

Bizi gören pek çok cüretkâr kişi de girmeye çalıştı.

*rahip everly thomas*

Önce koşup Başkan’ın içinden geçerek veya ona sürtünerek deneme yaptılar, sonra balık yakalamak için gölün yüzeyine sürtünüp yükselen dalgıç kuşları gibi içine girip çıktılar.

*hans vollman*

Açık sözlü eski kazan imalatçısı Bay Cohoes, Bay Lincoln’a ayak uydurdu, ona arkadan yaklaşarak bedenine girdi ve orada kaldı, adım adım, onunla aynı şekilde hareket etti.

*roger bevins iii*

Çok kolay! dedi Cohoes, kendi cüretinin heyecanlıyla tizleşmiş bir sesle.

*rahip everly thomas*

Şimdi herkes cesaretlenmişti.

*hans vollman*

Kısa süre sonra genel bir harekete dönüştü bu.

*roger bevins iii*

Kimse, dışında kalmak istemiyordu.

*hans vollman*

Pek çok kişi iç içe geçerek...

*rahip everly thomas*

Birbirlerinin içine giriyorlardı...

*hans vollman*

Hep birlikte bütünleşerek...

*roger bevins iii*

Gerektiğinde küçülerek...

*hans vollman*

Herkes sığabilsin diye.

*roger bevins iii*

Bayan Crawford içine girdi ve her zamanki gibi Bay Longstreet tarafından ellendi.

*hans vollman*

Hançerlenmiş Bay Boise girdi, Andy Thorne girdi, Bay Twistings girdi, Bay Durning de girdi.

*roger bevins iii*

Teğmen Stone'dan ve onun devriyelerinden kurtulmuş olan Zenci kıtası da girdi; bu kişilere yakın olma fikrinden tiksinen Stone ve devriyeleri peşlerinden gelmeyi reddetti.

*rahip everly thomas*

Baronlar da içerideydi şimdi; Bayan Doolittle, Bay Johannes, Bay Bark ve Tobin "Porsuk" Muller de içerideydi.

*roger bevins iii*

Pek çok başkasıyla birlikte.

*hans vollman*

Sayamayacak kadar çok.

*rahip everly thomas*

Sayısız irade, anı, şikâyet, arzu, öylesine çok ham yaşam gücü.

*roger bevins iii*

(Manders, fenerini kaldırıp ağaçların arasında Başkan'a yol gösterirken) aklımıza, o kitle gücünü kendi amacımıza hizmet etmek için *dizginleyebileceğimiz* geldi.

*hans vollman*

Bay Vollman'ın tek başına başaramadığı şeyi...

*roger bevins iii*

Belki hepimiz, birlikte çalışarak başarabilirdik.

*rahip everly thomas*

Böylece, fener ışığı önümüze düşerken, içerideki herkesten, hep birlikte Bay Lincoln'dan durmasını teşvik etmelerini istedim.

*hans vollman*

(İlk önce onu *durduracak*, bunu başarabilirsek de onu *geri gönderecektik*.)

*rahip everly thomas*

Herkes razı oldu.

*roger bevins iii*

Onlardan herhangi bir şey istenmesi ve ufacık da olsa bir şeye katılmaları karşısında koltukları kabararak.

*rahip everly thomas*

*Dur!* diye düşündüm ve onca kişi de bana katılarak, aynı dürtüyü kendi tarzında ifade etti.

*roger bevins iii*

*Dur, yerinde kal, yürüme.*

*hans vollman*

*Bırak, kes, her tür ileri hareketi durdur.*
Vesaire.

*rahip everly thomas*

Ne keyif. Orada olmak ne keyifti. Birlikte. Ortak bir amaçta birleşmiş. Orada, içeride birlikte ama aynı zamanda birbirimizin içinde, dolayısıyla birbirimizin ve Bay Lincoln'ın zihnini görerek. Bunu birlikte yapmak ne güzel bir his!

*roger bevins iii*

Diye düşündük.

*hans vollman*

Hepimiz düşündük.

*rahip everly thomas*

Birlikte. Aynı anda.

*hans vollman*

Olumlu bir niyetle birleşmiş tek bir kitle-zihni.

*roger bevins iii*

Tüm bencil endişeler (kalmak, gelişmek, kendi gücünü korumak) şimdilik bir kenara atılmış.

*rahip everly thomas*

Ne ferahlatıcı.

*hans vollman*

Bütün bunlardan kurtulmak.

*roger bevins iii*

Normalde çok yalnızdık.
Kalmak için mücadele ediyorduk.
Hata yapmaktan korkuyorduk.

*hans vollman*

Her zaman öylesine yalnız hissediyorduk ki. Önceki yerdeyken...

*rahip everly thomas*

Şimdi hatırlıyorduk...

*hans vollman*

Hepimiz ânında hatırladık...

*rahip everly thomas*

Aniden *hatırladım*: kiliseye gitmek, çiçek göndermek, Teddie'nin pişirip getirdiği kekler, omza dolanan kol, siyahlara bürünmek, saatlerce hastanede beklemek.

*roger bevins iii*

Banka skandalının en kötü zamanında Leverworth'ün Burmeister'a iki çift nazik laf etmesi; Batı Bölgesi'ndeki yangından sonra Furbach'ın cüzdanını çıkarıp Dr. Pearl'e yüklü bir bağış yapması.

*hans vollman*

El ele tutuşarak dalgaların arasına dalıp boğulmuş zavallı Chauncey'yi

aramamız; kaba harflerle *Bizim Fakirlerimiz* yazılmış kanvas kesenin içine düşen madeni paraların çınlaması; hep birlikte alacakaranlıkta kilise avlusunda diz çöküp yabani otları yolmamız; gece Koyun Koruluğu'ndaki zavallı kadınlar için yardımcımla birlikte taşıdığımız dev yeşil çorba kazanının tangırtısı.

*rahip everly thomas*

Kocaman, kaynayan bir çikolata kazanının etrafına toplanmış biz mutlu çocuklar güruhu ve bize kedi yavrularıymışız gibi sevgi dolu sesler çıkararak kazanı karıştıran sevgili Bayan Bent.

*roger bevins iii*

Tanrım, ne olay! İnsanın kendini bu şekilde genişlemiş bulması!

*hans vollman*

Nasıl unutabilmiştik? Bunca mutlu anıyı?

*rahip everly thomas*

Kalmak için, insanın öncelikli sebebine derinlemesine odaklanması gerekiyor, başka her şeyi dışarıda bırakarak.

*roger bevins iii*

İnsanın her fırsatta kendi hikâyesini anlatması gerekiyor.

*hans vollman*

(Anlatmasına *izin yoksa* da onu düşünmesi gerekiyor.)

*rahip everly thomas*

Ama şimdi bunun bize pahalıya mal olduğunu görüyorduk.
Çok şeyi unutmuştuk, eskiden olduğumuz ve bildiğimiz her şeyi.

*roger bevins iii*

Şimdi bu talihli bütünleşme sayesinde...

*rahip everly thomas*

Bir şekilde doğal bütünlüğümüzü yeniden edinmiştik (tıpkı üzerine yerleştirilmiş taşlar, kaldırılmış çiçekler gibi).

*roger bevins iii*

Tabiri caizse.

*hans vollman*

Güzel bir histi.

*rahip everly thomas*

Güzel.

*hans vollman*

Çok güzel bir his.

*roger bevins iii*

Ve bize çok iyi geliyor gibiydi.

*rahip everly thomas*

O tarafa baktığım zaman aniden Bay Vollman'ı *giyinik* buldum; organı da normal boyuna inmişti. Giysileri *hırpaniydi*, doğru (matbaacı önlüğü, mürekkep lekeli ayakkabılar, uyumsuz çoraplar) ama yine de: Bir mucize.

*roger bevins iii*

Bay Bevins'in bana baktığını fark ettiğimde, onun artık, bakılması zor bir göz, burun ve el kümesi olmadığını gördüm. Yakışıklı bir genç adamdı, ateşliydi, hoş bir siması vardı: bir çift göz, burun, bir çift el, kırmızı yanaklar; önceden gözlerle dolu olduğundan saçları gereksiz kılan yerde de gür siyah saçlar vardı. Bir başka deyişle, her şeyi doğru sayıda olan, cazip bir genç adam.

*hans vollman*

Affedersiniz, dedi Rahip mahcup mahcup. Sormama izin verirseniz. Ben nasıl görünüyorum?

Çok iyi, dedim. Tamamen rahat.

Hiç korkuyormuş gibi değilsin, dedi Bay Vollman.

Kaşlar doğru yükseklikte, dedim. Gözler aşırı iri değil.

Saçların artık dimdik kalkmıyor, dedi Bay Vollman.

Ağzın artık O biçiminde açılmamış, dedim.

*roger bevins iii*

Ve bu mutlu nimetten tek faydalananlar bizler değildik.

*rahip everly thomas*

Bilmediğimiz bir sebepten, Tim Midden'ın peşinde her zaman kendi daha büyük bir versiyonu dolaşırdı ve sürekli ona doğru eğilip moral bozucu şeyler

söylerdi; şimdi bu dev yaratık da gitmişti.

*hans vollman*

Bay DeCroix ve Profesör Bloomer birbirlerinden ayrılmışlardı ve ne kadar yakın yürürlerse yürüsünler yeniden birleşmiyorlardı.

*roger bevins iii*

Önemli bir belgeyi yanlış dosyaya koyarak şirketin iflasına sebep olan ve bunun ardından iş bulamayan, içmeye başlayan, evini kaybeden, karısının aşırı kaygıdan hasta-kutusuna gitmesine tanık olan, sürekli artan içkisi yüzünden çocukları muhtelif yetimhanelere dağıtılan, normalde pişmanlıkla iki büklüm gezen, tepesine hüzünlü bir tutam kır saç kondurulmuş parantez gibi görünen, tepeden tırnağa titreyen, aşırı ihtiyatla hareket eden, en ufak bir hata yapmaktan ödü kopan rezil olmuş katip Bay Tadmill.

Onu şimdi yakasında bir çiçek, yeni bir işe başlamış, umut dolu, çevik, sarışın bir genç adam olarak görüyorduk.

*rahip everly thomas*

Bay Longstreet tacizi bıraktı, gözyaşlarına boğuldu ve Bayan Crawford'tan af diledi.

*roger bevins iii*

(Sadece... o kadar yalnızım ki, sevgili kızım.)

*sam "çapkın" longstreet*

(Dilersen sana bazı yaban çiçeklerimizin isimlerini söyleyebilirim.)

*bayan elizabeth crawford*

(Onları dinlemek bir zevk olur.)

*sam "çapkın" longstreet*

Normalde neredeyse tıpatıp aynı kocakarılar olarak görünen Verna Blow ve annesi Ella (aslında ikisi de doğumda ölmüştü ve dolayısıyla o eski yerde hiç yaşlanmamışlardı) şimdi yine genç görünüyorlardı (ikisi de birer çocuk arabası itiyordu), kesinlikle nefes kesici.

*hans vollman*

Defalarca tecavüze uğramış zavallı Litzie konuşma yetisini kazandı ve ilk sözleri, sessizlik ve yalnızlık içinde geçen onca sene boyunca onun adına

konuştuğu için Bayan Hodge’a teşekkür etmek oldu.

*elson farewell*

Bayan Hodge, o sevgili kadın, Litzie’nin teşekkürünü donuk bir baş sallamayla kabul edip hayretle, yenilenmiş el ve ayaklarına baktı.

*thomas haden*

Fakat bizim yaşadığımız bu mucizevi dönüşümlere rağmen, Bay Lincoln durmuyordu.

*roger bevins iii*

Hiç.

*hans vollman*

Tersine.

*rahip everly thomas*

Öncekinden de hızlı yürüyor gibiydi.

*roger bevins iii*

Buradan mümkün olduğunda çabuk ayrılmak için.

*hans vollman*

Ah, ben, diye mırıldandı Verna Blow; yenilenmiş güzelliği, o muazzam yenilgi ânında bile bana harika geldi.

*roger bevins iii*

# LXXVIII.

Bekârlara seslendim, onlar da hemen geldiler, ben çaresiz bir durumda olduğumuzu açıklarken (her zamanki sevimli, naif, dikkatli halleriyle) minik mezuniyet keplerini savurarak yukarıda süzüldüler. Onlardan mekânı dolaşarak bulabildikleri kadar çok kişiyi yardıma çağırmalarını istedim.

Tam olarak nasıl söyleyelim? diye sordu Bay Kane.

Pek “laf ebesi” sayılmayız! dedi Bay Fuller.

Bir çocuğu kurtarmak için çabaladığımızı söyleyin, dedi Bay Vollman. Tek günahı çocuk olmak olan bir çocuk. Bu mekânın mimarı, bizim bilemediğimiz nedenler yüzünden, çocuk olmanın ve hayatı burada kalmak isteyecek kadar çok sevmenin ağır bir cezayı hak eden korkunç bir günah olduğuna karar vermiş.

Onlara hiç olmaktan bıktığımızı söyleyin, hiçbir şey yapamamaktan, kimse için önemli olmamaktan, sürekli korku içinde yaşamaktan bıktığımızı, dedi Rahip.

Bunların hepsini hatırlayabileceğimizden emin değilim, dedi Bay Kane.

Büyük bir işe benziyor, dedi Bay Fuller.

Bay Lippert ne derse onu yapacağız, dedi Bay Kane. En büyüğümüz o.

*roger bevins iii*

Aslında, Üçümüz de aynı yaştaydık, her birimiz bu Mekâna yirmi sekizinci Senemizin ortasında gelmiştik (henüz sevilmemiş ve evlenmemiş bir halde), ama *teknik olarak* ben gerçekten de küçük Grubumuzun Kıdemli üyesiydim, çünkü buraya ilk ben gelmiştim ve dokuz sene yalnız yaşamıştım, sonra Bay Kane bana katılmıştı (zamansız bir biçimde kalçasına saplanan bir Kızılderili Mızrağı eseri), ardından Bay Kane ve ben on bir sene boyunca Ayrılmaz İkili olmuştuk, sonra Acemi Genç gelmişti, Bay Fuller Delaware’de sarhoşken bir silodan aptalca bir atlayış yaparak Üçlümüzü tamamlamıştı.

Düşünüp taşındıktan sonra, bu işe karışmanın Çıkarımıza uygun olmadığına karar verdim, çünkü bu Meselenin bizimle ilgisi yoktu, Özgürlüğümüze büyük

Tehdit oluşturabilir, sırtımıza iğrenç Görevler yükleyebilir, Canımız ne isterse tam olarak onu yapma Çabamıza engel olabilir, hatta burada Kalma yeteneğimiz üzerinde muzır Etkisi olabilirdi.

Feci üzgünüz, diye bağırdım aşağıya. Bunu yapmak istemiyoruz ve bu yüzden yapmayacağız!

*stanley "profsür" lippert*

Bekârların aşağıya attıkları fötr şapkaydı: siyah, ciddi, kasvetli; her zamanki neşelerine rağmen durumun ciddiyetini anlamışlar ve burada kalmaya niyetleri olmasa da daha fazla yardımcı olamadıkları için üzülüyorlarmış gibiydi.

*rahip everly thomas*

Ama hüzünleri fazla sürmedi.

*hans vollman*

Aşk arıyorlardı (kendi kendilerine öyle diyorlardı); bu yüzden sürekli hareket halinde olmaları gerekiyordu: Umutlu, şakacı, canlı olmaları ve sürekli bakmaları, aramaları lazımdı.

*roger bevins iii*

Kıymetli özgürlüklerinden vazgeçmelerini eşsiz güzelliğiyle haklı çıkaracak birini bulmak için yeni gelenleri ya da gözden kaçmış eski gelenleri arıyorlardı.

*rahip everly thomas*

Bu yüzden uzaklaştılar.

*hans vollman*

"Profsür" Lippert önde, biz arkada, neşeyle mekânı dolaşmaya başladık.

*gene "hayta" kane*

Tepelerin ve patikaların üzerinde alçaktan uçtuk, hızla hasta-evlerinin, barakaların, ağaçların, hatta diğer âlemden bir geyiğin içinden geçtik.

*jack "palavracı" fuller*

Aynı anda girip çıkmamızdan ürken geyik, arı sokmuş gibi şahlandı.

*gene "hayta" kane*

# LXXIX.

Cesareti kırılan bireyler Bay Lincoln’ın içinden çıkmaya başladı.

*roger bevins iii*

Fetüs gibi tortop olarak dışarı yuvarlandılar.

*hans vollman*

Jimnastikçi çevikliğiyle balıklama dışarı atladılar.

*roger bevins iii*

Ya da basitçe yavaşladılar ve Başkan’ın onları bırakıp ilerlemesine izin verdiler.

*hans vollman*

Her biri yere kapanarak hayal kırıklığıyla inlemeye başladı.

*rahip everly thomas*

Her şey bir aldatmacaydı.

*roger bevins iii*

Bir kuruntu.

*rahip everly thomas*

Sadece bir umut.

*roger bevins iii*

Sonunda, J. L. Bagg’in oradan geçerken (*Artık Sonsuza Dek Işıkta Yaşıyor*) biz bile çıktık.

*hans vollman*

İlk önce Bevins, sonra Vollman, sonra da ben.

*rahip everly thomas*

Muir anıtının yakınında sırayla patikaya düştük.

*hans vollman*

(Bir levhanın üzerinde yan yana yatan denizci kıyafetli iki oğlan çocuğunun üzerine eğilmiş melekler.)

*roger bevins iii*

*(Felix ve Leroy Muir.*
*Denizde Göçtüler.)*

*rahip everly thomas*

(Güzel bir anıt değildi. Melekler, genç denizcileri ameliyat edecekmiş ama nereden başlayacaklarını bilemiyormuş gibi görünüyorlardı.)

*hans vollman*

(Bir de, bir sebepten, ameliyat masasının üzerinde iki kürek vardı.)

*roger bevins iii*

Ancak o zaman çocuğu ve şimdi neler çektiğini anımsadık.

*hans vollman*

Zayıflığımıza rağmen canlandık ve geri döndük.

*roger bevins iii*

# LXXX.

Ve o kitle bütünleşmesi benden çok şey almış olsa da (şimdi çevremde hayatıma dair ısrarlı, puslu bir zihinsel ayrıntılar bulutu asılıydı: İsimler, yüzler, gizemli fuayeler, çok eski yemeklerin kokuları; kim bilir hangi evden kalma halı desenleri, çatallar bıçaklar, tek kulağı eksik bir oyuncak at, karımın adının *Emily* olduğunu hatırlayışım), aradığım asıl gerçeği vermemişti bana, yani neden lanetlendiğim bilgisini. Patikada durup diğerlerinin gerisinde kaldım, o buluta odaklanmaya, kim olduğumu ve ne kötülük yaptığımı hatırlamaya çalıştım ama hatırlayamadım, sonra arkadaşlarıma yetişmek için peşlerinden seğirttim.

*rahip everly thomas*

# LXXXI.

Çocuk, beyaz taş evin zeminine yığılmıştı; boynuna kadar, tamamen sertleşmiş bir kabukla kaplıydı.

*hans vollman*

Ortam leş gibi yabani soğan kokuyordu ve gittikçe daha farklı, daha pis bir kokuya dönüşmekteydi, adı olmayan bir koku.

*rahip everly thomas*

Çocuk pes etmiş, donuk gözlerle bize bakarak yatıyordu.

*roger bevins iii*

Her şey bitmişti.

*rahip everly thomas*

Çocuk ilacını almalıydı.

*hans vollman*

Veda etmek için toplandık.

*roger bevins iii*

Bir kadın sesi çınladığı zaman ne kadar şaşırdığımızı hayal edin. Kadın konuşmayı önerdi, sonra da (ebedi) defni için çocuğu çatıya taşımak istiyorsak "ÇOCUĞUN" bir itirazı olmayacağını söyledi.

*rahip everly thomas*

Hatırlatırım, bunların hiçbiri bizim seçimimiz değildi, dedi pesten bir ses, hafif bir pelteklikle. Zorlandık.

*roger bevins iii*

Bu sesler kabuğun kendisinden geliyormuş gibiydi.

*hans vollman*

Kabuk *insanlardan* oluşmuştu. Bizim gibi kişilerden. Bizim eskiden olduğumuz gibi kişilerden. Eski insanlar, bir şekilde büzülmüş ve yapının dokusuna işlemiş. Binlerce minik kıvranan beden, hiçbiri bir hardal tohumundan daha büyük değil; minyatür yüzlerini buruşturarak yukarı, bize bakıyorlar.

*rahip everly thomas*

Onlar kim? Eskiden kimdiler? Nasıl bu şekilde "zorlandılar?"

*roger bevins iii*

Bunu tartışmayacağız, dedi kadın sesi. Bunu konuşmayacağız. Hatalar yapıldı, dedi pes ses.

*hans vollman*

Benim tavsiyem? dedi üçüncü bir ses, İngiliz aksanıyla. Düşmanınızdan koskoca bir alayı katletmeyin.

Sevgilinizle birlikte, yaşayan bir bebekten kurtulmak için plan yapmayın, dedi pes ses, peltek tarzıyla.

*roger bevins iii*

Sevdiğinizi zehirle öldürmek yerine, ona tahammül edin, dedi kadın.

*rahip everly thomas*

Çocuklarla cinsel birleşme yasak, dedi aksanına bakılırsa Vermontlu yaşlı bir adam sesi, .

*hans vollman*

Her biri, konuşurken, ilgili bir yüzle, ıstırap ve keder ifadesiyle, kısacık bir an için kabuktan dışarı bakıyordu.

*rahip everly thomas*

Bu mekânda pek çok tuhaf şey görmüştük.

*roger bevins iii*

Ama en tuhafı buydu.

*hans vollman*

Siz… siz Cehennemde misiniz? diye sordu Rahip.

En kötüsü değil, dedi Britanyalı bir adam.

En azından kafamızı sıra sıra tornavidalara vurmaya zorlanmıyoruz, dedi kadın.

Alev alev bir boğa tarafından fiili livata uygulanmıyor, dedi pes sesli peltek.

*roger bevins iii*

Günahım her neyse, *bu kişilerin* günahları ile karşılaştırıldığında küçük olması gerek diye düşündüm (diye umdum). Ama ben de onların türündendim. Değil miydim? Göçtüğüm zaman onlara katılacaktım, öyle görünüyordu.

Defalarca vaazda söylediğim gibi, Tanrımız korku verici bir Tanrıdır ve gizemlidir; öngörülemezdir ama doğru bildiği gibi hüküm verir ve biz O'nun kuzularıyız, bize ne sevgiyle ne de kötücüllükle bakar; O'nun buyruğuyla, bizim algılayamayacağımız kurallara göre, bazıları mezbahaya gider, diğerleri çayıra salınır.

Bize yalnızca *kabullenmek* düşer; O'nun kararını ve bize verilen cezayı kabul etmek.

Ama iş bana gelince, bu öğreti tatmin etmemişti.

Ah, hastaydım, ruhum hastaydı.

*rahip everly thomas*

Nasıl olacak, madem? dedi Britanyalı. Burada mı? Yoksa çatıda mı?

*hans vollman*

Bütün gözler çocuğa döndü.

*roger bevins iii*

Çocuk gözlerini iki kez kırpıştırdı, ama bir şey söylemedi.

*hans vollman*

Belki, dedi Bay Bevins. Belki bir istisna yapabilirsiniz.

Ve kabuktan acı kahkahalar yükseldi.

O iyi bir çocuk, dedi Bay Vollman. İyi bir çocuk ve pek çok...

Bunu daha önce pek çok iyi çocuğa yaptık, dedi kadın.

Kural kuraldır, dedi Britanyalı.

Ama sorabilir miyim, dedi Bay Bevins, neden çocuklar için bizimkilerden farklı kurallar olsun? Hiç adil değil.

Kabuktan, çoğu bizim için tamamen yabancı olan, farklı dillerde öfkeli ve azarlayıcı sözler geldi.

Lütfen bize adaletten bahsetme, dedi kadın.

Adaletmiş, hah, dedi Vermontlu.

Ben Elmer'ı öldürdüm mü? dedi kadın.

Öldürdün, dedi Britanyalı.

Öldürdüm, dedi kadın. Önceki hayatım boyunca hiç kimseyi öldürmedikten sonra beni *tam da bunu yapmaya* sevk edecek belli eğilimler ve arzularla doğmuş muydum? Evet. *Bu* benim eserim miydi? Bu *adil* miydi? Azgın, açgözlü, insan sevmez doğmayı ve Elmer'ı bu kadar sinir bozucu bulmayı ben mi istedim? Hayır. Ama oldu işte.

Ve işte buradasın, dedi Britanyalı.

İşte buradayım, aynen öyle, dedi kadın.

Ben de buradayım, dedi Vermontlu. Çocuklarla seks yapma arzusuyla doğmayı ben mi istedim? Annemin rahmindeyken böyle bir istekte bulunduğumu hatırlamıyorum. O dürtüyle mücadele ettim mi? Hem de nasıl. Eh, biraz. Ne kadar mücadele edebildiysem. Belli bir hastalıkla doğmuş biri o konuda ne kadar mücadele edebiliyorsa. O önceki yerden ayrıldıktan sonra, beni sorgulayanlara bunu anlatmaya çalıştım mı?

Çalışmışsındır herhalde, dedi kadın.

Elbette çalıştım, dedi Vermontlu kızgınlıkla.

Nasıl karşılık verdiler? diye sordu Britanyalı.

Pek hoş değil, dedi Vermontlu.

Bu konularda düşünmek için epey zamanımız oldu, dedi kadın.

Aslında çok fazla zamanımız oldu, dedi Vermontlu.

Dinleyin, dedi pes sesli peltek, hikâye anlatırcasına. Marie'yle ben, o bebeğin işini gördüğümüzde iyiliğe hizmet ettiğimizi düşünüyorduk. Gerçekten! Birbirimizi seviyorduk; bebek tam olarak doğru değildi; aşkımıza engel oluyordu; o şeyin (oğlanın) geciken gelişmesi aşkımızın doğal ifadesini engelliyordu (yolculuğa çıkamıyorduk, dışarıda yemek yiyemiyorduk, nadiren ufak bir mahremiyet şansı bulabiliyorduk) ve bu yüzden (onu Furniss Deresi'ne bırakarak) bebeğin olumsuz etkisini ortadan kaldırmak bizi özgürleştirecekti (en azından o sırada bize öyle geldi); böylece daha sevgi dolu olacaktık, dünyayı daha dolu dolu deneyimleyecektik ve onu da sonsuza dek tam olarak doğru olmamanın doğuracağı acılardan kurtarmış olacaktık; onu da özgürleştirecek, toplam mutluluğu azamiye çıkaracaktık.

Size öyle gelmiş, dedi Britanyalı.

Öyle geldi, gerçekten öyle geldi, dedi pes sesli peltek.

Şimdi öyle geliyor mu? diye sordu kadın.

Daha az, dedi pes sesli peltek, hüzünle.

O zaman cezan istenen etkiyi yaratmış, dedi kadın.

*rahip everly thomas*

Biz neysek oyduk! diye bağırdı pes sesli peltek. Nasıl başka türlü olabilirdik? Ya da, bu şekildeysek, nasıl başka türlüsünü yapabilirdik? Biz *o zaman da* öyleydik ve kendi içsel kötülüğümüz yüzünden değil, *o ana kadarki* deneyimlerimiz ve algılarımız yüzünden o duruma geldik.

Kader, alınyazısı, dedi Vermontlu.

Zaman tek yönlü aktığı ve bizi sürükleyip götürdüğü için, tam olarak bu şekilde etkilendiğimiz ve yaptığımız türden şeyleri yaptığımız için, dedi pes sesli peltek.

Sonra da bu yüzden zalimce cezalandırılıyoruz, dedi kadın.

Beluciler alayımızı kırıp geçiriyordu, dedi Britanyalı. Ama sonra gidiş değişti ve bir sürüsü beyaz bayrakla bize teslim oldu, sonra hendeğe gittiler, adamlar benim emrimle ateş etti (hiçbiri memnuniyetle yapmadı bunu, hatırlatırım) ve beyaz bayraklarını o vahşilerin üzerine atıp hepsini gömdük. Nasıl başka türlü yapabilirdim? Zaman tek yönde akarken ve ben bu şekilde yaratılmışken? Çabuk öfkelenmeme neden olan mizacım, erkeklik ve şeref hakkındaki fikirlerim, küçükken üç ağabeyim tarafından geberene kadar dövülmem, hele de o tüfek ellerimde öylesine güzel bir his yaratırken ve düşmanlarımız o kadar iğrenç görünürken? O zamanda yaptığımdan daha farklısını nasıl yapabilirdim (herhangi birimiz nasıl yapabilirdi)?

Bu sav ikna edici oldu mu peki? dedi kadın.

Olmadığını çok iyi biliyorsun, kaltak karı! dedi Britanyalı. Çünkü buradayım.

Hepimiz buradayız, dedi Vermontlu.

Ve sonsuza dek burada olacağız, dedi Britanyalı.

Bu konuda yapılabilecek hiçbir şey yok, dedi pes sesli peltek.

Bu konuda yapılabilecek hiçbir şey yoktu, dedi kadın.

*roger bevins iii*

O tarafa baktığım zaman Rahip'in yüzünden geçen ifadeyi gördüm, bir kararlılık ve meydan okuma kıpırtısı.

*hans vollman*

Günahlarını böylesine edilgen bir biçimde, hatta gururla, en ufak pişmanlık izi olmadan kabullenen *bu kişilerle* aynı sınıfa koyulmak?

Buna dayanamıyordum; şu anda bile, her tür umudun ötesinde mi

olmalıydım?

(Belki, diye düşündüm, inanç *budur*: Tanrımızın en ufak iyi niyete açık olduğuna inanmak.)

*rahip everly thomas*

Yeter, dedi Vermontlu.

İşimize bakalım, dedi kadın. Bu çocuk için çok fazla emek harcadık zaten.

Önceki? dedi Britanyalı. Kız? O çok daha uysaldı.

Harika bir çocuk, dedi kadın. Tamamen edilgen.

Bize hiç sorun çıkarmadı, dedi Britanyalı.

Canımız nasıl istiyorsa öyle yaptık ona, dedi pes sesli peltek.

Diğer yandan, onun bu kadar çok "yardımcısı" yoktu, dedi Vermontlu.

Doğru, dedi Britanyalı. Ona hiç kimse, en ufak yardımda bulunmadı.

Delikanlı? dedi kadın. *Burada* mı olacak? Yoksa çatıda mı?

*roger bevins iii*

Çocuk sessiz kaldı.

*hans vollman*

Çatıda, dedi Rahip. Lütfen.

Pekâlâ, dedi kadın.

Kabuk hemen düştü ve çocuk serbest kaldı.

*roger bevins iii*

Onu oraya taşıma şerefine nail olmayı rica edebilir miyim? dedi Rahip.

Kesinlikle, dedi kadın.

*hans vollman*

Eğilip çocuğu kucağıma aldım.

Kaçtım.

Mezardan gecenin içine.

Süzüle-koştum.

Rüzgâr gibi süzüle-koştum.

Ona sığınak olabilecek tek yere.

*rahip everly thomas*

## LXXXII.

Sevinç, coşku!
Son derece cüretkâr bir girişim!

*roger bevins iii*

Orospu çocuğu! diye bağırdı kadın bıkkınlıkla.

*hans vollman*

Bay Vollman ve ben beyaz taş evden çıktık ve süzüle-koşarak Rahip'in peşine düştük.

*roger bevins iii*

Arkamızda alçak bir dalga patladı, iblis varlıklar o anda neyin içindeyseler (çimen, toprak, mezar taşı, heykel, bank) o maddeden oluşan, diz boyunda, hareketli bir duvar...

*hans vollman*

Dalga bizi geçti...

*roger bevins iii*

(Deniz dalgalarının içindeki çocuklar gibi bizi havaya kaldırdı ve sonra yine indirdi.)

*hans vollman*

...ve Rahip'e yetişti.

*roger bevins iii*

Çevresinde kırılan madde-bulanıklığının çarpıp sarstığı Rahip, bahçıvan barakasının yakınındaki küçük tepeye yöneldi.

*hans vollman*

Şapel görünmüştü ve aniden onun niyetini anladık.

*roger bevins iii*

İblis varlıklar ikiye ayrıldı ve Rahip'in iki yanını aldı, sonra diz hizasında birleşerek onun ayağına takıldılar.

*hans vollman*

Rahip düşerken çocuğu korumak ve darbenin şiddetini soğurmak için içgüdüyle sırtüstü döndü.

*roger bevins iii*

Ve onu yakaladılar.

*hans vollman*

Onları.

Oğlanın üzerine atıldılar, ama oğlana atılırken Rahip'i de mıhladılar.

*roger bevins iii*

O çılgınlık içinde, rahiple çocuğu birbirlerinden ayırt edemez olmuşlardı ve ayırt etmekle de ilgileniyormuş gibi görünmüyorlardı.

*hans vollman*

Biz Rahip'le çocuğun yanına vardığımızda ikisi, hızla katılaşan yeni bir kabuğun içine sıkışmışlardı.

*roger bevins iii*

Kabuğun içinde Rahip'in korkunç feryatları yankılanıyordu.

*hans vollman*

Beni yakaladılar! diye bağırıyordu. Beni bile yakaladılar! Ben… Benim göçmem lazım! Aman Tanrım! Öyle değil mi? Yoksa sonsuza dek bu şekilde kapana kısılacağım...

Göç, evet, kesinlikle, kendini kurtar, sevgili dostum! diye bağırdım. Git!

Ama gitmek istemiyorum! diye bağırdı. Korkuyorum!

Boğuk, hırıltılı sesi, kabuğun onun ağzına ulaştığını anlatıyordu bize, sonra beynine bile girdi sanki ve onu çılgına çevirdi.

O saray! diye bağırdı en sonunda. O korkunç elmas saray!

*roger bevins iii*

Sonra, kabuğun içinden, maddeışıkçiçeklenme olgusunun tanıdık ama her zaman tüyler ürpertici ateşsesi geldi.

*hans vollman*

Ve Rahip göçtü.

*roger bevins iii*

Rahip’in gidişi kabukta geçici bir boşluk yarattı...

*hans vollman*

Bay Vollman kabuğu şiddetle tekmeledi ve kabuk içine çöktü.

*roger bevins iii*

Biz öfkeyle üzerine çullanıp tırnaklarımızla kazarken şiddetimizden ve nefretten ilham alan iblis varlıkların insani eğilimlerimizin canlanmasından tiksinerek, yan yan bize baktıklarını hissedebiliyordum. Bay Bevins bir kolunu dirseğine dek kabuğa gömdü. Ben de diğer yandan uzun bir dalla deldim. Sonra dalın altına girip dizlerimin üzerinde doğrularak kabuğu yardım. Bay Bevins iki kolunu içine uzattı. Gösterdiği çabayla bağırarak çekmeye başladı ve kısa süre sonra çocuk, yeni doğmuş bir tay gibi (ıslak ve derbeder) dışarı yuvarlandı. Bir anlığına, yırtık kabuğun içinde, Rahip’in yüzünün izini gördük, o son anlarda, onunla bağdaştırdığımız ifadeye (feci korkmuş, kaşları kalkmış, ağzı dehşetle kusursuz bir O biçiminde açılmış) dönüşmemiş olduğunu söyleyebilirim mutlulukla. Aksine, yüzünde çekingen bir umut ifadesi vardı; o bilinmeyen yere bu mekândayken elinden gelen her şeyi yaptığını bilerek gitmiş gibi.

*hans vollman*

Bay Vollman çocuğu kaptı ve kaçtı.

İblis varlıklar kabuğun kalıntılarından toprağa akarak peşine takıldı.

Kısa süre sonra Bay Vollman’ın ayak bileklerine dolanmışlardı, Bay Vollman dizlerinin üzerine düştü ve iblis varlıklar yine uzantılara dönüşerek hızla bacaklarına, gövdesine dolanıp kollarına tırmanmaya başladı.

Ben yanlarına koştum, çocuğu alıp kaçtım.

Birkaç saniye içinde beni de yakaladılar.

*roger bevins iii*

Fırladığım gibi koşup yanına gittim. Çocuğu Bay Bevins’in ellerinden alıp şapele koştum ve yine yakalanmadan hemen önce öne doğru devrilerek kuzey duvarının içinden geçmeyi başardım.

Burayı biliyorum, diye mırıldandı çocuk.

Bileceğini düşünmüştüm, dedim. Hepimiz biliyoruz.

Çoğumuz için şapel, kapı görevi görmüştü; indiğimiz yer, ciddiye alındığımız son yer.

*hans vollman*

Şapelin etrafındaki toprak çalkalanmaya başladı.

Burada bile mi? dedim. Bu en kutsal yerde bile mi?

Kutsal ya da değil, bizim için fark etmez, dedi Britanyalı.

Yapmamız gereken bir iş var, dedi Vermontlu.

Zorunluyuz, dedi kadın.

İçeri gir, onu dışarı yolla, dedi Britanyalı.

Yalnızca geciktiriyorsun, dedi Vermontlu.

Gücümüzü topluyoruz, dedi Britanyalı.

Birazdan içeri gireriz, dedi kadın.

Hem de hınçla, dedi Vermontlu.

Onu dışarı yolla, diye terslendi peltek.

*roger bevins iii*

Bay Bevins duvardan geçmişti ki şapelin önündeki karanlıktan gelen vurgulu, erkekçe boğaz temizleme sesi bize yalnız olmadığımızı anlattı.

Bay Lincoln ön sıradaki sandalyelerden birinde oturuyordu, önceki günkü cenaze töreninde de orada oturmuş olmalıydı.

*hans vollman*

# LXXXIII.

Tom, biz ön kapıya yaklaşırken Başkan şapeli gördü ve benim için sorun değilse gidip oranın sessizliğinde biraz oturmak istediğini söyledi, oğlunun hâlâ burada, yanında olduğunu hissediyormuş ve bu hissi üzerinden atamıyormuş, ama birkaç dakika o dua yerinde sessiz sakin otururbut işe yarayabilirmiş.

Feneri vermeyi teklif ettim ama reddetti, fenere ihtiyacı olmadığını çünkü karanlıkta oldukça iyi görebildiğini söyledi, öteden beri karanlıkta iyi görebiliyormuş ve daha dün yüzlerce kişinin yağmur altında şemsiyelerini tutarak dikildiği ve içeriden hüzünlü org müziğinin geldiği çimenlikten geçti, ben de nöbetçi kulübesine döndüm. Ben bunu yazarken dışarıda zavallı adamın küçük atı, sahibinin yakın olduğunu hissetmiş de eve yapacakları uzun yolculuğa hazırlanırmış gibi durduğu yerde nallarını parke taşlarına vurarak at dansı yapıyor.

Başkan hâlâ şapelde.

*Manders, a.g.e.*

# LXXXIV.

Vitraylı camlar, içlerinden geçen loş ay ışığına donuk ama çarpıcı bir karşılık verdi.

*hans vollman*

Her şeyi maviye boyadılar.

*roger bevins iii*

Önceki günün ayininden sonra ilk birkaç sandalye sırası dışında her şey kaldırılmıştı ve onlar da biraz dağınıktı.

*hans vollman*

Bay Lincoln öne bakacak şekilde oturmuş, bacaklarını önüne uzatmıştı; ellerini kucağında kavuşturmuş, başını eğmişti.

Bir anlığına, uyuduğunu sandım.

Ama sonra, içeri girdiğimizi hissetmiş gibi, başını kaldırdı ve çevresine bakındı.

*roger bevins iii*

Mekânın her yerinden meraklı bireyler delik bir barajdan sızan su gibi şapel duvarlarından içeri akıyordu.

*hans vollman*

Çocuk iki kez gözlerini kırpıştırdı.

İçeri girdi.

*roger bevins iii*

Babasının kucağına oturdu.

*hans vollman*

O önceki yerde sıkça yaptığı gibi.

*roger bevins iii*

Şimdi iç içe oturduklarından aynı fiziksel mekânı işgal ediyorlardı ve çocuk da adamın bir versiyonunu içeriyordu.

*hans vollman*

## LXXXV.

(Baba Buradayım
Ne yapmalıyım
Gitmemi söylersen giderim
Kalmamı söylersen kalırım
Öğüdünü bekliyorum baba)
Babamın yanıtını dinledim
Ay ışığı kabardı Her şey mavim si oldu Babamın zihni boş bomboşbomboş
Ve sonra
*Bütün bunlara inanamıyorum aslında*
Hatırlamaya başladı Benim hakkımda Belli şeyleri Gözden geçirmeye
Hastalığımla ilgili
*Kızına yıldırım çarpan kadının adı neydi? Ponce'un çayırında. Biraz önce, çayırdan geçerken, ikisi şeftaliler hakkında konuşuyordu. Şeftali türleri hakkında. Hangisinin ne tür şeftali sevdiği hakkında. Sonra, geceler boyunca, kadını Ponce'un çayırında dolaşır ve şeftaliler hakkında mırıldanırken buldular, sohbetlerindeki o kavşağı arıyordu, bulabilse zamandaki kesintiyi bulup geriye sıçrayabilir, kızı itebilir, ölümcül yıldırıma kendi yakalanabilirdi. Bunun olduğunu kabullenemiyordu, ama tekrar tekrar hatırlaması gerekiyordu.*
*Şimdi anlıyorum.*
*O akşam Willie bir tepside beş taş getirdi. Her birinin bilimsel ismini bulmaya çalışacaktı. (Taşlar hâlâ o tepside. Odasının yakınında, koridor penceresinin pervazında. Onları kaldırabileceğimi hiç sanmıyorum.)*
*Alacakaranlığa doğru onu, tepsisi dizlerinde, merdivende otururken bulduk.*
*Bugün kendimi pek iyi hissetmiyorum, dedi.*
*Elimi alnına koydum.*
*Yanıyordu.*

# LXXXVI.

Daha önce soğuk algınlığı teşhisi koyulan ateş, tifoya dönüşmüştü.

*Leech, a.g.e.*

Tifo haftalar içinde ağır ağır ve zalimce ilerler, kurbanı sindirim işlevinden yoksun kılar, bağırsakları deler, iç kanamaya ve karın zarı iltihabına yol açar.

*Epstein, a.g.e.*

Hastalığının belirtileri onu zayıf düşürmüştü. Yüksek ateş, ishal, acılı kramplar, iç kanama, kusma, derin bitkinlik, sayıklama.

*Goodwin, a.g.e.*

Kâfurlu afyon ruhu, keskin karın ağrısını yatıştırabilir; insan kendinden geçtiği zaman tatlı düşlerin sığınağına gidebilir, ama bir kâbus labirentine de düşebilir.

*Epstein, a.g.e.*

Hastanın aklı yerinde değildi, üzerine eğilen uzun boylu adamın üzgün ve sevgi dolu yüzünü tanımıyordu.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

Başkan, ülkesi için çalışmaktan döner, odayı adımlar, zavallı çocuğun çıkardığı acılı inlemeler karşısında başını ellerine alırdı.

*Flagg, a.g.e.*

"Nazik ve küçük sözcükler, büyük ve kutsal başarılarla aynı kandandır," sözleri dudaklarından dökülürdü sürekli.

*"Tanıdığım Lincoln", Harold Holzer, a.g.e., Elizabeth Todd Grimsley'nin anlatısı.*

Lincoln; insan, hayvan ya da kuş, acı çeken her varlık için merhametli bir yüreğe sahipti.

*Holzer, a.g.e., Joshua Fry Speed'in anlatısı.*

Yumuşak yürekliydi. Şefkatliydi ve son derece insancıldı.

*Wilson ve Davis, a.g.e., Leonard Swett'in anlatısı.*

Hayatım boyunca başkalarına hizmet etmeye bu kadar hazır başka bir adam görmedim.

*Holzer, a.g.e., John H. Littlefield'ın anlatısı.*

Nefret etmek konusunda kesinlikle çok başarısızdı.

*"Abraham Lincoln: Büyük Bir Hayatın Gerçek Hikâyesi", William H. Herndon ve Jesse W. Weik.*

O tatlı çocuğun acıları, bu kadar duygusal birine çok işkence çektirmiş olmalıydı.

*Flagg, a.g.e.*

Willie Lincoln inleyip kıvranıyordu, onun için yapacak hiçbir şey yoktu.

*Hilyard, a.g.e., uşak D. Strumphort'un anlatısı.*

Alev alev yanan yanaklar, çılgınca oraya buraya çevrilen gözler ve çaresizlik inlemeleri, çocuğun büyük işkence çektiğine ve o acıdan kaçıp bir kez daha eskisi gibi küçük mutlu bir çocuk olmak istediğine işaret ediyordu.

*Hohner, a.g.e.*

Küçük Willie kıvranırken mor-altın yatak örtüsünü tekmelemişti ve örtü yerde yatıyordu.

*Sternlet, a.g.e.*

Sarı kenarlar, altın püsküller ve fırfırlar, azametli dekorasyonun kasvetini dağıtamıyordu; ziyaretçilere, karanlığın ve ölümün prenslere bile geldiğini hatırlatıyordu.

*Epstein, a.g.e.*

Sonra gözleri soldu ve tüm huzursuz hareketleri durdu. O kıpırtısızlık daha da

dehşet vericiydi. Şimdi tek başınaydı. Başlamış olan derin yolculukta ona artık kimse yardımcı olamaz, onu engelleyemezdi.

*Hohner, a.g.e.*

Alnında ölüm çiyleri belirdi.

*Keckley, a.g.e.*

Ölüm odasında, çocuğun nefesleri kesilmeden hemen önce, zaman adeta tamamen durdu.

*Sternlet, a.g.e.*

Başkan yerinde dikilip iri iri açılmış gözlerle izlemekten başka hiçbir şey yapamıyordu, yeni geldiği bu zalim âlemde kudretsizdi.

*Hohner, a.g.e.*

## LXXXVII.

Bir dakika, dedi çocuk.
Orada, babasının içinde otururken küçük yüzünde endişeli bir ifade vardı.
Dışarı gel, diye emrettim.
Anlamıyorum, dedi.
Hemen dışarı gel, dedim.

*hans vollman*

# LXXXVIII.

Naaşı 22 Şubat’ta, Dr. Brown ve Dr. Alexander tarafından mumyalandı ve Dr. Wood da onlara yardım etti.

*“Lincoln İlmi: Lincoln’ın Hayatı Vakfı Bülteni”, No. 1511, Ocak 1964.*

Willie’yi ne Brown ne de Alexander şahsen mumyaladı; o iş mumya ustası Henry P. Catell’e düştü.

*“Lincoln’ın Naaşını Çalmak”,*
*Thomas J. Craughwell.*

Baş levazımatçı Frank T. Sands idi. Cesedin göğsünü, güçlü tatlı kokuları ile bilinen yeşil ve sarı muhabbetçiçekleri (*Reseda odorata*) ile kaplama önlemini almak belki de onun fikriydi.

*Epstein, a.g.e.*

Parisli Sagnet’nin yöntemi kullanıldı.

*“Lincoln İlmi”, a.g.e.*

Sagnet çinko klorür kullanmanın yolunu açmıştı.

*“Ölümü Duraksatmak: On Dokuzuncu Yüzyıl Mumyalama Âdetleri ve*
*Ölümsüzlük Kültü”, Steven Wedge*
*ve Emily Wedge.*

Diz ardı atardamarına enjekte edilen yüzde yirmi çinko klorür solüsyonundan beş litre, bedeni en az iki sene korumakla kalmaz, harika bir dönüşüm sağlayarak bedene parlak beyaz bir mermer görünümü kazandırır.

*Craughwell, a.g.e.*

Sagnet işlemi hakkında abartılı yorumlar yapılıyor, cesetlerin “bir büste, bir

heykele” dönüştüğü iddia ediliyordu.

*“Lincoln İlmi”, a.g.e.*

İşlem için portatif bir masa kurulmuştu. Yeşil Oda’daki halılar dürülmüş, zemin büyük kare şeklinde çadır beziyle korunmuştu.

*“Doktorun Asistanı: D. Root’un*
*Anıları”, Dr. Donovan G. Root.*

İşlem bedendeki kanın boşaltılmasını gerektirmiyordu. Çocuğu soydular ve sol buduna bir kesik attılar. Küçük çaplı metal bir pompayla çinko klorür pompalandı. Herhangi bir güçlükle karşılaşılmadı. Giriş noktasına küçük bir dikiş atıldı ve çocuk yeniden giydirildi.

*Wedge ve Wedge, a.g.e.*

Annesi kendinde değildi, cenaze giysilerini babası seçmişti ve aşırı büyük bir şapka kutusuyla bize yollamıştı.

*Root, a.g.e.*

Willie’ye her gün giydiği cinsten giysiler giydirildi. Pantolon, ceket, beyaz çoraplar ve ayakkabı. Beyaz gömlek yakası ceketin üzerine yatırıldı ve manşetler kol yenlerinin üzerine kıvrıldı.

*“Abraham Lincoln: Şüpheciden*
*Peygambere”, Wayne C. Temple,*
*“Illinois State Journal”, 7 Temmuz 1871 sayısından alıntı.*

Biz ev halkı olarak, o küçük gri takım elbiseyi çocuk yaşarken de üzerinde defalarca görmüştük.

*Hilyard, a.g.e., uşak D. Strumphort’un anlatısı.*

Acıklı bir biçimde eriyip bitmiş olan küçük Willie’ye, eski kahverengi takım elbisesi, beyaz çorapları ve ayakkabıları giydirildi; tıpkı yıpranmış bir kukla gibi.

*Epstein, a.g.e.*

Gözleri kapalı yatıyordu. Kahverengi saçları eskiden bildiğimiz gibi ayrılmıştı. Ölüm uykusunda solgun görünüyordu; bunun dışında eskisi gibiydi, akşam yemeği için giyinmişti sanki, göğsünde çaprazlanmış ellerinden birinde bir demet güzel çiçek tutuyordu.

*Willis, a.g.e.*

Başkan bakmaya geldi ama çok erken gelmişti. Portatif masa hâlâ duruyordu.

Jenkins çadır bezini toplamaktaydı. Mesleğimizin gerektirdiği aletler açık kutuda hâlâ görülebiliyordu. Pompa hâlâ hırıldıyordu. Bunun için üzüldüm. Arzu edilen etkiyi yok ediyordu. Başkan gözle görülür bir biçimde soldu, bize teşekkür etti ve çabucak odadan çıktı.

*Root, a.g.e.*

# LXXXIX.

Oğlan, gözleri fal taşı gibi açılmış, kıpırdamadan oturuyordu.
*roger bevins iii*

# XC.

Willie Lincoln’ı çok rüzgârlı bir günde gömdüler. Rüzgâr evlerin çatılarını söküyor, bayrakları lime lime ediyordu.

*Leech, a.g.e.*

Georgetown’daki Oak Hill Mezarlığı’na yol alan cenaze alayında, hayatta yalnızca mutluluğu bilmiş küçük çocuğun tabutunu taşıyan arabayı iki beyaz at çekiyordu. Ama acılı, bitkin Başkan’ı taşıyan arabayı çeken atlar siyahtı.

*Randall, a.g.e.*

Fırtına yüksek evlerin çatılarını uçuruyor, cam pencereleri kırıyor, çayırlardaki askeri çadırları dümdüz ediyor, çamurlu sokakları kanallara dönüştürüyor, kanallardaki suyu çalkalıyordu. Sert esintiler pek çok kiliseye ve barakaya zarar verdi, ağaçları kökünden söktü, Kongre Kütüphanesi’nin çatı pencerelerini patlattı; Potomac Nehri üzerinden Alexandria’ya geçen Long Köprüsü dalgalar altında kaldı.

*Epstein, a.g.e.*

Baba, görmeyen gözlerle enkazın arasında arabasını sürüyordu.

*Leech, a.g.e.*

Cenaze alayındaki araba sırası o kadar uzundu ki dolana dolana Georgetown tepelerine tırmanmaları, meşe ağaçlarından tacıyla güzelim Oak Hill Mezarlığı’na varmaları uzun zaman aldı.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

Kortejin başı Washington Sokağı üzerinden Oak Hill Mezarlığı’na geldiğinde, sıranın uzunluğu yüzünden, bir kısmını Bridge Sokağı üzerinden High Sokağı’na yönlendirmek gerekti. Tepeyi tırmanıp yeni High Level Rezervuarı’nın yanından

geçerek Road Sokağı'na döndü ve doğuya, mezarlığa ilerledi. Orada, William Wallace Lincoln'ın naaşı, 292. parseldeki, W. T. Carrol anıt mezarına yerleştirilecekti.

*"Willie Lincoln'ın Ölümü Üzerine Bir Makale", küratör Mathilde Williams, Peabody Kütüphane Derneği.*

Şimdi her şey kıpırtısızdı ve yüzlerce insan arabalarından iniyor, mezarlık kapısından geçiyor, mavi vitraylı pencereleriyle güzelim küçük Gotik kızıl taştan şapele yürüyordu.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

O anda güneş çıktı ve küçük pencerelerden içeri dolarak her şeyi, denizin dibindeymiş gibi maviye boyadı ve dualarda küçük bir duraklamaya ve cemaat arasında bir huşu duygusuna yol açtı.

*Smith-Hill, a.g.e.*

Dr. Gurley burada, tabuta doğru biraz daha dua etti.

*Kunhardt ve Kunhardt, a.g.e.*

Dertlerinin tozdan ileri gelmediğinden, sorunlarının yerden bitmediğinden emin olabiliriz, yaslı ebeveynler ve hüznün çocukları da emin olabilir.

Tanrı Baba'nın buyurduğu düzendir bu. Bunu anlaşılmaz bir düzen olarak görebilirler, fakat yine de O'nun eseridir ve onlar yas tutarken O onlara, bir zamanlar İsa Efendimizin, davranışlarına şaşıran Havarilerine söylediği gibi, "Benim yaptığımı şu anda anlamıyorsunuz, ama daha sonra anlayacaksınız," demektedir.

*Gurley, a.g.e.*

Adam hem yüreğin hem beynin yüküyle iki büklüm olmuş, dünyanın hayran olduğu zihninde bir ağırlıkla, çocuğunun ondan alınması gibi bir darbeyle şaşalamış, orada oturuyordu.

*Willis, a.g.e.*

Başkan kalktı, tabuta yaklaştı ve orada tek başına durdu.

*"Karanlık Günler", Francine Cane.*

Şapeldeki gerilim ve ıstırap çarpıcıydı. Evladıyla geçirdiği o son kıymetli dakikalarda Başkan başını eğdi; dua ederek mi, ağlayarak mı, kaygıyla mı, bilemiyorduk.

*Smith-Hill, a.g.e.*

Uzaktan bağırışlar duyuldu. Belki, korkunç fırtınanın hasarını temizlemeye çalışan bir işçinin bağırışı.

*Cane, a.g.e.*

Başkan, büyük bir irade gücüyle, yüzünü tabuttan çevirdi ve bir insanın, çocuğunu o denli kasvetli ve ıssız bir yerde bırakmasının ne kadar zor olduğu geldi aklıma; canlı bir çocuktan sorumluyken asla yapmayacağı bir şey.

*Bay Samuel Pierce'ın özel mektubundan, temsilcilerinin izniyle.*

Son birkaç günde çok yaşlanmış gibiydi. Pek çok anlayışlı bakış ve dua ona yöneltildi ve sonra kendine gelmiş göründü; şapelden çıkarken yüzünde büyük üzüntü vardı, fakat henüz üzüntüsü gözyaşlarına dönüşmüyordu.

*Smith-Hill, a.g.e.*

Başkan'ın yanına gittim, elini tuttum ve içtenlikle baş sağlığı diledim.
Dinlemiyor gibiydi.
Yüzü karanlık bir şaşkınlık ifadesiyle aydınlandı.
Willie öldü, dedi, ancak şimdi kavramış gibi.

*Pierce, a.g.e.*

## XCI.

Çocuk ayağa kalktı.

*hans vollman*

Böylece Bay Lincoln'ın içinden çıktı.

*roger bevins iii*

Bize döndü.

*hans vollman*

Soluk yuvarlak yüzünde dehşet dolu bir ifade vardı.

*roger bevins iii*

Size bir şey söyleyebilir miyim? dedi.

O anda onu ne kadar çok seviyordum. Öylesine tuhaf bir küçük adam: alnın önüne düşen uzun perçemiyle, yuvarlak hatlı çıkık göbeğiyle ve yetişkin tavırlarıyla.

Siz hasta değilsiniz, dedi.

*hans vollman*

Aniden yine sinirli ve kaygılı bir hale büründü.

*roger bevins iii*

Kutumdaki o şey? dedi. Benimle bir ilgisi yok.

*hans vollman*

Mekânın sakinleri kapıya yanaşmaya başladı.

*roger bevins iii*

Aslında ilgisi var, dedi. Ya da vardı. Ama artık ben… ben tamamen farklı bir

şeyim. Ondan farklı. Açıklayamıyorum.

*hans vollman*

Konuşmayı bırak, dedi Bay Vollman. Lütfen hemen konuşmayı bırak.

Bizim hastalığımızın bir ismi var, dedi çocuk. Siz bilmiyor musunuz? Gerçekten bilmiyor musunuz?

*roger bevins iii*

Şimdi çok kişi kaçmaya çalışıyor, kapıda bir sıkışıklık yaratıyordu.

*hans vollman*

Çok şaşırtıcı, dedi çocuk.

Sus, dedi Bay Vollman. Lütfen sus. Herkesin iyiliği için.

Ölü, dedi çocuk. Size söylüyorum, biz öldük!

*roger bevins iii*

Aniden arkamızdan şimşek çatırtıları geldi; maddeışıkçiçeklenme olgusunun tanıdık ama her zaman tüyler ürpertici ateşsesi, peş peşe üç defa.

*hans vollman*

Kimin gittiğini görmek için dönüp bakmaya cesaret edemedim.

*roger bevins iii*

Ölü! diye bağırdı çocuk neredeyse neşeyle, odanın ortasına yürüyerek. Ölü, ölü, ölü!

O sözcük.

O korkunç sözcük.

*hans vollman*

Purdy, Bark ve Ella Blow bir pencere kasasının içinde, kapana kısılmış kuşlar gibi çırpınıyordu, çocuğun pervasız ilanı onlara zarar vermiş, onları zayıf düşürmüştü.

*roger bevins iii*

Verna Blow aşağıda durmuş, aşağı inmesi için annesine yalvarıyordu.

*hans vollman*

Bak şimdi, dedi Bay Vollman çocuğa. Yanılıyorsun. Söylediğin doğru olsa da bunu söyleyen kim?

*Kim duymuş*? dedim.

Şimdi seninle kim konuşuyor? dedi Bay Vollman.

Biz kiminle konuşuyoruz? dedim.

*roger bevins iii*

Ama onu susturamadık.

*hans vollman*

Her düşüncesiz cümlesiyle senelerin emeğini ve çabasını yıkıp geçti.

*roger bevins iii*

Babam söyledi, dedi. Öldüğümü söyledi. Doğru olmasa, neden söylesin bunu? Söylediğini demin işittim. Yani, söylediğini hatırlayışını işittim.

Buna verecek yanıtımız yoktu.

*hans vollman*

(Onu artık çok iyi tanıdığımızdan) Bay Lincoln bu kadar önemli bir konuda yalan söylemezmiş gibi geliyordu bize.

İtiraf etmek zorundayım, beni düşündürdü.

Şimdi hatırlıyordum, buradaki ilk günlerimde, evet, kısa bir süre için, ben de kendimin...

*roger bevins iii*

Ama sonra gerçeği gördün. Etrafta dolaşabildiğini, konuşabildiğini, düşünebildiğini ve dolayısıyla yalnızca *hasta* olman gerektiğini anladın; daha önceden bilinmeyen bir hastalık belki ama kesinlikle...

*hans vollman*

Beni düşündürdü.

*roger bevins iii*

Ben iyi bir çocuktum, dedi çocuk. Ya da iyi olmaya çalıştım. Şimdi de iyilik yapmak istiyorum. Gitmem gereken yere gitmek. En baştan gitmem gereken yere. Babam bir daha buraya gelmeyecek. Ve hiçbirimizin o önceki yere dönmesine izin verilmeyecek.

*hans vollman*

Çişi gelmiş küçük bir çocuk gibi neşeyle sıçrıyordu.

Bakın, bana katılın, dedi. Herkes! Neden kalıyorsunuz? Hiçbir şey yok. İşimiz

bitti. Anlamıyor musunuz?

*roger bevins iii*

Pencere kasasındaki Purdy, Bark ve Ella Blow, üç kör edici maddeışıkçiçeklenme olgusu patlamasıyla gitti.

*hans vollman*

Verna Blow da, annesiz bir varoluşa tahammül etmek istemediğinden (o önceki yerde onca zaman tahammül etmek zorunda kalmıştı zaten) hemen peşlerinden gitti.

*roger bevins iii*

Biliyordum! diye bağırdı çocuk. Bende bir sorun olduğunu biliyordum!

*hans vollman*

Derisi kâğıt kadar ince görünüyordu, bedeninden titremeler geçiyordu.

*roger bevins iii*

(Gitmek üzere olanlarda bazen olduğu gibi) o önceki yerde yaşadığı farklı benliklerin biçimleri peş peşe geldi geçti: yeni doğmuş morarmış bebek, ağlayan çıplak bebek, yumuşak yüzlü küçük çocuk, hasta yatağındaki ateşli çocuk.

*hans vollman*

Sonra, büyüklüğünde herhangi bir değişiklik olmadan (yani hâlâ çocuk boyundayken) muhtelif *gelecek*-biçimleri geldi geçti (heyhat, asla bürünemediği biçimler):

Damatlık ceketi içinde endişeli genç adam;

Yeni yaşadığı zevkle ıslak apışlı çıplak koca;

Bir çocuğun ağlaması üzerine yataktan sıçrayıp mum yakan genç baba;

Saçları kırlaşmış yaslı dul;

İşitme cihazı kullanan, sinek kovalayan iki büklüm, bodur yaşlı adam.

*roger bevins iii*

Bütün bu değişimlerden tamamen bihaber görünüyordu.

*hans vollman*

Ah, çok hoştu, dedi hüzünle. Orada olmak çok hoştu. Ama geri dönemeyiz. Eskiden olduğumuz halimize. Tek yapabileceğimiz, yapmamız *gereken* şey.

*roger bevins iii*

Sonra gözlerini yumarak derin bir nefes aldı...

*hans vollman*

Ve gitti.

*roger bevins iii*

Çocuk gitti.

*hans vollman*

Bay Vollman ve ben maddeışıkçiçeklenme olgusuna ve onun tanıdık fakat her zaman tüyler ürpertici ateşsesine hiç bu kadar yaklaşmamıştık.

*roger bevins iii*

Patlama ayaklarımızı yerden kesti.

*hans vollman*

Yattığımız yerden gözlerimizi kıstık ve soluk, çocuksu yüzünü, beklentiyle sıktığı yumruklarını, gerdiği küçük sırtını son bir kez kısaca gördük.

*roger bevins iii*

Sonra gitti.

*hans vollman*

Küçük gri takım elbisesi kısacık bir an daha kaldı.

*roger bevins iii*

## XCII.

Ben Willie Ben Willie Ben hâlâ
Willie
Değilim
Willie değil ama bir şekilde
Daha az
Daha fazla
Her şey İzin var artık Artık bana her şeye izin var Her şeye izin ışıkışıkışık artık bana
Yataktan kalkıp aşağı kattaki partiye gitmeme izin
Arı şekerlere izin
Kek yemeye izin var!
Panç içmeme (hatta romlu panç) izin var!
Orkestra daha yüksek sesli çalsın!
Avizeden sallanmama izin var, tavana süzülmeme, pencereden dışarı bakmama izin var var var!
Pencereden dışarı uçmama izin var, izin var (kahkahalar atan tüm misafirler mutlulukla bana katılıyor, lütfen diyorlar bana, evet, uç git) (ah, şimdi çok daha iyi hissediyor, diyorlar, hiç hasta gibi görünmüyor!)
Önceki çocuğun (willie) nesi varsa, ona geri verilmeli (memnuniyetle geri verildi) çünkü o asla benim değildi (asla onun değildi) dolayısıyla ondan alınamaz, hem de hiç!
Ben (eskiden willie olan ama artık (yalnızca) willie olmayan) dönerken
Böyle bir güzelliğe.

*willie lincoln*

## XCIII.

Bay Lincoln oturduğu yerde irkildi.
*roger bevins iii*

Sınıfta aniden uyanan bir öğrenci gibi.
*hans vollman*

Çevresine bakındı.
*roger bevins iii*

Bir anlığına nerede olduğunu unutmuş gibiydi.
*hans vollman*

Sonra ayağa kalktı ve kapıya yöneldi.
*roger bevins iii*

Çocuğun gidişi onu serbest bırakmıştı.
*hans vollman*

O kadar çabuk çıktı ki biz kenara çekilemeden içimizden geçip gitti.
*roger bevins iii*

Ve yine, onu kısaca tanımış olduk.
*hans vollman*

## XCIV.

Oğlu ölmüştü, oğlu artık yoktu.

*hans vollman*

Oğlu hiçbir yerde yoktu, oğlu her yerdeydi.

*roger bevins iii*

Artık burada onun için hiçbir şey yoktu.

*hans vollman*

Yani oğlunun *buradaki* varlığı *başka herhangi bir yerdekinden* daha fazla değildi. Artık *bu* mekânda özel bir taraf yoktu.

*roger bevins iii*

Buraya gelmeye devam etmesi yanlıştı, ıstırapla yuvarlanmaktı.

*hans vollman*

Buraya gelişi, doğru yoldan sapmaktı, bir zayıflıktı.

*roger bevins iii*

Zihni yine *hüzne* eğilim duyuyordu, dünyanın hüzünle dolu olduğu gerçeğini kavramıştı; herkesin hüzün yükü altında yaşadığını; her şeyin hüzün olduğunu; bu dünyada hangi yolu seçerse seçsin herkesin acı çektiğini (kimsenin tamamen mutlu olmadığını, herkesin incitilmiş, ihmal edilmiş, göz ardı edilmiş, yanlış anlaşılmış olduğunu) hatırlamaya çalışması gerektiğini ve dolayısıyla insanın temas halinde olduğu kişilerin yükünü hafifletmek için elinden geleni yapması gerektiğini; mevcut hüznünün ona özgü bir durum olmadığını, aksine her zaman, onlarca kişi tarafından hissedildiğini, bu yüzden uzatılmaması ve abartılmaması gerektiğini, çünkü bu durumdayken kimseye bir faydası olamayacağını ve bu

dünyadaki konumu, insanlara büyük fayda sağlayacağından ya da zarar vereceğinden, elinden geliyorsa, hüzünlü kalmanın doğru olmayacağını kavramıştı.

*hans vollman*

Herkes acı çekiyordu ya da çekmişti ve çekecekti.

*roger bevins iii*

Hayatın doğasında vardı bu.

*hans vollman*

Yüzeyde herkes farklı görünse de, bu doğru değildi.

*roger bevins iii*

Herkesin özünde acı var; nihai sonumuz, o sona giden yolda tecrübe etmemiz gereken onca kayıp.

*hans vollman*

Birbirimizi bu şekilde görmeye çalışmalıyız.

*roger bevins iii*

Acı çeken, sınırlı varlıklar olarak...

*hans vollman*

Koşulların sürekli alt ettiği, dengeleyici nimetlerden yeterince faydalandırılmamış.

*roger bevins iii*

O anda duygudaşlığı herkese uzandı, katı mantığı içinde, tüm ayrımları paldır küldür aştı.

*hans vollman*

Buradan kırık, huşu içinde, mütevazı, küçülmüş bir halde ayrılıyordu.

*roger bevins iii*

Bu dünyaya dair her şeye inanmaya hazır.

*hans vollman*

Bu kaybı sayesinde, eskisinden daha az katı.

*roger bevins iii*

Dolayısıyla çok güçlü.

*hans vollman*

Tükenmiş, yıkılmış, yeniden yükselmiş.

*roger bevins iii*

Merhametli, sabırlı, şaşkın.

*hans vollman*

Fakat.

*roger bevins iii*

Fakat.

Bir mücadelenin içindeydi. Savaştıkları da acı çeken, sınırlı varlıklar olsa da o...

*hans vollman*

Onları yıkmalıydı.

*roger bevins iii*

Öldürmeli, geçimlerini yok etmeli, sürüye yeniden katılmaya zorlamalı.

*hans vollman*

Ülkenin dört bir yanındaki savaş meydanlarında ölü ve yaralı yatan onca askerin ışığında, yaban otları gövdelerini ihlal eden, gözleri gagalanan veya çürüyen, dudakları iğrenç bir biçimde gerilmiş, yağmurdan-sırılsıklam/kandan-sırılsıklam/kar-kaplı mektupları etraflarına dağılmış onca askerin ışığında, bir daha beceriksizlik etmemesi gerektiğini düşündü (*biz* beceriksizlik etmemeliyiz diye düşündük), şu anda yürüdüğümüz bu zorlu yolda yürürken bir daha beceriksizce davranmamalıydık (şimdiden feci beceriksizlik etmiştik) ve bu şekilde beceriksizce davranarak, her biri bir zamanlar birilerinin sevdiği olan bu delikanlılardan daha fazlasını mahvetmemeliydik.

*Mahvet, daha da mahvet,* diye düşünüyorduk, *daha fazlasını mahvetmemeliyiz.*

Istırabımızı alt etmeliydik; o bize hâkim olmamalı, bizi etkisizleştirmemeli, bizi hendeğin daha derinlerine gömmemeliydi.

*roger bevins iii*

Azami fayda için yapmamız gereken, o şeyi hemen durdurmak ve...

*hans vollman*

Onu öldürmekti.

*roger bevins iii*

Daha etkili bir biçimde öldürmek.

*hans vollman*

Elini korkak alıştırmamak.

*roger bevins iii*

Oluk oluk kan akıtmak.

*hans vollman*

Düşmanı kanatmak, sağduyusu yeniden doğana kadar kanatmak.

*roger bevins iii*

O şeyi durdurmanın en hızlı yolu (ve dolayısıyla en büyük merhamet), ancak en kanlısı olabilirdi.

*hans vollman*

Acıyı, daha fazla acıya sebep olarak yok etmek.

*roger bevins iii*

Düşmüştük, kaybolmuştuk, alay konusuyduk, neredeyse hiçbir şeyimiz kalmamıştı, başarısız oluyorduk, düşüşümüzü durdurmak ve benliğimizi *yeniden* kazanmak için eyleme geçmeliydik.

*hans vollman*

Kazanmalıydık. O şeyi kazanmalıydık.

*roger bevins iii*

Öldürme düşüncesi yüreğini burktu.

*hans vollman*

O şey için değer miydi? Öldürmeye değer miydi? Yüzeyde yalnızca teknik bir konuydu (yalnızca Birlik) ama daha derinden bakıldığında, daha fazlasıydı. İnsanlar nasıl yaşamalı? İnsanlar nasıl yaşayabilir? Şimdi çocukluğunu hatırlıyordu (babasından saklanarak Bunyan okuması; birkaç kuruş kazanmak

için tavşan yetiştirmesi; bir deri bir kemik kalmış geçit alayı açlıktan zorlukla konuşurken kasabada dikilmek; daha talihli kişilerden biri arabayla şen şakrak geçerken geriye sıçramak zorunda kalmak), tuhaf ve sıradışı hissetmesi (aynı zamanda akıllı ve daha üstün), uzun bacaklı, sürekli bir şeyleri deviren, lakap takılan biri (Maymun Lincoln, Örümcek, Maymraham, Uzun-Canavar), ama aynı zamanda sessiz sakin, kendi kendine, bir gün kendi için bir şeyler yapabileceğini düşünmesi. Ve sonra, o şeyi yapmak üzere işe giriştiğinde, yolu açık bulmuştu. Zekâsı kıvraktı, beceriksizliği ve haşin amaçlılığı insanların hoşuna gidiyordu; şeftali bahçeleri, saman yığınları, genç kızlar ve kadim vahşi çayırlar güzellikleriyle onu neredeyse çıldırtıyordu; çamurlu ırmakların kıyılarında tuhaf hayvanlar tembel güruhlar halinde dolaşıyordu, İngilizceyi zar zor konuşabilen ihtiyar kayıkçı münzevinin yardımıyla geçilebilen ırmaklar ve onca servet, *herkes içindi,* herkesin kullanması için, adeta insana özgür olmayı öğretmek için buraya koyulmuş, insanın özgür *olabileceğini* öğretmek için, her insanın, her özgür beyaz insanın *onun* kadar düşük bir yerden gelmiş (Canelerin kulübesinden bir tıkırtı gelmişti ve açık kapıdan içeri baktığı zaman iki çift çoraplı ayak ile paytak paytak yürüyerek geçen bir bebek görmüştü), ve *bunu* görmüş, *bunların* arasında yaşamış biri olarak, buraya kadar, yükselebileceği kadar yükselebileceğini öğretmek için.

Hem de şunlara rağmen: Elinizdeki elmayı kapıp onu kendisinin yetiştirdiğini iddia eden kral-tipler, hem de sahip oldukları, onlara yapılıp bitmiş halde geldiği ya da adaletsiz bir biçimde edinildiği halde (o adaletsizliğin niteliği belki de diğerlerinden daha güçlü, daha akıllı, daha enerji dolu doğmuş olmaları), ve elmayı kaptıktan sonra, öylesine gururla yerler ki elmayı yalnızca yetiştirmiş değil, meyve fikrinin kendisini bile kendileri icat etmiş gibi görünürler ve bu yalanın yükünü düşük insanların yürekleri taşır (o ve babası, ağır bir tahıl çuvalını iki ucundan tutmuş taşırken, Bay Bellway çocuklarını Sangamon verandasından kovalamıştı).

Denizin öte yanında şişman krallar, bu kadar iyi başlayan şey raydan çıktığı için neşeyle izliyordu (Güney'de de benzer krallar izliyordu) ve eğer raydan çıktıysa, tüm düzen toptan, sonsuza dek gidebilirdi, ve eğer biri onu en baştan başlatmayı düşünürse, eh, şöyle söylenebilirdi (haklı olarak söylenebilirdi): Güruh kendini yönetemiyor.

Eh, güruh kendini yönetebilirdi. Güruh kendini yönetecekti.

Güruhların kendini yönetmesi için o başı çekecekti.

O şey kazanılacaktı.

*Bizim* Williemiz bu teşebbüsün boşuna ve faydasız bir ıstırapla kösteklenmesini istemezdi.

*hans vollman*

*Bizim* zihnimizde çocuk bir tepede durmuş, neşeyle bize el sallıyor, cesur olmamızı ve o şeyi çözümlememizi söylüyordu.

*roger bevins iii*

Ama (kendimizi orada durdurduk) bu yalnızca onu öyle görmeyi dilediğimiz anlamına gelmiyor muydu? Hayata devam edebilmek için oğlumuza, gerçekte doğrulayamayacağımız bir destek atfetmiyor muyduk?

Evet.

Evet, öyle yapıyorduk.

*hans vollman*

Ama bunu yapmak ve buna inanmak zorundaydık, yoksa yıkılırdık.

*roger bevins iii*

Oysa yıkılmamalıydık.

*hans vollman*

Hayata devam edebilmeliydik.

*roger bevins iii*

Bay Lincoln’ın içimizden geçtiği o kısacık anda algıladık bütün bunları.

*hans vollman*

Sonra kapıdan çıkarak gecenin karanlığına karıştı.

*roger bevins iii*

# XCV.

Biz siyah ahali diğerleriyle birlikte kiliseye girmemiştik.

Deneyimlerimize göre beyazlar, kiliselerine girmemizden çok hoşlanmıyorlar. Beyaz bir bebeği taşımak, yaşlı bir beyaza destek olmak veya yelpazelemek için değilse tabii.

Sonra o uzun boylu beyaz adam kapıdan çıktı ve doğrudan bana doğru yürüdü.

Yerimden ayrılmadım, adam içimden geçti ve şu tür şeyler algıladım: *Devam edeceğim, evet. Tanrı'nın yardımıyla. Ama öldürmek, Tanrı'nın buyruğuna tamamen karşı gelmek olur. Tanrı bu konuda ne düşünür acaba. Bize gösterdi. Durdurabilirdi. Ama durdurmadı. Tanrı'yı bir erkek olarak görmemeliyiz (ödüllendiren düz adam), kavrayışımızın tamamen ötesinde bir varlık olarak görmeliyiz, bizden bir şey isteyen bir varlık ve biz, bizden istediğini vermeliyiz; biz yalnızca, nasıl bir ruh haliyle verebileceğimizi ve vermenin hizmet ettiği nihai sonu kontrol edebiliriz. O varlık hangi amaca hizmet etmemizi istiyor? Bilmiyorum. Ama şu anda kan istiyor gibi, daha fazla kan ve düzeni, mevcut halinden olması gereken hale dönüştürmemizi. Ama o yeni düzenin ne olacağını bilmiyorum ve sabırla öğrenmeyi bekliyorum, üç bin şehit pis pis bana bakarken, ölü ellerini endişeyle ovuşturur ve bana sorarken bekliyorum: Bu şey hangi amaca hizmet ediyor olabilir, nasıl bir amaç ki korkunç fedakârlığımız...*

Sonra içimden geçip gitti ve buna memnun oldum.

Bay Haden mezarlık kapısının önünde, tam da benim yaptığım gibi, beyaz adamın yolunda dikiliyordu; ama sonra benim yapmaya cesaret edemediğim (ve yapmayı arzulamadığım) bir şey yaptı.

*bayan francis hodge*

# XCVI.

Bana ne oldu bilmiyorum. O önceki yerde asla pervasız biri olmamıştım. Neden pervasız olacaktım ki? Bay Connor ve sevgili eşi, tüm çocukları ve torunları benim *ailem* gibiydi. Kendi karımdan ve çocuklarımdan hiç ayrılmam gerekmemişti. İyi yemekler yiyorduk ve asla dövülmüyorduk. Bize küçük fakat sevimli, sarı bir kulübe vermişlerdi. Hepsi hesaba katıldığında mutlu bir yaşamdı.

Bu yüzden bana ne oldu bilmiyorum.

Beyefendi içimden geçerken bir yakınlık duydum.

Ve biraz kalmaya karar verdim.

İçinde.

Böylece onunla birlikte hareket ederek adımlarımı adımlarına uydurdum. Kolay değildi. Bacakları *uzundu*. Ona uymak için ben de bedenimi uzattım, aynı boya geldik ve çıktık, ata bindik ve (beni affedin) bir kez daha at sürmek benim için fazlasıyla heyecanlıydı ve ben… ben kaldım. İçinde. Ne heyecandı ama! Dilediğimi yapmak. Emredilmeden, birinden izin almadan. Bir ömür yaşadığım evin tavanı uçtu, bu şekilde ifade edebilirsem. O anda Indiana ve Illinois'den engin bölgeleri bildim (yerleşim düzenleriyle koskoca kasabaları, o kasabalardaki belli evlerin konukseverliğini, hem de o yerlere hiç gitmediğim halde), ve bu adamı hissettim. Aman aman, hangi makamda oturuyormuş gibi göründüğünü söylemeyeceğim. Bu kadar başarılı birini işgal ettiğimi fark edince korkmaya başladım. Ama içeride o kadar rahattım ki. Aniden onun da beni *bilmesini* istedim. Hayatımı. *Bizi* bilmesini. Benim türümden olanları. Neden öyle hissettim bilmiyorum ama hissettim işte. Benden *tiksinmiyordu*, bu şekilde ifade edebilirim. Daha doğrusu, bir zamanlar böyle bir tiksinti hissediyordu, o tiksintinin izlerini hâlâ taşıyordu, ama o tiksintiyi inceleyerek, ışık altında bakarak, bir şekilde aşındırmıştı. Adam açık bir kitaptı. *Açılmakta olan* bir kitap. Kısa süre önce biraz daha açılmış bir kitap. Üzüntüsü sayesinde. Ve bizim

sayemizde. Kitle halinde içine girmiştik, siyah ve beyaz, hepimiz. Bu olay onu etkilemeden geçememiş gibiydi. Hem de hiç. Onu hüzünlendirmişti. Daha da hüzünlendirmişti. *Biz* hüzünlendirmiştik onu. Siyah veya beyaz, hepimiz, hüznümüzle daha da hüzünlendirmiştik. Ve şimdi, söylemesi tuhaf geliyor ama o *kendi* hüznüyle *beni* daha da hüzünlendiriyordu ve evet bayım, diye düşündüm, bundan hüzün bayramı çıkaracaksak, sizin kadar güçlü birinin bilmek isteyeceğini düşündüğüm bir hüznüm var. Ve sonra, becerebildiğimce güçlü bir biçimde, Bayan Hodge, Elson ve Litzie'yi düşündüm, o çukurdaki uzun ikametim boyunca yanımda onların sorunları ve aşağılanmaları hakkında duyduklarımı; kendi ırkımdan, bildiğim ve sevdiğim pek çok başka kişiyi de hatırladım (annem, karım, çocuklarım Paul, Timothy ve Gloria; Rance P. ve kız kardeşi Bee; Cushmanların dört küçük çocuğu) ve *onların* tahammül ettiği onca şeyi; düşündüm ki, bayım, hissettiğim kadar güçlü biriyseniz ve bize karşı, sandığım hisleri besliyorsanız, bizim için bir şeyler *yapmaya* çalışın, ki biz de kendimiz için bir şeyler yapabilelim. Biz hazırız bayım; kızgınız, becerikliyiz, umutlarımız yay gibi öylesine sıkışmış ki ölümcül de olabilir, kutsal da: Bizi salıverin bayım, izin verin işe koyulalım, neler yapabileceğimizi gösterelim.

*thomas haden*

# XCVII.

Elson ve Litzie şapel kapısında dinliyorlardı.

Sonra el ele tutuşarak süzüle-koşup geldiler.

O küçük beyaz çocuk? dedi Litzie.

Bizim ölü olduğumuzu söyledi, dedi Elson.

*bayan francis hodge*

Aman Tanrım, dedi Bayan Hodge.

*elson farwell*

Onca sene içinde yaşadığımız çukurda, ummuştum ki bir gün çocuklarım Annalise ve Benjamin...

Ne yapacaklardı? Bana mı katılacaklardı? Bir gün bana katılacaklarını mı umuyordum? Burada? Saçma bir fikirdi bu.

Aniden ne kadar saçma bir fikir olduğunu anladım.

Zavallı ben.

Bunca senedir, zavallı ben.

Onlar asla bana katılmayacaklardı. Yaşlanıp öleceklerdi ve *orada* gömüleceklerdi, (benden alındıklarında) götürüldükleri uzak uzak diyarlarda. *Buraya* gelmeyeceklerdi. Hem, buraya gelmelerini neden isteyeyim ki? Bir şekilde istemiştim, ama yalnızca *beklerken*, hayatımın *duraksadığına* inanırken. Fakat şimdi, madem ki...

Madem ki öldüğümü biliyorum, onların yalnızca *gitmeleri gerektiği* yere gitmelerini istiyorum. Doğrudan oraya gitmelerini. Orası her neresiyse. Ve böyle düşündüğüme göre, benim de oraya gitmem gerektiğini anladım.

Litzie'ye, âdetimiz olduğu gibi baktım, Hatun, ne düşünüyorsun? dercesine.

Sen ne yaparsan ben de onu yapacağım, Bayan Hodge, dedi Litzie, her zaman annem gibi oldun.

*bayan francis hodge*

Üzücüydü ama.

Sesimi daha yeni kazanmıştım ve gitme zamanı gelmişti bile.

*litzie wright*

Elson? dedim.

Hayır, dedi. Eğer *iyilik, kardeşlik* ve *kurtuluş* gibi şeyler varsa ve onlara ulaşılabiliyorsa, bazen bunlar kan ve intikam gerektirir, eski failin dehşetle kıvranmasını, kalpsiz zorbanın alt edilmesini. Ben kalmaya kararlıyım. Burada. İntikamımı alana kadar. Birinden.

(Ne iyi bir çocuk. Öylesine gururlu. Öylesine dramatik.)

Biz öldük, dedim.

Ama ben buradayım, dedi. Buradayım.

Başka bir şey söylemedim, kalmak istiyorsa ona engel olmayacaktım.

Hepimiz ne istiyorsak onu yapmalıyız.

Hazır mısın? dedim Litzie'ye.

Eski zamanların hatırına iki gözünü kırparak bana baktı, bunun her zaman tek bir anlamı vardı: Evet.

*bayan francis hodge*

## XCVIII.

Sevgili kardeşim, son bir not – Yukarıdakileri yazdıktan sonra yatmaya gittim – Bir süre sonra nal seslerine uyandım – Grace'i çağırdım, tekerlekli sandalyeye oturmama ve pencereye gitmeme yardım etti – Kim gidiyordu dersin, Bay L'nin kendisi – Yemin ederim – At sırtında uzaklaşırken öylesine bitkin ve çökmüş görünüyordu ki! – Pencereyi açtım ve teyit ettirmek için "bizim ihtiyar Manders'a" bağırdım – Gerçekten de Başkan'mış – Gecenin bu soğuk ve zalim saatinde buraya geldiğine göre kalp ağrısı ne kadar şiddetli olmalı.

Şimdi Grace'in yatmama yardım etmesini istemeliyim – Onu yalnızca gerektiğinde çağırmak için elimden geleni yapıyorum, çünkü son zamanlarda bana karşı tavırları huysuz – Hep kızgın, artık hiç neşeli değil – benden bıkmış gibi, onu kim suçlayabilir – Hareket becerisinden yoksun birinin emrine amade olmak mutlu bir durum olamaz – Onu suçlayamıyorum, çünkü benim de ağrılarım arttı ve sık sık keyfim kaçıyor – Ama o benim dostum değil – Bunu sürekli kendime hatırlatmam gerekiyor – Bana bakması için bizim tuttuğumuz biri – HEPSİ bu.

Kardeşim, ne zaman eve geliyorsun? Kendi amaçların için gezdiğini biliyorum – Ama yalnızlık çekmediğine inanmayı zor buluyorum – Ya da belki kasabadaki hanımlardan birini cezbetmişsindir – Kız kardeşin yorgun, yalnız ve hasta – Beni sevmiyor musun, beni bir daha görmek istemiyor musun? – Lütfen eve dön – Seni korkutmak istemem – Bunları seni eve dönmeye zorlamak için söylemiyorum, ama son zamanlarda hiç iyi hissetmiyorum. Takatim kalmadı, aklım dağınık, yemek yiyemiyorum – Birbirimizi bu kadar seven bizlerin birlikte olması daha doğru değil mi?

Lütfen eve dön. Seni çok özlüyorum. Ve burada hiç gerçek dostum yok.

Sevgi dolu kardeşin.

Isabelle.

*Perkins, a.g.e.*

# XCIX.

Başkan şapelden çıkarken bekçi kulübesinden fırladım, kapının kilidini açtım. Başkan hiçbir şey söylemeden çıktı, dalgın görünüyordu, uzanıp sıcak bir tavırla kolumu sıktı, sonra da küçük atının sırtına atladı. İkisinin birden devrileceğini sandım, ama hayır, o küçük kahraman at kendini topladı ve Başkan'ın ayakları yeri süpürmüyormuş gibi hareket ederek Başkan'ın şöhretini korumaya kararlı bir biçimde tıkır tıkır uzaklaştı. Sana şu kadarını söyleyebilirim: Tom, o asil beygir, o soğuk gece R. Sokağı'nda gözden kaybolurken adımları o kadar gururluydu ki Herkül'ü veya G. Washington'ı taşıyor sanırdın.

Kapıyı kilitlerken Tom, birinin beni izlediğini hissedip başımı kaldırdım ve sokağın karşısında yaşayan "gizemli kızın" pencerede her zamanki yerinde oturduğunu gördüm. Oturduğu yerden zahmetle güçlükle pencereyi kaldırdı ve az önce uzaklaşanın Başkan olup olmadığını sordu. Ben de evet öyle, dedim. Üzücüydü, Tom. Onu çocukluğundan beri tanıyorum ya da en azından görüyorum, eskiden yürüyebiliyordu ve diğer çocuklarla birlikte koşabiliyordu, ama şimdi neredeyse 30 yaşında olmalı, ona acıdım ve havanın soğuk olduğunu, pencereyi kapatması gerektiğini, çünkü sağlığının yerinde olmadığını işittiğimi söyledim. Onu düşündüğüm için teşekkür etti ve Başkan'ın oğluna yazık olduğunu söyledi, ben de kesinlikle çok üzücü, dedim. O çocuğun kesinlikle daha iyi bir yerde olduğunu düşündüğünü söyledi, ben de öyle umduğumu, bunun için dua ettiğini söyledim. Dünyadaki son canlı varlıklarmışız gibi seslerimiz havada asılı kaldı. Ona iyi geceler diledim, o da bana iyi geceler dileyip penceresini indirdi ve bundan kısa süre sonra da ışığı söndü.

*Manders, a.g.e.*

## C.

Şapelden kitleler halinde kaçış başladı, ahali aynı anda dört duvardan geçerek kaçıyordu.

*hans vollman*

Pek çoğu, daha hareket halindeyken yenik düştü.

*roger bevins iii*

Bay Bevins ve ben birlikte çıktık, şapeli saran mürekkep karası gece, sayısız maddeışıkçiçeklenme olgusuyla aydınlanmıştı.

*hans vollman*

Her yer kaos içindeydi.

*roger bevins iii*

Tecavüze uğramış güzel melezin beyaz elbisesi, kalçaları hâlâ kanlı el izleriyle lekeli halde yere doğru süzüldü.

*hans vollman*

Ardından Bayan Hodge'un geniş, boş elbisesi geldi.

*roger bevins iii*

Ortalığı küfürler, bağırış çığırışlar, çalıların ve alçak dallı ağaçların arasından geçen sevgili dostlarımızın hışırtıları kaplamıştı.

*hans vollman*

Pek çok kişi öyle büyük bir kuşkuya kapılmıştı ki hareket etmeleri imkânsız hale gelmişti.

*roger bevins iii*

Bitkinlikle taşlara yaslanıyor, patikalarda ağır ağır emekliyor, gökten düşmüş gibi bitap halde banklara seriliyorlardı.

*hans vollman*

Pek çok kişi bu utanç verici pozisyonlardayken yenik düştü.

*roger bevins iii*

Teğmen Stone şapel çimenliğinde süzüle-koşuyordu.

*hans vollman*

Doğrudan Bay Farwell'e doğru.

*roger bevins iii*

Yolu açın, bu Kutsal yeri Kirletmeyi bırakın, KIRIKLAR.

Burada en uzun yaşayan İnsan benim (burada YİRMİ BİN gece geçirdim ve hesaplarıma göre Korkaklıkları ve Çekingenlikleri yüzünden o zamandan bu yana buradan ayrılan Ruh Sayısı DOKUZ YÜZE yaklaştı), ben olmasam burada işleri kim İdare Edecek, bir KIRIK ADAMIN mevcut kaosu avarelik etmek için bahane olarak kullanmasına izin vereceksem TANRI BENİM BELAMI VERSİN, hem de nasıl!

*teğmen cecil stone*

Teğmen'in aşırı özgüveni bile kargaşadan etkilenmiş gibiydi, çünkü bu nutuk sırasında boyu büyümedi, tersine biraz küçülmüş göründü.

*roger bevins iii*

Teğmen Bay Farwell'e işe dönmesini emretti, ona ne iş verilmişse, hangi beyaz kişi vermişse; fakat Bay Farwell, Teğmen'i yakasından tuttuğu gibi sertçe sırtüstü devirdi.

*hans vollman*

Teğmen, Bay Farwell'in hangi cüretle beyaz bir adama öfkeyle dokunabildiğini sordu ve Farwell'in, kalkmasına izin vermesini emretti; Bay Farwell reddetti, Teğmen de Farwell'i göğsünden tekmeledi ve Farwell geriye doğru uçtu. Teğmen ayağa fırladı, Farwell'in üzerine oturdu ve kafasını yumruklamaya başladı. Farwell çaresizlik içinde el yordamıyla yakında bir taş buldu ve Teğmen'in kafasına savurdu. Teğmen yere düştü ve üç köşeli şapkası uçup gitti. Sonra Farwell, dizini Teğmen'in göğsüne dayadı ve taşla vurarak Teğmen'in kafatasını yassı bir pelteye dönüştürdü, ardından sendeleyerek

uzaklaştı, avunmazca yere oturdu ve başını ellerine alarak ağlamaya başladı.

*roger bevins iii*

Teğmen’in kafası çabucak yeniden oluştu, kendisi canlandı, Bay Farwell’in ağladığını gördü, bir KIRIĞIN ağlayabildiğini bilmediğini çünkü ağlamak için insanın insani duygular taşıması gerektiğini bağırdı ve Bay Farwell’e işinin başına geri dönmesini yine emretti, ona her ne iş verilmişse, o işi hangi beyaz kişi vermişse ve Bay Farwell yine Teğmen’i yakasından tuttuğu gibi sertçe sırtüstü devirdi; Teğmen yine Bay Farwell’in ne cüretle beyaz bir adama öfkeyle dokunabildiğini sordu, Farwell’in, kalkmasına izin vermesini emretti; Bay Farwell yine reddetti. Teğmen yine Farwell’i göğsünden tekmeledi...

*hans vollman*

Vesaire, vesaire.

*roger bevins iii*

Biz oradan kaçarken hâlâ devam ediyordu.

*hans vollman*

Bitecekmiş gibi görünmüyordu.

*roger bevins iii*

İkisinin sonsuza dek dövüşeceğini düşündüren bir şiddetle sürüyordu.

*hans vollman*

Tabii bu gerçeklikte, temel ve hayal edilemez bir değişim olmazsa.

*roger bevins iii*

# CI.

Bay Vollman ve ben çaresizce evlerimize doğru süzüle-koştuk.

*roger bevins iii*

Sarsılmıştık.

*hans vollman*

Biz bile sarsılmıştık.

*roger bevins iii*

Bay Bevins ve ben bile sarsılmıştık.

*hans vollman*

Kardeşim, ne yapacağız? diye seslendim ona.

İşte buradayız, diye karşılık verdi Bay Vollman. Bana bak. Ben buradayım. Kim o, konuşan kim? konuştuğumu işiten kim?

Ama sarsılmıştık.

*roger bevins iii*

Rezil Baronlara rastladık, Constantinelilere ait hasta-tümseğinin üzerine yığılmışlardı (kireçtaşından sıradan bir taş levha, bir köşesi çatlamış, on yıllar içinde kuş pislikleriyle lekelenmiş...

*hans vollman*

Uzun zaman önce, Constantine'i güneşten korumak için biri, başına küçük bir ağaç dikmiş).

*roger bevins iii*

Kalk, kalk.

B...tan b...tan durmak yok. B...tan b...tan düşünmek yok.

*eddie baron*

Hayır. Ben b...tan b...tan düşünmüyorum.

Yalnızca iyi hissetmiyorum.

*betsy baron*

Bana bak, bana bak.

O k...ıkırık güzelim çayırda yaşadığımız zamanı hatırlıyor musun? Çocuklarla birlikte? Hani o geniş çimenlikte?

O çadırda? Hatırlıyor musun? B...kafalı Donovan bizi nehir kıyısındaki o b...çukurundan kovduktan sonra? Ne günlerdi, ha?

*eddie baron*

Orası b...tan geniş bir çimenlik değildi! Seni b...kafa! Orası dünyanın tüm b...larının gelip s...tığı ve s...tiğimin çöplerini attığı yerdi!

*betsy baron*

Ama ne manzarası vardı, hı? Kaç çocuk öyle bir manzara görür? Çadırımızın dışına bakardık ve tam orada: b...tan Beyaz Saray.

*eddie baron*

Ama ilk önce s...tiğimin çöp yığınının etrafından dolanman gerekiyordu. O b...tan devasa sıçanlara dikkat ederek. Orada yaşayan o b...tan asker tacizciler çetesine de.

*betsy baron*

Ama seni hiç taciz etmediler.

*eddie baron*

B... etmediler! S...tiğimin adamının bacağını bir kürek dolusu kızgın közle yakmak zorunda kaldım! Üzerimden kalksın diye! B...tan çadırın içine girmişti! B...tan çocukların önünde! Bizi görmeye hiç gelmemelerine şaşmamak lazım! Burada... kaç zamandır buradayız? B... gibi uzun bir zaman. Ve bir kez bile gelmediler.

*betsy baron*

S...tirsinler gitsinler! Değil mi? Bizim b...tan yerimizde yaşamadan o b...tan nankör yılanların bizi suçlamaya hakkı yok ve o küçük b...kafalar bizim b...tan yerimizde...

*eddie baron*

Eddie? Hayır.
Onlar bizim çocuklarımızdı.
Onları biz b... ettik.

*betsy baron*

S...tiğimin hüzünlü b...ları yok.
B...tan b...tan durmak yok. B...tan b...tan düşünmek yok.
Neden, biliyor musun?
Biz b...tan kalmak istiyoruz! Daha yapacak b... gibi kutlamalarımız var, değil mi?

*eddie baron*

Eddie.
Biz b...tan ölüyüz, Eddie.
Seni seviyorum, seni s...tiğimin b...kafası.

*betsy baron*

Hayır.
Yo yo yo. Yapma. Yapma bunu.
Benimle kal, yavrum, işi b... etme.

*eddie baron*

Derisi kâğıt kadar inceldi. Bedeninden titremeler geçti. O önceki yerde yaşadığı farklı benliklerin biçimleri peş peşe geldi geçti (anlatamayacağım kadar edepsiz, fakir ve utanç verici) ve sonra, heyhat, asla bürünemediği muhtelif gelecek biçimleri geldi geçti: ilgili anne, kekler ve ekmekler yapan dikkatli aşçı, ciddi kilise müdavimi, ona hayranlıkla bakan tertemiz torunları tarafından kuşatılmış yumuşak sesli saygın büyükanne.

*roger bevins iii*

Sonra maddeışıkçiçeklenme olgusunun tanıdık ama her zaman tüyler ürpertici ateşsesi geldi.

*hans vollman*

Ve Betsy Baron gitti.

*roger bevins iii*

Leş kokulu lime lime giysileri her yana dağıldı.

*hans vollman*

Bay Baron bir dizi ağza alınmaz küfür haykırdı ve o hanıma duyduğu olağanüstü sevginin zorlamasıyla, gönülsüzce de olsa teslim oldu, maddeışıkçiçeklenme olgusunun rengi, her zamanki gibi parlak beyaz değil, soluk bir griydi.

*roger bevins iii*

Tütün, ter ve viski kokan giysileri yere yağdı.

*hans vollman*

Sonrası, koşan bir biçim, edepsiz bir karikatür.

*roger bevins iii*

# CII.

Aniden Bay Bevins hasta gibi göründü.
Derisi kâğıt kadar inceydi. Bedeni titriyordu.

*hans vollman*

Onca anı sel gibi aktı.
Bir sabahı hatırladım. Hani o sabah...
O sabah...
Gilbert'ı görmüştüm. Fırında.
Evet. Evet, görmüştüm.
Tanrım.

O... Ah, ne acı verici! *Bir başkasıyla birlikteydi.* Bir erkekle. Siyah saçlı, uzun boylu. Geniş göğüslü. Gilbert ona bir şeyler fısıldadı ve gülüştüler. Bana güldüklerini hissettim. Dünya dümdüz oldu. Belli bir şakanın anlatılması için kurulmuş sahne gibi, benim hakkımda bir şaka: Bu eğilimle doğan ben, Gilbert'ı bulacaktım, ona âşık olacaktım, ama onunla birlikte olamayacaktım (çünkü o "doğru yaşamak" istiyordu) ve sonrası: Ben fırının kapısında, elimde bir somun ekmekle yıkılmışım. İkisi yaklaşıp duraksıyor. Yükselen fısıltı ve kahkahalar. İkisi yanımdan geçerken bu yeni adam (o kadar güzeldi ki) tek kaşını kaldırıyor: *Bu mu?* Bu *o mu?*

Sonra bir başka öldürücü kahkaha patlaması.
Eve koştum ve...
Yaptım.

*roger bevins iii*

Bay Bevins dizlerinin üzerine çöktü.
O önceki yerde yaşadığı farklı benliklerin biçimleri peş peşe geldi geçti:
Efemine fakat sevgi dolu, kız kardeşlerinin üzerine titrediği küçük çocuk;

Çarpım tablolarının başına oturmuş çalışkan öğrenci;

Barakada, sevgiyle uzanıp Gilbert'ı öpen çıplak delikanlı;

Doğum gününde annesiyle babasının arasında fotoğrafa poz veren iyi evlat;

Öfkeden kıpkırmızı kesilmiş felaket, yanaklarından yaşlar süzülüyor, elinde bir kasap bıçağı, kucağında bir porselen çanak.

Hatırlıyor musun, dedi, buraya ilk gelişimi? Bana çok iyi davranmıştın. Beni sakinleştirmiştin. Kalmaya ikna etmiştin. Hatırlıyor musun?

Sana yardımcı olabildiğim için mutluydum, dedim.

Bir şey daha hatırladım, dedi, şaşırmış bir ses tonuyla. Bir seferinde karın, ziyarete gelmişti.

*hans vollman*

Ben öyle bir şey hatırlamıyorum, dedi Bay Vollman gergince. İyileşmek için yalnız kalmam gerektiğine inandığından karım ziyaret etmemeyi tercih ediyor.

Dostum, dedim. Yeter. Dürüst konuşalım. Pek çok şey hatırlıyorum. Senin de hatırladığını sanıyorum.

Hiç de değil, dedi Bay Vollman.

Tombul, güleç bir kadın geldi buraya, dedim. Yaklaşık bir sene önce. Ve pek çok şey anlattı, hayatıyla ilgili mutlu şeyler (çocukları ve harika kocası hakkında) ve sana teşekkür etti. *Sana* teşekkür etti, bir düşün. Ona tam zamanında iyilik ettiğin için kendi deyişiyle, "kendimi kirlenmemiş bir halde hayatımın aşkı olacak adama saklamama izin verdiğin için." Onu "aşk yoluna" hazırladığın için sana teşekkür etti ve ona asla (bir kez bile) kabalık etmediğin için, her zaman nazik, sevgi dolu ve düşünceli davrandığın için. "Gerçek bir dost" dedi sana.

Bay Vollman'ın yanaklarından gözyaşları akıyordu.

Gelip veda ederek seni şereflendirdi bayım, mezarının başında durdu ve gelecekte sana *burada* katılamayacağını, çünkü zamanı geldiğinde bu yeni adamın yanında yatması gerektiğini açıkladı, kocası...

Lütfen, dedi Bay Vollman.

Kocasının çok daha genç olduğunu söyledi, dedim. Senden çok daha genç. Onun kendi yaşına daha yakın.

Sen, dedi Bay Vollman aniden. Sen bileklerini kestin ve mutfak zemininde kan kaybından öldün.

Evet, dedim. Evet, öyle yaptım.

Seneler önce, dedi.

Uzun seneler önce, dedim.

Ah, Tanrım, dedi Bay Vollman ve derisi kâğıt kadar ince oldu, bedeni titredi ve o önceki yerde yaşadığı farklı benliklerin biçimleri peş peşe gelip geçtiler:

Mürekkep lekeli önlüğüyle taze yüzlü çırak;

İlk karısının peşinden gözyaşlarını silen, cenaze töreninden önce takıntılı bir biçimde fırçaladığı halde, tırnaklarının kenarı hâlâ mavi lekeli genç dul;

Hiç umudu kalmamış, yalnızca çalışan, içen ve (depresif bir ruh halinde) zaman zaman fahişelere giden orta yaşlı, yalnız adam;

Şişman, aksak, tahta dişli, kırk altı yaşındaki matbaacı, yılbaşı günü Wickettların dükkânında, karşısındaki limon yeşili elbiseli parlak genç kadına bakıyor (daha çocukluktan yeni çıkmış aslında) ve o sabah artık yaşlı hissetmiyor, genç (ilginç, canlı, atılgan) hissediyor ve senelerdir ilk defa, birilerine sunacak bir şeyi olduğunu ve karşısındakinin o şeyi sunmasına izin verecek biri olduğunu umuyor.

*roger bevins iii*

Yapalım mı? dedi Bay Bevins. Birlikte göçelim mi?

Ve gelecek biçimlerine büründü (Heyhat! Asla bürünemediği biçimlere):

Bir geminin pruvasında, uzak kıyıdaki sarı-mavi ev sırasına bakan yakışıklı genç adam (o yolculukta Brezilyalı bir mühendis tarafından iyice becerilmişti, o mühendis ona çok şey öğretmiş, çok zevk vermişti) (ve şimdi Bay Bevins, Tanrı'nın gözünde iyi de olsa kötü de olsa, *o hayatın* onun için doğru olduğunu biliyordu);

Reardon adlı, sakallı, nazik eczacının senelerdir birlikte olduğu mutlu sevgilisi;

Nihai hastalığında zavallı Reardon'a bakan zengin, tombul, orta yaşlı adam;

Yüz yaşına merdiven dayamış, her tür arzunun (erkek, yemek, nefes) tutsaklığından kurtulmuş ve atların çekmediği, kauçuk tekerlekli, durmaksızın ateşlenen top gibi gürültülü, mucizevi bir araçla kiliseye götürülen ihtiyar bunak.

*hans vollman*

Evet, tamam, dedi Bay Vollman. Gidelim. Birlikte.

*roger bevins iii*

Seçim noktasını geçmiş gibiydik. Artık ne olduğumuz bilgisini sindirmiştik ve inkâr edemezdik.

*hans vollman*

Ama bir şey bizi engelliyordu.

*roger bevins iii*

Ne olduğunu biliyorduk.

*hans vollman*

Kim olduğunu.

*roger bevins iii*

Tek zihin halinde doğuya doğru süzüle-uçtuk (yaralı kuşlar gibi kesik kesik; kayalardan, tümseklerden, taş evlerin duvarlarından sekerek, hedefimize varana kadar aciliyet duygusu dışında hiçbir şey hissetmeden), titreşip duruyor, gittikçe zayıflıyorduk ve bizi tutan tek şey, kendi gerçekliğimize dair, dağılmakta olan bir inanç kırıntısıydı; doğuya, doğuya, doğuya, ta ki yüzlerce metre genişliğinde, ıssız bir yabanlığın kıyısına gelene kadar.

*hans vollman*

Dehşetengiz demir çitle biten yabanlık.

*roger bevins iii*

# CIII.

Genç Bayan Traynor her zamanki gibi çitin bir kısmına sıkışmıştı, o anda küçük boy bir tren vagonunun dumanlar tüten enkazı biçimindeydi, enkazın içinde kapana kısılan pek çok kömürleşmiş ve ölüm çırpınışındaki kişi son derece edepsiz taleplerini bağırırken, Bayan Traynor'ın "tekerlekleri" zalimce, pek çok domuzun üzerinde dönüyordu, (anladığımız kadarıyla) kazaya sebep olan onlardı ve insansı yüzleri, insansı sesleri vardı; tekerlekler dönüp onları tekrar tekrar ezerken, yanık domuz eti kokuları saçarak acıklı acıklı haykırıyorlardı.

*hans vollman*

Özür dilemeye gelmiştik.

*roger bevins iii*

Uğradığı ilk felaket sırasındaki korkaklığımız için.

*hans vollman*

O zamandan beri geçen her saniye içimizi kemirmişti.

*roger bevins iii*

İlk dev kusurumuz.

*hans vollman*

O önceki yerden getirdiğimiz iyi mizacımızı ilk terk edişimiz.

*roger bevins iii*

Yanan vagonun dışında durup içeri seslendim.

Beni duyabiliyor musun, tatlım? diye bağırdım. Söylemek istediğimiz bir şey var.

*hans vollman*

Tren, rayları üzerinde biraz kaydı, alevler fışkırdı, kazaya sebep olan pek çok domuz bize doğru döndü ve kusursuz insan yüzlerinden çıkan harika bir Amerikan aksanıyla bize, açık seçik, onu kurtaramayacağımızı, kurtarılmayı reddettiğini, her şeyden, hepimizden nefret ettiğini ve gerçekten de onu önemsiyorsak onu rahat bırakmamız gerektiğini, çünkü varlığımızın, çektiği işkenceyi daha da şiddetlendirdiğini, ona o önceki yerde beslediği umutları ve buraya ilk geldiğinde olduğu kişiyi hatırlattığını açıkladı.

*roger bevins iii*

Fırıl fırıl dönen genç bir kız.

*hans vollman*

Yanardönerli yaz elbisesi içinde.

*roger bevins iii*

Özür dileriz, diye bağırdım içeri. Henüz şansın varken seni gitmeye ikna etmek konusunda daha fazla çabalamadığımız için özür dileriz.

Korkuyorduk, dedi Bay Bevins. Kendimiz için korkuyorduk.

Endişeliydik, dedim. Çabamızın başarısız olacağından endişeleniyorduk.

Kaynaklarımızı korumamız gerektiğini düşündük, dedi Bay Bevins.

Başına bu geldiği için üzgünüz, dedim.

Hak etmiyordun, dedi Bay Bevins.

Özellikle de, sen yıkılırken burada kalıp seni teselli etmediğimiz için özür dileriz, dedim.

Gerçekten de sinsi sinsi uzaklaştınız, dedi domuzlardan biri.

*hans vollman*

Bay Vollman'ın yüzü hatırladıklarıyla çarpıldı.

Sonra yüzünde bir şey değişti; güçlü ve canlı göründü; tıpkı dükkânında görünmüş olması gerektiği gibi, hayata dair hiçbir şeyden sinsi sinsi kaçmayacak bir adam.

Ve gelecek biçimleri hızla gelip geçti:

Anna'yla evliliklerini tamamına erdirdikten sonraki sabah, dağınık yatağında gülümseyen bir adam (Anna başını neşeyle göğsüne dayamış ve en baştan başlama hevesiyle elini bacaklarının arasına uzatmış);

Anna'nın daha küçük, daha solgun versiyonları olan ikiz kızların babası;

Dizleri ağrıyan emekli matbaacı, artık daha yaşlı ama hâlâ güzel Anna'nın

yardımıyla kaldırımda yürüyor ve yürürlerken alışkanlık eseri, her zaman hemfikir olmadan, kendi aralarında geliştirmiş oldukları şifreli sözcüklerle, şimdi kendileri de anne olan ikizler hakkında konuşuyorlar.

Bay Vollman acılı ama iyicil bir ifadeyle gülümseyerek bana döndü.

Bunların hiçbiri olmadı, dedi. Ve asla olmayacak.

Sonra derin bir nefes aldı.

Ve yanan trene girdi.

*roger bevins iii*

Bayan Traynor'ı orada görebiliyordum, eskiden yemek vagonu olan yerde, lavanta rengi çizgili duvar kâğıdında, yüzü açık seçik görülebiliyordu.

*hans vollman*

Genç Bay Bristol beni arzuluyordu, genç Bay Fellowes ve Bay Delway beni arzuluyordu, akşamları etrafımda çimenlere otururlardı; gözlerinde son derece şiddetli, son derece sevecen Arzu ateşi yanardı.

Her şey çok

Sonra annem beni çağırmak için Annie'yi

Kollarımda tatlı bir Bebek tutmayı ne kadar ister dim

Siz bayım

Siz bayım bana bir iyilik yapabilirsiniz Büyük bir iyilik

Eskiden olduğu kdar güzel görünmedimi biliyorum

Deneyebilirsiniz

En azından

Burada yapmayı deneyebilirsiniz Şimdi yapın Olmaz mı

Bu sk bk kç trenini havaya uçurun. Bayım.

Giderken

Lütfen Belki beni serbest bırakır Bilmiyorum Kesin olarak söyleye

Ama çok uzun zamandır mutsuzdum burda

*elise traynor*

Denerim, dedim.

*hans vollman*

Trenin içinden maddeışıkçiçeklenme olgusunun tanıdık ama her zaman tüyler ürpertici ateşsesi geldi.

Tren titremeye, domuzlar ciyaklamaya başladı.

Kendimi, yakında artık benim olmayacak kutsal toprağa fırlattım.

Tren patladı. Koltuklar yağdı, domuz parçaları yağdı, menüler yağdı, bavullar, gazeteler, şemsiyeler, kadın şapkaları, erkek ayakkabıları, ucuz romanlar yağdı.

Dizlerimin üzerinde doğrulduğum zaman biraz önce trenin olduğu yerde şimdi yalnızca dehşetengiz demir çit olduğunu gördüm.

Ve artık gitmekten başka yapacak hiçbir şey kalmamıştı.

Ama dünyanın şeyleri hâlâ kuvvetle yanımdaydı.

Örneğin: Aralıkta tipi şeklinde yağan karlar arasında bata çıka yürüyen çocuklar; çarpışmada eğilmiş sokak lambasının altında dostça bir karşılaşma-paylaşma; yüksek kulesinde kuşlarca ziyaret edilen donmuş saat; teneke sürahiden içilen soğuk su; haziran yağmuru sonrası insanın üzerine yapışan gömleği havluyla kurulaması.

İnciler, paçavralar, düğmeler, halı püsküllleri, bira köpüğü.

Birinin iyi dilekleri, birinin yazmayı hatırlaması, birinin, hiç rahat olmadığınızı fark etmesi.

Tabakta kan kırmızısı bir biftek, tebeşir ve odun ateşi kokan okuldan kaçarken elinizin altındaki çit.

Yukarıda kazlar, aşağıda yoncalar; nefes nefese kaldığınızda duyduğunuz kendi nefesinizin sesi.

Gözümdeki yaşların yıldızları bulandırması, omzumda kızağı dayadığım yerin acıması, eldivenli parmakla buğulu pencereye sevgilimin adını yazmak.

Ayakkabı bağlamak, bir paketin üzerine düğüm atmak, dudaklarımda dudaklar, elimde bir el; günün sonu, günün başlangıcı, önümde her zaman bir gün olacağı hissi.

Hoşça kalın, artık hepinize veda etmeliyim.

Karanlıkta bir dalgıç kuşunun ötüşü; sıçrarken kramp giren bacak, odada boyun masajı, gün sonunda süt yudumlamak.

Mütevazı dışkısını kaplamak için arka ayaklarıyla çimenleri eşeleyen çarpık bacaklı köpek, brendiyle yoğrulmuş bir saatte vadinin aşağısında dağılan bulut kütlesi; parmağınızı sürdüğünüzde toz bulaşan panjurlar; daha öğlen saati ve karar vermem lazım, gördüğümü gördüm ve beni yaraladı, tek bir seçeneğim kalmış gibi görünüyor.

Kanla lekelenmiş porselen çanak sallanıp ahşap zemine düşüyor, ince toz tabakasının üzerindeki son inanamaz nefes, portakal kabuğunu bile kıpırdatmıyor, ölümcül bıçak, gelip geçen panikle aşina dingildek korkuluğa bırakılmış, daha sonra (kalbi kırık) annem (sevgili annem) tarafından ağır akan, çikolata kahverengisi Potomac'a bırakılıyor (fırlatılıyor).

Bunların hiçbiri gerçek değildi, hiçbir şey gerçek değildi.

Her şey gerçekti, inanılmaz ölçüde gerçekti, sonsuz kıymetliydi.

Bunlar ve her şey bir hiç olarak başladı, engin bir enerji çorbasında gizli ama sonra onlara isim verdik, onları sevdik ve bu şekilde, öne çıkardık.

Ve şimdi onları kaybetmeliyiz.

Gitmeden önce, bu anlık düşünce patlamasıyla, zamanın yavaşladığı ve sonra durduğu, tek bir an içinde sonsuza dek yaşayabildiğimiz yerden, bunu size gönderiyorum, sevgili dostlarım.

Hoşça kalın hoşça kalın hoşça...

*roger bevins iii*

# CIV.

Caroline Matthew Richard ve ben, bayrak direğinin yanındaki yerimizde birbirimize dolanmış yatıyorduk: Benim parçam Caroline'in ağzında, onun arkası Richard'ın parçasında, Matthew'un parçası benim arkamda, Caroline'in parçası Matthew'un ağzıyla benim orta parmağımca paylaşılmış.

*bay leonard reedy*

Büyük heyecanı kaçırmış gibiydik.

*bayan caroline reedy*

Kendi heyecanımıza daldığımızdan.

*richard crutcher*

Ama sonra, bir sürü maddeışıkçiçeklenme olgusunun gürültüsü sinir bozucu oldu...

*bayan caroline reedy*

Biz erkekler gevşedik.

*bay leonard reedy*

Bu, daha fazla heyecanı imkânsız hale getirdi.

*bayan caroline reedy*

Ben, Richard ve Bay Reedy pantolonlarımızı çektik. Bayan Reedy ise eteğini ve bluzunu kapattı ve çit boyunca süzüle-koşarak o diğer (daha sıkıcı) heyecana bakmaya gittik.

*matthew crutcher*

Yolda Bay Bevins'i gördük...

*bayan caroline reedy*

Kahrolası nonoş.

*richard crutcher*

Çitin yanında dizlerinin üzerine çökmüş, kendi kendine mırıldanıyordu.

*bay leonard reedy*

Sonra, her zamanki gösterişli şeyler:
Işık çakması, gökten yağan giysiler.

*matthew crutcher*

Bevins yok oldu.

*richard crutcher*

# CV.

Güneş neredeyse doğmuştu.

O korkunç geceden sağlam kurtulanlar olarak birbirimize sokulup konuştuk, koşarak çabucak etrafı kolaçan ettik ve hayatta kalanları aradık.

Purdy'yi bulamadık; Johannes'i ve Crawley'yi de.

Pickler, Ella Blow, Verna Blow, Appleton, Scarry ve Thorne'u da bulamadık.

Midden yoktu, Goncourt, Cup, Edwell ve Longstreet de öyle.

Rahip Thomas: Yok.

En eski ve en sadık sakinlerimizden ikisi olan Bevins ve Vollman bile gitmiş.

Onlara nasıl da acıyorduk. Öylesine saf. Küçük bir çocuğun sayıklamalarıyla yıkılmış. Sonsuza dek kaybolmuş.

Tatlı ahmaklar.

*lance durning*

Biz buradaydık. Değil mi? Biz yoksak kim konuşuyordu? Kim işitiyordu?

*percival "çevik" collier*

Ne katliam.

Ki mekânın yalnızca küçük bir kısmına bakabilmiştik.

*lance durning*

Kısa süre sonra gün ağarmaya başladı. Her zamanki, tüm bedeni kaplayan zayıflık ve küçülme hissi geldi. Aile evlerimize koştuk, midemiz bulana bulana, o pis şeylerin ne hale geldiğini görmemek için gözlerimizi kapatarak veya kaçırarak, kendi hasta-bedenlerimize girdik.

*robert g. twistings*

Güneş yükselirken her birimiz içimizden her zamanki duamızı ettik.

*lawrence t. decroix*

Gün bir daha battığında hâlâ burada olmak için.

*bayan antoinette boxer*

Bir kez daha hareket edebilir hale geldiğimizde, o ilk anlarda, tüm armağanların en kıymetlisine bir kez daha sahip olduğumuzu görmek için.

*robert g. twistings*

Zaman.

*lance durning*

Daha fazla zaman.

*percival “çevik” collier*

# CVI.

Güneş yükselirken hep olduğu gibi iki âlem Birleşti ve Bizimkinde gerçek olan her şey Onlarınkinde de gerçek oldu: Tüm Taşlar, Ağaçlar, Tepeler, Vadiler, Dereler, Gölcükler, Bataklıklar, Işık ve Gölge Lekeleri, hepsi birleşti ve iki diyarda aynı oldu. Bir Âlemi diğerinden ayıramazdınız.

Bu gece pek çok Yeni, Tuhaf ve Huzursuz Edici şey olmuştu.

Biz üç Bekâr, Yüksekten seyretmiştik her şeyi: güvende, ayrı ve Özgür, tıpkı bizim sevdiğimiz gibi.

Sorumluluğum altındaki genç Dostlarıma hemen Hasta-kutularına çekilmemiz ve İçlerine girmemiz gerektiğini söyledim.

Orada bizi Bekleyenlerin içlerine.

*stanley “profsür” lippert*

Ih.

*gene “hayta” kane*

O şeylere girmekten hoşlanmıyorduk.

*jack “palavracı” fuller*

Hem de hiç.

*gene “hayta” kane*

Ama Bedel *buydu*, itaat etmek zorundaydık; eskiden bize benzeyen (evet, biz *Olan*) (ve öylesine sevdiğimiz) o Pis Şeylerin içinde tamamen Uyanık fakat Kıpırtısız, ta ki Gece yine çökene kadar, o zaman Dışarı fırlayarak...

*stanley “profsür” lippert*

Özgür kalıyorduk.

*gene “rascal” kane*

Yine özgür.

*jack “palavracı” fuller*

Gerçekten kendimiz.

*gene “hayta” kane*

Kutsal Yaratımın tamamı yine bizim olmuş.

*stanley “profsür” lippert*

Bir kez daha her şey mümkün.

*gene “hayta” kane*

Biz Üçümüz hiç Evlenmemiştik, gerçekten Âşık olmamıştık, ama Gece çöktüğünde ve kendimizi de hâlâ Burada bulursak, belki “asla” kısmını sileriz...

*stanley “profsür” lippert*

Çünkü bizim sonumuz gelene kadar, “asla” asla söylenmeyebilir.

*jack “palavracı” fuller*

Ve belki âşık olabiliriz.

*gene “hayta” kane*

# CVII.

Biraz önce bir fener alıp her şeyin yolunda olduğundan emin olmak için Carrollların mezarına gittim Tom ve küçük Lincoln'ın tabutunun duvardaki oyuktan hafifçe çıkmış olduğunu görünce onu geri ittim. Ah zavallı küçük çocuk, burada geçireceği sayısız yalnız ve hüzünlü gecenin birincisini tamamlamak üzereydi.

Elimde olmadan bizim Philip'i düşündüm, Başkan'ın oğluyla hemen hemen aynı yaşta, bahçede deli gibi koşup yaşama coşkusuyla içten aydınlanmış gibi içeri girer, çitin üzerinden komşu kızları amy ve reba leonard'la cilveleşir saçı başı dağınık halde bir süpürge kapar ve taşkın mutluluğuyla aşçı Bayan Alberts'ın poposunu dürtükler ama o, elinde bir şalgamla onu tokatlamak için dönüp de onun parıl parıl yüzünü gördüğünde elindeki şalgamı lavaboya bırakıp onu ensesinden yakalar ve öpücüklere boğar, ben de gizlice süpürgeyi Bayan Alberts'a veririm ki oğlan zaferle kaçarken kadıncağız onun oyundan aşınmış aşina pantolonunu dürterek intikamını alabilsin hem de sıkı bir dürtme çünkü o hanımın kolları kütük gibi, Ah Tanrım Philip'in böyle bir yerde kıpırdamadan yatmasını hayal etmeye bile dayanamam ve böyle bir düşünce aklıma geldiğinde tüm gücümle bir şarkı mırıldanıyorum ve bir yandan da Yo yo yo hiç aklına bile getirme Tanrım bırak sevdiklerimden önce (Philip Mary Jack Jr'dan önce sevgili Lydia'dan önce) ben gideyim diye dua ediyorum ama bu da işe yaramaz çünkü onların son günleri geldiğinde ben orada olup onlara yardım edemeyeceğim? Ah ikisi de dayanılmaz, Tanrım insan burada nasıl çıkmaza giriyor kasvetli Tom sevgili dostum Tom, uykuya hasret kaldım gelişini bekliyorum ve bu hüzünlü ve kasvetli düşüncelerin yakında dağılıp gideceğini umuyorum yakında sevgili dostumuz doğan Güneşin mutlu yüzüyle.

*Manders, a.g.e.*

# CVIII.

O beyefendinin içinde, küçük atımızın sırtında, o sessiz sokaklarda yol aldım ve mutsuz değildim. Ama o mutsuzdu. Bu geceki macerasıyla karısını ihmal ettiğini hissediyordu. Üstelik evde, hasta olan küçük bir oğlan çocuğu daha vardı. O da ölebilirdi. Bugün daha iyi olsa da o da ölebilirdi. Her şey olabilirdi. Artık bildiği gibi. Unutmuştu. Diğer çocuğu biraz unutmuştu.

Tad. Sevgili küçük Tad.

Beyefendinin aklında çok şey vardı. Yaşamak istemiyordu. Gerçekten. Şu anda yaşamak çok zor geliyordu. Yapacak çok iş vardı ve şu an, işleri çok iyi yapamıyordu ve kötü yapılırlarsa her şey mahvolabilirdi. Belki, zamanla (dedi kendi kendine) düzelirdi ve hatta yine güzel olabilirdi. Buna inanmıyordu aslında. Zordu. Onun için zor. Benim için zor. Onun içinde olmak. Yine de kalmaya karar verdim. Sabah olmak üzereydi. Normalde, gündüz dinlenirdik. Kabuklarımıza dönme ihtiyacı duyar, orada dinlenirdik. Bu gece o zorunluluğu hissetmedim. Ama uykum vardı. Uyukladım ve onun içinden kayıp atının içine düştüm, o anda at safi Sabırdı, öyle hissettim, tepeden tırnağa ve adamı seviyordu; daha önce yulafın, bu kadar güzel bir şey olduğunu hiç hissetmemiştim, *başka bir mavi battaniyeyi* de bu kadar özlememiştim. Sonra kendime geldim, dik oturdum ve beyefendiye tekrar katıldım.

Ve gecenin içinde, hemşerilerimizin uyuyan evlerinin önünden geçerek yol almaya devam ettik.

*thomas haden*

## GEORGE SAUNDERS
## İLE SORU CEVAP

**RANDOM HOUSE:** Neden 1862’de geçen ve Abraham Lincoln’ın merkezinde olduğu bir roman yazdınız?

**GEORGE SAUNDERS:** Bu fikir Bill Clinton hükümeti döneminde öğrendiğim bir şeyden doğdu. Washington DC’deydik, arabayla Oak Hill Mezarlığı’nın yanından geçiyorduk ve bir arkadaşım iç savaş sırasında Lincoln’ın küçük oğlunun oraya gömüldüğünden söz etti. Zamanın gazeteleri, Lincoln’ın defalarca mezara gidip oğlunu kucakladığını yazmış. Bunu duyduğum zaman zihnimde bir imge belirdi: Lincoln Anıtı ile Pietà’yı birleştirmek. Bu imge senelerce aklımdan çıkmadı, bir oyunda kullanmaya çalıştım fakat başaramadım. Ancak fikir o kadar ısrarlı çıktı ki sonunda onu kurmaca olarak yazmaya beni ikna etti.

**RH:** Demek bu tarihsel gerçeklik tohumu, romanın temeli oldu. Peki tam olarak neyin temeli? Bu kitaba, ilk romanınız olacağını düşünerek mi başladınız?

**GS:** Pek değil aslında. Dediğim gibi, ben yalnızca fikri kullanmaya çalışıyordum. Sonunda ona ilgimi yitirip yitirmeyeceğimi görmeye çalıştım. Ama yazmaya başlayınca ilgimin daha da arttığını gördüm. Bir noktada, biriken sayfalar yüzünden hikâyenin daha uzun olacağı belli oldu.

**RH:** Abraham Lincoln hakkında geleneksel, dümdüz ilerleyen bir tarihsel kurgu yazmadınız. Romandaki karakterlerin çoğunun aslında ölü olduğunu söylemek gerek.

**GS:** Evet. Hikâye boyunca yalnızca üç canlı karakter var. Lincoln, gece bekçisi ve mezarlığın karşısındaki evde yaşayan kadın.

Zor taraflarından biri, sanırım teknik güçlüktü. Gerçeğe baktığınızda, o gece Lincoln mezarda yalnız başınaydı. Bu yüzden hikâye, sırf dram üretmek için bir başkasının (ya da bir başka şeyin) varlığını gerektiriyordu. Daha önce seneler boyunca yukarı New York’ta, bir mezarlıkta geçen (daha sonra bir kenara bıraktığım) bir kitap üzerinde çalışmıştım. *Our Town* oyununda olduğu gibi,

muhtelif ölü insanlar birbirleriyle konuşuyorlardı ve bu yapıyı öne çıkarıp mezarlığı Oak Hill yapabileceğim aklıma geldi.

Teknik gereklilikler işin içine hayaletleri katınca kitabın zorunlu olarak ölüm "hakkında" olması gerekti. Ve ben ölümü öylesine ilginç, dehşet verici ve ödüllendirici bir konu olarak görüyorum ki, belki en ilginç şey diyebilirim. Ölümün yaşamlarımızın her ânını renklendirdiği (en azından renklendirmesi gerektiği) gerçeği. Kasvetli bir şekilde değil, öyle düşünmüyorum, bir partiden ayrılmamız gerektiğini bilmemizin, partiyi daha daha güzel bir hale getirmesi gibi.

Sonra kendime şu soruları sormak zorunda kaldım: "Hangi hayaletler? İnsan nasıl hayalet olur? Bu varlıklar neden burada kalmış?" İsa'nın, Thomas İncili'nde söylediği bir şey hakkında düşünüp duruyordum: "İçinizdekini açığa çıkarırsanız, açığa çıkardığınız sizi kurtaracak. İçinizde olanı açığa çıkarmazsanız, açığa çıkarmadığınız sizi mahvedecek." Bu kişiler, yaşarken içlerindekini açığa çıkarmayı başaramamış kimseler.

**RH:** Biraz da bu kitabın anlatısı hakkında konuşalım. Burada, kurmacada daha önce yapılmamış bir şey yapıyorsunuz. Sanırım bunu sözel tarihe veya Yunan korolarına benzetebiliriz. Sırayla konuşan karakterler. Bu kadar da değil, tarihsel gerçeklikleri de kullanmışsınız. *O kadarla da yetinmemiş*, "gerçek" tarihin bir kısmını icat etmişsiniz, öyle ki neyin gerçek, neyin icat olduğundan asla emin olamıyoruz ve nihayetinde bir önemi de kalmıyor. Hayaletler, tarihçiler ve çağdaşları, karman çorman konuşarak Lincoln'ın o dönemdeki hayatına dair bir arka plan veriyor. Böyle bir hikâyeyi anlatmak için bu yolu nasıl buldunuz?

**GS:** Yavaş yavaş ve tekrarlayarak oldu. Bir ihtiyaca karşılık verme ya da gereklilik yüzünden de diyebilirsiniz. Örneğin, hayaletlerin varlığının bir denge unsuru gerektirdiğini erkenden fark ettim. Bir hayalet sekansı, bir düş sekansı gibidir. Okuyucu, o ortam içinde her şeyin mübah olduğunu anlar. Ve bu da kurgusal gerçekliğe inancını yok edebilir. Bu yüzden kitapta bazı "gerçek" şeylere ihtiyacım vardı, kitabın ayaklarını yere basması ve okuyucunun inancını yenilemesi için. Ve aklıma devamlı, Lincoln'ın mezara gelmesi etrafındaki tarihsel gerçeklikler geliyordu. Lincolnların vefattan önce Beyaz Saray'da verdikleri parti, Willie'nin cenaze töreninin ve gömülmesinin ayrıntıları. Soru şuydu: Bu hüzünlü ve duygusal anekdotları, küreğine yaslanıp bilmesi imkânsız bazı şeyleri bize anlatan bir mezar kazıcıya başvurmadan nasıl aktarabilirim? Evet, bunu da denedim. Sonra aklıma şunu sormak geldi: "Peki, *sen* bu anekdotları nereden biliyorsun?" Yanıt şuydu: "Kitaplarda okudum." Bu büyük

bir andı. Tarihsel gerçeklik hakkında bildiğim her şeyi bana öğreten anekdotları, stratejik bir biçimde düzenleyip düzelterek hikâyeye eklemleyebileceğimi fark ettim. Bu, okuyucuya benim bildiğim aynı temel gerçekleri verecekti, hem de benim aldığım biçimde. Bana dürüst bir seçim gibi geldi. Gerçek anlatımsal ihtiyacı karşılayan, etkili bir yol.

Bu süreç "romancı" sözcüğünden anladığımı genişletmek zorunda bıraktı beni. Uzun bir güz gününü hiçbir şey "yazmadan", o ilk tarihsel bölümleri tekrar tekrar düzenleyerek geçirdiğimi hatırlıyorum. Ama sonra, bölümün yeni versiyonunu baştakiyle karşılaştırdığımda, onca çalışmanın *bir şey* başardığını açıkça gördüm. Akşamki versiyon daha canlı, daha sürükleyiciydi. Yani bir anlamda, romancıdan anladığım kavram olan "küratör"ü de içerecek şekilde genişledi.

Sizin de bahsettiğiniz gibi, bu süreç bazı tarihsel parçaların icadını da gerektirdi. Amacım bu bölümleri, onca senedir kafamda taşıdığım anekdotların içselleştirilmiş, kümülatif versiyonlarına benzetmekti. İçtenlikle söylüyorum, şu anda kitaba bakıyorum ve biçimin nasıl oluştuğunu hatırlayamıyorum. Çok yavaş ve kademeli oldu. Dört sene boyunca bu işe odaklandım. Bir sorun ortaya çıkıyor ve çözülüyordu ve sonuçtaki yeni paradigma yeni sorunlar çıkarıyordu, bunlar da çözüldüğünde, evrende veya formun kendisinde, yeni kurallar beliriyordu. Sonra o yeni kurala uymam gerekiyordu, vesaire vesaire.

Benim umudum, form hangi tuhaflığı ediniyorsa, onu *gerektirmesiydi*. Yani, her biçimsel yeniliğin dürüstçe ortaya çıkmasını istiyordum, kitabın merkezi sorusuna hizmet etmek için aklımda şu şekilde biçimlenmiş bir soru: "Sevgimizin hedefinin bu kadar koşullu olduğu bir dünyada nasıl sevebiliriz?"

**RH:** Bu kitap için düşündüğünüz başlığı söylediğinizde akla gelen ilk düşünce: "Lincoln Bardo'da. Ne güzel bir ifade," oluyor. Ancak hemen sonra, "Dur bir dakika, bardo da ne?" diyoruz. Açıklayabilir misiniz?

**GS:** Elbette. Tibet Budizmi'nde "bardo", "geçiş hali" anlamına gelir. Bu terimi daha çok, ölüm ile bir sonraki hayatta yeniden doğum arasındaki durumla bağdaştırırız; bilincimizin hâlâ işlevsel olduğu fakat artık fiziksel bedene bağlı olmadığı bir durum. Bunun, aniden kendini bağlanmamış bulan vahşi bir atın zihni gibi tarif edildiğini duymuştum. Bu illa ki iyi bir şey değil. Söz konusu zihne bağlı, onun alışkanlıkları, arzuları, hayal kırıklıkları, nevrozları vesaire.

Bu anlamda, "bardodaki" kişi *Willie* Lincoln. Ama bana, Abe de bir geçiş hali içindeymiş gibi geliyordu. Tüm ülke çaresizce ondan liderlik –kendisinin de nasıl yapacağını henüz bilemediği bir liderlik– beklerken o, bu derin ıstırabın sancılarını çekiyordu.

Öldükten sonra başımıza her ne geliyorsa, şu anda olduğumuz halimizle tamamen bağlantısız olmayacağı (olamayacağı) fikri hoşuma gidiyor. Düşünce alışkanlıklarımız genişliyor yalnızca. Bu konudaki bazı Tibet Budist metinlerinde, biz her ne düşünüyorsak onun olacağı söylenir. Belli bir mekân düşünüyorsak, oraya gidiyoruz. Belli bir korkumuz varsa, fiziksel bir biçime dönüşüyor ve karşımıza çıkıyor. En derinlemesine kucakladığımız inanç sistemine denk gelen görsel bir dünya oluşturabiliriz. Bütün bunlar dehşet verici. Şimdi neysek yine o olacağız, sadece daha da fazlası.

**RH:** Sanırım öykü yazarı olmanın laneti, insanların sürekli size şu soruyu sormasıdır: Ne zaman roman yazacaksınız? Sonunda bir roman yazdınız işte. Bu deneyimi nasıl buldunuz? Gelecekte yine yapabileceğiniz bir şey mi sizce? Misal, yakında yine yapar mısınız? Uzun yazı biçimi, yazma işine yaklaşımınızda herhangi bir değişiklik yarattı mı?

**GS:** Bu romanı yazarken öğrendiğim asıl şey, aslında hiçbir zaman “roman yazmak” istememiş olmamdı. Fakat bunu yazmayı gerçekten istediğimi anladım. Süreç, roman yazmanın genel ilkelerini öğrenmekten çok, bu hikâyeyi anlatmama yardımcı olacak hamleleri keşfetme süreci haline geldi. Nihayetinde bu hamleler baştan beri kullandıklarımdan o kadar da farklı çıkmadı. Hayatım boyunca kişiye özel minik çadırlar inşa etmişim de, sonra malikâne inşa etmekle görevlendirilmişim gibi hissettim. Başta yepyeni becerilere ihtiyaç duyacağınızı sanıyorsunuz. Ama bir noktada, becerilerinizin sizin becerileriniz olduğunu fark ediyorsunuz. Ve şöyle düşünüyorsunuz: “Belki de bir dizi bağlantılı çadırdan oluşan bir malikâne yapabilirim.” Ama bu işle ilgili sanatsal sorunların hepsi sonunda daha büyük ve oldukça basit bir amaca hizmet etti: Ben yalnızca, 1862’deki o geceyi her hayal ettiğimde içimde doğan acıma ve güzellik duygusunu uyandıracak bir şeyi kâğıda geçirmek istiyordum. Lincoln’ı tanıyan herkes gibi ona âşık oldum ve hakkını vermek istedim: Vizyonunun, acısının, cesaretinin hakkını vermek.

Tuhaf bir biçimde en başından sonuna kadar, bunca sene beni öykü yazarı olarak tutan aynı ilkeyi uyguladığımı hissettim: Bir hikâyeyi olabildiğince etkili bir biçimde yazmak, dolgu kullanmadan, boş amaçlar olmadan, hikâyenin ne kadar uzun olmak istediğini bana söylemesine izin vererek ve benim işimin, hikâyenin kendisi hakkındaki fikrine saygı duymak olduğunu hatırlayarak.

Georgesaundersbooks.com
Facebook.com/GeorgeSaundersFans

# George Saunders

*Aralığın Onu* adlı öykü seçkisiyle 2014 Folio Ödülü'nü kazanan George Saunders'ın bugüne kadar yayımlanmış yedi kitabı vardır. *The New Yorker*, 2002'de Saunders'ı "40 Yaşın Altındaki En İyi Yazarlar" arasında göstermiş, *Time* dergisi ise 2013'te "Dünyadaki En Etkili 100 Kişi" listesine seçmiştir. Lannan Vakfı, Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi ile Guggenheim Vakfı'ndan burslar kazanan yazar, *GQ*, *Harper's* ve *The New Yorker* dergileri için yazılar yazmakta, Syracuse Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık alanında ders vermektedir.

**Delidolu Yayınlarından Çıkan Kitapları:**
*Aralığın Onu* (öykü)
*İkna Ulusu* (öykü)
*Phil'in Dehşet Verici Kısa Saltanatı* (novella)
*Pastoralya* (öykü)
*Arafta* (roman)

# Niran Elçi

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünü bitirdi. 2001 yılından beri çeviri yapan Niran Elçi, yüzden fazla eseri çevirdi. Bram Stoker, George Orwell, George Saunders ve Terry Pratchett, eserlerini çevirdiği yazarlar arasındadır. Aynı zamanda *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar*, *Kurabi'ye Uçan Omlet* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

© 2017, George Saunders
© 2016, Tudem Yayın Grubu • 1476/1 Sok. No:10/51
Alsancak-Konak/İZMİR

İlk baskı 2017 yılında, Amerika'da *Lincoln in the Bardo* adı ile
Penguin Random House LLC tarafından yapılmıştır.

Bu kitabın telif hakları Anatolialit Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

**Türkçeleştiren:** Niran Elçi
**Editör:** Ayşegül Utku Günaydın
**Düzelti:** Ümit Mutlu
**Kapak Tasarım:** Burak Tuna
**E-kitap:** Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A. Ş.

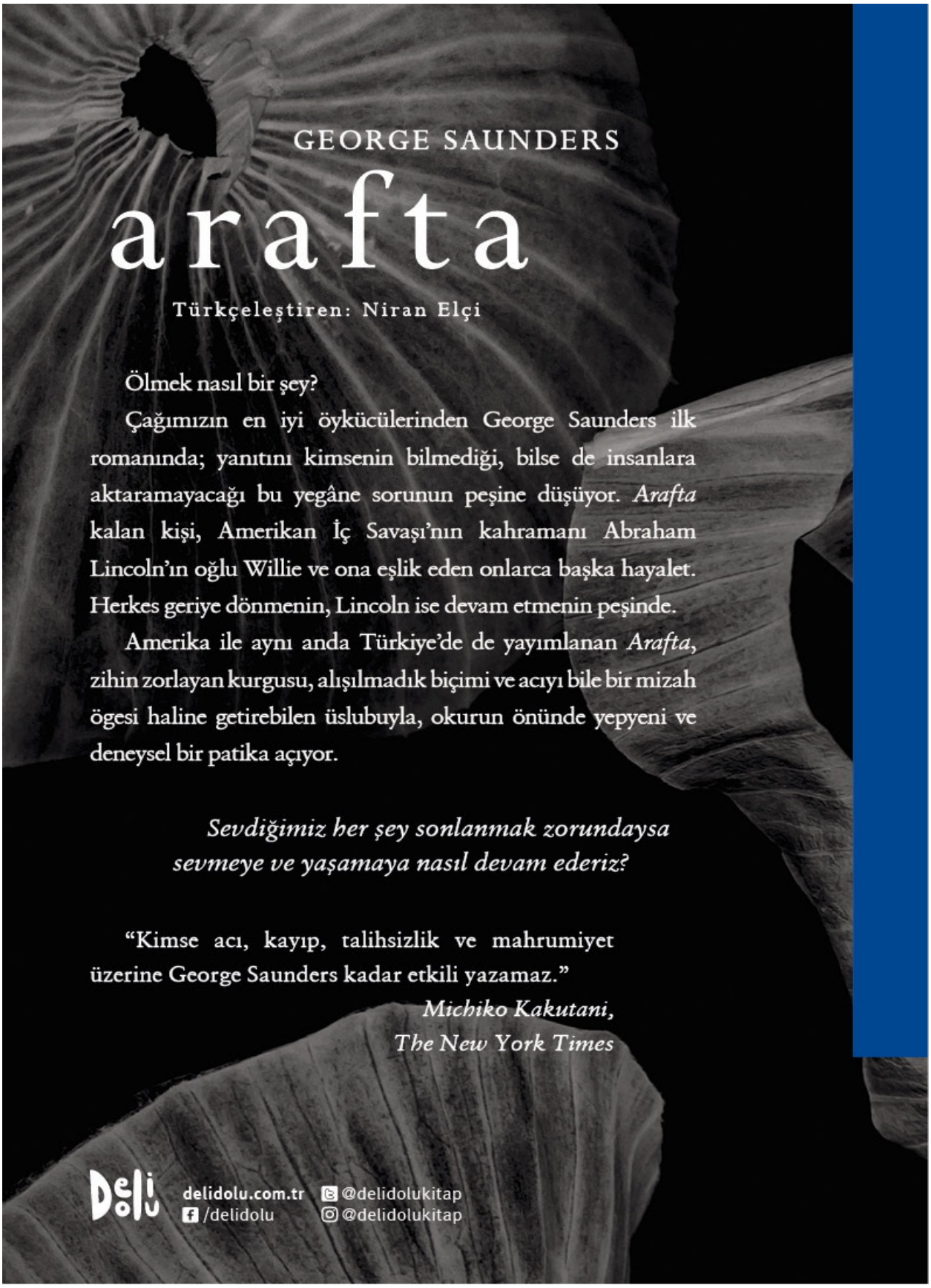
E-kitap 1. Sürüm: Eylül 2017, İzmir
Şubat 2017 tarihli 1. Baskı esas alınarak hazırlanmıştır.

ISBN: 978-605-5060-96-1
Yayınevi sertifika no: 11945

Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.nin tescilli markasıdır.

**www.delidolu.com.tr**


GEORGE SAUNDERS
arafta
Türkçeleştiren: Niran Elçi
Ölmek nasıl bir şey?
Çağımızın en iyi öykücülerinden George Saunders ilk romanında; yanıtını kimsenin bilmediği, bilse de insanlara aktaramayacağı bu yegâne sorunun peşine düşüyor. Arafta kalan kişi, Amerikan İç Savaşı'nın kahramanı Abraham Lincoln'ın oğlu Willie ve ona eşlik eden onlarca başka hayalet. Herkes geriye dönmenin, Lincoln ise devam etmenin peşinde.
Amerika ile aynı anda Türkiye'de de yayımlanan Arafta, zihin zorlayan kurgusu, alışılmadık biçimi ve acıyı bile bir mizah ögesi haline getirebilen üslubuyla, okurun önünde yepyeni ve deneysel bir patika açıyor.
Sevdiğimiz her şey sonlanmak zorundaysa sevmeye ve yaşamaya nasıl devam ederiz?
"Kimse acı, kayıp, talihsizlik ve mahrumiyet üzerine George Saunders kadar etkili yazamaz."
Michiko Kakutani,
The New York Times
Delidolu
delidolu.com.tr
/delidolu
@delidolukitap
@delidolukitap

# Table of Contents


ÖVGÜ

bir

I.
II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
VIII.
IX.
X.
XI.
XII.
XIII.
XIV.
XV.
XVI.
XVII.
XVIII.
XIX.
XX.
XXI.
XXII.
XXIII.
XXIV.
XXV.
XXVI.
XXVII.
XXVIII.
XXIX.
XXX.
XXXI.
XXXII.

XXXIII.
XXXIV.
XXXV.
XXXVI.
XXXVII.
XXXVIII.
XXXIX.
XL.
XLI.
XLII.
XLIII.
XLIV.
XLV.
XLVI.
XLVII.
XLVIII.
XLIX.
L.
LI.
LII.
LIII.
LIV.
LV.

iki

LVI.
LVII.
LVIII.
LIX.
LX.
LXI.
LXII.
LXIII.
LXIV.
LXV.
LXVI.
LXVII.
LXVIII.

LXIX.
LXX.
LXXI.
LXXII.
LXXIII.
LXXIV.
LXXV.
LXXVI.
LXXVII.
LXXVIII.
LXXIX.
LXXX.
LXXXI.
LXXXII.
LXXXIII.
LXXXIV.
LXXXV.
LXXXVI.
LXXXVII.
LXXXVIII.
LXXXIX.
XC.
XCI.
XCII.
XCIII.
XCIV.
XCV.
XCVI.
XCVII.
XCVIII.
XCIX.
C.
CI.
CII.
CIII.
CIV.
CV.

CVI.
CVII.
CVIII.
GEORGE SAUNDERS İLE SORU CEVAP
YAZAR VE ÇEVİRMEN HAKKINDA
George Saunders
Niran Elçi
KÜNYE
ARKA KAPAK